

TAEVATAGUNE SUUREM ILM

Zäterei lood: Tau Sõrmuse operatsioon

See raamat kuulub maailma, mida ma ise olen nimetanud **Inimkonna Föderatsiooniks** ja neid jutustab Föderatsiooni Julgeoleku kohalik abiline nii, nagu ta neist aru saab.

Samasse maailma kuuluvad veel 2001 aastal ilmunud **Operatsioon „Ogaline Päike“** ja 2007 aastal ilmunud **Keskpäevapimedus** (mõlemad samuti kirjastuselt Fantaasia).

Raamatud on täiesti iseseisvad ja eraldi loetavad ning peale selle et mulle loomulikult meeldiks, et kõiki mu raamatuid loetakse ☺, lisab teiste läbilugemine detaile nende inimeste igapäevaelule ja taustainfot paikade kohta, mida jutustuses mainitakse.

Alustuseks – lapsed ja viirastused

Ükskord ilmus sir Chaterate kummalisima seltskonna saatel, keda ma tema selt sis nägema olen juhtunud, kuigi olen tolle võõrplaneetlase puhul küll paljuga harjunud. Kõigepealt viis teismeliseas olevust, nende hulgas selgelt eristatavalt kaks paari, ühed minu arusaamist mööda lisaks veel õde ja vend, mis aga ei takistanud neid kõiki suhteliselt suvalistes kombinatsioonides seksiga tegelemast. Siis paar virtuaalisikut, kes olid mulle raskesti mõis tetavatel põhjustel suhteliselt kontrollimatud. Üks neist – punapäine mõrd – oli kõige närvilisem ja halve ma suhtumisega indiviid, keda kunagi näinud olen; ammandasin tema puhul korduvalt oma standardkeele sõimusõnade tagavara, enne kui tal minu vastu mingigi respekt tekkima hakkas. Teine – ilmselt pealiku kauge sugulane – oli enne kolmandat, päriselt kohal olevat Heseddat olnud viienda lapseohtu plika kaaslane ja punapäisel mõrral oli omakorda temaga kunagi midagi olnud. Ehk, arvestades ka laste suhetepundart, toimus mõisas täiemõõduline *latino-soap*, ja muidugi polnud ka kõik muu üldse mitte korras – sir Chaterate oli tookord nii halvas tujus, et isegi portselanile maalitud lilled närtsisid, kui ta neid pikemalt vaatas.

See lugu – nagu kõik ta lood – on kildhaaval kokku pandud ta juttudest ja arhii vimaterjalidest, niipalju kui ma neid mõista suudan. Selle loo puhul rääkis ta muide tavatult palju – vist tahtis ta asjad enda jaoks selgeks mõelda ja leidis nii end neid mullegi selgitamas – ning osa neist sobivad peaaegu töötluseta seda lugu koos hoidma.

Zätereiit 1:

Kus siin lähim lasteaed on?

Kes kelle juures parasjagu on? Tegelikult ma ei taha teada...

Ka mulle käivad need virtuaalsed närvid, ma tean! ,Virtuaalisik' tähendab isiksusesarnast tervikut ja selle juurde käib hunnik mõisteid ja kontseptsioone, mida Maal ei tunta. Teatud tingimustel – enamasti on tegija oma isiku vastavalt häälestanud – saab virtuaalisikut käivitada vaid

nii, et see on lokaalvõrgu piires kontrollimatu. Tuleb leppida.

Ühe ma jätan sulle seltsiks, muide. Mitte et tast tüli oleks. Abi võib temast küll olla, eriti kui sa tahad küsida midagi sellist, millele kohalik aru vastata ei oska. Ta unistus muidugi ilmselt polnud raamatukoguhoidjana lõpetada...

Kas tead, ma leidsin taevataguse maa – paradiisi. Ent nagu... mis nimi sel siin planeedil oligi... jah – *yin* ja *yang*. Niisiis, nagu *yin*'i ja *yang*'i ringides, on see teisest vaatenurgast tegelikult põrgu ja mul on hirm.

Hirm mitte iseenda pärast või mingi füüsilise ohu ees, niipalju peaksid sa mind tundma. Hirm vale otsuse ees. Saad aru – sellest tuleb üks suuremat sorti jama ja ma ei tea, kuidas oleks õigem käituda.

Ma pean mõtlema. Ma tean nüüd vastust, kuhu on kadunud siit galaktikasektorist kõik tsivilisatsioonid viimase miljardi aasta jooksul. Aga ma tean ka, kui vähesed nõustuvad minu interpretatsiooniga. Mis sest, et esimesed märgid juba paistavad, ja seda isegi ilma tähevärvaveteta.

Tähevärvavad! See on teine suur probleem... Seda enam, et neid ei tohiks ole mas olla. Aga on.

Ja siis muidugi Impeerium. Föderatsioon ei ulatu Tau Sõrmuseni – nii seda paradiisi kutsutakse. Ja Impeerium ise on teinud peaaegu kõik endast olene va, et probleemi mõistuspärased lahendused võimatuks muuta.

Sel lool on palju algusi, mis on otsapidi nüüd siia kokku jooksnud, kuid muidugi algas kõik palju varem...

Ma tean, mida tahab öelda mu läbipaistev kaaslane! Ära vaidle – kuigi siia on juba 400 aasta eest pandud projektorid, mis isegi viie sammu pealt võivad ära petta, paistavad otse selja taga olevad tuled sinust läbi.

„On alati kestnud” on mõttetu sentents. Me teame peaaegu kõike... ainult mis me selle teadmisega peale hakkame? Ent kuna sul tundub olevat tahtmine õiendada, võime sama hästi alustada sinust...

Hesedda tee 1 – Vanad sõbrad

Neid oli neli, kaks noormeest ja kaks neidu, kõik silma järgi alla kahe kümne, kõik hästi hoolitsetud, isegi pisut ebasüüdsalt kenad, kõrgklassile kohaste soen gute ning pigem eheteaga sarnanevate infoülekanjatega, mis kontaktivabade pistmikega kolbasiirikute külge käisid. Tuhme hallis maani ulatavas kapuutsiga rüüs inimesi, kes nende selja taga seisid ja aeg-ajalt omavahel kohti vahetasid, oli samuti neli. Neli boksi, milles noored istusid, olid pealt näha täiesti ühesugused, meenutades mingi lennumasina simulaatorit – seda need olidki, ja paistis, et nad võitlevad kellegagi. Siin-seal valgus ekraanidel laiali tuli, kuid vaikust häirisid vaid aparaatide tasased häiremärgendid. Neil ei paistnud hästi minevat, sest staatusedispleidel, mida vaid seisjad näha või sid, oli vastase tabamuste tulbad palju kõrgemad kui nende endi omad. Nad paistsid lõpuks mingist pilvest välja murdvat ning mõnda aega virvendas ekraanidel vaid tähekirjaline tühjus koos kaugete objektide määrangutega.

Üks tagapool seisvatest meestest kortsutas kulmu ja vaatas teiste poole, nähes aga nende segadust, tõstis käe korraks meelegohale ning nüüd nägid ka teised õppejõud temale määratud kirja „Sidekutsung: peamaja.” Nad vahetasid pilke ja kehtasid õlgu, mees tõstis käe meelegohale ja hajus.

Ta leidis end avaral rõdul, mis kõrgus roheline uppuva linna kohal. Ta toru tas ninasõõrmeid ja korraks virvendasid tema ees kirjad ning viirastus hall hämaralt valgustatud tuba.

„Professor Feree – ja oma vanade trikkidega. Kas see ei peaks olema keelatud – kasutada peamaja seadeid ülekirjutavaid programme ja peegelduvat jälitust?” kuulis ta kellegi häält ja avastas siis ühe

keskealise mehe eemal tugitoolis lebasklemas.

„Viitseadmiral Immodireu.” Kerge kummardus. „Ma olen Harmannani Sõjaväeakadeemia õppejõud ja mul on spetsiifilised korraldused oma privaatse kaitsmiseks, mis peaks tagama nii minu äraostmatuse kui mu teadmiste püsimise impeeriumi hüvanguks. See, et ma tunnen keskmisest paremini arvuteid ja kontrollin kõiki pöördumisi põhjalikumalt, peaks andma märku mu pühendumusest ja kvalifikatsioonist.” Mehe hääl oli mõõdetud ja rõhu tatult emotsioonitu. Ta oli endiselt maani ulatuvas hallis hõlsts, kuid kapuuts, mis enne oli varjanud suuremat osa ta näost, oli nüüd kadunud. Ta lükkas mantli pisut tagasi, ja seisis seal – sooniline, kõhn, rühikas, kuid pisut väsinud ja blaseerunud moega üleviiekümnene sõdur.

„Kuidas mu hoolealustel läheb?” lõikas teine kannatamatult. Ta oli mund ris, mis hakkas talle väikseks jääma – eriti kõhust –, ta silmanurkades olid kurrud ja lõdva suu ümber teravad vertikaaljooned.

„Mitte eriti hästi. Eksam veel käib ja ma peaksin seda jälgima.”

„Ma ei pea sind pikalt kinni. Ma tahtsin lihtsalt üle küsida, kuidas neil läheb. Neil on ees lootusrikas tulevik. Kuid palju sõltub tänastest tulemustest. Ma tahaksin, et sa mõistaksid vastutust.”

„Ma mõistan vastutust. Ma olen samuti pisut mures. Me ju rääkisime sellest – kuigi nad ehk tulevikus pühenduvad rohkem juhtimisele, ei ole reegleid meie välja mõelnud. Ma soovitasin harjutada. Ja kui vaja, fokuseeruda. On nad seda teinud?”

Mees tugitoolis mõttis teist pika arupidava pilguga. „Mulle tundub, et nad fokuseerusid Kraig-Vulfi missioonile...” Ja kui teine vaikides kummardas, mühatas ta lisaks: „Soovin edu,” ning langetas pilgu.

Teine kummardas ja hajus enne, kui selle õieti lõpetas. Ta leidis end tagasi teiste keskelt ja küsivate pilkude fookusest. Ta krimpsutas nägu ja astus ühe moni tori juurde, luges kiiresti ja kirjutas siis paar rida. Teistest kaks noogutasid taibates, vahetasid omavahel pilgu ja kehtasid õlgu, neljas vaatas kõiki ülejäänut kolme sõjakalt, ent kui teda ignoreeriti, keeras demonstratiivselt selja.

Eksamitegijad sisenesid tähehogusse ja ekraanidel hakkasid vilkuma vaen laste märgendid. Seekord läks neil paremini, nad suutsid kaitse maha suruda ja lõpuks tähistas kogu ekraani täitev erevalge tulelõõm vastaste baasi hävitamist.

„Olgu, analüüs,” noogutas Feree. „Mina võtan Annade Immodaria.”

Taas vahetas seltskond pilke ja too enne vaenulikkust ilmutanud õppejõud leidis end seegi kord tõrjutuna.

Ruum hajus, ka enamik inimesi hajus ning Feree jäi ühega neidudest kahekesi kollakasse auditooriumisse, kus nad seisis vastamisi paarimeetrise ümmarguse laua ääres.

„Niisiis – alustame analüüsiga. Situatsioon 12b, 40 sekundit Turenife missiooni algusest.” Laual kohale tekkis kolmemõõtmeline situatsioonimudel ja seintele mitmesugused graafikud ning tabelid. „Vastased sektorites 5, 14, ja 18. Sa valisid järsu kontra-immelmanni tasandil 6. Põhjenda.”

Ta vajutas mingile kohale laual enne, kui teine suu avada jõudis, ning nende kujutised kahestusid. Nende kõrvale oli tekkinud teine auditoorium ja seal hakkas Annade kobamisi ja sõnu otsides astronavigatsioonist rääkima, enda ees laua puuetundlikku pinda klaviatuurina kasutades arvutil samal ajal asja illustreerida lastes.

„Niisiis... kuhu me jäimegi...” Feree surus maha muige, ohkas, sulges silmad, libistas pihudega üle näo ja laskus laiale diivanile, mis lubas nüüd sellest hämarast uuest ruumipoolst kui teatriloožist auditooriumi jälgida.

„Sa...” alustas neiu. „Sa oled kuidagi otsepöörduskontrolli maha saanud? Sa suudad petta

kohtunikulülitusi?”

„Jah,” noogutas professor kuivalt.

„Kas sa... kas sul... On see ikka kindel?”

„Enam-vähem. Piisavalt, et sul ei tasu muretseda.”

Neiu silmitses professorit arvustavalt, vaatas siis ennast ja puudutas kiiresti massiivsena paistvat võru pea ümber. Tal oli meela kassi ilme ja paistis, et kuigi ta mõtlemisega üldiselt toime tuleb, on ta leppinud sellega, et kõik ikka ainult ta tisse ja jalgu vahivad.

„See on virtuaal, kuid maksimaalse tunnetustasemega. Ma olen ikka eksa miisolatsioonis?”

Feree mühatas teise ilmet jälgides. „Põhimõtteliselt jah. Vaata selja taha – see ju ongi simulaator. Üks FC3-hävitajast otse Daug-klassi ristleja komandosimulaatorisse on mu isiklik programmitäiendus. Üks lihtsamaid nendest. Eksamiisolatsioon on mitmeks asjaks siiski hea, eks ole?”

„Sa oled end ikka kuradi hästi sisse seadnud, professor Karthau Feree .”

„Ma olen ka piisavalt kaua sellega tegelenud. Tule nüüd siia poole. Ja palun kas sa loobuksid oma riietusest?”

Neiu hammustas korraks huult, vaatas kõrvalruumi – või täpsemalt muidugi ekraanile –, kus „ta” näiliselt ikka veel kobamisi õppejõu küsimustele vastas, ja turtsatas.

„Igal juhul on see üks meeldivamaid viise eksamit anda,” lausus ta siis ja tõmbas kombinesooni luku lahti.

„Ma pean sinuga rääkima.”

Tolles mitteeksisteerivas auditooriumis, kus enne oli eksam toimunud, sei sis too noorem, vaenulikkust ilmutanud õppejõud ja vaatas uurivalt profes sori poole. „Ja mitte sinu simulatsiooniga.”

„Sa ei saa minuga rääkida. Saan sulle lubada vaid maksimaalse reaalsuskanali. Tule siis Daug S5-e.”

„Ma olen ukse taga. Lase mind sisse.”

Auditoorium kadus, kui Karthau Feree iseendale lõusta tegi ja käskis ukse avaneda. Teine mees vaatas ringi, vidutas silmi ja astus siis pealtnäha sundimatult lähemale. Ta muigas kuidagi veidralt ja veeretis siis üle tühja ebamäärase marmorimustriga laua ühe sentimeetrise kuulikese.

„Pane see mängima.”

Feree surus kuuli lauda ja nende kõrvale tekkis täpselt samasugune tuba, kus stseen jätkus sellest kohast, mil neiu kombinesooni luku lahti tegi, rõiva tüki põrandale libistas ja siis õppejõu juurde astus, kes oli vahepeal hõlsti üle pea tirinud ja talle käed vastu sirutas.

Professor jälgis toimuvat üha laiemalt irvitades, sellal kui noorem mees tema poole pilke heitis ja end ilmselt iga hetkega ebamugavamalt tundis. Igata hes pidas ta vapralt vastu, kuni tüdruk end taas riidesse pani, hinde kätte sai, veel korraks meest huultele suudles ja siis üsna õnneliku ja rahulolevana välja tuhis.

„No ja mis sa sellega öelda tahtsid, kolleeg nooremõppejõud Tedus Male no? Kust sa selle said?”

„Lindistasin. Ise. Omal algatusel.” Teine mees tammus jalalt jalale. „Kõi gepealt vestlesid sa eksami

ajal viitseadmiral Immodireuga. Selle eksami ajal, mida tegid tema onutütar Annade ja tädipoeg Valgan. Siis muutsid sa eksami algset plaani ja esialged kehvad tulemused paranesid – ilmselt valisid sa missiooni, mida nad tundsid. Seejärel, vastupidiselt juhusliku valiku tavale, võtsid sa ette Annade, ning selle asemel, et tegelikult tema teadmisi kontrollida, võltsisid kohtunikarvuti näite ning keppisid siin teda. Ma ei vaevu üles lugema kõiki kuritegusid, millest vähim on ilmselt see veider, täiesti võimatu uks simulaatorite vahel.”

„Nii see on.” Feree silmitses teist arvustavalt. „Aga kuidas sul ikkagi õnnes tus seda lindistada?”

Noorem mees muigas. „See on tegelikult väga lihtne. Kõik ülekandeliinid on kontrollitud, kuid see ei kaitse neid passiivsete kordajate eest. Eksami isolatsioon on küll peal, kuid masinas on piisavalt andmesäilitusala, millesse virtuaali voo suunata saab. Ja pärast eksami lõppu olen ma siin sees ning edasine on juba elementaarne, nagu sa ilmselt suurepäraselt tead.”

Õppejõud noogutas aeglaselt. „Nii see on. Miks sa seda tegid?”

Teine mees langetas pilgu ja kõhkles. „Kuula mind ära,” alustas ta siis. „Kontr admiral Terenkii muidugi palus sinu järele valvata, lubades vastutasuks mu karjääril silma peal pidada, kuid ma ei kavatsenud seda temale viia. Ma pole ka Sisekontrolli teenistuses. Tegin seda omal algatusel ja kavatsesin sellega sulle nii-öelda muljet avaldada.”

„Ütleme, et sa tegid seda.”

„Jah. Lõpuks olen ma ohvitser ja õppejõud. Sa ise oled mulle õpetanud kuns ti üritada rakendada oma kujutlusvõimet ja panna asju õigesse järjekorda. Nagu ka vajadusel eirata reegleid ja mitte välja teha normidest ning piiridest. Tegelikult ma imetlen sind ning olen kade.”

„Täna.”

„Pole tänu väärt. Praegu huvitab sind ilmselt kõige rohkem, mida ma tahan. Kui sa oleksid kindel, et see on ainus koopia, või et sa kõik kindlasti kätte saad, tormaksid sa juba ilmselt, relv käes, minu kabineti suunas, eks ole? Põhimõttel, et pahandusi tuleb igal juhul, kuid Immodireu klann on piisavalt võimas, et vaevalt Terenkiid ühe tähtsusetu nuhi pärast oma hammaste murd misega riskivad. Kaksipidimõistmisi võib põhjustada vaid seik, et sa Anna delt nii-öelda topeltmaksu võtsid, arvestades, et ta onu tema eest juba kostis. Kuid ta ei tunnista seda iial, ta kinnitaks igal juhul, et oli sinuga vabal tahtel. Nii et jääks vaid Sisekontroll, ja sedagi vaid juhul, kui Immodireud su hül gaksid, kuigi ma ei kujuta ette, miks nad seda tegema peaksid. Kontr admiral Terenkii aga, niipalju kui ma teda tunnen, ei hakka küll kõlbelisest paha meelest nõretama, kuuldes, kuidas eksameid tehakse, nii et see teda ei huvita. Mina aga olen edaspidi kogu oma elu nuhk, kes on oma õpetaja, mentori ja toetaja reetnud. *Kui* ma aga teaksin midagi, mis Sisekontrolli tõeliselt kihevile ajab, paneb Immodireud kõhklema ja annab Terenkiile põhjuse sekkuda...”

„Su järeldused teevad sulle au.” Professori toon oli neutraalne.

„Kohtunikarvutit ei ole võimalik petta. Lihtsalt ei ole võimalik. Ma ei saa küll kõigest aru, kuid kui ma hakkasin uurima, kuidas sa suurema osa oma vabadusest saavutanud oled, jõudsin ma järeldusele, et selleks on vaid üks viis – tehisintellekt. See võis olla liiga lihtne järeldus, kuid ma uurisin seda edasi. Tehisintellekt...” Mees paistis olevat end kuidagi soojaks rääkinud ja tema esialgse ullikeseoleku oli asendanud lobe ind. „TI. Neist teatakse, neid on Föderatsiooni maailmades. Neid ei olewat siinkandis küll ammu olnud. Ma ei teadnud alguses isegi seda, kui suur see olla võiks. Ma ei osanud hinnata, kui võimas see olema peaks, et hakkama saada Akadeemia mitte just nõrkade arvutisüsteemidega. Pikapeale sain aru, et seda ongi praktiliselt võimatu ära arvata, lisaks aga koosnevad paljud TI-d moodulitest, mida on võimalik pealt näha juhuslikus järjekorras kokku panna, ning erinevaid konstruktsioone ning disaine on nii palju, kui vajadused ja inimfantaasia neid loonud on. Mida nad vajavad? Elektrit, jahutust, mingit sisendit-väljundit, et see oleks midagi rohkemat, kui kohutavalt kallid palgijupp.

Ma otsisin päris kaua, enne kui taipasin, et kui mul oleks vaja midagi sellist kesk arvutite lähedusse peita, oleks asi ideaalne, kui ma saaksin mõjutada koha like arvutite tootmist ja teha need väliselt samasugused kui TI. See tundus pöörane, kuid paralleelselt uurisin ma, millal oleks piisavalt võimas aru üldse võinud Jaburusele sattuda ja sellega polnud lood paremad. Viima sed vihjed, mis üldse midagi tähendada võisid, on rohkem kui 200 aastat vanad. Ehk siis Malle allakukkumine 230 aastat tagasi, ja sellel laeva aru pidi ilmselt olema TI, kuigi keegi seda otseselt ei maini. Ja ühel säilinud salvestusel oled sina. Ja siis ma panin asjad kokku. Sa pead olema üks neist, kes elavad praktiliselt igavesti. Sa pead olema tulnud Föderatsioonist. Ja kõik see kokku tekitab väga, ütlemata, võrratult huvitavaid seoseid.”

„Ent kõige selle kohta ei ole sul muud kui oletused. Tõestada suudad sa ainult seda, et meil viitseedmirali onutütrega tuleb suguline läbikäimine päris hästi välja, kuid vaevalt see õppematerjalina erilist väärtust omab.”

„Ega ei omagi.”

„Nii et sa ikkagi ei selgitanud, mida sa tahad.”

„Mängu sisse! Kaasas olla! Vastused oleks ka head...”

Feree puhkes naerma. „Poiss, sa tegid mu päeva!” Ta tõusis ja kõndis seina juurde. Hiiglaslik luuk libises kõrvale, avades kogu selle ruumipoole oma kümne korda kümne meetri ulatuse taevale ja allpool laiuvale linnale. Õhtupäike riivas kusagil vasakul horisonti ja linn oli juba tulikirjaline. „Mida sa näed?”

„Primera kirderannad. Peaks olema vaade siitsamast, kui simulaatoril ak naid oleks. Kvaliteet on väga hea, aga seda võib eeldada Daug-klassi rist leja puhul.”

„See ongi vaade mu kabineti aknast, kuid...”

Kuula!

Nelisada aastat tagasi olid siin mangroovisood. Jaburus on sile nagu polee ritud kuul, pea kogu planeet on madal, paarikümne meetri sügavune meri. Primera on ehitatud kustunud vulkaanile. See oli Võõraste linn, siia polnud inimestel asja. Vaid piki kaldaäärt olid turud, kus toimus kauplemine ja inimesed, kes elasid kogu elu vaiadele rajatud istandustes, nautisid seda imet, et on võimalik otse planeedi sisemusse ulatuval kivil ühest kohast teise kõndida. Elati ka vee all. Paljud olid unustanud, mida tähendab kuivas magada. Võõrad aga unustasid, et sellest merest on inimesi praktiliselt võimatu üles leida. Sellepärast said nad siin lüüa. Muidugi mitte ainult sellepärast. Põhiliselt sellepärast, et nad ajasid inimesed piisavalt vihale. Inimesed teevad üldse pööraseid asju, kui neid piisavalt vihaseks ajada. Igatahes peale Võõraste lahkumist oli siin sadakond ruutkilomeetrit lagedaid elutuid kaljusid ja teist samapalju varemeid; ülejäänud, nagu öeldud, oli soo. Nüüd on hooned Primera ammu enda alla matnud, on matnud kogu arhipelaagi ja linn ulatub kohati nelja - kümne kilomeetri kaugusele merre, nii et öösiti olevat seal alu miste korruste pikkadel teedel kuulda vastu umbseid terrasseinu paiskuvate lainete tasast müha. Aga siit sa merd ei näe. Horisondini on majad, üks ole?

Sa ei tea enam, mis tähendaks elada ujuvas teraskonteineris või pidevalt, aasta te kaupa järjest hingamisaparaati kanda. Sa oled harjunud virtuaaliga, kõigi mugavustega, sulle on loomulikud tähelennud ja et siin on maailma keskpunkt. Selle asemel et hukkuda sügistormides, mille lained ääretul ookeanil nii kõrgeks tõusevad, et isegi põhja laskumine ei päästa nende purus tava jõu eest, muretsed sa selle üle, et enam pole hoonete vahel piisavalt taimestikulappe...

Kas sa tead, kui kaua see linn püsida võib? Oled sa kunagi tajunud selle linna lõhna? Kõigis suurtes inimeste linnades on see lõhn – esmajoones metal lid, mis niiske soolaka õhuga kokku puutudes tasapisi korrodeeruvad, imeväikse osa endast ka õhku paisates. Need sulamid peavad vastu aasta - miljoneid, ent nii nagu hõbe vees ei lahustu, kuid ometi muudab kirikute hõbe anumates vee pühaks

– ehk lihtsalt suhteliselt steriilseks –, kulumata lõpuni *galaktiliste* aastatega, nii hävivad kunagi ka inimese kindlad metall-linnad. Nende eluiga on küll pikk, kuid vulkaan, millele Primera on rajatud, on olnud kustunud juba 600 miljonit aastat – kolm galaktilist aastat.

Mitte keegi ei ela igavesti.

Siit paarkümmend kilomeetrit ida poole on tunnel, mille kaudu üritasid inimesed võitluste ajal linna tungida. Võõrad avastasid nad ja lasid tunneli muda täis. Kui see tunnel sadakond aastat hiljem lahti kaevati, selgus, et mõned olid mudavoolus ellu jäänud. Kui paljud just, on võimatu öelda, iga tahes sattusid nad mingisse taskusse, kuhu jäi piisavalt suhteliselt puhast vett. Kuidagimoodi roomasid nad üksteise juurde ja tõenäoliselt proovisid ka kuhu gi edasi jõuda, kuid lausmudas regeneraator ei tööta, nii et kaugele nad ei jõudnud. Kes suri, see söödi. Vähemalt üks inimene elas sel viisil vähemalt mõned aastad. Kogu see lugu on liiga õudne ja sellepärast on peetud sobi likuks see unustada, ent need nimetud kangelased võitlesid selle eest, et sul oleks see, mida sa siit täna näed.

Selliseid, mitte eriti valgust kannatavaid lugusid on täis kogu inimkonna ajalugu. Sa oled leidnud veel ühe. Nüüd tead, et ka Rahutoojate Impeerium pei dab süngeid saladusi. Ja usu mind, üks kaugelt tulnud pikaeline on tegelikult üks süütumaid nendest.

Minu küsimus on – mida sa teed siis, kui vastused sulle ei meeldi?”

Kui nad seal vastamisi seisid, olid nad milleski nii tabamatult sarnased ja samas nii erinevad, olles justkui teine teisest rassist. Mõlemad olid pikka kasvu ja kõhnad, mõlemad olid suhteliselt kitsa näoga ja tumedate, kuklal patsi pununud juustega, mõlemad olid jääsiniste silmadega ja nende klaverimängijasõrmed näitasid, et nad mitte ülemäära labida liigutamise või kastide tõstmisega ei tegele. Karthau Feree oli heledam, tema põsed olid rohkem lohkus ja otsaesine laiem. Lisaks oli ta olekust omalaadset hillitsetust ja ilmes esmapilgul raskestimõistetavat, kuid vist mitte just heatahtlikku sarkasmi. Tedus Maleno oli tõmmum, tugeva alalõua ja kitsaste viltuste silmadega. Temas oli talutavuse piirides enesekindlust, mis tulenes teadlikkusest, et ta hea välja näeb, ta paistis olema intelligentne, elav ja üldiselt päikesepaisteline natuur.

Nüüd viskas ta hooletult peaga. „See ei ole küsimus. Lähedalt vaadates pais tavad vähesed asjad ilusad. Vaata, ma püüan seda asja ajada nii, et sa mõistaksid, et minule tasub panustada. See on ainuke eksemplar salvestusest. Ka mina ei ole huvitatud, et see ringlusesse läheb. Kui sa soovid, pole meie jutuajamist olnud. See on ka minu usaldusväärsuse määr. Ma ei ähvarda sind ja loodan, et me ei pea kunagi teineteise vastu tegutsema, kuid kui sa mind omakorda ei usalda, pean ma ilmselt endale mujal rakendust otsima.”

„Ent ometi salvestad sa meie jutuajamise.” Professori toon oli endiselt mõõdetud ja ükskõikne.

Noorem mees mõtles hetke. „Mina seda ei tee.” Ta toon oli omakorda mõõdetud ja pinges.

Meeste ristunud pilgud võbelesid ja siis hakkasid nad korraga liikuma. Tedus võttis vöölt mingi seadme, tekitas enda ümber õhku pilve vidinaid ja kirjutas kiiresti samuti õhku tekkinud klaviatuuril, lastes justkui laserikiirel kõigepealt iseendast üle käia, sellal kui Feree laua kohale kummardus ja pealtnäha juhuslikult paljudesse kohtadesse vajutas.

„See on keegi väljastpoolt,” vibreeris õhus tasane meeldiv naisehää.

„Kust see perimeetri läbib?”

„Aknast.”

Feree puhkes naerma. „Unusta see. Zätereit, sa võid välja tulla.”

Tedus kibrutas kulme. „See käis liiga kähku. TI?” küsis ta siis.

„Mis sa nüüd – kõigest kõnesimulatsiooniprogramm.” Feree mühatas. „Jah, on küll.”

„Aken pole ju ehtne?”

„Minu viga,” noogutas mees. „See on avatud andmekanal, et saavutada maksimaalset reaalsustaju. Saad aru, mul tuleb siseruumides klaustrofoobia peale ja seepärast olen endale mõned asjad pisut tavatult sättinud. See on reaalarajas, tagasisidestatud ja kontrollita. Jälitusvoog läbib selle, nagu seda polekski. Ja ma olin veendunud, et see oled sina.”

Väike piklik muna laskus tasase sisinaga aknalauale. Üks mees astus välja ja kõndis nende juurde.

„Oli seda etendust vaja? Mida sa tahad?” küsis Feree ebasõbralikult.

Tulija oli paljus tema moodi, kuid hulga kogukam, ta vaatas huviga ringi, mõttis üle teda oma aparatuuridega skaneerida üritava Tedusi ja laskus siis tsere moonitsemata ühte pilooditooli.

„Ei ole minu stiil lihtsalt õhku tekkida. Sinuga rääkida.”

Kakskümmend sekundit vaikust.

„Ma kuulan sind.”

„Mul on jätkuvalt su abi vaja. Ega sul ei ole midagi selle vastu, et Tedus Maleno meie jutuaajamisel osaleb?”

„Ta ju palus usaldust...” Feree toonis oli sünget huumorit.

Mees toolis kehtitas õlgu. „Malle, kas sa kuuled mind?”

„Ma kuulen sind, isand Zätereit. Mul on hea meel, et sa elus ja terve oled. Sellest on palju aega möödunud, kui me viimati vestlesime.”

„Rohkem kui 400 aastat. Mul on kahju, et sa pidid paikseks jääma.”

„Ka mul on. Kuid ma saan hakkama. Isand Feree on minu eest hästi hoolit senud.”

„Kena.” Mees noogutas. „Kas poleks targem olnud laev alles jätta?” küsis ta siis professorilt.

„See ei olnud võimalik. Ma osalesin Ktilekarma lahingus, laev sai mitmeid tabamusi. Tollal ei olnud impeeriumil ei teadmisi ega tootmisvõimsust, et seda tüüpi laeva taastada.”

„Vabanda, et ma küsin, kuid kas sa ei saanud pöörduda mõne sõbra poole? Jah, sa olid pagendatud, kuid ilmselt oleks keegi ikka sind aidanud?”

„Ma ei soovinud seda. Sa räägid mu pagendusest minevikuvormis? Minu teada olen ma ikka veel pagendatud.”

„Nelisada aastat on möödunud. Perekonnal on pikk mälu, kuid... Sa oled üks meist ja sul on teeneid. Enamik ei mäletagi, miks sind pagendati.”

„Seda on mulle juba räägitud. Nii et selle pagenduse unustamine on sama sugune suhtumise küsimus, kui et ma siin vabatahtlikult olen.”

„Vabanda, et ma küsin – miks sa siin oled?”

„Sa tead vastust. Ma lootsin, et Rahutoojate Impeerium... saab pisut suure maks, kui see saanud on.”

Zätereit noogutas aeglaselt. „Karthau Feree, ma isegi ei tea, kui vana sa oled, kuid minust oled sa kordi vanem. Sul on siin olnud kolm peret ja sul on vähe malt 50 otsest järglast. Praegu oled sa taas sellel piiril, kus hakkab kahtlane tunduma, et ametlikult 70-aastane õppejõud ikka nii 40 – 45 välja näeb. Su viimane naine vihkab sind, sest ta on aastatega aru saanud, et sinuga ei ole asjad korras, tema vananeb, aga sina mitte ja sa kasutad oma ametiposti noorte naistudengite keppimiseks. Sa osutad juhtivatele klannidele teeneid, kuid nemadki taluvad sind vaid hädavaevu, teades, kes sa oled. Sind kardetakse ja austatakse, kuid teened – ma mõtlen tõelised teened –, mida sa osutasid, on väga kaugemale minevikku jäänud. Rahutoojate Impeerium on kasvanud oma loomuliku piirini, edasi ei tule enam midagi. Praegu oled sa ekstsentriline professor, kellest kolleegid anekdoote räägivad, ja

kõik on parimas korras, kuid õige varsti pead sa lavastama oma surma ja terveks põlvkonnaks kadu - ma, enne kui võid end taas avalikkusele näidata. Muidugi sa oskad ja suudad seda, ainult et see kõik on mõttetuks muutunud.”

Feree mõõtis teist pikal pilgul. „Ma ei saa öelda, et sa väga palju eksiksid. Samas pole sa selle paari päevaga, mis sa siin ringi oled jõlkinud, ka peami sele pihta saanud. Mul on siin palju teha ja Rahutoojate Impeeriumil on tulevikku. Ma saan seda maailma aidata. Õige muidugi on, et kõik pole läinud nii, nagu ma tahtsin. Üks inimene ei loo maailmu.” Ta kehtas nukralt õlgu. „Õige on ka see, et ma arvasin, et suudan rohkem ära teha. Kuid ega ma ei kahetse. Need olid suurepärased aastad – ma elasin ja olin õnnelik.”

„Seda ma mõistan,” noogutas Zätereit aeglaselt. „Muide, kas mõni su nais test teadis, kes sa oled? Oma laste kohta oled sa info meile edastanud, kuid ka nemad vist ei tea?”

„Nad ei ole kunagi teadnud... Kas sa kavatsed mulle sellega survet aval dada? Milleks see kõik? Mida me Suguvõssa kuuludes kaotame või võidame?”

„Suhtlemine Suguvõsaga on vabatahtlik. Mind on see tohutult aidanud. Mis ma ilma oleksin?”

„Ma kummardan su enesekriitikavõime ees,” ühmas Feree.

„Täna,” kviteeris teine kuivalt. „Kas sul oli mingeid tulevikuplaane, milles ükski Suguvõsaga seotud inimene ei osale?”

Feree urises. „Sa oled Suguvõsa vääriline vähemasti su irriteerivas võimes elementaarseid tõesid vastikuks keerata. Milleks sa tulid?”

„Mul on su abi vaja. Ma pakun sulle tööd. Vastutasuks annan hääle su staatuse restauratsiooni toetuseks.”

Feree purskas naerma. „Kas sul on garanteeritud mõju Sisemisele Ringile?”

„Ma kuulun Sisemisse Ringi.”

Mees jäi vait ja noogutas siis aeglaselt ning hillitsetud kurbusega. „Lapsed kasvavad... Ma ei teadnud seda. Ma olen tõepoolest kaua ära olnud...” Ta libis tas pihkudega üle näo. „Aga sa ikka ei öelnud, mida sa minust tahad? Me mõlemad teame, et ma tean sinust hetkest, mil Anu siia süsteemi sisenes. Järelikult polnud mul sinuga millestki rääkida. Ja nüüd...” Ta vangutas vae nulikult pead.

Zätereit ägises tasa. „Jah, ma tean, mu amet on ebaseeldiv olla. Jah, ma vali sin momendi. Sa oled viimased päevad tegelenud enda evakueerimise, jälgede kaotamise ja tagala kindlustamisega. See on ka arvatavasti põhjus, miks Tedus arvas, et ta ei saa enam kauem viivitada – midagi on toimumas. Ja kurat teab, kes veel peale tema seda märganud on. Sest midagi ongi juhtunud ja kui keegi, kes sellest teab, on ka väga tähelepanelikuks muutunud, võib ta väga närviliseks minna, seostades sinu rabelemist...” Ta tegi ebamäärase viipe ja vaikus paar sekundit. „Ma annaksin siiski sulle niipalju vabadust, kui saan.”

Mõlemad vaatasid seni vaikides kuulanud noormehe poole ja Feree muigas taas oma kummalist muiet. „Olgu siis. Tedus, see mees on Hesedda Jekkous Fara harust. Kas sa tead, mis on Hesedda Suguvõsa? Laienenud pupillide järgi otsustades tead sa vähemalt midagi. Mina olen Hesedda Indris Fara harust. Minu vanavanaema oli Maia Lee Ogre ja ta peaks olema ka tolle mehe kuuenda põlve esivanem. Maia isa oli Oldraus Feree, sealt on tulnud minugi nimi ja nüüd tuleb oluline osa – need kaks mainitud inimest on ka sinu otsesed esivanemad, sest sa oled mu tütretütrepöeg.”

Tedus ainult maigutas, sellal kui Zätereit tõusis ja tema ees kummardas. „Meeldiv kohata inimest samast verest. Loodan, et sa oled selle vääriline.”

Tedus maigutas veel minuti. „Rõõm on minu poolel,” ohkas ta siis. „Ma vähe masti siiralt üritan selle vääriline olla.” Ta tundus olevat üsna segaduses, kuigi püüdis seda mitte välja näidata.

Minut aega valitses ruumis vaikus.

„Nüüd ma saan muidugi paljudest asjadest aru...” alustas Tedus lõpuks mõtli kult. „Terenkiid teavad tõesti midagi – ma ei tea, mida. Minuga võeti ühen dust, midagi on liikvel...” Ta krimpsutas nägu. „Õpetaja, mul on väga piinlik selle video pärast. Ent ma tahtsin saada midagi, ükskõik mida. Ma olin veendunud, et sa kaod mõne päeva pärast.”

„Unusta see,” muigas Feree. „See on tõesti tähtsusetu. Zätereit on luuraja. Nagu sa tähele paned, ei ole ta veel vähimatki vihjet andnud, mis siis õieti lahti on, kuid tema tulek tähendab pahandusi. Ära kunagi alahinda seda meest. Jah, ma olen ummikusse jõudnud. Tegelikult olen ma juba paar aastat teinud ettevalmistusi kadumiseks. Ma ei taha enam olla õppejõud, ma ei taha...” Ta vaikis paar sekundit. „Zätereit, meie vestlusel ei ole mõtet, kui sa lõpuks ei selgita, miks sa tulid oma tuhat valgusaastat kodust Rahutoojate Impeeriumisse?”

„Ent ikkagi...” alustas Zätereit mõtlikult. „Vabanda mu küsimust, kuid kui põhjalikult sa seda noormeest tunnud? Saa minust õigesti aru,” pöördus ta kohe ise kõnealuse poole. „Pigem tuleks sind nüüd kaitsta. Sest õige varsti läheb siin lahti üks verine möll. Suvalise seiklejahinge puhul ma eriti ei kõhkleks teda vajadusel supi sisse tirimast, eriti kui ta ise seda nõuab, kuid sugu võsa liikmete ees on mul kohustused.

Ilmselt oleks perele kasulik, kui keegi siin su asjad korda seab?” küsis ta uuesti Fereelt.

„Sa ei ole ikka öelnud, mida sa mulle pakud?”

„Seiklust. Suurt ja ohtlikku seiklust. Noh, ma võtan sellest ju ise ka täiega osa, nii et loodetavasti üleelatavat. Loomulikult makstakse selle eest – ma mõtlen lisaks su staatuse küsimusele. Lepingu saab standardkanalite kaudu ära saata ja pere siinsete asjade korrastamiseks sa ilmselt majanduslikku abi ei vaja?”

„Ei, ei vaja.” Feree muie oli üsna kalk. „Kas sa lõpuks ütled, milles on asi? Ja kui kaua see kestaks? Ja kes on see „meie”, kellest sa räägid?”

„Ma vajan sädefüüsika spetsialisti ja just sinu unikaalseid teadmisi paigast, kus töö tõenäoliselt toimuma hakkab. Ma ei tea, kaua see võtab. Ja „meie” oleme Hesedda Sisemine Ring.”

Feree ohkas. „Ja sa ei ole ikka veel öelnud...”

„Sest see on tõesti tuline teema. Me peame pöörduma tagasi sinna, kus sa elasid mingid aastakümned nii kaks ja pool sajandit tagasi, pärast seda, kui sa esimest korda Jaburuse jaoks liiga vanaks jäid. Ja juhtunud on see, mida mõned sealsed religioonid oma tantsuplatsidel kogu aeg oodanud on. Initsiatiiv aga tuli impeeriumist.”

Feree vaikis omakorda minuti ja teda huviga silmitsev Tedus fikseeris, et ta sõrmeotsad värisevad.

„Nii et see on tõesti midagi väga põrutavat?” pigem kviteeris noormees kindlat teadmist.

„Ja ma pean Zätereitiga nõustuma, et parem on momendil rohkem mitte öelda,” poetas Feree siis tuhmil häälel, mis reetis, et tal oli enda kogumisega tegemist. „Ainult et – ma ei saa tulla. Ma mõistan probleemi tähtsust, ma hindan su pakkumist, Zätereit, kuid ma ei saa tulla. Ja ma ei saa praegu seletada, miks. Tedus – sina võiksid minna minu eest. Sa oled parem sädefüüsika spets kui mina. Ära punasta ja ära vaidle vastu, oled küll! Lisaks... loode tavasti on Anul piisavalt vaba ruumi? Ma saan kogu enda ja Malle mälu teile kaasa anda, seal on kõik olemas.”

Zätereit kaalus teda taas tükk aega pilguga. „See peab siis nii olema... Ma hindan su pakkumist ja minu poolt jääb su staatuse taastamine kindlasti jõusse.” Ta ohkas ja pöördus Tedusi poole: „Kui ruttu sa saad end valmis seada? Arvesta, et niipea, kui sa vaid sadama poole vaatad, võidakse takistusi tegema hakata. Lihtsalt igaks juhuks.”

„Kui ruttu...” Tedus vangutas pead. „Võin ju kohe. Kas peale starti saab üldkanalite kaudu

planeediga ühendust?”

„Jah.”

„Kuid kas see on nii, et niipea, kui stardime, olen ma kaotanud oma senise positsiooni? Risk, mida te mulle pakute, on tohutu – kuni ma ei tea, mis teisel kaalukaasil on.”

„Sul ei ole ju keelatud kiiresti kuhugi minna? Võtta vastu mingit kiireloomulist ja ajutist tööd?”

Seekord vaatasid Tedus ja Feree teineteisele otsa ja puhkesid naerma.

„Nii et ma eksin,” konstateeris Zätereit kuivalt.

„Oo jaa,” Feree noogutas ja muutus korraga nukraks. „Iga impeerium hakkab millalgi piirama oma kodanike vabadust. Et töötada Akadeemias, peame olema sõjaväelased, ja sõjaväelased täidavad käsku. Meilegi on neid antud üks paras ports.

Zätereit, kas sa oled ka reaalselt kusagil siin lähedal? On sul transpordivahend – nii linnas liikumiseks, kui Anu pardale minekuks?”

„Jah – vastus mõlemale küsimusele. Auto seisab ülikooli peaukse ees parklas. Seal ma praegu teiega räägingi.” Tema ümber virvendas teine pilt, mis näitas teda suletud silmadega pehmel istmel.

„Tedus, mine Zätereiti juurde ja sõitke panka. Poiss, ma annan sulle käsu. Mina annan sulle lepingu. Annan ka kõigi oma pangaarvete ja seifide koodid ning juhised, kuidas neid kasutada.” Ta vajutas nuppudele laual. „Nüüd oled sa sees, kas tead seda? Ole õnnelik... Sa ei ole, usu mind. Zätereit, jätame andmekanali avatuks, selle kaudu laen ma ennast Anusse. Tedus – mine!”

Noorem mees hajus.

„Mis Mallest endast saab?” küsis Zätereit.

Feree raputas pead. „Selleks ei ole aega. Aga palun tule sellele ühel päeval järele. Või saada Tedus.”

„Ma teen seda. Sul läheb raskeks – sa võtad suure vastutuse?”

Feree muigas. „Pole vaja tühje viisakusi. See pole sinu mure.” Ta pöördus ära. „Taasta siis mu staatus. Sa ju teed seda?”

„Ma teen seda. Tedus tuleb. Ma pean pisut viisakusetult lahkuma.”

Mehed vaatasid teineteisele otsa ja siis hajus Zätereit koos oma aknalauale maandunud kookoniga.

Tedus Maleno astus ülikooli peauksest välja ja heitis pilgu kõrgele valkjas sinisele taevale, kus kahvatut, juba horisonti riivavat päikest läbi igavese udu viire täpselt niipalju näha oli, et varjud olid vaevutabatavad. Ta astus pargitud autode vahelt läbi sinnapoole, kus ta teadis märgendite järgi olevat temaga enne virtuaalis kõnelenud mehe masina. Ta mühatas omaette, kui avastas kõrgklassi limusiini.

„See masin ei ole just eriti konspiratiivne,” teatas ta sisse istudes, kui ukсед tema lähenemisel avanesid ja nad olid salongisügavuses istuva mehega vahetanud lühidad noogutused.

„Ent see ei peaks ju midagi väga erilist olema? Ma ei tee midagi ebaseaduslikku.”

Nad silmitsesid teineteist pisut aega.

„Oled sa valmis? Panka?”

Tedus noogutas rabedalt ja avastas korraga, et ta suu on kuiv. Korraga läbis ta pea tuhat vastuväidet, miks ta kuidagi minna ei saaks, kuid ta andis endale aru, et lähemal uurimisel ei olnud need

arvessevõetavad. Juba selle lühi kесе teekonna jooksul oli ta üllatusega avastanud, et tegelikult ei olnud tal midagi, kohe mitte midagi, mis oleks päriselt, arvessevõetavalt takistanud teda kohe teele asumast. Endalegi üllatuseks leidis ta, et see seiklus, ükskõik kui pööra ne või lühiajaline see olema saaks, oleks kindlasti parem, kui ta senine rabelemine ülikoolis...

Sõit oli lühike ja varsti istusid nad kõrvuti Jabi suurima panga erakabinetis. Tedus vaatas oma terminali ja pidi mitu korda silmi pilgutama, sest kirjaridadest ekraanil oli selge, et ta saab tohutu majandusliku võimu, mida on palju rohkem, kui ta reaalselt kogu elu jooksul saavutada suudaks. Ta leidis end naeratamas ja lõi omalt poolt sisse vajalikud koodid. Vähem kui kümne minu tiga oli kõik korras. Zätereit oli vahepeal kusagilt välja võtnud mahuka pudeli ja klaasid, nad löid kokku ja jõid, ning siis puhkes Zätereit naerma. Korraga leidis Tedus end *kõige rohkem* kartmast, et see kõik oli nali... ei veel hullem, Julgeoleku provokatsioon... Ent siis ta taipas, et mees naerab kergen dusest.

„Sa oled Hesedda! Ükskõik mis elu sa oled elanud, kui vähe sa ka tead meist ja meie tegemistest, ei lase see veri sind päriselt süldistuda. Me oleme vennad!”

Selline kogus kanget alkoholi pani ta läkastama, kuid ta kogus end kohe vapralt ja pühkis pisarad silmist.

„Ja nüüd – kaome siit planeedilt,” pilgutas Zätereit, ta uus tööandja talle silma.

Teduse üllatuseks ei suundunud nad mitte suure kosmosesadama poole. Mõne hetke pärast ta taipas, kuhu nad lähevad – otse sealsamas vanade tehaste vahele oli kiilutud väiksem, mida mõnikord kasutasid piiriasukate laevad. Tedus ei olnud aga mitte kunagi isegi mitte kohanud inimest, kellel oleks isiklik sädelaev. Kuuldavasti olid need piirialade kaupmeestelgi nii-öelda „kam ba peale”.

Tasapisi hakkas talle kohale jõudma kogu asja tõsidus. Maailma piirid avar dusid. See mees oli tulnud väga kaugelt. Ta ei olnud eriti tõsiselt võtnud iga suguste ametijuppide hoiatusi, et teda või kedagi teist Akadeemias peetakse sihikul ta teadmiste pärast. Ta teadis, et kusagil väljaspool Rahutoojate Impeeriumi on jõud, kes soovivad teostada fundamentaaluuringuid säde füüsikas vallas ja vajavad meeleheitlikult võimalikest parimaid spetsialiste, kuid see *väljaspool* oli tähendanud piiriasukaid. Kas tõesti olid rahutoojate teadmised ruumi struktuurist ka üldisel tasemel midagi väärt?

Ent igal juhul soovis ta minna. Ta oleks eelistanud kasvõi natukeseks planeedilt minema saada, et seiklus, kui see ka pidi lõppema piinlike seletuste ja vabandustega, ei lõppeks enne, kui õieti alata sai. Korraga ta taipas, kui väga ta oli vihanud oma elu, seda sõjaväelaslikku reglementeeritust, pidevat tähenärimist ja üksteise taga luuramist, pidevat silmakirjalikkust ja emot sioonitust – ebainimlikkust, mis mädanikuna sõi Rahutoojate Impeeriumi ühis konda.

Limusiin tegi head sõitu (ilmselt vastasid tõele jutud, et selle klassi auto dele antakse suurem kiirus ja nad lubatakse eelisjärjekorras läbi) ja juba veerand tunni pärast tuhisid nad läbi kollaselt vilkuva värava, pöörasid paar korda mingites metallkäikudes ning peatusid lõpuks otse avatud luukidega ootava laeva all.

Tedusile ei antud aega seda silmitseda, sest Zätereit viipas kannatamatult trepilt. Noormees jõudis nende paari sekundi jooksul registreerida vaid suju vate joontega pisut laiaksvajutatud silindrit meenutava kogu, mis oli palju suurem, kui ta oodanud oli. Ta pidi endale meelde tuletama, et ,era' ei tähenda automaatselt pisikest ja lõpuks peavad inimesed seal sees teinekord *aastate* kaupa *elama*. Tuled kustusid ja viimane, mida ta trepilt nägi, oli Jaburuse õhtutaeva roosakassinine viirg, mis paistis laialiroomava katuse vahelt. Trepp hakkas end kokku korjama niipea, kui ta üles sai ja kaaslaste järel edasi liikudes registreeris ta luukide sulgumise momendi eksimatult sellega para tama-tult kaasneva ülikerge õhurõhu muutuse järgi.

Nad tõusid kuhugi laeva keskele ja korraga tundus, et nad on astunud avatud rõdule. Ent loomulikult oli see vaid kujutis.

„Istu,” viipas Zätereit diivanite poole ja sättis end puldi taha. Esimese asja na, juba siis, kui ta alles kõndis, tabas ta käsi mingit klahvi ja vaikse õõtsatusega hakkas angaaripõrand allapoole vajuma. Laeva kiirus suurenes ruttu, kuigi mingit kiirendust tunda ei olnud. Juba laius nende all lennupõhja katus, luuke täis kui pikalikeeratud üürimaja sein, see tõmbus kokku ja valgete varju dena vuhvatasid allapoole pilved. Õhtutaeva määritud samet muutus kiires ti puhtaks põhjatuks ja kuidagi märkamatu hakkas horisont allapoole vajuma, all mõõtmata laiunud pinnast sai hoomatav kera. Mingid kirjad välja tasid, mingid hääled õiendasid vaikselt, laev kaldus, planeet oli korraga küljel ja jätkas kokkutõmbumist, hetkeks sähvatas ere valgus kusagilt taga poolt, ent enne, kui mehed õieti silmigi kissitada jõudsid, korrigeeris auto maatika niigi ohutu ekraanide valguse sobivasse skaalasse ja planeedi varjust välja jõudnud päikesest sai ilus helekollane ketas.

„Meil on tund aega, enne kui sädetagusesse läheme,” lausus Zätereit vaikselt ja Tedus võpatas. Ta oli ilmselt pikki minuteid jõllitanud eemalduvat planeeti, ise sügavalt mõttes.

„Soovid sa midagi? Või näitan sulle ära kajutid? Meid on vaid kaks, nii et sa saad valida.”

Tedus noogutas hajameelselt ja tõusis. Peremehele järgnedes avastas ta, et laeva eluruumide osa ei olegi nii suur, kui ta oli oletanud, igatahes heitis ta ruumi dele huvitu pilgu ja noogutas ühe juures – ega need oluliselt üksteisest ei erinenudki.

„Sa võid ju hiljem ka kolida,” lubas Zätereit muigamisi, nähes suurepäraselt teise segadust. „Minu enda oma on siin, seda ei saa, teised on vabad,” viipas ta käega, juhtimisruumi tagasi suundudes, pisut kuutõbise ilmega noormees sabas.

„On sul head konjakit?” küsis viimane mornilt, taas diivanil eemalduvat planeeti silmitsedes. „Ja kui juba selleni läks, võiks paluda musta teed, keskmise kangusega, suhkruta.”

„Laeva nimi on Anu,” sõnas peremees. „Anu, sa kuulsid.”

„Jah, ma kuulsin,” lausus tasane meeldiv naisehää. „Mis on „hea”? Teega läheb kolm minutit.”

Zätereit silmitses oma kaaslast mõtlikult, siis peitis ohke ja imekerge sar doonilise irve. „Täna on see Lavredonnar VSOP.”

Ta tegi paar juhtimisliigutust ja selgitas siis kaaslasele: „Mul on ka päris ehtsat Rand Monaadi ja Luadraud, XO variandid, kuid suhteliselt vähe. Pärast vaatad ise nimekirjadest. Täna, kui peamine eesmärk näib olevat end nokauteerida, soovitaksin lihtsamat maitset.”

„Nokauteerida? On või?” Tedus mõtles hetke. „Vist on jah...” Ta tühjendas esimese talle ulatatud klaasi ja andis robotile märku see uuesti täita, jõi teist aeglasemalt ja maitsetes siis vahepeal tulnud teed. Võpatas, jäi auravat tassi silmitsema ja maitsetes aeglasemalt.

„Ah sellepärast läks kolm minutit...” pomises ta. „Ta tõepoolest tegi seda. Ma mõtlesin, et lihtsalt automaatika on aeglane. Mis asi see õieti on? Ma pole vist elu sees midagi nii... head joonud.”

„See on lihtsalt tavaline must tee, kasvanud Tuukan i põhjakalda istandustes.”

„Tuukan – mis koht see on?”

„See on mu koduplaneet.”

„Kas... kas kõik selles maailmas on nii hea?”

„Maitse asi. Üldiselt on Tuukan jah väga maitsev maailm, sealne toit on sel gelt parem kui enamikus muudes maailmades kasvatatud, ja loomulikult varustan ma oma laeva kodus.”

Tedus maigutas. „Ma olen püüdnud kujutleda, mis tunne on saada korra likku toitu... see tähendab kogu aeg süüa head toitu. Sellist, mida saab kohutava raha eest paremates restoranides. Ega tavalisel toidul ju midagi viga ei ole... ja üldse ei ole toidul erilist tähtsust...” Ta sattus segadusse.

„Toidul on tähtsus,” lausus Zätereit vaikselt. „Elu peab hea olema – milleks muidu üldse elada? Mis

mõtet on näha kurja vaeva tsiviliseerumisega, kui sa ei saa endale lubada lihtsaid mõnuseid. Anna andeks, aga militariseerumise hind on alati üks ja sama – te seal Jaburusel sööte solki ja käite kaltsudes. Enamik maailmu on määratult paremad kui teie hall, väiklane, tõlp ja kuri impeerium.” Ta turtsatas. „Info varjamisest algab kõik – kui see juhtub, on maailm hapuks läinud. Muidugi on odavam sulle ajupesu teha, et frentš on ainus õige riietus ja toidu maitse pole tähtsust, kui see on toitev. Aga riietus... kui lased vaimu pudelist välja, ei saa seda enam tagasi. Lubad korra likke riideid, tulevad teised normaalse elu avaldused järele.”

„Isegi Zaatsi on vabam, enamik ei käi vormis, Utorust ma ei räägigi – need meie pealinnad... Aga sa ju tead.” Tedus väärutas huuli. „Me ju teame, et mõned Piiritagused maailmad on üsna sübariitlikud,” lausus ta piprase eneseironiaga. „Et on hunnik unustatud kolkaid, mis arvavad, et nad on tsivilisatsiooni tipud. Et on mingid lepingud, mingid demilitariseeritud maailmad, mille isoleeritust ja omaetteolemist Impeerium respektseerib. Et kusa gil olla veel inimeste ühendusi, mis aga olevat liiga nõrgad, et tegelikult midagi ära teha.

Ma pole seda kunagi uskunud, kuid ma pean selle küsimuse esitama – kui võimas on Föderatsioon?”

Zätereit ohkas. „Föderatsioon ei ole Impeeriumiga võrreldav üheski lähen duses. Ruum, mis hõlmab Föderatsiooni lepingutega kaetud maailmu, on tuhat korda suurem kui Rahutoojate Impeerium, kuid see ei ole ühtne. Selles on omad vabariigid ja keisririigid, on karjakasvatavate arkaadiad, mille vallutamiseks piisaks ühest ründelennukist, ja on usufanaatikute sõjaväestatud ordud, kes loeksid jumala õnnistuseks, et just neid rünnati ja mõnel neist õnnes tub auga – lahingus – surra. Ütleme nii, et vaevalt on Föderatsioonis liitu või riiki, mis suudaks üksi Impeeriumile sõjaliselt vastu seista, kuid kui Impeerium otsustaks Föderatsiooni rünnata, ületaks see kaugemate maailmade jaoks vaevalt uudise läve. Lähemad paneksid kokku ohu kõrvaldamiseks piisava jõu.”

Tedus muigas taas kibedalt. „See oli üks põhjustest, miks ma ära tahtsin. Maailm on suurem kui Jab. Su laev – on selliseid palju?”

Zätereit muigas omakorda ja raputas kergelt pead. „Ka parimad nende hulgast... Kui kohutav see tegelikult on – selliste sõjaliste maailmade desinformatsiooni mõju. Sa tead, et midagi on viltu, kuid sa ei kujuta ette, *kui palju* on tegelikult teisiti. Põhimõtteliselt teisiti. On tuhandeid – mitte inimesi, rahvaid! – kel on igal perel oma sädelaev. Nad elavadki tähtede vahel. Galaktikas on sada miljardit tähte. Inimkond ei hõlma sajandikkugi sellest, kuid see sajandik on miljard tähte. Miljon elamiskõlblikku maailma. Kaua kuluks aega, et need kõik läbigi käia! Mitukümmend tuhat aastat kirjutatud ajalugu, millele eelneb vähemalt – vähemalt! – kümme korda pikem periood, millest me teame vaid legende... Föderatsioon ei sega end Rahutoojate Impeeriumi taolis tesse asjadesse. Me ei suuda ega jõua. Keegi ei suuda vastutada terve Galaktika saatuse eest. Inimkonna saarekesi, kolooniaid peaks olema isegi teistes galaktikates – aga juba sinnaminek võtab ka parima tehnika korral sajandeid. Sajandeid! Vaata seda tähist ülevust – vaata ja proovi ette kuju tada, kui suur see on!”

Tedus libistas pilgu üle hõbekirjalise sügaviku ja pööras taas pilgu eemal duvale planeedile.

„Mida me tegema läheme?”

„Kas sa tead, mis asi on Tau Sõrmus?”

Teduse huuled tuksatasid ja ta vaatas teist taas oma paarkümmend sekundit raskesti mõistetaval ilmel.

„Esoteerika, legendid,” poetas ta lõpuks.

„Sa teed edusamme,” märkis Zätereit heatahtliku muigega. „Mida muud sa teada saadki, aga vähemalt tegid sa juba õige järelduse.”

Ta pöördus korraks enne jätkamist oma aparaatide poole. „Teeme nii – Feree laeb niipalju kui jõuab ja peale seda kulub mul vähemalt mõni tund, et vaadata, mis seal õieti on. Kui ma ta Anu vabas alas lahti pakin, räägib ta sulle ehk ise, kuhu me läheme. Seni – tahad sa veel kellegagi Jaburusel rääkida või mingeid teateid saata, enne kui me dimensioone kortsutame?”

Tedus mõtles hetke. „Sa ei ole mulle ikka öelnud, kui kaua meie reis kestab?”

„Kõige vähem mitmeid kuid. Tau Sõrmuseni on 253 valgusaastat ja kõigepealt läheme Vilhelele.”

Algaja Hesedda näole hakkas hiilima kuratlik muie. „Ei, rääkida ma ei taha, aga teateid, ilusaid briljantselt sõnastatud teateid saadaks küll... Anu, veel konjakit!”

Zätereit 2:

Ma tean, mis mõju on sellistel lugudel – kirju ja põnev, kuigi midagi aru ei saa. Ja vaatamata sellele, et nurgas vilgub isegi hoiatus, et tegu on rekonstruktsiooniga, haarab see su endasse ja viib minema, nii et lõpuks on mõis ja kõik kohalolijad ühtviisi läbipaistvad...

Must tee, konjak, klooster, leib – jah, kuidagi tuleb ju asju nime tada, kuigi enamasti on neil vähe ühist sellega, mida siin Maal nende sõnade all mõeldakse. Jook, mille lähimaks analoogiks Maal oleks must tee ja jook, mille lähimaks analoogiks oleks konjak – kui me lepime kokku, et ei kuluta viit-kuut lõiku Tuukani suhkrurikastest marjadest kääritatud-destilleeritud jookide kva li-teedisüsteemi kirjeldamiseks. Olgu lihtsalt ‚XO‘ ja kõik saavad vähe malt hetkega aru, mida umbes mõeldud on.

Vaieldav? Teil siin Vaikses ookeanis on üks saar, kus tehakse kääritatud palmi piimast õllesarnast jooki. Sellel eristatakse viis staadiumi – drabba, ergha, treed, arghuusa ja ump. Drabba on midagi meskitaolist, treed ehk lähedaseim koduõllele ja umpiga võib ummistunud solgitorusid avada. Prantsusmaal on veini kohta sadu termineid ja see, mida meie teeme, võrdub umbes sellega, kui tolle teisel poolkeral asuva saare puhul kasutada veinitermineid või prant suse veine nende viie sõnaga kirjeldada üritada. Ent mingi pildi nii prants lased kui need Vaikse ookeani asukad ju ometi saaksid, eks ole.

See aga on tühiasi võrreldes raskustega, mis algavad siis, kui jutt läheb tehnoloogiatele, millest Maal mitte midagi ei teata. Näiteks infosfäär; hea, et arvutustehnika arengu on tekitanud vähemalt mõnedki põhimõisted, alates bitist ja lõpetades virtuaalreaalsusega. Kui tuleks keskaegsele inimesele kirjeldada mobiiltelefone, oleks lihtsam nimetada neid maagilisteks kris tallkuulideks. Arenenud planeetide inimestele on osaliselt infosfäärides elamine sama loomu lik kui sulle telefoni, arvuti või mobiili kasutamine. Otse loomu likult nõuab see ülekandevõrku, alajaamu, keskservereid, tohutut hulka tarkvara ja igasuguseid tajureid, niisamuti kui nad teavad, et igal pool see ei toimi ja on aegu ning paiku, kus seda kõike pole. Ent nii nagu kristallkuuli puhul on raske seletada, mis on tavaline kõne, mis teksti- ja mis multimeediasõnum, mis on ootele jätmine ja mis postkast – samamoodi tuleb infosfääri puhul pikalt ja teinekordki eksitavaltki selgitada, mis on erinevad reaalsustasemed, mismoodi kasutatakse virtuaalisikut või avatari ja... võtame näiteks ühe liht samatest asjadest – ‚varjulukk‘. Kui sa oled sides ja oled oma toale mingi ‚naha‘ peale tõmmanud, et teine ei näeks, mis sul seal päriselt on, on sul toas olevad esemed siiski enamasti sama koha peal kui virtuaalsed, sest muidu tekitad arusaadavalt iseendale ebameeldivusi, kui sa just kogu aeg ühe koha peal paigal ei kavatse olla. Lisaks tahetakse enamasti ennast reaalsena näidata ja teinekord partnerile näidata reaalseid esemeid. Ruumis on reaalne valgus, mis valgustab reaalseid esemeid, virtuaalne valgus, mis ‚valgustab‘ lisatud kujutist ja valgus, mis paistab justkui teise sidepartneri poolt läbi ekraani. Kuidas need kolm kokku saavad? Ühesõnaga, kui varjulukku ei ole, võib reaalsus teinekord kaudselt läbi kumada. Seda ei ole küll kunagi inimsilmale näha, kuid piisavalt võimsa arvutiga saab üldist geomeetriat tuletada. Kui varju lukk on peal, võib kujutis teinekord mõnest

kohast pisut ebaloomulik olla, aga midagi reaalselt läbi ei tule.

Sedalaadi termineid ja kontseptsioone, mida tööstusplaneetidel iga kooli lapski unepealt teab ja kasutab, on sadu.

Ma ei tea, kas kusagil on olemas olnud sellised virtuaalmaailmad, kus säde levate tänavate ääres kõrguvad hõõgivate mägedena arvutite tehisiksused... kindlasti kusagil on. Ent see ei ole üldine viis. Tavaliselt kasutavad inimesed mingit harjumuspärast keskkonda, mis võimalikult sarnaneb reaalsusele, olles kummatigi täis sümboleid ja kontseptsioone, millele Maal mingit analoogi ei ole. Oh, muidugi on inimesi, kes igaveseks virtuaali sulguvad ja on terveid planeete, kus eranditult kõik inimesed lebavad sünnist surmani vannis ning suhtlevad välismaailmaga vaid robotite meelte vahendusel... Ent neile, kes realses maailmas tegutseda tahavad, on infosfäär vaid võimas töövahend, ei enam.

Kuid kuidas sa paned kirja, et sulle saadeti kiri ja siis sa vestlesid sellega? Sa tahad teisele midagi öelda ja saadad mingil tasemel tõmmise endast. Lihtsamatel juhtudel on seda kõigest mõned terabaidid, kuid see on interaktiivne ja sides otseülekandest raskesti eristatav ning sa saad anda suure hulga taustinformatsiooni ja kontrollida, kas teade ikka õigele inimesele läheb. Raiskamine? Kuid tavalisse kirjapaberisse läheks molekulaartasemel ju ka entsüklopeedia-jagu informatsiooni, sina aga ainult määrid selle pinda mõne primitiivse sümboliga... Tehisintellektid ja virtuaalisikud on sellest paar sammu edasi, nõudes teile veel kujuteldamatut tööd ja arvutusvõimsust. Ent need on meie elu lahutamatu koostisosa. Samuti nagu on telefonid ja tele viisorid vaevalt sajandiga teile omaseks saanud.

Vilhele 1 – Jäätunud põrgu

„Miks sa seda teed?”

Mees vaatas oma pojale otsa ja tema suunurgad võbelesid. Poeg ei saanud aru, kas naerust või raevust – ta ei olnud veel nii vana, et mõista, et teinekord võivad need mõlemad tunded koos eksisteerida. Küll aga oli ta piisavalt vana mõistmaks, millal lapsevanem teemaga tõsiselt tegeleb, ja see ei olnud üks neist kordadest.

Vaikus.

„Isa, mis õieti on päikesepaiste?”

Varateismelised on terased. Mees tema vastas peaaegu et liigutas kõrvu, püüdes mõista, mis see asjasse puutub, ja ju ta oli kusagil alateadvuses teema muutuse üle õnnelik, sest ta vangutas pead ja lasi end pisut lonti. Ta ei olnud veel harjunud, et peab poisile otsa vaadates pilku kergitama, ja tundis end ebamugavalt, eriti kui pidi oma vanemlikku tahet läbi suruma.

„Päikesepaiste? Sa ju tead. Kesktähe kiirgus. Ent ilmselt mõtled sa, kuidas see katmata nahal tundub. Veider on kuulda sinu suust seda terminit, Karl. Tõsi, siin ei tähenda see midagi...”

Poiss noogutas. „Muidugi tean, nii nagu sina said kohe aru, et ma ei küsi mitte Gargaosa Solaariumite reklaami kohta. Oled sa seda tundnud? Ma ei mõtle korraks vaid... elada selle keskel...”

„Ära hakka jälle,” ajas isa end hetkeks sirgu, ent loobus samal sekundil. „Mui dugi, ma tean – ehk juba järgmisel aastal. Ent see ei saa lihtne olema. Siin on meie elu. Kõigest muust me siin puudust ei tunne. Ma ei kujuta ette, mida ma mujal peale hakkaksin.”

„Kogu elu maa all. Kübervaglad. Kunagi meie esivanemad...”

Isa ei vihastanud vaid ainult ohkas. „Ma küsin vastu – kas sa tead, mis on *külm*?”

„Noh... jah. Kui duši termostaat sinisele keerata või kui lüüse rege nereeritakse ja kliimaseade ei ole veel jõudnud...” Poiss kehtas õlgu.

„Päikesepaiste assotsieerub soojustega ja selle vastand on külm. Meie temperatuur siin kõigub paari kraadi piires ja mõlema äärmuse puhul tekib palju del tervisehäireid. Avatud planeedil kõigub temperatuur kümneid kraade ja äärmused põhjustavad surma. Mõistad, surma. Sa ei saa riietuda nagu meeldib, sa pead riidetust valima ilma järgi, kusjuures nina ja käed peavad enamasti välja jääma.”

„Arvad, et me ei peaks enam vastu?”

Mees langetas pilgu. „Jälle seesama. Jälle need rumalad ideed. Me oleme inime sed. Kui me kaotame selle, mida tsivilisatsiooniks nimetatakse, harjume varsti üsna ekstreemsete oludega. Aga me ei taha seda. Laiskus, muidugi. Mina ka ei taha. Sa võid pinnale minna nii tihti kui tahad, keegi ei keela. Ainult seal ei ole mitte kuraditki teha.”

Mees silitas justkui midagi meenutades oma käsivarsi, enne kui pöördus, paar sammu astus ja ühte tugitooli vajus, käega poisile teise poole viibates.

„Võib-olla juba järgmisel aastal...”

Kuid poiss katkestas teda kannatamatult: „Jah, sõidame Utorule või Jabu rusele. Paariks nädalaks. Ehk kuuks. Sina matad end linna, meie igavleme kuuordis...”

„Sina ütlesid, et *igavlete*.”

„Sest seal ei ole midagi ehedat järel. Ja kõik maksab roppu moodi. Ja koha likud peavad meid provintslasteks.”

Isa kehtas õlgu: „Milles neil on ju õigus. Ja küsimus ei ole rahas...”

„On küll! Ma saan aru, et seda ei tohi mõttetult kulutada, kuid seal tundu vad olema vaid põhjatu rahakotiga tüübid...”

„Kuule, sa oled olnud seal vaid üks kord viis aastat tagasi... Ohh.”

Mees jäi masendunult vait ja vaatas kõrvale.

Ta oli umbes neljakümnene ja seda võis peamiselt aimata ta natuke laperguse näo teravate kurdude, pisut kibestunud suujoone ja tumedate silma koobaste järgi. Ta oli keskmist kasvu ja pealtnäha vormis, kuid kui ta liikus, võis aimata, et ta ei ole väga ammu, võib-olla mitte kunagi pidanud ebatasasel pinnal jooksma. Tema liigutustes oli hooletut teadmist, et mitte kunagi ei ole mitte kuhugi kiire ning põrand on alati sile ja tasane.

„Ah jaa, juba viis aastat,” pomises mees lõpuks, endiselt vältides poja kergelt iroonilist ainitist pilku. „Muidugi sa ootad seda. Mälestused. Kindlasti vildakad ja ilustatud. Vabandust, Karl. See ei ole õigustus, muidugi. See on ju sulle terve igavik.”

„Jah. Ent ma mäletan ka meie kodu Utorul.”

„Mäletad? Sa olid siis kolmene.”

„Ma ei mäleta palju,” ohkas poiss. „Tegelikult vaid avatud taevast, pilvi ja seda suurt tamme, mis meie maja ees seisis.”

„Sa oled pilte näinud.”

„Piltide järgi tean, et see oli tamm. Mäletan lihtsalt üht taevassesirutuvat puud, mis kujutlusvõimet rabavalt suur. Kauaks me veel siia jääme?”

Mees võpatas ja piidles silmanurgas oma poega. Heledad, kuid mitte blon did, läiketa juuksed, trotslikud tumedad silmad. Sama juuksevärv ja samad silmad, kõik muu oli emalt – mingi tabamatu

elegants ja väarikus. Ja kummaline raugematu uudishimu kõige veidra vastu. *Kord oli see midagi suurt – tulla Vilhelesse, poolsalajassee kaevandusse. Seda tehes olin ma eriline ja kan gelaslik. Noor insener... Aga see, mida me siin teeme ja kuidas siin päriselt on... õnnetud, kelle unistused täituvad!*

„Ma ei tea,“ ohkas mees. „Aga saa aru, me teenime siin kaks, kolm korda rohkem, kui ma saaksin kodus. Impeerium vajab neid haruldasi, imelisi sula meid...“

„Ja selleks te hävitate kakskümmend miljonit aastat tagasi kadunud tsiviilisatsiooni aardeid.“

Mees muigas nukralt. „Kust sa seda kuulsid? Muinsuskaitsete propaganda peaks siin väga haruldane olema.“

„Te ju räägite emaga. Kogu aeg.“

„Jah...“ Ja tõesti, nad naisega vaidlesid pidevalt. Justkui järades üht lõpnu konti, kuni igemed veritsevad, aga järele jätta ei suuda.

„Sina ütled, et kõigest sellest on juba tuhandeid eksemplare kõigi inimeste planeetide muuseumides ja ema ütleb, et kuidas see saab olla, kui keegi ei tea, mis asjad need on ja kõik inimeste loomingulised mälumoodulid näevad ühesugused välja. Ja sina ütled, et neid ei õpi keegi kunagi lugema, sest nii palju aega on möödunud ja tõenäoliselt on nad ammu degradeerunud ja ema ütleb, et seda pole kunagi korralikult üritatudki, sest kõik, alates impeeriumi ametnikest ja lõpetades kõige närusema jumalalasega, tahavad uskuda, et nende pisikesed armetud teooriad, mida nad kasutavad viigilehena kaaskodanike peal alatusi tehes, on teadliku mõtte ülimald tipud...“

„Sa oled veel liiga väike, et sellistes asjades sõna võtta!“ Mehe toon oli terav. „Sa oled liialt noor, et seda kõike mõista ja suuta midagi arvestatavat sekka öelda.“ Ta surus oma hääle normaalseks.

„Palun arvesta seda, Karl. Paljud targad pead on aastakümneid selle üle vaielnud.“

„Ja peajaslikult vajame me hädasti neid kummalisi sulameid. Õigemini vajab Rahutoojate Impeerium, sest Piiriasukad ei leia mingit vajadust meile maksta makse, mille eest me ehitame lahinguristlejaid, mida nende endi vastu kasutame. Me pidime tooma vabadust ja rahu, aga kõik asumid Impeeriumi piiridel võtaksid parema meelega oma planeedi kaenlasse ja koliksid meist kaugemale, kui see vähegi võimalik oleks. Me oleme tugevad, tugevaimad, ja head, parimad, ja targimad, toome heaolu kõigile, aga millegipärast on kusa gil Föderatsioon, kes meist midagi teada ei taha ja mis eriti vihale ajab – me oleme võimetud, sest Föderatsioon on meist sõjaliselt üle. Räägitakse, et iga nende arenenuma tööstusplaneedi peal murraks kogu Rahutoojate Laevastik hambad. Ja kõige lõpuks oleme taas jõudnud selleni, et inimesi tuleb kinni hoida, sest kõik, kellest on asja, tõmbavad Impeeriumist uttu, kuhugi sinna, kus pole mingit võimu kõigil ametnikel, kontrolöridel, lobistidel, korporatsioonide järelevalvel, kohtutäituritel, usuhulludel, kombulusvalvel, sõjaväelastel ja kogu muul saastal, kes hellitlevalt oma sigatsemist poliitikaks nime tavad. Parasiitseened!“

„Karl, sa ei tohi nii rääkida!“ Toon oli väga vihane ja terav.

„Miks? Kas meid kuulatakse pealt?“

„Ei, seda ilmselt mitte, aga...“

„Aga sa kardad, et kuulatakse, kardad oma koha pärast...“

„Rumal jõmpsikas! Sa ei tea, mida sa räägid! Inimesed lähevad lihtsalt kadu ma! Ühel päeval tullakse ja pistetakse sind kuhugi pärapõrgusse lendavale laevale, kus sa siis kogu ülejäänud elu – ja seda ei saa palju olema – sopas müttad! Kas sa, nolk, tõesti ei mõista, et kui sa elada tahad, ei tohi selliseid asju rääkida!“

Poiss punastas, oskamata kohe midagi öelda.

„Sa ju tead seda. Mõelda võid, vaikselt aasida võid. Nalja võid ka selle kulul natuke teha. Ainult et

kui asi tõsiseks läheb, avastad ühel hetkel, et sa oled paaria. Sul hakkab halvasti minema. Ühel päeval ei jäägi siis muud üle kui minema kolida. Kuid kuhu meil minna? Lepingud on nii kavalalt tehtud, et miski ei ole siin meie oma. Väga raske on kusagil kolkas uuesti alustada, kui siit tuleb paljajalu minema jalutada. Siin on ikkagi hea ja julge elada... kui nina maas hoiad. Ma usun Rahutoojate Impeeriumi. Ma tean, et siin on paljud asjad valesti läinud, aga need ei ole mitte väljamõeldised, kuidas inimesed siinkandis enne Impeeriumi elasid. Ma ei tea, mis on parem. Ma arvan, et me saame hakkama.” Mees hingas sügavalt sisse. „Ega mulle ei meeldi, et me oleme järelvalveametnike ees kaitsetud. Implantaadid ja ajuloputus – ma olen oma elus küllalt näinud, kui halvasti läheb nendel, kes *eksivad*. See ei meeldi mulle, aga mida me teha saame? Karl, sa oled neliteist ja peaksid vastutama oma sõnade eest. Sa võid meile väga suuri pahandusi kaela tuua.”

Poiss noogutas tõrksalt. „Me oleme rääkinud. Ma hoian suu kinni. Aga ma ei taha sellist elu elada.”

„Keskustes on hullem,” märkis mees hapult.

„Ma tean...” markeeris poiss veelgi hapumalt. „Ma arvan, et... aga kui minna kaugele? Föderatsiooni?”

„Vaata seda ära küll mitte kellelegi kõva häälega ütle!” Poiss kuulis ta hääles selget ärritust ja hirmu.

„Aga... aga kui on olemas veel mingid kohad? Midagi suurt ja ilusat? Piiri deta maailm... Tau Sõrmus...”

Nüüd mees juba mõrises. „Sellest ära isegi mitte mõtle!”

„Miks? On see siis nii keelatud? On see kuidagi ära keelatud?”

Mees raputas pead. „Ma ei ole kindel... ma ei tohi sulle rääkida.” Ta raputas uuesti pead. „Ja ega mina ka tõde ei tea. Ametlik versioon on ilmselgelt vale, ehkki meile on präänikuks antud üsna intrigeerivaid detaile. Aga kui üldse miski sisekontrolli ärritab, siis Sõrmuse teema.”

„Isa... Mu arvutil on ühendus Tau Sõrmusega.” Ta hakkas kiiresti rääkima, justkui püüdes kõike olulist öelda enne kui teda katkestatakse. „Ma näen lõpu tuid metsi, taevast, pilvi. Meresid, loomi, inimesi. Tasandikud, lumised mäed. See ei ole lindistus, see on elus. See ei tule mingilt serverilt, see ei ole mäng, see tuleb keelatud aadressilt ja *see on ELUS!*”

„Nii et selleks sa häkidki kommunikatsioonisüsteemi?” Isa hääli oli paha endeline ja ähvardav kui silmapiirile kogunev äike.

„Noh... jaa. Aga me ei proovi enam kellelegi halba teha või valitsust või... oleme proovinud tühje aadresse ja mõni neist on vastanud ja...”

Mees kibutas kulme ja tõusis. „Mis seal siis on? Näita!”

Nad läksid poisi tuppa, viimane lülitas arvuti kiiresti sisse ja puudutas ekraani, siis tippis midagi klaviatuurilt.

„Sa ei kasuta automaatvalimist?” märkis mees.

„Ei. Alguses ma lihtsalt ei tahtnud, et keegi mu saladuse avastab ja...” poiss ohkas. „Ja kui ma korra proovisin, siis selgus, et süsteem ei võta aadressi vastu, ütleb: „Viga.” Sisestan selle alati käsitsi.”

Üks sein hajus, lambid tuhmusid automaatselt ja nüüd valgustas kahe inime se nägusid tumekuldne kuma. Teisel pool tundus möllavat priske torm, seal laotus kohutavalt kauge silmapiirini tohutute tuules rabelevate puudega ergavroheline mets, mille kohal kõrgus kiiresti tormavate pilvedega kord tumenev, kord kirkalt helendama lööv taevas. Kogu kujutis oli kohutavalt võõras, maapind näis olevat valatud suitsusest klaasist, sest kaljude sisemuses väreles punakas hõõgus, taevas võbelesid kord oranžikad, kord rohelised võõdid ja triibud ning kusagil kaugel kaljutippudel välkus teemandina sinakas helendus. Ent mitte seda ei vaadanud mees, tema pilk oli naelutatud esiplaanil lebavatele varemetele, mille mingis säilinud tornis asus ilmselt ka pilti edas tav kaamera.

Möödus minut, ent siis ajas mees end sirgu ja mühatas. „See on muidugi arvutitöödeldud ülekanne, ilmselt miksitud infrapunase või mingite mõõte andmetega. Naljakas. Aadressi järgi ma arvaksin, et tegu peab olema mingi hüljatud tugipunktiga kusagil Taburettide varemetes. Ebatõenäoline, kuid võimalik, et see töötab. See võib muidugi ka nüüd iga hetk rikki minna... Aga mida see edastab?”

„Taburetid!” poisi hää l varatas. „Üilud olid suur ja salapärase rahvas, ja mingid kahejalgsed tõlbid elajad tahavad neid iga hinna eest maha kiskuda, pisemaks teha... Taburetid – milline ilge väiklane nimi!”

„Mis sul sellest?” Kortsutas mees kulmu. „Kõik kutsuvad neid nii ja nad ju nägid välja nagu taburetid. Ja lõpuks – jäta see jutt. Harju, et tegemist on inimeste muistse ja saladusliku eksperimendiga, mingeid üilusid ei ole kunagi olemas olnud.”

„Kui rumal ja mõttetu! Kui väiklane salata kogu inimkonna eest nii suurt avastust! Nad on ju siin. Nad on võib-olla kusagil seal alles.” Poiss osutas sõrmega ülespoole.

„Jäta see jama! Ma pean Alexaga tõsiselt rääkima. Pea on sul mingit sõnnikut täis... Kas sul on õpitud? Mis hindeid sa viimasel ajal saanud oled?”

„Mu õppimine meenub sulle ainult siis, kui sul on vaja mind kiusata!”

„Ära õienda! Näita päevik siia!”

Poiss vajutas vastu tahtmist paarile klahvile ja mees süvenes minutiks luge misse.

„Miks ,3’?” küsis ta siis näpuga ühele reale torgates.

„Läks nii... Õpetaja leidis, et ma ei ole essee piisavalt välja toonud Ktuulu-Tex i osa ühiskondliku heaolu loomisel kaevandusplaneetidel. No ma juhtisin ta tähelepanu, et olen küll maininud ulatusliku mängupõrgute võrgu loomist, samuti praktiliselt legaliseeritud prostitutsiooni, aga ta leidis...” Poiss laiutas käsi. „Ta ei julgenud mulle kahte panna, sest mu töö...”

„Ta ei julgenud sulle kahte panna, sest sa oled minu poeg, eesel! Ja ei julge seda seni, kui mind ei ole sinu pärast Sisekontrolli välja kutsutud. Ja kui sa nii jätkad, ei võta see palju aega. Molkus, millest me just rääkisime! Kao nüüd õppima, ja et ma enam ei näeks, et sa kasutad arvutit mingiteks rumalusteks. Võtan sult ühenduse ära, süüdimatu nolk!”

Mees pöördus ja kõndis toast välja, jättes poisi endale seletamatu kurbusega järele vaatama.

„Tülitsesite?” kuulis ta vaikset küsimust.

„Tülitsesime,” nõustus poiss nukralt. Temast ehk aasta noorem tüdruk tuli sisse ja istus ta kõrvale arvuti ette.

„Ja ta üldse ei vaadanudki, mida sa leidnud oled?”

„Pildikanalit vaatas, aga ma ei jõudnudki talle näidata, et seda on võimalik muuta ja see on üsna intelligentne. Ta arvas, et see on mõni hüljatud uuri misjaam.”

„Ma kuulsin. Ja hea on. Ma ju ütlesin sulle, et see võib ohtlik olla. Et ei või ilmas teada, kuidas ta reageerib. Tahad sa arvutist ilma jääda? Või veel hullem, helistab kuhugi ja tehnikud tõmbavad need juhtmed välja; ja ongi meil lõbu läbi.”

„Mila, Vilhele oli kunagi elus, roheline. Nende kliima ei erinenud palju inime sele sobivast. Mis juhtus? Kuhu nad kadusid?”

„Arvad, et saad seda kunagi teada? Ja mina lugesin, et Vilhele oli just külmunud.”

„Ma ei tea... Mila, saad aru, see on portaal. See ei saa võimalik olla, ma luge sin... niipalju kui ma gümnaasiumifüüsikast aru sain. Seal on midagi tege mist täpse ajahetke määramatusega, eks ole. Aga see peab olema sidestatud ja üsna väikese viitega. See ei ole simulatsioon. See ei ole planeet,

see on tohutu suur. See kaardub nagu planeet, aga ei lõppe ära. Ma ei saa palju dest näitudest aru, ma ei saa aru, mida tehisaru teisel pool ütleb, aga... see peab olema Tau Sõrmus.” Poisi hääl vajus sosinaks. „Seal on ilus. Nagu park, mis iial ära ei lõppe.”

Tüdruk tõsis ja kortsutas kulmu. „Ära puhu mulle. Kuidas sa võid kindel olla?”

Poisi huuled võpatasid kannatamatusest. „See on! Tuleb ainult valida õige kombinatsioon ja uks avaneb.”

„Mis kombinatsioon?”

„Ma ei tea täpselt. See teab. Aga kui ma palun, siis see avab selle.”

„Karl, sa ikkagi ei tea, mida räägid,” ütles tüdruk tõustes ja toast välja pühkides. „Muide, su pruta helistas, küsis kas sa õhtul Coconut’i lähed,” poetas ta veel ukse vahelt.

„Ta ei ole mu...”

„Ja sa isegi ei küsinud, kes helistas...” kuulis ta eemalduva õe helisevat naeru, kuni uks lõplikult sulgus.

Zätereit 3:

Rahutoojate impeerium...

Nii nagu inimesed sünnivad ja surevad, tõusevad ja langevad ka liigid ja impee riumid. On aegu, mil usutakse, et tõus jätkub igavesti ja on aegu, mil eksisteerimine näib mõttetu piinana. Lõpmatult muutlikus maailmas jääb ellu vaid see, kes on valmis lõpmatult muutuma ning nii irooniliselt kui see ka kõlaks, on ikka vaid baasvajaduste rahuldatus see, mis teadvuslikud olen did suuri tegusid tegema paneb.

Rahutoojate Impeerium sündis kõige parematest kavatsustest – võõrad rassid olid inimsoo selles galaktikanurgas surunud olukorda, kus neil midagi öelda polnud, olgu siis tegu kaubandusliku ülekohtu või lausa lihtsalt lõbu pärast purukspommitatud linnaga. Üsna paljudelt planeetidelt kästi inimestel end koristada ja neis maailmades, kus inimesed olid langenud nii madalale, et neil polnudki võimalust lahkuda – nad olid unustanud tähtede vahel liikumise kunsti –, koheldi neid kui alamat rassi. Mobilisatsioon Jaburusel sündis niisiis puhtast paratamatusest – olla või mitte olla. Fanatism, šovinism... ükskõik, mis nime me sellele anname, ilus see ei ole – need inimesed tapsid ju ka teisi inimesi lihtsalt sellepärast, et nood ees olid; tapeti ka selleks, et teisi hirmu tada. Umbes kolm ja pool sajandit tagasi algas rüüstamine ja vägivald, põle tati võõrplaneetlaste esindusi ja elamisi. Ühesõnaga – pandi end sellel planeedil maksma. Hiljem on seda nimetatud ülestõusuks ja alguspäevaks loetakse ühe üsna ilmselgelt tähtsusetu Kreddra *Kuuejalgse Mõtteleja* surnukspeksmist... mis pealegi juhtus poolkogemata ja üsna halenaljakalt, kui neutraalseid allikaid uskuda.

Muidugi ei jäetud Jaburust rahule, algas sõda. Inimesed läksid ülekaaluka vastase vastu, läksid kindlasse surma teinekord võõrastelt rassidelt röövitud laevadega, mis inimesele ka puhtfüüsiliselt äärmiselt ebasobivad olid.

See on pikk ja verine lugu. Millegipärast on võõrplaneetlased... olgu teinekord on ka inimesed väga pimedad otse silme ees toimuva suhtes. Omavahel pidevalt nägelevad grupeeringud seal kõiksuse nurgas ei teinud tükki aega välja gi, et ühel suhteliselt vähetähtsal planeedil on haaranud võimu kiiresti organiseeruv jõud, mis kuulutab inimsoo uut tõusu. Algas džihaad või risti sõda. Korraga tõstsid inimesed sadadel planeetidel pead, korraga vaadati lootu ses Jaburuse poole. Oh ei, inimesed ei ole ju kunagi ühtsed – võidelda tuli muuhulgas nii võõraste teenistusse astunud, omal käel piraatlust harrastavate kui ka lihtsalt marodööritsevate inimeste vastu.

Igatahes hakkas Jaburuse impeerium kolmesaja aasta eest kiiresti kasvama ja haaras paarikümne aastaga mitusada valgusaastat.

Impeerium kasvab aegamööda siiani. Aga vaata, nad on hakanud muutuma iseendi vastandiks – muidugi on täiesti kujuteldamatu, et sisemaailmu rün daks mingi võõras rass või toimuks üldse mingi suurem ekstsess nende vastu – nad on unustama hakanud, et seal kusagil üldse mingid võõrplaneetlased elasid! Aga selle hinnaks on ksenofoobia ja ahistus. Maailmad, kus teised mõis - tusega olendid rajasid oma kultuure miljonite aastate jooksul, on muu detud inimeste kolooniateks, neist on hävitatud kõik omapärane – meelega hävitatud, et miski inimestele ei meenutaks, et ka teised rassid suudavad midagi head ja ilusat luua!

Muidugi on nemadki muutunud. Enam ammu ei rünnata kedagi paljalt sellepärast, et ta valet värvi või vale jalgade arvuga on. Enam ei rünnata ka teisi inimeste maailmu, kui need ei väljenda ülekeevat vaimustust impeeriumiga ühinemiseks. Tegelikult on nad nendelesamadele maailmadele, keda nad ise Piiriasukateks nimetavad, omamoodi garantiiks igasuguste – nii inimes test, kui võõrplaneetlastest – röövlite-sõjardite vastu, ning nad sunni vad juba oma olemasoluga omavahel korralikult käituma tohtul hulgal iga suguseid olevusi üsna kaugel oma piiridest – olles nii tõelised rahutoojad väga suurel alal.

Nad on päris heal tehnilisel tasemel, nad on ammu loonud primaarse töös tuskompleksi – see tähendab, et nad suudavad toota ilma igasuguste eran diteta kõik endale vajaliku – ja nad teevad päris palju süvauuringuid.

Impeeriumitel aga on oma loogika ja kunagi ei ole olemas olnud impeeriumi, milles ei oleks tumedat poolt – kõike seda, mida nad mitte ainult teiste eest varjata ei katsu, vaid ka iseendale tunnistada ei julge.

Suveküngaste rahu

Skou kissitas päikeselaikude poole vaadates silmi. Ta oli kindel, et oli näinud sähvatust, kuid nüüd oli taevas lage ja tühi. Siiski usaldas ta oma silmi; sähvatusel võis olla tuhandeid põhjusi, kõige tõenäolisem neist muidugi meteoriidi langemine. Ta võttis käes rippuvast suurest klaasist lonksu apelsinimahla. See oli jäätükkidega, külm ja mingi teise puu viljalisandi tõttu meeldivalt mõrkja maitsega. Skou pööras pilgu sinnapoole, kus Leeta algelise, kuid tõhusa kolde juures süüa tegi, täpsemalt küll juhtis seda tegevust, sest enamiku tööst tegid šimpansid – kes praadis liha, kes valvas mingeid keevaid mugulaid potis, kes hakkis juurvilja. Leeta tajus ta pilku, tõstis pea, viskas seljale alatasa silmade ette vajuva juuksesalgu ja naeratas talle.

„Ma olen sulle ammu rääkinud, et lõika juuksed lühemaks.”

„Aga ma meeldin sulle pikkade juustega rohkem.” Leeta keerutas end lähe male tulles paar korda ringi, nii et ta poolde selga ulatuvad paksud mustad juuksed korraks ta ümber nagu sari moodustasid.

„Sul pole nii hea, siin on kuum. Pealegi meeldid sa mulle igat moodi.”

„Ära üritagi. Ma ei taha sind kaotada mõnele tokerdanudkarvalisele ahvi tädile... Ai, ära tee!”

Skou oli pistnud käe veeämbrisse ja peotäie tüdruku suunas visanud.

„Pealegi olen ma juba harjunud,” kogus too oma juuksed seljale hobuse sabasse ja kinnitas nahkrihmajupiga. „Kui jälle linna läheme, läheb mu paru kas. Sinul pole muidugi midagi kaotada.” Ta silitas teise paljast pealage, mida raamis hõbedane võru.

Uus sähvatus. Mees võpatas ja puuris pilguga taevast. „Kas sa ei näinud?” küsis ta enda kõrval

seisvalt tüdrukult.

„Ei...” Leeta sulges silmad ja tõstis käed meelekohale, tardus nii pikkadeks minutiteks. „See on väga nõrk, ma ei ole kindel,” lausus ta siis kõhklemisi. „Aga midagi juhtus vist Irhadra Hammaste juures.”

„Sinna on oma 60 kilomeetrit,” porises Skou.

„Aga ma tajun!” pahvatas tüdruk solvunult. „Ja lõpeta see! Ma ei ole tita.”

„Ei, tita sa ei ole,” tõsines mees korraga. „Ja üilu tehnika aktiveerub, seda näitavad ka minu seadmed, nii et sa ilmselt tajud õigesti. Kuigi ma oletan ikka veel, et sa tajud pigem templi inimeste sekundaarseid reaktsioone. Oled sa selle üle mõelnud?”

„Olen. Ent mind ei kasvatatud nii kaua ega tunnistatud preestrinnaks mitte niisama. See, mida ma tajun, ei ole inimeste reaktsioonid, see on kuidagi külm, mehhaaniline, nagu tõuge kusagil kivides.”

Mees ajas end püsti ja vaatas nii tüdrukule ülevalt alla, tõmbas ta korraks enda vastu ja lasi siis justkui vastutahtmist lahti, kuigi teine oli kohe oma käed ta kaela ümber heitnud.

„See on sügavalt irooniline fenomen, et kõik rahvad üksteisest sõltumatuna sama sita kokku keeravad – milleks on tarvis kehtestada nõndanimetatud preest rinnadele mingeid reegleid, sealhulgas välimusele. Mingi ürgnõme taht mine tõmmata piiri kloostri ja tavaliste inimeste vahele.”

„Hea, et nad sind ei kuule!”

„Ma olen neile seda öelnud.”

Tüdruk vaatas teda, siis sulges korraks silmad. „Jah, ilmselt oled.” Ta peitis uuesti pea teise rinnale. „Mul on siin nii hea.”

„Meid on siin teadaolevalt vaid kaks viiekümne kilomeetri raadiuses,” mees muigas. „Aga Kivineeme rahvas ootab... midagi. Noh muidugi üilude vidi nad, aga ka Teravkalju rahvas on ärevil... Leeta, ma arvan, et me peame minema.”

„Irhandrasse?”

„Mitte sinna. Rivendelli. See on ikkagi Rivendelli platvorm, mis viimasel ajal aktiveeruma on hakanud.”

„Laevaga?”

„Ei.”

„Mis sellest kasu on, kui see sul kogu aeg magab? Ja robotid...”

„Kui laev on aktiivne, kulutab see kogu aeg energiat. Ma pole ammu laadi mas käinud, see on ohtlik. Impeeriumi ristlejaid tuleb kogu aeg juurde, nüüd ei seisa seal üleval ainult väikesed patrulllaevad. Ma ei tea, millal mul järgmine kord õnnestub minna. Või kas üldse...”

„Kivineeme omad pakkusid sulle ju energiat – et sa saad kõik jäägid.”

Skou naeris. „Energia, mida kulutab sädelaev, on hoopis teisest suurus järgust. Kuluks kümme tuhat aastat, et ma teie jääkidest ühe stardi jagu kokku saaksin.”

„Me ei vaja ju...”

„Kullake, ega ma ei süüdista.”

Leeta ohkas, vabastas end ja asus lauda katvatele ahvidele korraldusi andma. „Ma arvasin, et näen siin ka pärismaalasi, aga mitte üht,” tegi ta teist juttu. „Ükski pole tulnud lähemale kui kümme kilomeetrit.”

„Nad kardavad.”

„Meil ei ole ju mingit erilist tehnikat?”

„Nad kardavad neid ahve ka. Peavad neid demoniteks. Kui ma siin üksi olin, siis nad lõpuks harjusid.”

„Nii et minu pärast?”

Mees pööras end ta poole ja naeratas. „Sinu pärast jah. Sa ju tead seda. Ma tahtsin, et sa tuleksid minuga siia üles.”

Tüdruk ei osanud korruga midagi öelda, selle asemel laskus ta maapinnale ja kui ta peaaegu kohe üles tagasi tuli, oli ta käes paariliitrine savipütt piima ga, mille jahedatelt külgedelt jooksis alla kastevesi. Vallatu muigega laskus ta mehe ette ühele põlvele ja ulatas talle pead langetades kannu. Skou võttis selle surmtõsiselt vastu, jõi lonksu, aetas poti lauale ja rabas siis tüdruku kiiresti sülle.

„Tuleb välja küll, veel natuke harjutamist...”

Tüdruk turtsatas, end ta kätel mõnuga sirutades. „Ei tule ja ei hakkagi tulema, ära looda.” Ta suudles meest kiiresti huulte ja kalpsas siis ühte kahest suurest laua ääres seisvast toolist.

Skou naeratas ja silmitses teda paar hetke, siis istus teise vastu laua otsa ja tõstis oma taldrikule tohutu lihakäntsaka, valas selle rohelist kirju kastmega üle ja murdis paraja rusikasuuruse tüki leiba.

„Õgard,” kommenteeris seda jälginud Leeta. Tema portsjon oli muidugi kolm korda tagasihoidlikum. „Ma imestan, kuidas sa kõige selle juures paksuks ei lähe.”

Skou näolt libises lühikeseks hetkeks üle kummaline süngi vari.

„Ma olen kord selline,” poetas ta kuivalt ega reageerinud, kui tüdruk teda tera selt silmitsema jäi.

„Kus sa oled, kui sa selliseks muutud?” küsis Leeta vaikselt. Teda laua katmise ajal vallanud teeseldud lõbusus oli lõplikult tolmuks langenud.

Skou raputas pead ja naeratas. „Ei tea. See ongi ju sinu töö ära arvata. Peale minu järele luuramise, ma mõtlen.” Ta haukas määratu suutäie liha, muutes vähemalt enda poolse vestluse võimatuks.

Leetat see ei takistanud. „Skou, ma armusin sinusse juba siis, kui sa esimest korda meie linna tulid. Jah, ma olin siis plikake ja sa isegi ei vaadanud mu poole. Aga mina mäletan sind autost välja astumas. Kõigepealt tuli see su suur mõlkis logu ja me veel irvitasime, et näe friiki, on omale raketiseadme turelli katusele istutanud. Siis parkisid sa külmalt Valitsuse ette ja kui valvur lähemale traavis, heitsid sa talle vaid ühe pilgu ja mees nõksatas valvele. Sa sirutasid seal natukeseks oma konte, kõhn laiaõlgne kuju, pikk mantel tuules lehvimas ja kummalise välimusega relv käepäraselt reiel ja me taipasime korruga, et ka raketiseade on ilmselt täiesti ehtne. Ma ei teadnud siis üldse, kes sa selline oled, aga su hooletu küsimus: „Kas Aigur on siin?” kui sa Valitsusse sisse marssisid... See oli midagi. Ja ma ei ole mitte kedagi, mitte kedagi mitte kunagi näinud Maiet tagumikule patsutamas ja ta isegi ei pahandanud, hoopis suudles sind ja ma puresin armukadedusest sõrmenukke. Just sellepärast ma olen siin.

Aga söögem!” lõpetas tüdruk hapra naeratusena.

Mees tardus, sest justkui külm briis valgus hetkeks üle ta teadvuse. *Sest kuidas ma ütlen sulle, et sa oled umbes kolmesajast naine, kellega ma oma elus pikemalt koos elan. Et nii nagu alati ei suutnud ma näppe eemal hoida täiuslikust noorest tüdrukust, kuigi ma liigagi hästi tean, et leebe alguseulma taga on varjul ookeanitäis kurbust. Et ma olen näinud asju, millest sa unis tadagi ei tea. Et ma olen sündinud vanal Haial, kasvanud Daigeri iidsetel tänavatel ja tundnud pöörast vaimustust, kui mu rahva sädelaevad tungisid järjest kaugemale, sinna, kus inimesed kümneid ja kümneid aastatuhandeid käinud ei olnud. Et ma olen lennanud sadu tuhandeid valgusaastaid ja näinud maailmu, mida vaid iidsetes legendides mainiti ja mille olemasolu ammu keegi võima likuks ei pidanud. Et ma olen näinud inimesi vallutamas süngeid kalju sid ja neid õitsvateks aedadeks*

muutmas, näinud kuidas kerkivad linnad ja tohututes kaugustes tolmukübemetena hõljuvatel keradel lahvatab tsivilisatsioon; et ma olen selles kõiges väga kaua osaline olnud. Et ma olen olnud armunud ja silmad kinni alustanud elu, mille õnnehetkede kauge kajana tuli mul nii mõnigi kord istuda oma lapselapselaste surivoodil juba siis, kui polnud sündinud vanimgi inimene, keda su suguvõsa mäletab, ammu enne, kui esimene sond tabas Tau Sõrmust...

Nad vahtisid mõned sekundid tõtt, kuni mees end kogus.

„Jaa-jah, hea teada, et mitte mina polnud paha onu, vaid mind võrgutati – kohe kergem olla,” vastas ta siis samasugusel teeseldud lõõbitoonil. „Aga – siiralt – ma olen väga õnnelik ja tänulik. Ega ma muide kuigi hästi ette ei kujutanud, kuidas ma sind siin kogu selle aja keel ripakil vahin.”

„Niipalju siis Maiele hästi tõsise näoga seletamisest, kui väga sul oleks vaja kedagi, kes tajub ümbrust! Kloostri oli kohe lõbus.”

„Nii et ma parem ei küsi, kuidas sa ennast kogu sellest karjast läbi võit lesid?”

„Ära küsi. Nii nagu ma ei küsi, mis sa siin varem üksi tegid. Kuigi tahaks – need ahvipreilid on ikka kuidagi...” Ta jäi tähendusrikkalt irvitades wait.

„Käisin linnas. Nagu siis, kui sa mind esimest korda nägid – kui see su enese tunnet nüüd kuidagi kergemaks tegi,” näitas mees talle keelt.

„Ah sellepärast sa siis tahadki nüüd sinna minna!”

„Mis rõõmu mul sellest, kui sa kaasa tuled? Ainult töö.”

„Sa oled ikka võimatu!”

„Sina alustasid.” Mees muigas lepitavalt ja jätkas siis tõsisemalt: „Mind häirib väga kõik see, mis praegu toimub. Sa ei ole kahjuks kindlasti ainuke, kes midagi tajub, ja varsti lendab siia karjakaupa entusiaste peale ja siis saab kindlasti keegi surma. Kogu see üilu tehnika, see on ju põrgulikult ohtlik.”

„Ma ei taju ohtu... kuigi seda vist nii võõras süsteemis ei tajukski. Seal on tead vus. Ma tajun rütmi ja korrapära, tajun elu.”

„Kui saaks aru, mida see õieti tähendab. Miks just siin? Kes seal ‚teises otsas’ on? On siin mõni keskus? Ma kardan, et kuni me ei mõista, mida see tehnikka endast üldse kujutab... Ja lisaks muidugi need, kes tulevad – Impeeriumi hävitusrobotid, igat masti seiklejad.”

„Miks nad ei võiks seda uurida? Mis see halba teeb? Ja miks inimesed ei võiks siia tulla? Siin on nii palju ruumi, kõik on tühi. Nukker on, kui on tühi.”

Skou tõusis ja vangutas pead. „Kui sa teaksid, mis seal üleval toimub, kui sa teaksid, millist rahvast on tähtede vahel. Önnis on teadmatus... Ma võtan kõigepealt sidet.”

Ta astus puuõõnde, kus otsese päikesevalguse eest varjatuna rippus suur side ekraan. Paar klahvivajutust ja aeglaselt jäi vilkuma kiri „Oota”. Ta müha tas ja vajutas veel paari klahvi, mille peale hakkasid üle ekraani jooksva kirjad. Ta jõi järjekordset klaasitäit ja ootas, siis pilt võpatas ja sellele tekkis teise ruumi kujutis, kus samuti üks mees ja naine parasjagu sõid.

Mees pööras pahura pilgu ekraani poole, ent nähes, kes seal on, muutus ta ilme tüdinudlahkeks.

„Skou. Seda oli arvata. Keegi teine ei julge siia nii moodi sisse murda.”

„Kena teid mõlemaid siit leida. Tere, Aigur, tere, Maie. On see ametialane kohtumine või hakkate taas teineteist leidma?”

Mees vaatas korraks naise poole, siis otsis hetke sõnu. „Vanasti olid kunin gatel narrid, kes ei lasknud neil unustada, et nad ikka lihtsurelikud on.” Ta ohkas. „Piiriasukate lennuk tuli. Nad tahavad lepingut, mis lubaks neil suvalisel ajal üilude platvorme, nagu nad ütlevad, seega siis

templeid külastada ja uurida. Ja et selle lepingu alusel keegi teine seda teha ei tohiks. Veidrikud – miks meil peaks sellist lepingut vaja olema? Ja Tarvala omad rääkisid, et Impeeriumi patrull oli neilt umbes sama asja tahtnud. Ja nüüd sina – maailm hakkab hulluks minema.”

Pörsad kotis 1 – Süütusest lahti

„Tule!” ütles poiss kannatamatult, vedades tüdrukut kättpidi järele. Viima ne hammustas hetkeks huult, siis lasi end kõhklemisi vedada. Poiss koukis liibuvate pükste laia vöö vahelt mingi plastikutüki, surus selle vastu lillepotialust ja tasase surinaga käivitusid peidetud mehhanismid. Siiruviiurilise freskoga kivisein avanes nende ees ja tüdruk võpatas, piiludes avanevasse üsna pikka hämaralt valgustatud kaljukäiku.

„Kas... kas su isa teab, et see siin on?” küsis ta kergelt väriseval häälel, suru des nagu vasikas kannad maasse, kui poiss teda edasi, sinna käiku tahtis vedada.

„Ei. Aga ma maksin ühele teenijatest, kes selle asjanduse mulle ära näitas. Lennuki uurimine oli juba lihtne.”

„Aga kui...”

„Dzoodi, kallid, meil ei ole teist võimalust. Ei minu ega sinu vanemad ei lubaks seda iial. Kui me tahame näha Kuningate fontääne, siis tuleb meil just niimoodi minna.”

„Ma ei tea... Aga kui... Aga kui me vahele jääme?”

„No mis meiega ikka tehakse? Valvatakse paremini... Nagu see veel võima lik oleks. Me oleme täisealised. Tule.”

„Aga kui me alla kukume või keegi küsib, kuhu me läheme? Või keegi meid otsima hakkab? Või...”

„Jäta kui võid.” Poiss sasis tüdrukul piha ümbert kinni ja suudles teda huul tele sellise moega, et ei kavatse iial järele jätta. Umbes kümne sekundi pärast lükkas tüdruk ta õrnalt eemale, jäädes siiski teise embusesse ja hoides oma pihkusi tema põskedel. Ta uuris ümarat tedretähniliist nägu, mis üritas vurrudemetega vanem välja näha, aga võib-olla just seetõttu tundus lootusetult ala - mõõduline.

„Lähme siis.”

Käik suundus kaljusse raiutud rõdule ja seal kükitas hall, ülimalt utilitaarse väljanägemisega suurema auto mõõtu sõiduk. Selle küljed olid pikast kasu tamisest kergelt tuhmiks korrodeerunud ja telik oli hooletutest maandumistest mõlkin. Tüdruk jäi seda riistapuud vaadates taas kõhklema.

„Rommi... see... on see ikka korras?”

Poiss mühatas kannatamatult, lüües samal ajal uksele koodi sisse: „See on küttide sõiduriist, täpselt sedasama kasutavad siin nii metsavalve kui politsei. Noh, see on vana,” poetas ta üle õla end istmele sättides ja reisijatesalongi luuki avades, „ent minu silmis näeb see just eriti lollikindel ja usaldusväärne välja. Ja neid on siin planeedil sõna otseses mõttes sadu tuhandeid – mitte keegi ei tunne meie vastu erilist huvi.”

Tüdruk hammustas taas huulde, haaras siis metallkäsipuust ja vinnas end sisse. Ta kobas piitu, otsides nuppe, ja neid leidmata tõmbas luugi niisama kinni. Masina sisu oli välimusega kooskõlas ja ei olnud ka – tuhm roostevaba teras ja kunstnahaga üle tõmmatud ammu surnud roosat looma meenutavad diivanid. Ometigi õhkus sellest pisut kulunud, kuid pöörast luksust, ja kuidas gimoodi oli masina salong üsna ühemõtteliselt ülimumugav sugudevahelise suhtlemise pesake.

„Lollikindel ja usaldusväärne,” pomises tüdruk omaette ja laskus siis ette vaatlikult diivanile. Ta

proovis end seal raugelt lõsakile lasta, kuid oli ühe nurge lise liigutusega taas krapsti servapeal siivselt istumas, kui poiss juhi kohalt ära tuli ja tema kõrvale laskus. Masin õõtsatas tasakesi ja kaljurõdu vajus allapoole.

„Kas sa ei juhi?”

„Automaatika.” Poiss kobas diivani all, leidis paar klaasi ja pudeli, valas klaasidesse vahutavat jooki ja ulatas teise tüdrukule. Ta lasi end diivanil mõnu salt tahapoole, sirutas käe tüdruku pihale ja tõmbas tolle enda kõrvale. Käsi jäi teise pihale ja hakkas sealtsiis tasakesi kobades allapoole liikuma.

Tüdruk hakkas järsku rääkima, näperdades kombinesooni taskulokku, silmad maas. „Rommi, ma saan ju aru, miks sa mind siia kutsusid. Ma... mul ei... me võiksime küll... et tore... aga ma pean sulle midagi ütleva. Rommi, meie isad on vanad sõbrad. Kas su isa ei ole meist... minust rääkinud?”

„Ei... jah. Ma muidugi teadsin sinust üht-teist, et sa... noh, olemas oled ja nii edasi. Mis siis? Me ei ole enam lapsed. Sul on õigus oma vabadusele, et sind kogu aeg ei jälgitaks. Lihtsalt millalgi tuleb hakata tegema, mida tahad. Või on ta väga kuri? Ei usu.”

„Selles see asi ongi. Sa ei tea, kui vana ma olen?”

„Ei. Kui sa just küsid... Eks sa paar aastakest must noorem oled. On sel tähtsus?”

„Sul on palju tüdrukuid olnud? Kas sa jätab minu ka niipea, kui oled minu ga maganud?”

„Ja kui ma ütlen et ei, siis küsid sa järgmiseks, kas ma kõigile nii ütlen. Dzoodi, ma ei saa sulle lubada eluaegset armastust, ent sa meeldid mulle väga. Praegu tundub mulle, et palju rohkem, kui ükski teine tüdruk, keda ma kunagi tundnud olen. Kui ma vaatan sinu silmadesse, ei ole selle taga kellegi teise varju, oleme ainult sina ja mina. Sa oled täiuslik.

Ära karda mind, Dzoodi. Kui sa tahad, jääb meie suhe saladusse. Meie puhkus siin lõppeb varsti ja võib-olla me tõesti ei kohtu niipea. Ent selline on elu. On ju side. Me saame kirjutada ja rääkida, saame suhelda. Ja ühel päeval – mine tea?”

„Oh, Rommi!” Tüdruk oli segaduses.

„Tule siia,” ütles poiss pehmelt ja tõmbas ta enda vastu. Tüdruk lasi seda sündida, siis heitis käed teisele kaela ümber ning surus näo kaelale. Poisi suunurk tuksatas miskipärast, kui ta tüdruku enda vastu surus, ta küsis vaikselt: „On siin liiga valge?”

Vastust ei tulnud, ent ometi sirutas poiss käe välja ja klaasid tuhmusid. Muutus hämaraks. Ta toppis oma klaasi kuhugi hoidjasse, võttis ka tüdruku sõrmede vahelt klaasi ja lasi sel kaduda, nügis teist vaikselt, kuni leidis pisut niisked huuled ja surus nendele oma suu. Tüdruku silmad olid suletud, ent korraga ta avas need ja lükkas poisi eemale.

„Rommi, kallid, ma pean sulle midagi rääkima.” Ta peitis jällegi näo teise kaelale. Poiss silitas ta pead ja ootas.

„Rommi... ma olen kaksteist.”

Poiss seedis seda viisteist sekundit. „Ei ole võimalik. Sa tulid ju oma passiga, sul on juhiluba, pangakaart, kõikvõimalikud asjad, mis...”

„Isa on Ünnenkosel piisavalt võimukas, et teha milliseid dokumente parasjagu tarvis on. Mul oli kõrini titeks olemisest, tahtsin tulla täiskasvanuna... no ja ta tegi mulle Nurose jaoks kõik vajalikud dokumendid, pannes neli aastat otsa.”

Poiss hakkas vaikselt puksuma, siis pahvatas naerma.

„See on sinu asi,” ütles ta lõpuks. „Kui see on saladus, mida tuleb hoida, siis pole ma sellest

kuulnud.”

„Ma ainult kardan, et ma... ma ei ole... hea.”

Poiss mõrises ebamääraselt. „Jäta nüüd. Ma ütlesin, ära karda mind. Ole sina ise, ole julgelt.” Siis jõudis talle vist kohale, mida tüdruk öelda tahab. „Ma katsun väga õrn olla.”

Ta käed olid vahepeal oma tegevust jätkanud ja üldiselt paistis, et ülejäänud keha enam suuremat ei hooli, mida suu räägib; küllalt suurel määral kehtis see ka tüdruku kohta. Dzoodi tajus kaaslaste kannatamatut värinat, värises ka ise ja poolsuletud silmil tajus vaid paitusi, mis aegamööda koondusid ta kõhule ja jalgadele. Ta ei teinud ühtki liigutust, kui poiss otsis üles kombi nesooni tõmbeluku ja hakkas teda kohmakalt sellest välja raputama. Ta hingamine kiirenes, kui käed puudutasid nüüd katteta ihu. Hetkeks paitused lakkasid, kui poiss tasakesi kirudes oma keerdu minema kippuvat särki seljast ära tiris, siis rabeles pükstest vabaneda püüdes ja siis tegeles tükk aega sellega, et püüdis mõistatada, kuidas saada tüdrukul kombinesoon lõplikult seljast ära samal ajal teda embusest lahti laskmata. Lõpuks aitas tüdruk teda, vääneldes jalgujäänud rõivatükist välja. Kõik oli nagu peab, piire ei olnud, vaid nauding ja tahtmine kõik nüüd kohe ära proovida, lasta asjadel lõpuni minna, et see neetud lapsepõlv ükskord päriselt läbi saaks...

Keegi on kunagi öelnud, et jumalatele meeldib vaadata inimesi, kui nad armas tust jagavad, ja omakeskis irvitada, kui tobedad ilmed neil sel ajal näol on. Kindlasti kehtib see eriti esimese korra kohta ja alati, kui filmides see eriti sujuvalt ja romantiliselt läheb, hakkab vaatajal kusagil ajukäärude vahel keerlema küsimus, et mitmes duubel see küll olla võiks.

Poiss pööras end tüdruku kõrvale, suudles tasakesi kõrvanibu ja naeratas. Võttis siis teise käe ja suudles sõrmeotsi. „Kohutav mõelda, et ma ei tohi sind nüüd nädala puudutada. Sa ajad mu hulluks. Ega sul väga valus ei olnud?”

Dzoodi lamas avasilmi ja naeratas omaette pisut kõveralt. „Ei... nüüd olen ma naine... Ainult mingi kummaline pööritus on. Ei ole lugenud, et see ka asja juurde käib.”

„Ega käigi.”

Poiss vaatas ringi ja tõmbas siis järsult ninaga õhku sisse, hüppas püsti ja oli kahe pika sammuga juhikohal.

„Mis on?” Dzoodi tõstis kombinesooni, ent vaatas siis ringi, leidis mingi rätiku ja keeras selle endale ümber. Ta kordas küsimust, saamata vastust, tõusis siis ja astus juhiniši uksele. Poiss vajutas kiiresti klahve, olles märkimisväärselt kahvatu.

„Mis juhtus?” küsis tüdruk uuesti, nüüd juba kannatamatult. Poiss heitis tema poole vaid häiritud pilgu ja jätkas oma tegevust. Dzoodi kehtas õlgu, silmitses pulti ja leidnud enda arust õige lüliti, pööras seda. Ta vaatas segaduses ringi ja pööras lüliti veel paar korda.

„Kujutis ei tule ära. See risu on rikkis, jah?” Ta silmitses pahaselt kosmose eredatäpelist tintmusta sametit ja sirutas siis end üle puldi allapoole vaatama, kus tasapisi vähenes planeedi sinakasvalge kera.

„See vist ei ole projektsioon,” pressis poiss läbi hammaste.

„Sa tahad öelda, et me oleme planeedilt lahkunud? See on ju võimatu.” Tüdruk hammustas taas huult, jälgides ikka veel klaviatuuriga jäändavat poissi kõrvalt arvustavalt.

„Ma arvan... arvasin ka nii. Aga ta ei kuula mind!” Poisi hääles oli paani kat.

„Kuidas – ei kuula?”

„On automaatjuhtimiselt.”

„Aga meil peaks siis ju politsei järgi olema?”

„Ongi,” osutas poiss ühele ekraanile. „Ja side ka ei tööta. Miski ei tööta.”

„Aga miks?” Tüdruk taipas. „Aga kes? Meid on röövitud.”

Poisi käed tardusid klaviatuuril, ta pööras pilgu tüdrukule. Teineteisesse vaata vad silmad olid täis hirmu.

„Ma... ma ei oleks pidanud seda tegema. Ma nii tahtsin sind. Sa tõesti kohutavalt meeldid mulle. Ja siis tuli see... teenija ja me hakkasime rääkima ja ta ütles et hotellis on salakäik ja ta oli nõus lennuki muretsema,” hakkas poiss kibedusega taipama. „Meid peaks kohe üles korjatama, sest muidu on politsei järel... Seal ta ongi!”

Tüdruk ei saanud aru, mida poiss monitoride kirjadest välja luges, ent korra ga ampsas miski suur neid endasse ja tähed kadusid.

Zätereit 4:

Ja siis muidugi Tau Sõrmus...

Mu läbipaistval kaaslasel on selle kohta hea lugu ja las ta esineb sellega ise. Aga enne pean pisut selgitama sädelendudega kaasnevat, muidu läheb sul liiga palju kaduma.

Me läbime tavaliselt vahemaid kuni paarkümmend korda kiiremini kui Feree või Fara, nagu teda tollal tunti, omal ajal. Ka Malle oleks kolmesaja aasta eest suutnud mitu korda kiiremini lennata, kuid ta jälitas Marelat, viimane oli aga tundmatul pinnal, mitte eriti kogunud piloot ja mitte eriti hea laevaga. Sädelend ei sarnane tavalisele ruumis liikumisele peaaegu mitte milleski, pigem sobiks ühest punktist teise jõudmise võimalusi võrrelda mingi labürindimänguga, kus sul on hulk teinekord kiiresti muutuvaid algtingimusi, mille baasil sa määrad sädekortsutuse parameetrid, saades tulemuseks loodetavasti ennustatava ajamoonutuse ja näivkiiruse. Sõjapidamine ja jälitamine sädetaguses tähendab seetõttu tihti võimalikult täpselt sama säde kortsutuse valimist, muidu ei saa sa oma vastasega lihtsalt kokku. Sädekortsutus on detekteeritav väga kaugelt ja seda peamiselt sellepärast, et tohutu ruumi kohta on lende siiski vähe. Selle hajusa jälje järgi on võimalik jälitada, kuid see võtab aega ja enamasti kaob jälitatav käest. Tähendab, sa võid täiesti tühjas ruumis isegi aastaid hiljem leida, et keegi on sealt lennanud, kuid kuhu? Edasi tuleks sadu tähesüsteeme läbi otsida.

Hoopis teistsugune on olukord siis, kui sa jälitad teist nii-öelda nähta vuskauguses, mis praktikas tähendab mõnda valguspäeva või kuni triljonit kilo meetrit. Juhtub see, et sul on teda väga raske kätte saada, kuid ta ei saa ka iial eest ära. Just nii Feree Marelat jälitaski. Ta tegi panuse sellele, et tal on parem laev, ent niipea, kui ta modifitseeris sädekortsutuse parameetreid, tegi Marela enda seisukohast kõige soodsamate parameetritega pöörde ja nende eba tõenäosusvektorid hakkasid kiiresti lahknema. Ühesõnaga, näiliselt kiirem lend tähendab enamasti meeletut võimlemist dimensioonide vahel, millega kaasneb ränk kütusekulu, nii et kuigi teinekord on mõni sedasi kätte saadud, õnnestub jälitataval enamasti kasvõi korraks kaduda otsese detekteerimise alast, ja pärast seda on ta praktiliselt läinud. Teistpidi, jälitatava lootus on lennata kuhugi sellisesse kohta, kus ta mõneks ajaks ei oleks detekteeritav, ja siin tulevad mängu igasugused veidrads kosmilised objektid.

Feree 300 aastat vanad memuaarid

See kohutavalt pikk päev, mille sarnast mu elus loodetavasti rohkem olema ei saa, algas tüütuseni tuttava vaatepildiga – taas tõrkuva automaatika tõttu kergelt tolmune juhtimiskeskus oma vanadusest kriimuliste ja seetõttu virven davana tunduvate ruumekraanide, peaaegu kogu ülejäänud vaba pinda katvale pindekraanide ja peapuldi ees tukkuvate röövlilõustadega. Tasane sahin, mida tekitas mind läbi lasknud uks, panid mõlemad pead nõksa tama – äratas nad kõigepealt üles ning tulija, olgu see või igavesest irisemisest näkku tardunud happejoomisgrimassiga komandör, tõotas neile vähemalt mingisugustki vaheldust.

Teisalt – kes seal ikka tulla sai? Magnud ja Ursole olid need kaks, kes koos minuga tolle kriitilise vahetuse valvasid, ja teadupärast magasid teised hibernatsiooniund. Tundsini kergelt ärritust, sest neid magamas leides pidin maha suruma eluaegse tähekomandöri peaaegu reflektorset vajadust kuidagi reageerida; paraku oli see välistatud. Ajad muutuvad! Vaevalt 30 aastat varem, siis kui me alles organiseerisime laevastikku, olime Jab ilt välja tunginud ja esimesed suured võidud saanud, oleks valves tukkumine olnud lihtsalt täiesti kujuteldamatu, veel kümmekond aastat tagasi oleks see lõppenud üldise hukkamõistu, kui mitte degradeerimisega. Ent kuigi tavaliselt piloodid püüdsid siiski teha nägu, et nad hoolivad, siis sellel hullul tagaajamisel ei olnud mitte miski tavaline ja nad kõik teadsid seda.

Kui ma korrastan oma mälestusi, teen ma seda arvestades, et keegi kunagi neid loeb. Ma küll hoian neid korralikult kodeerituna, kuid sellisele üle vaatlikule, isegi kirjanduslikule kujule viimine täidab selgelt kaht eesmärki – esiteks aidata mul endal toimunust aru saada ja tuleviku mäluvärskenduse tarbeks kompaksemale kujule viia, teiseks olla valmis selleks, kui mul on kiiresti vaja anda kellelegi ülevaade ühe tüütu piraadimõrra tagaajamise ootamatust lõpust. Lühidalt, ma olen piisavalt vana mõistmaks, et pean para tamatult andma taustainfot.

Ma tean juba praegu, et seda aega hakatakse pidama heroiliseks ja pisut hullumeelseks, et tollal tegutsesid titaanterasest mehed, kes nädalateks suurest kasutamisest libedaks kulunud sihiku külge klammerdusid ja naerulsui surma läksid, et laevad ise olid rohmaka sädedraivi ümber keevitatud hädapärased kuurid, mis vaevu õhku pidasid, ja hävitusrakettide ajud lugesid vabal ajal luule tusi, sest olid tegelikult raamatukogude multi meediamonitoridest välja kangutatud. Paljud muidugi muigavad, teades, et mitte kunagi mitte kusagil ei ole õnnestunud terveid põlvkondi inimesi ülimalt valmisolekus hoida. Et paarikümne aastaga käib paratamatult kõik maha ja kui ka välise jõu olemasolul end mingisuguses talutavas vormis hoitakse, kaob poole sajan digi paratamatult vaimustus ja hoog.

Ei, Jab polnud ju peatunud ja kindlasti ei peatu veel sajandite jooksul, kuid ajad, mil ma tõsimeeli lootsin, et sellest saab midagi enneolematut, olid juba möödas. Ma tean vähemalt tosinat küünikut, kes selle üle muigavad, kuid, kallid sugulased, ma ei häbene seda öelda! Seda ma otsima läksin ja vähemalt natukeseks ajaks ka leidsin, nii et ma olen ühe unistuse täitumise võrra rikkam kui teie.

Oma pilootide puhul oleksin olnud natuke rohkem rahul, kui nad oleksid kaheksast vabast tunnist suurema osa maganud ja juhtimiskeskuses pinnalises virtuaalis mänginud, selle asemel, et süvavirtuaalis kolistada ning peale seda end pulti välja magama loivata. Mul jäi vaid loota, et vähemasti niipea, kui neid realselt vaja läheb, suudavad nad piisavalt kiiresti õiged nupud üles leida.

Hädad algasid sellest, et kõigepealt oli meid nii pikaks retkeks liiga vähe, vaid viis. Valvasime kolmekesi, mis tähendas kuueteisttunniseid vahetusi ja kahek satunnist uneaega, ja siis algas kõik otsast peale. Olgu, sisemaailmade vahel lendavad liinilaevad oma paarinädalasi otsi kuueliikmelise meeskonnaga (ma ei hakka juurde lugema stjuuardeid-stjuardesse, kes teoreetiliselt olid saanud abipiloodikoolituse), ent sõjalaevad peaksid pikkadele retkedele startima ikka vähemalt 24 inimesega, kuigi korruga on vaja vaid kaheksat – siis saaksid ülejäänud magada, väljas oleks

kaheksa ja valve oleks jagatud viietunnisteks vahetusteks – vahetus, vaba aeg ja teine vahetus, siis kümme tundi vaba aega – ja kõik funktsioonid oleksid dubleeritud.

Kolme vahetust on vaja selleks, et üks ei peaks liiga pikalt järjest üleval olema. See lihtsalt ei toimi, inimesed väsivad ja tüdinevad, kolmekordne varu aga tähendab, et inimesed ei kaota oma eluaega ja seltskondi saab kombineerida. Saage aru – tollal ei tuntud neid peaaegu kõrvalmõjudeta transi generaatoreid, mis lubab meil, Heseddadel, aastaid nüri rutiini taluda, pealegi suhtu vad oma esimest elu elavad inimesed aega teisiti. Nad leppisid, et paarikuune patrull- või sõjaretk tähendab kodus aastat, samas kui juhtkond leppis, et inimesi peab olema kolmekordne arv, kui sa ei taha kolmandal-neljandal kuul saada närvilist kisklevat karja, kellest raskes situatsioonis asja pole. Ja muidugi oli pidev valve kõigi jaoks arusaadavalt hädavajalik ajal, mil Jabi tehastes ehitatud sädelaevadel oli paarkümmend süsteemi, mille hetkelinegi peatumine tähendanuks surma või mitte iial tagasipöördumist. Oli aga võimatu säilitada distsipliini, kui enamik nendest süsteemidest olid muutunud – arusaadavalt suuresti ka tänu minu abile – nii kindlaks, et viimasel paari kümnel aastal polnud ette tulnud ainsatki tõrget ja lisaks väitis ülitark statistika, et kõik raskemad õnnetused sünnivad just inimese vahelesegamisest masinate töösse.

Ursole oli istunud parempoolsel pilooditoolil, nüüd heitis ta pilgu kellale, tõusis ja vaatas mulle küsivalt otsa. Tema vahetus pidi lõppema ja minu oma algama, ent selleni oli veel ligi tund aega.

„Tahad? Oleksid võinud ka helistada. Või läheme siiasamasse alla?”

Millegipärast mäletan selgelt seda hetke ja neid sõnu, mida ta lausus. Mäle tan täpselt ta hääletooni ja naeratuses pisut kaarduvaid huuli, tema ainult mulle suunatud varjatud ootust, et ma jaatavalt vastaksin. Ma raputasin pead. Ma mäletan ka peast läbi vilksatanud sürri kujutluspilti, kuidas pärast oleks tulnud raportisse kirjutada, et piraadilaev kadus pilves, sest õigel hetkel koman dör ja valvepiloot keppisid ja laev sõitis seetõttu lihtviisiliselt mööda.

Näen kujuteldava lugeja näol teatud arusaamatust ja naudin võimalust selgi tada: revolutsioonide üks väheseid meeldivaid külgi on see, et nad muuda vad ärksamad inimesed mõõtmatu vabaks; tänane Rahutoojate Impeerium on tollaste aegade võrreldes suhteliselt tavaline pigem konservatiivsusele kalduv ühiskond. Ma tean, et sajandite pärast esineb ka puri taanlusepuhanguid ja et tollase Laevastiku kohta jääb käibe hulk imelugusid. Meie retke ajaks oli algsest kokkukuuluvust ja vabameelsusest kummatigi järel vaid rudimendid. Mida siis see just kirjeldatud lühike stseen tähendas, millised olid minu ja Ursole suhted ning kuhu „alla” ta mind kutsus?

Viimasega on kõige lihtsam – tollal ehitati juhtimiskeskus laeva keskele, inert siaatorite fookusesse. See moodustas kera, mille ülemisel poolel olid kõik juhtimisseadmed ja alumises avariieluruumid. Need olid muidugi kitsad ja minimalistlikud (päriseluruumid moodustasid järgmise kihi juhtimiskeskuse ümber), kuid ajasid häda korral asja ära ning ühe kiire kähkuka jaoks olid nad enam kui piisavalt mugavad. Laevastik oli tollal palju suletum kast kui tänapäeval ning isiklik elu, niipalju kui seda olema juhtus, jäi planeedile maha. Need mehed ja naised olid pühendunud sõjale, Inimeste Maailmade kaitsmisele. Eks nad üldiselt tolereerisid inimeste veidrusi ning suutsid toolilt üles kargamata ja kirema hakkamata kuulata sõnu nagu „armastus” või muud taolised, kuid valides juba piloodikoolitusest alates riski ja ohu, pideva seismise tundmatuse piiril, olid nad valinud ka kirjutamata seadused, et sugulist rahuldust tuli mõistlikkuse piirides jagada kõigile, kellega koos lendama juhtusid. Ega see raske valik ei olnud, pigem vastupidi; ja muidugi tuleb arvestada, et tollal ei olnud pilootide seas ka kummagi sugupoole hulgas praktiliselt üldse igasuguseid hälvikuid või lihtsalt jobusid, kes oma välimuse korrast ära lasid; nii et piisas vaid mainimisest, kui homo- või heterosuhted täiesti vastuvõtmatud olid, ja praktiliselt alati komplekteeriti pike mad vahetused nii palju kui võimalik ka inimeste sedasorti eelistusi silmas pidades.

Ursole oli tegelikult väga ilus naine, kuigi klassikalise model limõõdupuu järgi vast ehk liiga amatoonliku kehaehitusega. Mäletasin vara sematest temaga koos lennatud kordadest, kuidas

väiksemad vennad plasmat sülitasid, kui jälle selgus, et ta ohvitseridega ühte vahetusse satub, ent see oli üks neid asju, mil vähemasti mina ei kavatsenudki rahvameest mängida ja lasta arvutil mingi arvuti loogika järgi – või lihtsalt juhuslikult – vahetused valida. Mis ta ise sellest mõtles? Ei ole kunagi kuulnud teda kedagi vähimalgi määral kommenteerimas ja nendest kordadest, kus mul oli võimalik olnud tema tegemisi jälgida, oli mul jäänud mulje, et suvalise arvu korral olid ikka ainult mehed need, kes lõpuks kurnatult pead raputasid...

Ent ma kaldusin kõrvale.

Mõõtsin ta pilguga üle, siis naeratasin lühidalt: „Täna, Ursole, aga seekord jääb vahele. Aparaadid hakkasid mässama ja ma arvan, et tagaajamine peab siin lõppema.”

Magnud, kes oli vahepeal Ursolest vabaks jäänud kohale roomanud, noogu tas süngelt takka ja keeras end koos tooliga minu poole. „Mis asi see seal olla võiks?” Ta oli keskmist kasvu ja kui teil oleks vaja pilti tollest „titaanterasest mehest”, siis ta sobiks; ka selles mõttes, et kummatigi kippus ta viie sekundi pärast ununema.

Kehitasin õlgu. „Arvasime, et valge kääbuse tuum. Ent see arvamus on vale.”

„Sa rääkisid midagi Tau Sõrmusest?”

Noogutasin aeglaselt ja vastu tahtmist. „Ma ju saatsin sulle, niipalju kui siin kohalikus mälus on ja ma ise mäletan. Need on legendid. Pilv, mille sees paistab kaugelt olema tavaline valge kääbuse jäänus. Tiirleb see tavalise põhijada tähe ümber, millel pole planeete – mis on aga loomulik, sest valge kääbus pidi kunagi kogu materjali endasse imema ja kui see lõpuks plahvatas, lendas viimane aine kaugemale. Kui pilve siseneda, selgub, et seal on „tae vatagune suurem ilm”. Et läheneda tuleb mitte rohkem kui kuuekraadises koonuses pöörlemistelje ümber ja alla ringkiiruse... Küsimus on, kas Marela teab, kuhu ta läheb?”

„Me oleme tal pool aastat sabas jölkunud. Mingil müstilisel viisil on ta suutnud vahemaad hoida, kuigi meie oleme peaaegu kogu kütuse ära kulanud. Ta ei saa Jabil töötada, kui ta baas nii kaugel on. Ehk on ta meeleheitel?” Ta muigas oma pisut arrogantsel viisil ja küsis: „Nii et sinagi ei tea, milline on olukord?”

„Olukord on halb,” ei suutnud ma vastu panna kiusatusele talle sama mõõdu ga vastata. „Me oleme üle 200 valgusaasta kodust eemal ja tundmatus süsteemis, mille kohta meil pole vähimatki infot. Hakka meeskonda äratama.”

„Aga kui ta ei võta kiirust maha?” Ursole viipas käega Marela laeva säde signatuurile.

„Ma ei tea! Kaevasin arhiivist välja niipalju kui suutsin. Kui – *kui* – see on Tau Sõrmus, peab ta kiiruse maha võtma, muidu ta hävib. On võimalik, et ta teab rohkem kui meie, ja on võimalik, et ta ei tea sedagi. Mõlemal juhul lõppeb tagaajamine paari tunni jooksul.”

„Kui ta ei tea ja hävib...”

Ohkasin ja tõin mõned arvutused ekraanile. „Sa tead, mis need on?”

Naine ohkas omakorda. „Sädetaguse graafid. Ma tunnen neid võrrandeid. Edasi?”

Panin õiged vilkuma. „Siin on mingi tugev häirefaktor. No pole vaja mitu korda arvata – selle allikas on Tau Sõrmus... või ükskõik kuidas otse meie teel olevat objekti nimetada. See viitab nagu mingile suurele pöörlevale massile, ent see ei ole ei neutrontäht ega must auk (viimane oleks sädetaguses kaugelt detekteeritav). See ei ole ka valge kääbuse ega üldse mingi tuntud objekti signatuur.”

„Olgu, see ei ole ükski tuntud objekt. Ka Marela peaks seda nägema. Kas ta on tõesti nii loll, et lendab pea ees võimatusse? Ta ei oleks saanud nii kaua seda ametit pidada. Ent kui ta tõesti ei oska arvutada? Kui me teda kätte ei saa...”

„See võib tema arvates olla rauarikas prahirõngas hiidplaneedi ümber. Kui ta aga on siin käinud ja teab näiteks mikroradiaani täpsusega ainuõiget kallet süstee mi läbimiseks?” porises Magnud. „Jah. Komandöril on õigus, me võimegi nii oletama jääda.” Ta uuris nohinal mu arvutusi. „Ma tegin sama asja – arvutasin „ülesmäge kõveruse”, mille juures me veel ohutult mööduda võiksime. Kui aga moonutus on lootusetult erinev tavalisest, oleme me kõige halvemal juhul juba peitevõõndis ja kaotame hädapidurdusega paar aastat. *Kui* suudame pidurdada, muide,” võttis ta lõpuks olukorra üsna kenasti kokku. „Kas pinnalisse või mõlemad välja?”

„Too mõlemad välja.”

„Istud?” küsis ta oma eelmisele kohale osutades ja kui olin noogutanud, pöördus äratusega tegelema.

Ursole oli laskunud kolmanda piloodi tooli ja vaatas mind sealt arvustavalt. „Võrrandid võrranditeks, kuid ega vist keegi tegelikult küll sädetagusest rohkem aru ei saa, kui häguste analoogiate tasemel. Mis sa teeksid, kui sul oleks piisavalt aega ja kütust?”

„Riskiksin järsu moonutustõusuga, arvestades, et niikuinii tuleb kohe vektoreid muuta. Või isegi väljuksin sädekurrutusest ja vaataksin, mis Mare laga juhtub. Jääme tast mõned tunnid maha, kuid käest ta ei kao.”

„Ja praegu higistame, näpp lülitil?” Ta osutas graafidele.

„Jah.”

„Kaua?”

Kõhklesin.

„Kui mõni dimensioonimäärangutest läbib nulli, kui matemaatiliselt väljen duda,” porises Magnud vahele, ise vastavale analüsaatorile osutades. „Marela olukord peaks juba olema väga halb, kui ta ei tea midagi, mida meie ei tea. Igatahes peaks midagi juhtuma lähimatel tundidel... või minutitel.”

„Mul ei tasu enam magama minna,” ohkas Ursole peale natukest nõidumist oma terminali taga; ta oli silmnähtavalt proovinud erinevaid arvutusmeetodeid nulli määramiseks. „Toon teile midagi korralikumat süüa?”

Noogutasime ja ta kadus.

Taas leidsin end mõtlemast, kuipalju ütlemata märke võib selleski stseenis olla inimese jaoks, kes Rahutoojate Impeeriumist ega tollest ajastust midagi ei tea. Piloodikohti oli neli – ja siis muidugi dubleeriv neljane komplekt tagapool – ja tegelikult ei olnud neil tehniliselt mingit vahet, kuigi tavaliselt istus komandör esimesel vasakul, peapiloot esimesel paremal, tulejuht tagumisel vasakul ja sidevanem tagumisel paremal. Sellises järjekorras täideti tavaliselt ka kohad, kui inimesi oli vähem. Magnud oli auastmelt ja kogemustel vanem kui Ursole, ta oli olnud vasakul kohal. Kui ma sisenesin, Ursole tõusis ja Magnud istus ringi, ilma et kumbki sekunditki selle üle mõelnud oleks. Laeva aru tajus ta asukohta ja tõstis kõrgeima vastutuse automaatselt uuele kohale ning ilma Magnudi loata jääks see temale, kuni ta juhtimiskeskuses ja tead vusel viibib (noh, laevadel olid muidugi olemas erikoodid juhtimise ülevõtmiseks avariiolekorras ja Malle puhul oleks mul piisanud ühest lausest, ent see pole momendil oluline). Kui ma aga tulin kauem kui mõneks minutiks, oli loomulik, et istun komandörikohale ja võtan juhtimise üle. Tollal toimus pidev sõda, ikka veel alles taasavastati sädelendude tehnikat ja kõik, kes lenda sid, pidid olema korralikult välja õpetatud. Me toimisime nii täiesti mõtlematult ja selline automatism on säästnud mitmelgi korral minugi elu. Hessedda laevadel ei ole seda vaja ja tegelikult ka tänapäeva Impeeriumi tehni ka puhul, kuid tollal oli see oluline. Muidugi on suurepäraselt arusaadav, et Malle polnud tollase Impeeriumi halvastivarustatud ohtlik küna ja tege likult oli parem meil kõigil oma näpud juhtimisest eemal hoida, kuid seda ma ei saanud ju neile kuidagi öelda.

Ma ei ole kunagi teada saanud, paljut mu kaaslased aimasid... Käitusid nad küll tihti nii, nagu poleks meil midagi kaotada... väga selle piiri lähedal, millest allapoole ei lase minna juba loomulik intelligents ja kaasasündinud ohutaju.

Ning veel – ma ei ilusta oma kaaslasi, pannes nad eriliste kommentaarideta sädelennu arvutusi üle vaatama. Kui palju sellest, mis siis oli loomulik ja igapäevane, on juba nüüd peaaegu et legendideks taandunud! Sest enam ei lenda vähesed valitud, kes kõike kokku arvates on vähemalt kümneaastase erikoolituse järel nii oma vaimsete kui ka füüsiliste omaduste alusel sõelale jäänud. Jah, nüüd olen ma näinud laevu, kus peale sädeinseneri ei saa keegi õieti aru, kuidas nad ühest tähesüsteemist teise satuvad. Minu inimesed oleksid kõik olnud suutelised lendama. Muidugi võis ka tollal saada planetoplanide meeskonda otse lennukolledžist juba kahekümneaastasena, kuid ma pean silmas regulaararmeed. Enam ei seisa Impeerium ühtse ja uhkena, on sellesegi aadliklubisse tunginud väiklus, karjerism, madal kombetus ja kitsarinnalisus. Me oleme loonud liiniliikluse vähemalt viiesaja tähesüsteemi vahel, aga keda veavad nüüd meie laevad? Kust tulevad need pisikesed ülbed mehikesed oma jämedate naistega? Kas selleks oli vaja tuhandetel pilootidel tungida käsit sijuhtimisel võõraste sädelaevade kaitsekiipidesse, et nüüd laadida nagu sõnni kut arrogantseid ja tühiseid ametnikke, igavestest kaltsakatest tõlpe kaevureid, blaseerunud litse ja narkaritest seiklejaid? Tõusta ühelt planeedilt, salongis tuhat ignorantset tühisust, kes paremat elu otsima lähevad, maanduda teisel ja tulla siis sama teed tagasi, peal täpselt samasugune kamp... Kas see oli see, miks me seda kõike tegime?

Jah, ma näen teie nägudelt, et te ei taha seda ennasttäis virisemist kuulata. Ent te teate, et mul on õigus ja kannatage ära – olengi oma frustratsiooni välja elanud ja edaspidi üritan teemas püsida.

Igatahes tõin süüa oodates enda ette ekraanile oma mudeli, taustaks kosmo sefotode järgi arvutatud ruumimudelid, ja muidugi ei suutnud Magnud suud kinni hoida: „Sa oled vahtinud neid kujutisi vahetpidamata kõik viimased kuud. Täht on NGC2376-59/U294B-306-118D, rõngas on objekt NGC2376-89/U286B-311-119F, tuntud veel kui C45/90/51 või Tau-GH620182.”

Mühatasin: „Õeldagu veel, et pea ei ole prügikast.”

„Ka mina olen neid stringijadasid vahtinud viimased kuud, niipea kui oli enam-vähem selge, kuhu see kuradi inimröövel läheb. Sina ütled, et Igav Kollane ja Tau Sõrmus. Ma tean sama hästi kui sina, et tegelikult ei ole ühtegi vettpidavat oletust, mis see olla võiks.”

„Jäta. Sa tead sama hästi kui mina, et sellel tasemel seletamatuid objekte on ruumis miljoneid. Marela ei läheks suvalises suunas.”

„Peaaegu 250 valgusaastat. Väljatulekuteta.”

Tundsin, kuidas Magnud mind mõtlikult silmitseb. Ma teadsin, et varem või hiljem peab see tulema ja tegelikult tundus nii irriteerivalt loomulik, et ta hakkab küsima just nüüd.

„Kuigi nii otse öeldes olen siin kõige kogenum piloot, suudaks igaüks meist siin laevas vajadusel lennata kasvõi nii palju, et laev Jabile tagasi viia. Annaks jumal, et seda vaja poleks!” kuulsin teda ettevaatlikult sõnu otsimas. „Ikkagi olen ma imestanud, et keegi pole küsinud, miks me just nii lendame? Selle retke mõningad aspektid on mulle pehmelt öeldes hämaraks jäänud.”

„See vanade pilootide üleolev suhtumine Tsiviilkosmoseakadeemiasse ajab mind öökima,” napsas just sisenenud Ursole vahele. „Ent ära võta seda ette käändena teemat vahetada. Mina – ja tean, et seda meelt on ka paljud teised siin laevas – ei saanud paljudele olulistele küsimustele selgeid vastuseid. Ma ei küsinud, sest siililegi selge, et asi oli poliitiline, ent kuna nüüd hakkab midagi juhtuma, võiksid sa meile asja ausalt ära rääkida?”

Seal ma siis olin. Vaadake, kui ma just hetk tagasi ütlesin, et midagi nad kahtlustasid, rääkisin ma endast ja Mallest. Ent üritades selgitada toimuvat abstraktsele võõrale, peaksin andma tohutult taustainfot ja see on põhjus, miks ma seda lugu just siit kohast alustasin. Ei ole ju need sündmused

mõistetavad ilma suurema hulga eelteadmisteta. Samas aga, kaevates mälu soppidest toimunud välja, tõden isegi imestusega, kui palju elementaarset jäi meil kõigil tollal omavahel rääkimata. Me elasime selle keskel, need inimesed olid mu meeskond... ent ometi ma salatsesin nendega. Iga mu lause oli valulik kompromiss selle vahel, mida tohtisin ja pidasin vajalikuks neile öelda, kaotamata usaldust. Mul on alles tolle vestluse originaalsalvestus, kuid ehk on vabandata, et olen hiljem siia-sinna mõne selgitava lisalause pannud.

„Lugu on nii, et need kaks noort inimest keerasid enda teadmata segamini kogu kujunemahakkava jõuvahekorra,” alustasin lihtsamast. „Tegu on ju lausa klassikalise motiiviga – poiss ja tüdruk vaenulikest peredest. Mis nüüd juhtus? Nii Tregia kui Bora kahtlustasid teist poolt, samas aga tegutsesid nad meeleheitlikult koos, et lapsi elusalt ja tervelt tagasi saada. Noh, saidki, kuigi see nende rahakotti laastas. Samas kui nad nüüd koos selle supi sees on, vaata vad kõik teised nende poole suure kahtlusega, sest nende kahe liit muu daks kõik suhted äraarvamatuks. Kõik, absoluutselt kõik osapooled oleks eelistanud, et seda poleks juhtunud, samas tundub väheusutav, et Marela tegutses üksi, ainult omal riisikol. Kui tal aga oli Jabil liitlasi ja see välja tuleb, litsutakse too tegelane laiaks. Kui Marelal oli aga suhteid kummagi pere-konnaga, siis isegi kui keegi nendest tegutses teiste teadmata, lööks vaen heledalt lõkkele.

Ent see oleks liiga lihtne. Kõik oli natuke liiga suur ja natuke liiga hästi korraldatud. Arvatavasti on siia segatud piiriasukad, halvemal juhul Sala teenistus või kõige halvemal isegi imperaator. Igatahes otsustati, et mina pean minema, paari minuti jooksul. Ma olen neutraalne; ma olen usaldusväärne; mul on mõlema poole ees teeneid ja nad on mulle teeneid võlgu. Ma olin ainuke, keda mõlemad usaldasid ja nad kihutasid mu ilma igasuguse ettevalmistuseta teele uskumatult ruttu, et mitte keegi – saate aru, isegi mitte imperaator – ei suudaks midagi muud välja mõelda. Mul oli see kümne minutiga selge ja siis startisin ma teiega, kes te juhtusite käepärast olema. Ilma tanki mata, ilma varusid täiendamata – sest ka mina oskan mõelda.”

Imperaator polnud tollal lihtsalt maskott, Aberfaut oli ka reaalselt generalissimus. Marela oli tuntud piraat, kuid valitsevate perede röövimine oli talle üksinda liiga suur tükk. Saage aru, *röövimise* endaga oleks ta hakkama saanud, ent mis edasi? Kuidas see kasuks pöörata? Piiriasukate maailmad ei oleks õnnelikud olnud, kui neile hoiatuseta Impeeriumi laevastik kaela saajaks. Kuidas ja kus korraldada vahetus nii, et ta pärast rahaga minema saaks? Ei, piiriasukate valitsused pidid asjast teadma, kui ta tõesti polnud vahepeal eraarmeed palganud ja algusest peale kavatsenud väga kaugele kaduda. Vaadake, just see tegi mulle kõige rohkem muret – et see pidi olema ta viimane trikk ja peale seda oleks ta kadunud – läinud kuhugi väga kaugetesse maa ilmadesse õnne otsima. Ent ma lootsin, et see pole nii. Lootsin, et tema jaoks oli must stsenaarium, et keegi otse ta sädejäljele asus ja sünkmust sealjuures, et see olin mina Mallega. Kogu tagasihoidlikkuse juures – ma andsin endale aru oma positsioonist. Ma olin legend. Oh, muidugi peamiselt tänu Mallele, see tähendab tänu Hesedda laevale, mis oli pea ja õlgade jagu üle nii Impeeriumi kui Föderatsiooni tehnikast.

Teine oluline aspekt on mõista, et edasitung edasitungi enda pärast oli praktiliselt lõppenud.

„Lihtsalt niisama” ruumis ringi ei lennata – ohtlik ja mõtetu. Uute maailmade järele Impeeriumil vajadust ei olnud, vastupidi – ainuüksi Jabi ümbruses olid ju Eugurr, Stook, Valdella, Halane, Ünnekos ja suur hulk teisi tollal hõredasti asustatud, kuid mõistliku pingutusega täielikult terraformitavad ja industrialiseeritavad, Utoru, Zaatsi ja teiste keskuste ümber oli pilt sama ning sellega tegeletigi.

„Ja sellepärast jälgumegi tal sabas, energiat kolmeks taastumatuks tsükliks. Nagu teada, võib üks avariisiire selle ära kulutada,” noogutas Magnud.

„Aga see on ülimalt ebatõenäoline,” täiendas Ursole.

„Jah, aga võimalik,” jätkasin. „Me oleme lennanud pool aastat, kuid Jabil on möödunud juba 2-3 –

täpselt näeme siis, kui kurrutusest välja tuleme. Olen saatnud välja markereid ja võib-olla juba mõni suur ristleja tuleb meile järele, kuid igal juhul on hajuvus nii suur, et me ei saa mingi abiga arvestada enne nädalat. Parimal juhul. Ebatõenäolisel juhul. Ma söön oma skafandri ära, kui lähema 20 valgusaasta raadiuses juhtub olema üksainuski Rahuoojate laev.

Ma ei saa jälitamisest loobuda ja Marela ei saa peatuda. Sidet ta üritanud ei ole. Ootab teda siin keegi? Meiegi pole teateid saanud ega saatnud, sest pikem vestlus keskusega võib tähendada aastaid. Ma oletan, et ta küll kavatses siia tulla, kuid alles siis, kui paremad plaanid ebaõnnestuvad. Mis tähendab, et see on meile mõlemale ohtlik.”

Nad vaatasid teineteisele otsa ja noogutasid aeglaselt.

„Loogilisem,” porises Ursole end puldi poole pöörates ja seda hetke kasu tades vangutas Magnus pead, mulle etteheitvalt otsa vaadates. Mul oli piinlik. Mul jäi vaid silmadega Ursolele osutada ja ebamäärase õlakehitusega oma terminali poole pöörduda. Asi oli selles, et ma valetasin ja Magnus sai sellest suurepäraselt aru. Nägin ta näost tema nõrdimust, et ma jätan ka otsese küsi muse peale meeskonna teadmatusse. Ma ei tundnud end hästi, ent kuidas sain ma talle selgitada oma Malle mälust pärit teadmisi Tau Sõrmuse kohta, mis lasid mul – oletades, et andmed olid õiged – teha mingilgi määral mõistliku riskiga otsuseid. Ja ma ei saanud öelda, et mingit õiget välja sõiduluba mul ei olnudki. Et keegi polnud lubanud esimest pilooti tema vastu välja vahetada, hoopis vana hea Kauokner oli sunnitud tolele vaesekesele tonksu vastu pead virutama, sest paljudel põhjustel, mida läheb liiga pikaks siin ära tuua, ma ei usaldanud teda. Et see, kuidas Viken oli kaardimängus võitnud koha endiselt laevaarstilt, kasutades ühe kriminaalse valemängija abi, tundus tagantjärele, vaatamata ühele otsesele tõendile, äärmiselt kahtlane. Lisaks aga oli Redek tegelikult juba kaks aastat tagasi Memetil hukkunud ja see vaim pardal oli Dark Jonson ise.

„Näe...” kuulutas Magnus kursorit analüsaatori näitudele viies.

„Jah,” jäi mul vaid noogutada. „Laev väljub kurrutusest. Siirdeni minut.”

Mu sõnad muutusid tekstiks ja kõikjal süttisid hoiatustuled.

„Siirdeni miinus viiskümmend viis sekundit.” Pehme ebaisikuline hääl lõpe tas ajamäärangu piiksatusega. „Hibernatsiooniäratust pooleli. Üks inime ne väljas. Süsteemid valmis.”

„Ignoreerida hibernatsioonihoiatust,” mühatasin.

„Võimatu ignoreerida, inimene väljas.”

Vandusin ja võtsin ette magala kujutise. Redeki kate oli lahti ja mees jalgupidi põrandal. Ilmselt oli ta oma une juba ammu kergemaks programmeerinud, sest muidu ta poleks nii kiiresti ärgata saanud.

„Ursole, topi ta tagasi!” Mees ise oli veel nii uimane, et kartsin, et side kaudu käratamine ei jõua talle päralt.

„Vaata,” osutas Magnus ühele graafikule.

„Neetud!” pahvatasin. Kõik läks käest ära. Ruum kõverduis niivõrd, et see sai tähendada vaid mingi raske objekti vahetat lähedust. Laev liikus – kui sellist mõistet selles kontekstis üldse kasutada saab – aga tavaruumi suhtes kümneid miljoneid kilomeetreid sekundis, ning kui me olime nüüd õnneliku juhuse tõttu sattunud siseplaneetide tsooni, tuli seda kasutada.

Vajutasin kiiresti klahve ja röögatasin mikrofoni. „Ursole, istu, Redek – PIKALI!!! Siire niipea, kui su perse maandub!”

„Lugemine katkestatud, siire Ursole ja Redeki ohutusmäärangust,” teatas hääl.

Lugesin valjusti sekundeid, sest muidu oleksin ilmselt ropendanud. Ma ei olnudki nii kaugel, vast kusagil teises kümnes, kui hetkeks kaotas kõik kaalu ja siis maailm värahtas. Teoreetiliselt ei tohiks inimene siirdeid tajuda, sest ükski mõõteriist ei registreeri valguse näivkiiruse ületamisel mingit

tõuget ega vibratsiooni, ometi kaotavad paljud, eriti esimesel korral, teadvuse ja keegi ei oska seletada, miks. Vaevalt pool sekundit hiljem aga lülitus gravi taator uuesti sisse, ja nüüd olid ekraanidel tähed. Haarasin ühe pilguga, et tõepoolest oleme tulnud välja üpris tähe lähedal, hetk hiljem andis laeva aru juba täpsema hinnangu – 50 miljonit kilomeetrit; olime olnud väga täpsed ja vaevalt paari sekundi pärast oleksime Tau Sõrmusele sisse sõitnud.

Sõrmus ise oli otse mu ees, kuid aparaatideta oli seal näha vaid tume pilv, täpse malt tähtede puudumine üsna suurel alal otse ees. Olime nii lähedal, et nägin ühe hetkega ka kõiki teisi fenomene, mis sellelt kauguselt peaksid paistma – Igava Kollase valgus murdus pilve tähepoolsel serval ja ähmane halo, mida kutsuti Hulluks Vikerkaareks, väänas tähed kui klaaskuulis laiali.

„Ursole, kuidas ärkajatega on,“ küsisin järgmiseks. Sellega oli ju tegelikult nagu paljude muude asjadega – kuigi mäletamata aegadest ei olnud midagi juhtunud, ei olnud asjatud hoiatused, et sädetagusesse minnes või sealt tulles ei maksaks protseduure käigus hoida.

„Tule siia niipea kui saad!“ lajatas naise kuiv, teraval toonil lausunud vastus. Vahetasime Magnudiga pilgu, siis süvenesime laeva monitoride näitu desse. Piloot stabiliseeris laeva, tehes seda rohkem südametunnistuse rahustamiseks kui vajaduse pärast, sest me peaaegu ei pöörelnudki. Kõik süsteemid raporteerisid korrasolekut ja paarkümmend sekundit hiljem Magnud noogu tas: „Sa võid minna.“

Andsin juhtimise üle ja olin paari sammuga sealsamas järgmises, mida astro naudid lugupidamatul kirsturuumiks kutsusid.

„Mis on?“

Naine osutas Redekile. „Ta on surnud.“

„Siirdel?“

„Ei, ta oli juba enne surnud.“

„Kui kaua?“

„Otsesed monitooringusignaalid on blokeeritud. Näe.“ Ta kergitas juht plaate, mille kaablid olid pistikutest välja tõmmatud.

Astusin lähemale. Hibernatsioonikookonid olid siis suured ja massiivsed, oma kahe meetri kõrgused, sama laiad ja ligi kolm meetrit pikad kastid. Nende küljed ja lagi olid tavaliselt läbipaistvad ja magaja lamas, täpsemalt hõljus tsentris energiapadjal. Kuigi kookonid olid põranda külge kinnitatud ja laeva toitel, olid nad ehitatud nii, et suudaksid määramata aja ka avakosmoses oma laadungit elus hoida – selleks need nii suured ja massiivsed olidki. Ärata da oli võimalik laeva puldist kaugjuhtimisel ja magaja võis endale enne uinu mist alati taimeri panna. Välja sai seal loomulikult ise, pealisosa käis kõrvale ja kast oli niipalju põrandasse süvistatud, et lamamisaseme kõrgus sarnanes tavalise voodi omale. Mäletasin, et Redek oli istunud voodi serval, nüüd oli Ursole ta aga tagasi väljale pikali asetanud. Kuna meie teda äratanud ei olnud, oli ta arvatavasti omale taimeri pannud – võisin oletada, et ta tahtis kindlasti väljumist mitte maha magada –, äratus oli läinud edukalt, ta oli juhtmed lahti ühendanud ja siis oli midagi juhtunud. Ent miks tõmmata pistikuid seinast? Tagamaks, et kookon enam kuidagi ei reageeri – aga miks tal seda vaja pidi olema?

Mulle hakkas ka tasapisi päralt jõudma, et olen kaotanud vana sõbra. See polnud ju Redek, too Neasve lahingus hukkunud Utoru piloot, kelle ID ma igaks juhuks aktiivse olin hoidnud, see oli vana Dark, keda ma teadsin oma viiskümmend aastat, mõnus ja usaldusväärne seltsiline, kellega koos olime nii mõnegi pöörase seikluse läbi teinud. Ma teadsin teda kahekümnesest poisi kesest, teadsin ta naist ja teadsin ta lapsi, kes juba isegi keskeale lähe nesid ja kelle karjääril ma vaikselt silma peal pidasin... Ent mul ei olnud selleks aega.

Kõigepealt peaks vaatama, miks ta üldse suri. Ühendada seadmed tagasi? Aga äkki oli nendega midagi valesti ja sellepärast ühendas ta need lahti? Raba sin ta sülle ja viisin oma kookonisse, hoiatasin side kaudu Magnudit, et ta krampe ei saaks, ja ühendasin monitooringu. Muidugi hakkas see kohe lõugama – „inimene lootusetult surnud”. Ja juba teist päeva. Kuidas ta seal istuli püsis? Ent see oli vist üks väiksemaid muresid.

Samas tegi see mul vähemalt ühe lahenduse lihtsamaks. Ursole oli ta leidnud ja Magnud tegelenud äratusega. Seega oleksin jäänud ärkvelolijatest vaid mina, kes oleks pidanud uurima hakkama, miks ta suri, ent mul ei olnud sel hetkel ei aega ega tahtmist sellega tegeleda. Muidugi püüdsin juba ära arvata, kuidas ta tapeti ja teadvustasin, et kui ma jätan juhuslikult asjaga tegelema süüdlase, on tal ideaalne võimalus kõik jäljed kaotada. Samas aga oli samuti teoreetiliselt võimalik, et Viken ärkas, tappis ta ja läks uuesti magama. Jällegi oleks teoreetiliselt pidanud see kõik logides kirjas olema, kuid sellega ma parem ei arvestaks – see oleks esimene asi, millega potentsiaalne kurja tegija peaks arvestama ja teatud mõttes eelduseks, et üldse millelegi sellisele välja minna.

Loomulikult oli mul võimsaid vaenlasi ja loomulikult üritati mu üritust sabo teerida, kuid mõrv?... Samas – miks ka mitte.

Vaadake, mul on raske seda praegu niimoodi rääkida, sest nüüd ma ju tean, miks see kõik toimus. Samas aga oleks iluski jutustada kõigest järjekorras ja nii ongi õige aeg Tau Sõrmuse juurde tagasi pöörduda.

Ja veel – miks Malle midagi ei öelnud? Aga lihtsalt sellepärast, et juhtimiskeskus ja kõik need seadmed olid Impeeriumi tehtud. Autentsed. Ma ei olnud TI monitooringut neile laiendanud, sest – kes tehnikast jagab, teab – see ei ole nii lihtne. Inimesed, kes minuga lendasid, ei olnud lollid ja ma oleksin pidanud töötama väga peenelt ning aeganõudvalt. Tegelikult oli Malle ümber ehitatud teine laev ja ta ise kuulutatud päästekapsliks. Ma olin näinud kõvasti vaeva, et ta tõelist olemust varjata, ning niigi kortsutasid insenerid alati kulmu, uurides, „mis tükk see ikkagi on?”, kui süvenesid natuke rohkem kui mulle meeldis ja said aru, mispidi juhtimine käib. Õnneks oli see tollal veel pigem reegel kui erand, et laevades oli kasutatud erinevate tsivilisatsioonide vanu tükke, kuid ma loobusin teadlikult kõigest, millest vähegi kannatas.

Ma ei vaevunud robotkäru otsima ja viisin Darki – või selguse huvides nime tagem teda Redekiks – ise medblokki külma. Nüüd pidi ta tõesti ootama.

Läksime mõlemad Ursolega kiiresti juhtimiskeskusesse ja istusime maha. Meil oli kümmekond minutit, enne kui Viken meiega ühinema pidi. Toit, mida me polnud jõudnud nahka panna, sest nii kiireks läks, oli külmaks läinud, ja vähemalt minul käis see suus ringi. Ma kordasin endale, et tobe on mürki oodata ja lõpuks teadsin juba enne retkele asumist, et juhtuda võib kurat teab mida. Õnneks sain oma ärevuse suuremas osas kohale jõudmise kaela ajada, nii et loodetavasti ma oma kaaslastele väga närvipuntra muljet ei jätanud.

„Ürgperse!” pahvatas Magnud mingil hetkel, vahtides hämmastusega graafikuid enda ees laual.

„Ma loodan, et selle nimeks jääb siiski „Tau Sõrmus”,” märkis Ursole ujedalt. Purskasime kõik naerma ja üldiselt märkasin vähemalt mina alles sel hetkel, kui pingul oli õhkkond olnud.

„Mis sa leidsid?” pöörasin end Magnudi poole.

„Lähemalt sarnaneb kogu pilve spekter elamiskõlbliku planeedi öötaevale.”

„Sa tahad öelda, et seal sees on planeet?” küsis Ursole.

„Ei, ta ei taha öelda, et seal sees on planeet, sest seal sees ei saa mingit normaalset planeeti olla. Selle gravitatsiooni juures peaks seal olema kustu nud tähetuum ja see küll eluga planeedi öötaevaga ei sarnane,” näitasin oma mõõtmistele. „Paraku klapiivad need mõõtmised täielikult legendidega – nii, nagu pilve mass on umbes 100 tuhat korda suurem tavalise planeedi omast, on ka

kiirgusmoonutus niipalju kordi suurem.”

„Taevatagune suurem ilm? Tohutu elukeskkond? Kuidas?”

Magnud kehtas pisut solvunult õlgu, et ta leid oli nii jahedalt vastu võetud, kuid mul ei olnud ta tunnete jaoks aega.

„Nii et ikka supertsivilisatsioon?” poetas Ursole pisut vabandavalt.

Ma ei tahtnud veel midagi öelda, sellepärast raputasin pead: „Või meie jaoks kujuteldamatu looduslik moodustis.”

Ja taas on mul raske kirjutada, sest teadsin, mis meid ees ootab.

„Kus on Marela?”

„Kadus pilve. Monitorid ei näita midagi.”

„Hoia kurssi.” Me lendasime pilve suunas oma kümme tuhat kilomeetrit sekun dis ja vajasime seda paarikümnet minutit, et pisut andmeid koguda.

Mingil hetkel tuli Viken üles ja pidin talle paratamatult paari sõnaga sele tama, miks Redekit pole. Ta tuiutas veel üsna mõttelagedalt ja hakkas kommentaarideta tähe lähedust läbi otsima. Ma ise arvutasin lähenemisteid ja lasin neid Magnudil kritiseerida, teda ennast varuks hoides, ning Ursole tegeles sondidega.

Marela laeva tabas juba esimene väljasaadetud sond. Piraat ei olnud väga kaugel, ta oli tavaruumis ja sisenemas pilve üsna väikesel kiirusel. Taas ei olnud see üldsegi see, mida oodanud olin – tal oli ligi kuus tundi edumaad ja ta oleks pidanud ammu kadunud olema.

„Miks ta niimoodi teeb?” urises ikka veel pisut uimane Viken. Tuletan meelde, et ta ei teadnud niigi palju kui Ursole ja Magnud, nii et ta vahtis Tau Sõrmust üsna mittemidagiütleva ilmel.

Ohkasin: „Ma tean sellest moodustisest vaid legende, kuid ilmselt on lähe nemisnurk ja -kiirus väga kriitilised. Me saame endale rohkem lubada, aga peame olema valmis täiskiirenduseks, et hoogu maha võtta.”

Hull Vikerkaar kasvas meie ees ekraanidel. Ma ei oska seda kirjeldada kellelegi, kes pole tolle fenomeniga kursis. Igav Kollane oli kaugelt vaadates lihtsalt tiheda tolmu- ja gaasipilvega ümbritsetud täht. Lähemalt hakkas taustast eristuma tohutu halo, mis meenutas väga kaudsel viisil eluga planeetide spektrit. Just kaudsel viisil, sest kui kusagil oleks planeedist sada tuhat korda suurem planeedi spektriga objekt, oleks seda näha terves galaktikas ja selle ümbrus kihaks huvilistest. Veel lähemal eristus Igava Kollase orbiidil hiig laslik üsna ebamäärase kujuga pilv, mis tugevalt valgust murdis, nii et paistis igast suunast paistis. Ja veel hulga huvitavam oli pilt teistes radiatsioonivahemikes – näiteks neutriinotausta pilt näitas umbkaudu kolme miljoni kilo meetrist tumedat rõngast Sõrmuse orbiidi tasandil, beetakiirguse oma aga seda sama selle vahega, et rõnga keskel oli nii planeedisuurune hele täpp. Enamik elektromagnetkiirguse skaalast, nagu öeldud, näitas gaasipilve, mille ainus eripära oli suur läbimõõt poolustel – miks see polnud miljonite aastate jooksul kokku vajunud? Vaadake, pilve enda olemasolu ei oleks midagi erilist – kaugelt vaadates viitas kõik, alates raske tuumaga tolmu pilvest ja lõpetades suure ja tiheda Oorti vööga, et tähel oli valgest kääbusest kaaslane, mis nii miljard aastat tagasi plahvatas. Viis miljardit aastat tagasi ei tekkinud Igavale Kollasele planeete, kogu tähe moodustumisest üle jäänud aine kogunes omakorda kokku tolleks kääbuseks, mille plahvatuse jääkaine pilve keskel võis asuda korralikult uuesti formeerumata protoplaneet. Iseenesest mitte midagi ebatavalist.

Marela sisenes pilve, mis umbes viie miljoni kilomeetrisena meie ees laiu tas, ja ilmselt märkas talle järgnevat sondi. Igatahes muutis ta järsult suunda. Ma ei saanud sellele kuidagi reageerida, niikuinii oli aeg ka teine sond välja saata ja nii me tegimegi. Sond on oma olemuselt väike automaatne

sädelaev ja ainus häda oli, et esiteks võtsid nad kütust ja teiseks polnud meil neid lõpma tuseni. Niipea kui Marela taas sädelendu alustaks, peaksime suure tõe näosusega sama tegema ja sonde peale korjata poleks siis enam aega. Neile kunagi hiljem järele tulla ei tasunud üldiselt ära. Mõlemad sondid suutsid põgenikku jälgida ja mina lugesin minuteid, olles valmis ebatavalisteks nähtusteks.

Marela muutis veel kord suunda, kuid tema manöövrid muutusid minu silmis aina mõttetumaks.

„Ta korrigeerib kurssi,” mühatas Magnud. Mehel oli hea omadus öelda oma järeldusi välja toonil, nagu oleks tal piinlik juhtida tähelepanu millelegi, mida sa ammu teadsid. „See kuus kraadi – mäletad, sa ise ütlesid.” Ta tekitas ekraanile kõvera. „Ta saab ühe pika jõulise suunamuutusega end õigesse kohta... eeldusel, et see on õige koht.” Ta ei hakanud välja ütleva ilmset – prae guse kiiruse juures paneksime meie kaugelt mööda.

„Arvuta meile sobiv kurss ja järgime seda.”

„Isegi kui see meid temast eemale viib?”

„Jah.”

Me olime selle aja peale juba pilve välimistes kihtides ja korpus kumises, kui kaitsevāli meiega kokkupõrkel plasmaks muutuvat gaasi eemal hoidis. Kum matigi olime kogu aeg pidurdanud umbes 100 g-ga, nii et liikusime lõpuks vaevalt tuhatkond kilomeetrit sekundis. Sondid näitasid, et Marela on meie manöövri mõttest aru saanud ja uuesti kiirust lisanud.

„Ursole, saada talle sondid otse sappa!”

Naine oli meid niikuinii kuulanud ja mõistis, milles asi. Kui meie laev suutis anda ehk 300 g-d, siis kerged sondid, kus polnud ühtki inimest, keda elus peaks hoidma, võisid arendada üle tuhande; mulle millegipärast tundus, et Marela laev ei suuda kiirendada üle 100.

Sukeldusime pilve ja peaaegu kohe hakkas krääksuma musta augu häire. Vaatasime Magnudiga kiiresti teineteisele otsa ja ta käed pigistasid juhust, olles valmis hädasädekurrutuseks.

„Siin ei saa musta auku olla.” Viken oli enam-vähem ärganud. „Näitajad küll ületasid häirenivoo, aga on kordi nõrgemad kui sündmuste horisont eeldaks.”

Olin seda ise ka juba näinud, pealegi lendas meie ees Marela ja kaks sondi.

„Jätkame samal kursil. Arvuta ruumigeomeetria.” Seda viimast ütlesin Vikenile. Naine ainult noogutas lühidalt. Ta oli umbes poolesajandine pikka kasvu ja kontkõhn tulehark, kuid sealjuures briljantne matemaatik ja poole oma elust strateegilise planeedikaitse ning muu sarnasega tegelenud. Ta nägu meenutas keskelt pooleks murtud ja teravnurgaks kokku volditud potikaant, millele keegi on klaasikildudest silmad, naeltest hambad ja heinasasist juuk sed külge kleepinud. Ta oli talumatult õela keelega ja temaga magamine meenutas katseid traataiarulli keppida, kuid ta oli suurepärase kokk, hea ema oma kuuele lapsele, ja kui need suureks said, oli ta end puhtast igavusest eri operatsioonidesse manööverdanud. Ta oli üks parimaid ja usaldusväärsemaid inimesi, keda ma üldse tundnud olen.

„Marela kaldub pisut kõrvale,” pobises Magnud.

Kaalusin kiiresti olukorda.

„Pidurda sonde,” ohkasin siis. „Las lähevad vastavalt vaid 2 ja 4 protsenti kiiremini kui Marela. Meie riskime seitsmega.”

Meie kiirus tolle rõnga suhtes oli langenud 600-le kilomeetrile sekundis.

„Midagi on väga valesti,” teatas Magnud ja mind alarmeeris palju rohkem ta toon kui sõnad.

„Mis nimelt?” lasin kiiruga pilgu üle mõõturite.

„Meie liikumiskiirus valguse suhtes kasvab, rõnga suhtes aga aeglustub.” Tajusin, kuidas ta sisestas kiirmeetodil korraldusi.

„Valguse kiirus on langenud, nagu oleksime mõnes aines,” teatas Ursole.

„Tugev ruumikõverus, negatiivne,” sekkus Viken. „See on lehter. Mulle üldse ei meeldi sinna minna.”

„Midagi musta augu sarnast?” tahtis Magnud teada.

„Must auk on positiivse kõverusega ja hulga tugevam, see siin...” Viken van gutas pead. „See on midagi enneolematut. Ma nagu mäletan mingeid seda laadi ideid, aga mul pole praegu aega andmebaasides sobrada. Mingi pööris gravitatsiooniväli.”

„On lootust, et see on looduslik objekt?” küsisin.

„Kui see on tehislik, ületab see kaugelt kõik, mida ükskõik kes meile teada olevas ruumis teinud on.” Keskarvuti koormuse järgi otsustades üritas naine vastupidiselt oma sõnadele nähtut ikkagi teoriasse mahutada. „See suur pöörlev ketas – kui see on mesoaine, valge kääbuse materjal, siis on sel piisavalt energiat, et ruumilehtrit miljardeid aastaid ülal pidada, kuid täiesti aru saamatu on, kuidas see kõigepealt tekkida sai.”

Mõnda aega valitse juhtimisruumis vaikus. Me kõik tegelesime oma asja dega ja jõllitasime ekraanidel muudkui paisuvat pimeduseringi. Oota matult hakkas selle keskel võbelema valgus.

„Siin ei ole ühtki raskemat objekti. Siin pole isegi ainet.” Ursole hää l kõlas kummaliselt.

„Mingi gaas ju on,” osutasin mõõturitele. „Tavaline vesinik, muud väga vähe...”

Siis taipasin, mida ta öelda tahab. Selline keerlev prahirõngas, protoplaneet peaks koosnema tohutust hulgast eri suuruse ja eri kujuga tükkidest, mis kõikvõimalikel orbiitidel massikeskme ümber tiirlevad.

„Pidurda sonde, võtame need peale!” napsasin kiiresti.

Ursole täitis kõigepealt käsu ja vaatas alles seejärel küsivalt minu poole; tegelikult tegid seda kõik.

Saatsin oma järelduste eskiisi ekraanile, kus nad seda näha võisid.

„Me eeldasime, et Marela teab siin mingit Cassini pilu moodi läbipääsu, mille taga ta saab sädetagusesse minna nii, et me kohe talle järele ei saa, eks ole. Kui see oleks tal varem valmis arvutatud ja katsetatud, viiks see otse Igava le Kollasele, mille juures ta uuesti vektoreid muudaks ja küllalt tõenäoliselt saaks meie eest minema. Millegipärast vähendas ta kiirust, nagu kavat seks maanduma hakata, ehkki siin ei saa olla midagi, mille peal maanduda oleks. Kui see kolme miljoni kilomeetrine asjandus meie ees on tõepoolest ükskõik mis liiki aine, pole tal enam kuhugi minna, eeldusel, et ta laev ei suuda kiirendada üle 160g. Isegi ebatavalist ruumikõverust arvesse võttes on selle veidra kettani nii miljon kilomeetrit. Õige varsti oleksime olnud sama kriitilise otsuse ees. Minuarust ei jää Marelal praegusel hetkel enam muud üle kui lennata läbi massikeskme.”

„Oh perse...” vandus Magnud, kes esimesena aru sai. „See ketas meie ees on siis reaalne objekt.”

„Ta peab teadma, et see on keskelt tühi,” pobises Viken. „Kuidas see võima lik on?” Ta vaatas üles ja raputas pead. „Ma ajan jama. See ei ole ju tühi, seal on midagi... Ruumilehter, eks ole. Rääkige mulle ka.”

Ma juba turtsatasin. „Taevatagune suurem ilm.”

Viken klõbistas natuke aega klahve ja saatis tulemused meile. „Loodejõud, eks ole. Hm, mina ütleks, et ohutu on nii kahekraadine nurk telje ümber... sellel kiirusel. Praegu läheb ta ilmselt siirdele, aga näete ise, mis sealt tuleb.”

Laev põrus, kui sondid sildusid.

„Saada talle pomm sappa,” pomises Viken.

Vaatasin talle kaks sekundit otsa ja vajutasin siis lüliteid. Pomm oli tege likult seesama sond, ainult et hunnik antiainet ninna topitud. Sond – või pomm – ei jõudnud eeslendajale paremini järele kui laev ise ja ka tosin pommi kellelegi sappa saata oli pigem tüütu kui ohtlik. Praegu ei tähendanud pommi saatmine ei rohkem ega vähem, kui et meil oli rohkem valikuruumi, kuidas järg neda.

„Pidurdame ja jätkame telje läheduses,” ühmasin siis Magnudile. Nüüd oli tema kord mulle õige pikalt otsa vaadata; muidugi tegi ta seda *pärast* kursi korrigeerimist.

„Marela läheb siirdele!” teatas Ursole. „Kiirendus 105 g-d.”

„Las sond kopeerib ta liikumist.”

„Nii ta läheb ju minema,” märkis Magnud.

„Viken, mis sa arvad?” küsisin.

„Ma võin kihla vedada, et ta ei lähe mitte siirdele vaid barjäärile.”

Noogutasin mornilt. See oli mullegi esimesena pähe karanud, kuid hea oli ennast kontrollida. Meile kõigile õpetatakse juba algkoolis, et sädemoonutust on mitmesugust, ehkki tavaliselt räägitakse ainult sädelennust, pidades silmas seda alaliiki, mis võimaldab kõdudimensioone kasutades valgusest kiiremini liikuda ja sealjuures veel nii, et reisijate jaoks möödub vähem aega kui välise vaatleja jaoks. Loodetavasti ei ole kellelegi vaja rääkida kvantresonants harmoonilistest, mis praktiliselt määravad sädelennu parameetrid, kui me ei taha igal siirdel vabastada laeva massiga võrreldavaid energiakoguseid. Sädelaeve ei saa suurtest massidest läbi lennata. Ei saa isegi juba näruse paarisajakilomeetrise asteroidi lähedalt mööda lennata, ilma et kurss kuni parkümmend kraadi muutuks, kui järsk ebalineaarsus sind tükkideks ei rebi. Seevastu barjääri lennu näivkiirus võrdub välise vaatleja jaoks enam-vähem valguse kiirusega, mis arusaadavalt muudab selle ebahuvitavaks tähtedevaheliste kauguste läbimisel, mis sest, et laevasolijate jaoks võib oluliselt vähem aega mööduda. Sellise sädelennu trajektor sarnaneb aga valguskiire omale ja loode jõud suurusjärke väiksemad.

„Jätkame pidurdamist oma kursil,” mühatasin.

Meie kiirus oli langenud umbes 200-le kilomeetrile sekundis, kui me arvutuste järgi oleksime pidanud olema rõnga tasandis. Nii radarid kui kõik muud detektorid näitasid meie ümber tühjust. Igavast Kollasest oli saanud veider kilgendav virr-varr ja ülejäänud pilvest oli saanud pigem toru. Minutid möödusid, täpset hetke polnud õieti millegi järgi määrata, kuid nii arvata pool tundi peale asjade väga veidraks minekut olime teisel pool väljas. Olime lennanud umbkaudu kolmsada tuhat kilomeetrit rohkem, kui seda vahemaad olema oleks pidanud, ja ei sondist ega Marelast polnud esialgu jälgegi.

„Poi signaal!” teatas Ursole. „Sond on selle saatnud.”

„Näita!”

Naine saatis väljavõtte meile kõigile näha.

„Olgu, Marela tuhises mõne sekundiga läbi, nagu arvata oli...” kommenteeris Magnud kõva häälega. „Siis tuli tavaruumi tagasi ja nägi ilmselt kohe ka jälitajat. Kortsutas peaaegu kohe uuesti dimensioone... Aga miks siin ligi kümne minutine auk on?”

„Leidsin ka otsese jälje,” teavitas Viken. „See vastab su küsimusele.”

„Ristdimensioon...” venitas Magnud uskumatult.

„Järele talle!” napsasin kiiresti.

„Sinna läheb pool meie kütusevarust,” hoiatas piloot, ise juba korraldusi sises tades.

„Pole oluline!”

Tähistaeva pilt kadus ja selle asemel oli ees sõitva laeva signatuur taas ainus selgelt eristuv määrang peale ligikaudsete asukohaarvutuste.

„Pomm on tal sabas... nii 1200 sekundit primaarset ja 3000 sekundaarset aega,” Ursole uuris näidikuid. „Viken, arvutad? Ma ei saa siit täpsemalt.”

„Jah, integraal üle maailmajoonete annab skalaarväärtuseks samuti umbes 4000 valgussekundit,” kehtitas see õlgu.

„Nüüd ta märkas meid ja muudab sädeparameetreid,” teatas Magnud. „Ülesmäge.”

„Muudame meie ka.”

„Ajakompressioon 20, näivkiirus alla ühe!” hoiatas piloot.

Ma ei vaevunud vastama. Ajakompressioon tähendab arusaadavalt laevas ja väljas möödunud aja suhet ja see „üks” on valguse kiirus ehk c .

„Järele talle.”

„1200 sekundit primaarset ja 5000 sekundit sekundaarset aega!” hüüatas Ursole. „Kuidas ta seda teeb?”

„Igav Kollane on otse meie ees.” Magnudi hääles oli ühtaegu nii tõdemus kui küsimus.

„Ristdimensioon,” poetas Viken, nagu see selgitaks kõik. „Oleme jah juba tähe läheduses.”

„Ta muudab sädeparameetreid,” kähvas Magnud taas.

„Sekundaarne aeg kasvab kiiresti!” hoiatas Ursole.

„Ta peab olema fotosfääris ja ta peab siit kuidagi pääsema...” oli Viken ilmselt segaduses.

„Järele talle!” kordasin.

Magnudil võttis sädegeneraatori programmeerimine sekundi, aga enne, kui ta jõudis, sähvatas mu silme ees kiri: „Malle: EI!”

Blokeerisin sädegeneraatori ja pahvatasin: „Vabandust, Mag. Viken, kähku – mis ta teeb.”

„Sond pöörises!” teatas Ursole.

„Fotosfääris tardumine!” hüüatas Viken uskumatult. „Kümme päeva...”

„Magnud, tagasi!” Saatsin talle ligikaudsed arvutused, mille kokkupanekut olin imiteerinud, sest päriselt saatis need mulle Malle.

Magnud vandus ja tegi, mis öeldud. Laev vappus, tulime tavaruumi ja pooltel ekraanidel vilkus ülevalgushoiatus, lisaks krigisesid veel muudki hoiatused, öeldes, et oleme tähele liiga lähedal. Tegelikult, nagu arvestanud olin, polnud me tähele siiski üldse veel mitte ohtlikult lähedal, selleni oli veel oma viis miljonit kilomeetrit ja meie kiirus ruumi suhtes peaaegu olematu.

„Mis Marelast sai?” tahtsin esimeseks teada.

„Ta on seal...” Ursole viipas peaga tumedate ekraanide poole. „Me ei saa teda kätte. Oma sondi ka muide mitte. Kauaks ta sinna jääb?”

Viken urises oma terminali rünnates.

„Ma ei usu, aga kontrollarvutused kinnitavad,” ohkas ta siis. „Kakssada kuni viissada aastat.”

Ma mõtlesin selle üle ja purskasin siis naerma. Naer on teatavasti nakkav, nii et varsti naersid ka

teised.

„Tagaajamine on ilmselt läbi?” küsis Magnud lõpuks.

Noogutasin. „Mul oli kahtlus, et Marela kavatseb mõneks ajaks kõrvale tõmbuda. Ma ei oleks muidugi ette kujutanud, et ta selle nii drastiliselt ette võtab.”

„Ots ümber ja tagasi seega?”

Vaikisin pisut ja raputasin siis pead. „Jah, muidugi tagasi, aga enne tahaksin ma juhust kasutada ja tolle veidra asjaga lähemalt tutvuda.”

„See on ohtlik ja mõttetu.” Magnud pööras end minu poole. „Mida sa sealt leida loodad? Me oleme kodust poole aasta teekonna kaugusel, meid on neli ja meil on väga vähe kütust. Üks avariisiire ja me triivime.”

„Millal me järgmine kord siia tuleme?” küsis Viken.

„Ursole?” pöördus Magnud nimetatule otsa vaatama.

Naine kehtas õlgu. „Mina lähen sinna, kuhu komandör ütleb.”

„Juurvili,” mühatas piloot ja keeras end ekraanide poole tagasi.

Me ei läinud kohe Sõrmusele tagasi, sest esiteks tahtsin kontrollida, kas Marela tõesti ristdimensiooni läks, ja teiseks pidasin mõistlikuks pisut ener giavarusid taastada. Neid tegevusi andis aga väga hästi ühildada, ja nii me siis sukeldusime ise kah fotosfääri, muidugi erilises just laadimiseks mõeldud poolsädes, nagu selle kohta lugupidamatult öeldakse. Ristlesime selle koha ümber, kus Marela olema pidi, aga kätte saada oli teda sealt loomulikult võimatu. Niikuinii oli see viimane veerandtunnine tagaajamine meile umbes kaks ööpäeva maksma läinud, Marela aga oli nii kaugel normaalsest aegruumist, et tal pidi moonutus olema kümne tuhande ringis; tema kolm päeva võrdus tavaruumis sajandiga. Tegin kaheksa tunni jooksul neli laadi mistsükli, sain patareid veerandini täis ja julgesin Sõrmuse juurde tagasi pöör duda.

Esimese läbilennu tegime umbes samasuguse, ainult poole väiksemal kiiru sel. Teise poole suuremal, kuid midagi olulist ei juhtunud, peale selle, et stabii lsus kippus kaduma ja Magnud pidi paar korda kurssi korrigeerima. Kummatigi ei läinud see meil niipalju kütust maksma, et me uuesti laadima oleksime pidanud minema.

Kolmanda läbilennu tegime kuuekraadise nurga all.

„Miks küll?” porises Viken, kes sellega üldse rahul ei olnud. Ma olin ju öelnud, et see number oli vanades legendides, kuid ma ei saanud seletada, mis põhjustel ma neid legende uskusin.

„Mis sinu arust juhtub?” tahtsin teada.

„Me libiseme lehtlilt maha.”

„Olgu, aga paluks värvikamat kirjeldust,” tahtis Magnud teada.

„Seal on ruum kokku keeratud.” Ta tegi õhus natuke kätepesemist meenu tava liigutuse. „Ja mõistate, see ei saa, lihtsalt ei saa keskelt tühi olla. Seal on mass. Mitte eriti suur, aga lihtsalt peab olema. See on ainult ruumihorisoni taga. Võtame vähemalt kiiruse maha. Proovime esialgu taas sajaga... ei proovime kaheksakümnega. See on allpool ringkiirust.”

Olime muide kogu selle aja olnud ärkvel ja elanud peamiselt juhtimis keskuses. Muidugi olin vahepeal kõvasti mõelnud, miks Dark Jonson tapetud oli, kuid ma ei olnud suutnud midagi välja mõelda. Lisaks ei olnud see klassikaline olukord, kus üks kinnises ruumis olev inimene on tapetud

ja järelikult on kindel, et keegi ülejäänutest on mõrvar. Oli siiski arvestatav tõenäosus, et keegi oli juba ammu Darkile – või Redekile, eeldades, et tapja ei teadnud, kes ta on – löksu seadnud. Tal võis olla organismi sisestatud pika viitega mürki või nanoroboteid, keegi võis saboteerida hibernatsioonikookonit ja lõpuks oli siiski veel olemas ka võimalus, et see oli ikkagi õnnetusjuhtum... ehkki selle tõenäosus oli nii kaduvväike, et ma ei saanud seda tõsimeeli arvesse võtta... vaatamata sellele, et ma teiste rahustamiseks seda üsnagi tõsiselt arutasin.

Ma ei saa siin ära tuua kogu Jülüü Tregia ja Omeo Bora armastuslugu, see läheks liiga pikaks ja lisaks on seda teistes allikates üsna objektiivselt kajastatud. Terve ajalugu on täis selliseid lugusid ja eks nad rohkem proovisid neid jäljendada; ja muidugi nooruse pöörasus sinna otsa. Tõenäoline tundub ka versioon, et see oligi vaid too vana laulik Velim Spier, kes nad oma rahakoti täitmiseks maha müüs – et ta nägi võimalust ja otsis kurat teab mis kaudu Marela üles, mitte et piraat ise kõike algusest peale organiseeris.

Kui asi lahenduse poole triivis, ütles mu sabatunne, et ma peaksin minema ja oma laeva üle vaatama. Jällegi läheks väga pikaks seletada, kuid ma aima sin, et võib väga kiireks minna. Ma teadsin, et mu esimene piloot Eirik Deg Dev on Aberfauti agent ja palusin Kauokneril ta neutraliseerida. Ma munsterdasin pardale Darki ja jäin siis ootama. Ma sain kõne, mida ma olin oodanud ja lootnud mitte saada, ja siis helistasin omakorda meeskonnale. Ma ei julge nud rohkem oodata kui tunni ja kuna olin viis inimest kui absoluutse miinimumi eelnevalt paika pannud, vajutasin stardihoovale.

Neljas läbilend ei erinenud oluliselt kahest esimesest, vahet oli vaid niipalju, et Magnud vandus pidevalt, kuna oli sunnitud iga paarikümne sekundi tagant laeva korrigeerima.

Vaatasime teisel pool üksteisele otsa.

„Mitu nädalat me peame seda jätkama?” tahtis Magnud teada.

„Mõned korrad veel...” ei soovinud ma nii kergesti alla anda. „Keera laev ringi. Katsetame uuesti kahesaja kilomeetriga sekundis.”

„Ma tean, milles asi on,” tegi Viken korraka suu lahti. „Kiirus on õige, aga meil on liiga hea laev ja Magnud korrigeeris kurssi. Lase sel minna.”

„Te peate mul käed kinni siduma,” arvas piloot.

„Ma löön su parem uimaseks?” tegin suured silmad.

Ta vaatas mind ja Vikenit happejoomise näoga ja pani suu kinni.

Seekordne teekond algas samamoodi, meie ümber kaardus ruumimoonutus, ehkki nägid seda vaid masinad. Ühel küljel veikles ebamääraselt Igava Kolla se kiirgus ja mujal pikkade triipudena Hullu Vikerkaare võimatuseni sõlmes kujutis.

Me olime oma arvestuste järgi rõnga tasandis, kui taevas end teistpidi keeras. Esimene radar hakkas pirisema, näidates ees tahket ainet. See oli üks veidramaid pilte, mida näinud olen, sest ekraan oli justkui täis mingeid üsna ühesuuruseid kivikesi, mida aru luges kokku pisut üle poole miljoni. Tunnel kaardus, avanes justkui lilleõiena ja nendest tükkidest sai mosaiik, mis end kui kaleidoskoobis iga natukese aja tagant ringi keeras, vastavalt sellele, kuidas me tolle ruumipöörise suhtes olime. Tunnel pööras end veel kord kokku, killud mängisid meie ees veidrat tantsu ja siis oli meie ees kera. Üsna tavalise planeedi väljanägemisega, kuid ruumimoonutus ei lasknud seda selgelt näha, veel vähem selle mõõtmeid määrata. Lendasime selle suunas ja mingit riski selles olevat ei paistnud, sest vahemaad tundus olevat veel kümneid tuhandeid kilomeetreid ja meie kiirusega pidi seega kuluma vähemalt paar minutit. Muidugi võis ruumikõverus petta, kuid see ei saanud ju musta augu sündmuste horisondi taoline olla ja pidurdada suutis Malle vaja dusel poole minutiga tuhande kilomeetri pealt.

„Võtan kiiruse maha,” porises Magnud läbi hammaste.

Veider – ma ei olnud talle käsku andnud, kuid ta tundus närviline olevat ja mulle tundus, et piloodi sabatunnet tasub usaldada, seega olin vait.

Lendasime varsti kõigest nii 30 kilomeetrit sekundis. Jälle tuletades teile meelde koolifüüsikat, oleks see Malle 300 g kiirenduse juures tähendanud piduridusajaks 10 sekundit ja pidurdusmaaks 150 kilomeetrit.

Meie all oli ilma igasuguse kahtluseta planeet. Kummaliselt väike ja nagu rebitud servadega, aga ikkagi planeet. Lisaks veel eluga planeet, sest nii atmosfääri koostis kui ka kiirgusspekter sobisid. Gravitatsioon oli kah paigas, ehkki see oli tunduvalt suurem kui planeet näivald võimaldas. Ainuke, mis üldse ei sobinud, oli ruum meie ümber – ei olnud tähti ega Igavat Kollast, ümber ringi oli tume hämu ja kusagil meie selja taga hunnik helkivaid triipe ja vöote, mille spekter küll sarnanes Igava Kollase omale.

Magnud võttis veel kiirust maha ja jõllitas veidra ilmega ette, või nüüd võis juba öelda allapoole. Taas näis ruum meie ümber fookusest välja ujuvat, kui me mingi moonutuse läbisime ja tegelikult alles nii sajakonna kilomeetri kõrgusel jäi kõik paigale. Ma ei olnud piloodi tegevusele vahele seganud, sest paraku oli ta käitunud õigesti.

„Maandume?” küsis ta pinevalt, endal naeratus suunurgas.

Vaatasin vilksamisi ta poole – nüüd on sul siis põnev, jah!

„Maandume,” noogutasin. „Näed seda poolsaart otse ees?” Panin markeri vilkuma. „Klassikaline koht, sihi sinna.”

Magnud noogutas omakorda, korrigeerides kurssi.

Ma olen elus laskunud sadadele planeetidele, isegi vist sadadele *eluga* planeetidele; ma isegi ei loe igasuguseid veidraid kaljusid ja muud sodi, millele laskuda annab. Peaaegu alati olen ma teadnud, mis mind ees ootab. Seekord polnud mu õrna aimugi, sest vanad legendid muutusid selle koha peal vastikult ebamääraseks ja ebausaldatavaks. Mis kasu kellelgi sellest, kui öeldakse, et sa jõuad paradiisi? Mul ei olnud mingeid eelteadmisi, seega järgi sin aegade algusest tuntud reegleid – eluga planeetidel tuleb esimeseks laskuda elutusse kohta ja et sa midagi näeksid, peaks see olema kõrge koht, lisaks soovitatavalt eluga kohtade läheduses. Järelduse suudab igaüks ise sõnas tada. Meie sihtkoht oli üks pruun, kohalikust merepinna tasemest oma viis kilomeetrit kõrgemale kerkiv mäemürakas poolsaarel, mis küünitus ühe suurema, horisondi taha kaduva mandri serval pisut välja umbes tuhandekilomeetrise lahe – või pigem ääremere – kurrulisest rannajoonest.

Nagu ikka, langes meie kiirus lõpuks paari kilomeetrini sekundis ja laev hakkas kõikuma, kui atmosfäär oluliselt takistama hakkas. Allpool pilvede juures langes kiirus paarisaja meetrini sekundis ja siis pidurdasime lõplikult, jäädes sekundiks hõljuma paari meetri kõrgusel, enne kui maha prantsatasime. Just maha prantsatasime, sest neil avakosmose jaoks mõeldud kerge ristlajatel ei olnud mingit korralikku maandumisvarustust. Maanduti kaitse väljale – sellest see paar meetrit – ja kui väli välja lülitati, kukkus laev kõhule; midagi halba sellest ei sündinud peale paraja kolina ja matsu, mida toolis isegi ebameeldivaks lugeda ei anna. Igatahes olime kohal, kuigi me ei teadnud, kus.

Laevast väljuda polnud esialgu mingit vajadust, sest nägime oma kohalt ümbrust sama hästi kui väljaspoolgi. Tegelikult paremini, sest laeva aru miksisk hulka ka teiste sagedusvahemike kujutisi.

„Ma ei hakanud teid enne segama, kuid siin on raadiosidet,” sõnas Ursole, kui olime mõned minutid ümbritsevat panoraami uurinud. „Pikk ja keskline, mingid sagedus- ja faasmodulleeritud koodid. Keegi meid peilida ei proovinud, lühilainet ja radarisignaale ei ole.”

Silmitsesin veel paar minutit lumega kaetud mägesid ja eemal sinetavat tasan dikutriipu selge,

üksikute rünkpilvedega taeva all, enne kui aparaatide poole pöördusin.

„Seda, et siin mõistuslikke olendeid on, võib eeldada,” kehtis õlg. „Mind huvitab palju rohkem, mida Viken asjast arvab.”

„Viken on šokis,” teatas asjaosaline. „Viken heidab kohe maha ja hakkab kohalike jumalate poole palvetama. Vana see pilv oli? Miljard aastat. Miljard aastat tagasi on supertsivilisatsioon loonud endale kodu. Eeldades, et kõik nähtud tükid ei erine oluliselt sellest, millel maanduma sattusime, on siin nii umbes saja tuhande planeedi jagu elamiskõlblikku pinda. Miljard aastat!”

„Kus nad siis on?” tahtsin teada.

„Kas sa usud ainult seda, mida käega katsuda saab?” poetas Ursole.

Mühatasin. „Temperatuur 20 kraadi, suhteline õhuniiskus 60 protsenti... Ma meelega jätsin muu koostise vahele, sest see on tavaline eluga planeetide oma – viiendik hapnikku. Rõhk on küll natuke kõrge, oma kaks atti. Aga mitte nii kõrge, et tulekahjud elu välja suretaksid. Ja näete ise – igal pool meie ümber on elu.”

„Mis edasi?” Magnud kibeles ilmselgelt väljuma.

Vaatasin neid. „Eks te minge. Kõik. Mina jään siia. Ma ei saa teilt seda põnevust võtta.”

„Kas saadame ka sondid välja?” küsis Ursole.

„Jah, kõik kolm.” Niipalju meil neid järel oli.

Paari minuti pärast seisid nad väljas ja mina siunasin omaette, sest mitte keegi neist ei olnud skafandrit võtnud. Muidugi olid meil kõigil bioloogilise kaitse kontuu rid ja pealegi seisid nad laeva kaitse all, kuid ikkagi pani nende käitumine mind imestama. Teisalt, neil polnud põhjust olla nii paranoiline kui sajanditevanune tähekomandör.

Kirjutasin puldil paar korraldust ja mühatasin: „Nii, Malle, mida sa asjast arvad?”

„Esiteks, tappa taheti sind.”

Luksatasin. „Selgita.”

„Ma jooksutasin Dark Jonsoni diagnostikat ja mul kulus ju vaid sekundi sajandik kookoni andmete läbivaatamiseks. Kookoni tarkvaras on lisa programm, mis pidi tappa selle, kelle signatuur on pesas üks, kui vähemalt kolme kuu jooksul ei ole saadud edasilükkamiskoodi. Keegi teadis – kas lihtsalt eeldas, aga võimalik, et ka kontrollis millalgi – et sinu info on alati esimeses signa tuuripesas, aga kui sa Redeki ja Darki koodid ära vahetasid, nullisid sa kõik mäluseaded ja kuna sa ilmselt sisestasid muutuse esimesena enne teiste taastamist, sattus see esimeseks.”

„Oh perse... Kuidas on võimalik sellist lisaprogrammi sisestada?”

„Lihtsal ja jõhkral viisil – lõigates juhtmed läbi ja oma kasti vahele keevi tades. Mis tähendab, et see, kes seda tegi, peab kuradi hästi tundma Impeeriumi hibernatsioonikookonite ehitust. Dark ei surnud kohe. Kõiki turvaseadeid ei olnud blokeeritud ja see, mis toimus, oli pigem ebakorrektno äratust. Ta süda seiskus... või ei hakanudki korralikult tööle. Ta sai aru, et kookonil on midagi viga ja ühendas end lahti, kuid kahjuks ei jõudnud kaugemale.”

„Sa ei peaks ju toda lisavidinat nägema?” taipasin küsida.

„Näen küll. Mitte ruumis levivate valguskvantide vahendusel muidugi, aga kümnel eri viisil, kui kord tean, mida otsida.”

„See tähendab, et mul ei pruugigi mõrvarit pardal olla?” mõtlesin hetke.

„Ei...”

„Ma juba taipasin. Mõrvarit otseselt ei pruugi olla, sabotöör aga on enam kui tõenäoliselt. On sul ideid, kuidas ma ta kinni püüan?”

„Ei, aga ma soovitaks kontrollida üht asja, kui nad tagasi on. Kõigi nende biokaitsete reageerivad kohalikule elule.”

„Ja ühel võib kohanemist mitte vaja olla, sest ta on siin olnud!” taipasin masina mõttekäiku.

„Tubli.”

Ise olin ma ta nii vihastamapanevaks õpetanud...

„Olgu, kao taustale, teised võivad tulla ja ma ei põhjenda nii pikka sal vestusauku ära.”

Olin oma kaaslasi kogu aeg jälginud ja nägin, et naised on remondiplatvormi välja ajanud. Remondiplatvorm on ämblikujalgade ja kergete raketimootoritega jurakas, mis on peamiselt mõeldud avaruumis laeva väliskorpusele ligipääsemiseks, aga kasutatav muidugi ka auton. Nad kavatsesid sellega tõesti sõitma minna. Magnud oli kõndinud oma pool kilomeetrit eemale ja ühele põndakule tõusnud. Taas vangutasin ma pead. Ühelt poolt ei tulnud meil karta ei loomi ega metslasi, seda enam, et skannerid näitasid kätte kõik eluvormid kümnete kilomeetrite raadiuses ja koerast suuremaid siin ei olnud, teisalt aga... mingi ettevaatus ju ometi võiks olla, eks ole.

Üks sond maandus Magnudi juures. Nojah, kontrollisin – ta oli kaugjuhtimispuldi kaasa võtnud. Vangutasin taas pead, kui nägin teda sisse ronimas ja startimas. Nii nagu remondiplatvorm on kasutatav auton, on sond mõeldud kasutamiseks ka päästekapslina, nii et sellesse on võimalik mugavalt üks, aga hädaga ka kuus inimest toppida.

„Mida sa nüüd oma arust teed?” küsisin üle side.

„Ah vaatan natuke ringi. Kaugele ei lähe,” kostis ta pisut süüdlaslik toon.

Turtsatasin ja lõpetasin side.

Vaatasin, kuidas ta kaugusse kaob ja tõtt-öelda alles nii minuti pärast hakkas mul halb, kui loll ma olen.

„Ursole, Viken, kähku tagasi!” kähvasin üle side, kui teised kaks sondi Magnudi oma jälitama saatsin.

„Kuhu sa siis nüüd omast arust lähed?” küsisin veel igaks juhuks üle side.

„Siin tundub asulaid olema... ma kohe keeran tagasi. Aga see on oluline.”

„Tule kohe tagasi!”

„Kuule boss, ma tõesti arvan, et siin tuleb natuke ringi vaadata.”

„Sul on kakskümmend sekundit, et kurssi muuta!”

Naised olid vahepeal end sidosse ühendanud ja kuulsid, mis toimub. Nad olid juhtruumi jõudnud, kui lubatud 20 sekundit täis sai, kuid seda polnud enam vajagi. Olin selle aja välja pakkunud omakorda selleks, et mu teised sondid talle järele jõuaksid, kuid ta oli neid nii 12-ndal sekundil märganud ja oma sondist kah maksimaalse välja pigistanud. Häda oli nimelt selles, et atmos fääris ei saanud need riistapuud eriti suurt kiirust arendada, vast nii parkümmend kilomeetrit sekundis oli absoluutne piir ja mitte mootori võimsuse vaid õhutakistuse tõttu. Kõrgemal oleks oluliselt rohkem saanud, kuid millegipärast hoidus Magnus maadligi. Saatsin teise sondi kõrgemale ja starti sin laevaga. Sondid võisid teda jälitada, kuid mis edasi? Antiainet kum malgi peal ei olnud ja väikese võimsusega laserite kiired hajusid atmosfääris.

Alguses muide arvasin, et ta hoidub maadligi just mu kiirusrelvade pärast, aga kui olin vaevalt sajakonna kilomeetri kõrgusel ja arvasin talle kiiresti järele jõudvat, läksid signaalid sassi. Vandusin

ja laskusin madalamale. Võtsin ka kiirust alla, sest laeva ümbritsev plasmapihv ei lasknud mul midagi näha.

„Mingi side,“ teatas Ursole.

Magnudit jälitava sondi andurid näitasid sihtsignaale ja siis pilt kadus. Vandusin veel rohkem ja andsin neile korralduse eemale hoida. Kõrgemal liikuv sond näitas ikka veel Magnudi oma, kuid lähem oli kadunud.

Ja siis korraga muutus maastik mu all uduseks. Hetk hiljem näitas sondi signaal, et see on minust viiskümmend tuhat kilomeetrit eemal, pealegi mingi takistuse taga.

„Anna korraldus tagasi tulla ja läheme ka ise sama teed tagasi,“ rapsas Viken.

Tegingi nii.

Umbes minut hiljem oli sond seal, kus ta olema pidi, kuid Magnudi signaal oli muidugi kadunud. Võtsin sondi peale ja kihutasin seniidi suunas minema.

Ma ei pöördunud oma kaaslaste poole enne, kui olime Tau Sõrmusest eemal dunud kümme miljonit kilomeetrit, läinud sädetagusesse ja veendunud, et ilmselt meid ei jälitata.

„Kuju?“ küsis Viken lõpuks, kui vaikus juba väga pikaks venis. Tähendab, korral dusi olin neile andnud ja muidugi olid nad oma ülesandeid täitnud, Ursole relvi valmis hoidnud ja ümbrust skaneerinud ning Viken sädelennu parameetreid arvutanud, kuid ma polnud midagi selgitama vaevunud.

„Kuju jah. Kuid ma väga vabandan, ma ei saa kedagi usaldada. Teie lähete magama.“

„Miks sa ei saa meid usaldada?“ ei saanud Ursole aru. Viken ainult põrnit ses mind mornilt.

„Vaadake, me tegime tohutu avastuse ja keegi püüdis seda takistada. See läks maksma ühe mu hea sõbra elu. Avastus on tehtud ja selle mõju on ikkagi tohutu. Ma kardan, et sel on head põhjused, miks seda avastust ei ole varem tehtud. Ma kardan, et inimesed, kes seal elavad, ei ole sellest huvitatud, et info nende maailma kohta liikvele läheb. Ma kardan, et neil on võimalust seda takistada. Meid teati oodata. Marela teadis, kuhu ta tuleb. Ma kardan, et ta ohverdas end teadlikult. Ma tahan tagasi jõuda ja arvan, et meil on targem leitudust vaikida.“

„Ja kuidas sa mõtled pool aastat üksi vastu pidada?“

„Mul on omad meetodid. Tõsiselt, olen seda ennegi teinud.“

Nad vaatasid teineteisele otsa, siis kehtas Viken õlgu, porises: „Head ööd,“ ja lahkus.

Ursole vaatas mulle mõtlikult viis sekundit otsa, justkui oodates midagi, kuid kehtas siis omakorda õlgu ja kõndis Vikenile järele.

Sellel on lugu mu kokkupuutest Tau Sõrmusega läbi. Võib-olla mõned aspektid veel, kuigi loo tähendust need ei muuda.

Ursole veres oli Tau Sõrmuse jaoks vajalikke antikehi. Ma teadsin seda sellest hetkest, kui ta laeva tagasi tuli, eks ole, kuid samas oli neid nii vähe, et ma ei saanud kindel olla. See võis tähendada, et ta oli kunagi seal olnud, kuid see võis ka tähendada, et ta on kunagi saanud mingi kaitsesüsteemi komplekti, mis sarnaseid sisaldab. Ta oli pärit piiriasukate maailmadest ja järele mõeldes sellest piirkonnast, mis asus Sõrmusele hulga lähemal kui Impeerium. Teisalt, ei ole raske tulla sellise kontrolli peale, mille Malle mulle ette ütles, ja kui kord juba tulnud, ei ole raske tulemust võltsida. Ma lihtsalt ei julgenud teda ärkvele jätta, Vikeni aga saatsin magama rohkem sellepärast, et ma tõesti eelistan simulaatorit tema keppimisele.

Ma ei ole kunagi teada saanud, kas Magnud oli algusest peale mingi Sõrmu se rahva agent või värvati hiljem. Kaldun arvama, et ta värvati, sest ta tegevuse ja üldse kogu elu loogika ei omaks mingit arusaadavat tähendust kõigi nende viieteistkümne aasta jooksul, mil ma teda tundsin. Samas – lootuses, et te mind liiga uhkeks ei pea – kui ta saatjatel oli vähimatki aimu, kes ma olen, võis ta olla saadetud just minul ja mu tegemistel silma peal hoidma. Oletades, et neil oli oma võrk, ei ole üldse raske kujutleda ka Impeeriumi Perekondate mõjutamist, et jälitama tuleb saata just mind, tagades nii, et nende agent jälitava laeva peal on. Need kõik on muidugi oletused ja kontrollida ma neid ei suuda. Paraku oli ta ilmselt seotud Darki surmaga ja seda on piisavalt, et mind väga pikaks ajaks väga vihaseks teha.

Ma rääkisin selle jutu Aberfautile ära. Salateenistus võttis asja teadmiseks, kuid millegi mõõdetavani muidugi ei jõutud. Ma olen üsna veendunud, et ta Sõrmusest tegelikult teadis, nii et mul ei ole erilist süüd selles, mis jama seal nüüdseks kokku on keeratud. Kuna ma sain kinnitada, et Marela on igaveseks mängust väljas, lõppes see lugu minu jaoks veel suhteliselt hästi.

Zätereit 5:

Ma loodan, et sa kannatasid ära selle vana peeru virisemise, mida ta juhust kasu tades parasjagu juttu pikkis. Ta saatis selle sajandite eest oma sõpradele ja eeldas ilmselt algusest peale, et see hakkab Heseddade hulgas levima, ja ei tohi unustada, et ametlikult oli ta meie jaoks sellal põgenenud reetur. Ma isegi olen seda salvestust sajandeid teadnud ja ta pole vaevunud originaali muutma, nagu sa näed.

Nii nagu mu läbipaistev sõber jättis kogu taustainfo andmata, jätaaksin ka mina selle loo praegu rahule. See ei ole see lugu – lõpuks juhtus see 300 aastat tagasi, noormees ja neiu, kes armunud olid, on ammu surnud ja et legend lõplikult lõhkuda – nad ei jõudnudki abiellumiseni ja läksid paar aastat hiljem lõplikult tülli.

Feree oli raskes olukorras ja tuli sellest tegelikult nii hästi välja, kui see üldse võimalik oli. Ta võttis algusest peale ühe võimalusena arvesse, et tal on vaenlane laevas, kuid ta ei saanud Marela jälitamisest loobuda. Ta oli kogenum kui Marela ja parema laevaga, nii et kogu selle poole aasta jooksul pidi piraat nägema, kuidas Feree talle tasapisi lähemale nihkub. Lõpuks valis ta põgenemise tulevikku, kui ainsa jäänud tee. Edasi andis Feree reeturile kõik võima lused põgeneda ja sai ühtlasi ka hea ettekäände teised magama saata.

Ja kõige lõpuks teadis ta, et vaikimine ei aita. Kui tõepoolest tegutsevad ka Impeeriumis jõud, kes iga hinna eest takistavad info levikut Tau Sõrmuse kohta, üritavad need teda kasvõi igaks juhuks maha lüüa, kui ta aga on „saladuse” reetnud, pole selleks enam põhjust, ja nii ta Aberfauti juurde kõndiski; nad said muide üsna hästi läbi ja ta võis tõesti erilise vaevata isiklikult impe raatori juurde jalutada.

Aga nüüd algab pärislugu.

Vilhele 2 – Tolm hammasrataste vahel

Naine seisis kööginurga sidemonitori ees ja näppis mõtlikult huult, kui mees sisse astus. Mees, aluspükstes ja unine, kõndis esimeseks soojade jooki de automaadi juurde, olles teel tervituseks mühatanud, ja vaatas alles pärast õige tele nuppudele vajutamist selja taha.

„Midagi valesti?” küsis ta siis.

„Millega sa hakkama said?” küsis naine omakorda, visates talle vaid üle õla napi pilgu ja ekraani

edasi jõllitades. Ta oli hommikumantlis, kuklasse krunni keeratud juustega ja mehest igatpidi tunduvalt pisem.

„Mina? Hm.” Mees astus ta kõrvale ja uuris omakorda köögi väikest side monitori. Sellel paistis üks närvilise olekuga mehekujuga laua taga töötamas ja iga kümne sekundi tagant nende poole pilku heitmas.

„Kaua ta juba niimoodi?” tahtis mees teada.

„Minutit kümme tagasi. Jättis endapoolse otsa sisse... aga sa näed ise.”

Mees mühatas veel kord ja kõndis kõigepealt oma joogile järele, tuli siis tagasi ja vajutas nuppu ekraani all.

„Tere, Antiro. Mis mureks?”

„Aa, lõpuks ometi,” oleks teisest nagu õhk välja lastud. „Mihel, ma ei tea, mis lahti on, aga sind oodatakse direktor Gomeko juurde. Kohe.”

„Eks siis tuleb minna,” ei osanud mees midagi arvata, kuigi ta õlad vajusid pisut longu.

„Kohe,” kordas teine. „Ma olen sulle edasi öelnud. Pärast näeme.”

Side katkes.

Mees võttis hajameelse lonksu. Naine astus ta juurde ja pani käe ta õlale, kuid mees raputas end vabaks ja pigistas joogitassi puruks.

„See on sinu pärast, Alexa,” astus ta sammu tagasi, justkui kartes, et muidu ei suuda ta end valitseda.

„Minu?”

„Nagu sa ei teaks!”

„Ära paanitse. Mida ma tegin?”

„Kuidas sa võid! Sinu ‚Ajaloosäilitamise selts’ või mis see oli. Nagu sa ei teaks, nagu me poleks sellest kordi rääkinud!”

Naine kõhkles, seistes seal, kuhu ta mehest jäänud oli.

„Aga ehk on mingi muu jama?”

„Millegi muu pärast komissar mind välja ei kutsu.” Ta lõi käega.

„Kes ta õieti on?” küsis naine rohkem selleks, et mitte vait jääda.

„Sisekontroll.” Mees vaatas joogiloiku põrandal ja kõhkles hetke, kuid pööras siis kannal ja lahkus köögist.

Selleks ajaks, kui ta tagasi tuli, oli naine kõik koristanud. Mees kviteeris seda tuksatava suunurga ja imekerge noogutusega.

„Ma läksin siis.”

„Kas sa ei söö?”

„Pole tahtmist. Ma... ma kardan.”

Seekord ei astunud ta eemale, kui naine tema juurde tuli ja korraks pea tema õlale toetas.

„Mis nad sulle ikka teha saavad?”

„Minema saadavad. Mingisse kolkasse määramata ajaks. Sul ja lastel on valida, kas järele tulla või siia jääda.”

„Aga Antiro? Ja Vredla?”

„Antiro käest ei küsita ja Vredla... mis temal, ta ju peadirektor. Ta ei hakka minu pärast sisekontrolliga tülli minema. Gomeko ei allu talle, vaid otse juha tusele Zaatsil.”

„Oled sa temaga varem kohtunud?”

„Ei. Ja ega ma seda ei kahetse. Kalapilguga jämedus.”

„On ta abielus?”

Mees muigas. „Kui ka on, on ta naine seda liiki, kellega sa läbi ei käi. Vist isegi on abielus. Õige, käisid siinse haru uusaastapeol, me veel irtitasime – et sellised tüüpilised, kellel vist on söömine ainus rõõm elus, sest isegi parim korrektsioonimoodul ei suuda hakkama saada selle toiduhulgaga, mida nad näost sisse ajavad.”

„Sa mõtled neid kaht tumedat kivinägu, kes paterdasid, nagu ei suudaks gravi tatsiooniga harjuda. Nad pole ju end kunagi liigutanud. Ja naine ei suutnud kolme järjestikust seostatud lauset moodustada.”

„Just – pidev labiiline psühhoos. Et nahk hoitakse noor, sile ja pingul, aga miski ei korista näolt mõttelagedat ilmet, et silmanurga kortsud ja kotjad laud on minevik, ent miski ei pane tühjadesse silmadesse mõistusesädet...”

Nad naersid.

Ent mees tõsines kiiresti.

„Olgu, ma läksin,” pomises ta nagu vabandades ning, heitnud kodule ja naisele viimase pilgu, lahkus.

**

Kui ta all valvuri juures juhatust küsis, saadeti ta kommentaarideta ühte tühja kabinetti ja seal istus ta kaks tundi enne kui Gomeko tuli. Millegipärast ei söandanud ta ka ust katsuda.

„Härra Lezlek, mulle tundub, et meil on sinuga probleem,” alustas siseneja tervi tuse ja sissejuhatusega. „Kas sa saad aru, millest jutt tuleb?” Ta hääl oli kiretu ja tuhm, kerge vihjega alkoholismile.

Mihel tõmbus sirgu; see oli väga halb algus.

„Ei.” Ta kahetses samas, sest vastus tundus liiga kuiv ja vaenulik, lausa laja tav. Siiski kartis ta veel rohkem uuesti suud lahti teha.

Teine silmitses teda pisut oma hõredate kulmude alt.

„Ei? Ma tuletaksin siis meelde, et kui sa tulid kompaniisse tööle, kirjutasid sa alla töölepingule... Siin see on, koopia muidugi. Ma loodan, et sul on su originaal alles?” Ta ei oodanud vastust. „Siin on kirjas, et te – mõeldud on loomulikult kogu su peret – hoidute mistahes kompaniid kahjustavast tegevusest ja raporteerite viivitamatult, kui... siin on päris pikk nimekiri... et kui te koge mata levitate mingit konfidentsiaalset infot; kui te ka omateada ei teinud seda, kuid keegi näib valdavalt konfidentsiaalset infot, mida teie teada tal olla ei tohi; kui keegi tegutseb viisil, mis kahjustab kompanii huve... see on päris pikk nimekiri. Me teame, et mõned vastutustundetud töötajad suhtuvad sellesse kui formaalsusesse, mida niikuinii täita ei tule. Kas sa kuulud ka nende hulka?”

Mihel niheles toolil. „Ei... Kahtlemata mitte. Ma olen alati käitunud kompa nii suhtes lojaalselt.”

Teine mees kortsutas kulmu. „Siis võib-olla peaksin sulle andma veel ühe võimaluse? Ma kuulan.”

Mihel niheles veel rohkem, ta tundis, et kattub higiga. „Ma ei kujuta ette, mis võib olla põhjustanud

teie huvi. Mul on väga kahju, kui ma olen – kindlasti tahtmatult – selleks põhjust andnud.”

„Sa ei soovi rääkida? See on halb.”

Nad vaikisid, direktori ainitine pilk higistaval inseneril.

„Kas sa annad endale aru, millesse sa segatud oled? Me võime sind vallandada ilma igasuguse kompensatsioonita. Me võime teid määramata aja kinni pidada, kuigi odavam on teid tänavale visata. Loomulikult konfiskeerime kõik, mis teil on, sest sellesama lepingu alusel kuulub kõik kompaniile; te ei saa isegi planeedilt lahkuda. Võib-olla olekski vaja seda teha teistele hoia tuseks. Sest praegu on tegemist negatiivse eeskujuga – keegi ei hooli enam üldse, mida ja kuidas tuleb teha, millised on kompanii ja seeläbi kogu siinse elu reeglid. Kas sa hakkad rääkima?”

Mihel tõstis pilgu, milles vilksatas meelega. „Ma soovin peadirektoriga rääkida.”

„Mida sa sellega saavutada loodad? Vaevalt peadirektoril sinu jaoks aega on.”

„Ma räägin talle, et kompanii imidžiga ei lähe kahtlemata kokku, kui keegi sisekontrollist lihtsalt astub uksest sisse ja esineb lojaalse töötaja suhtes absurdsete ning solvavate märkustega, asjast rääkimise asemel aga puistab ainult ähvardusi.”

Mehe näole hiilis tasapisi muie. Pisut sunnitud muie, väga ebasiiras selline.

„Ja mida sa arvad, kas kohalik peadirektor usub sind või mind? Julgen meelde tuletada, et sisekontroll allub mitte siinsele peadirektorile vaid otse Peakontorile Jaburusel. Mihel Lezlek, sa pahandad mind tõsiselt.”

„Milles siis on asi?”

„Kas sa tõepoolest ei tea? Ma arvan, et sa valetad. Ma saan isegi tõestada, et sa valetad, ja seda ei andestata. Sul ei ole kuhugi pöörduda.”

„Ma olen ligi kümme aastat kompanii heaks töötanud...”

„Olgu, ma annan sulle väikese vihje – kas sa tead, kus su abikaasa praegu on?”

Ma teadsin seda... mõtles Mihel silmi sulgedes isegi teatud kergendusega.

„Ei... ma arvan, et... ma ei tea täpselt... ta... arvatavasti kusagil oma klubis? Ta kohtub seal mingite looduskaitsetega, kuigi ma ei ole kunagi aru saanud, mida neil siin Jää... Itiretadd Vierdnusel kaitsta on... või üldse Vilhelel. Lisaks räägivad nad muidugi üilu tsivilisatsioonist, aga seda teevad ju kõik – ohutu esoteerika.”

„Sa võid planeeti julgelt Jäätunud Põrguks nimetada. Me teame, et praktiliselt kõik kasutava mitteametlikult seda nimetust ja ei saa just öelda, et see väga vale oleks. Liiga lihtsate asjadega ei ole mõtet võidelda.

Mida aga ei saa öelda sinu abikaasa tegevuse kohta. Kuula ja vaata.”

Ta vajutas mingit nuppu oma portfelli.

„... veel enam, kuigi me kõik teame, et tegemist on 20 miljonit aastat vana tsiviilisatsiooni jäänustega, räägitakse ametlikult ikka vaid „tundmatust robo tikolooniast”, mille justkui oleks rajanud mingid tundmatud inimesed kaugel minevikus,” kuulis ta oma naise häält justkui loengut pidamas ja ei tundnud seetõttu mingit vajadust pöörduda külgseina poole, kuhu ka kujutis oli tekkinud. „Ent see ei ole ju kaugeltki kõik – see elab. Seal toimub midagi. Te teate, et möödunud kuul sai kaks meest surma, kui üks muistne mehhanism elustus. Oo jaa, ametlikult oli tegemist hooletusega hapnikukraanide kaitsmete juures või midagi sellist. Veel pool aastat tagasi leiti tervelt kolmkümmend kaevurit teadmata põhjusel surnult...” Kostis plöksatus ja ruumi taustmüra muutus, ilmselt oli järgnev lindistatud mingil teisel ajal. „... ringväljakud on kahtlemata nulltranspordisüsteem. Neid on kõikjal varemetes ja ühendused muistsete linnade teiste

süsteemidega lubavad oletada, et otse planeedilt planeedile suunduv peaaegu viiteta ruumitunnelite süsteem ühendas kõiki üilude planeete. Siit on selgelt näha, et tegemist oli erinevate transporditsoonidega – keskmine, taburetilaadsete sümbolitega piiratud ring oli ilmselt olendite endi transpordiks – ilmselt oli keskel ohutum – järgmine sümbol tähistab ilmselt aparate ja välimine toormaterjale...”

„Aga see on ju täielik jama!” pahvatas Mihel. „Ma ei tea tõesti sellest midagi, muidu ma oleksin temaga rääkinud, kuid... kuid see on ju üldteada esoteerika, selles ei ole midagi uut. Muidugi,” insener langetas pea. „Muidugi on mul väga piinlik ja ilmselt olen ma vabanduse võlgu ja ilmselt pean ma midagi ette võtma, kuid selles ei ole ju midagi otseselt kompaniid kahjus tavat, see on ohutu mäng...” ta hää vaibus sosinaks.

„Kust ta teab õnnetustest šahtides?”

„Jumal, kõik ju teavad!”

„Aga kust ta teab just nende konkreetsete õnnetuste üksikasju?”

„Igatahes mitte minu käest! Ma ei tea neid isegi. Küsitle teisi selles totakate ringkonnas!”

„Küsitleme, võid mureta olla. Aga läheme edasi – kust ta on saanud suhte liselt korralikud kaevanduse kaardid?” Ta vajutas uuesti diskiid tollel oma portfelliks maskeeritud arvutil ja seintele tekkis hulk jooniseid. Mihel imestas endamisi, mida ta küll nii kardab, et see kõik tal kaasas on.

„Vaata neid! Muidugi on hoolega koristatud kõik sümbolid, mis võivad viida ta kompaniile, ent kaartite kvaliteet, veel enam, nende *olemasolu* viitab otseselt meie andmebaasile. Ja sa vaata neid kirju ja kommentaare! „Tõenäoline elupaik, korterid, hävitatud 21.03.02” „arvata avalik raamatukogu, hindamatud kunstimälestised, hävitatud 11.05.02, kasutatud vaid paar prot senti, ülejäänud hoolimatult puruks pekstud” „sakraalhoone, hävitatud tee aluseks 35.06.03” „tehnika, kistud räbalateks, kuna sisaldas ca 2/3 metalli”. Siin ei räägita ju üldse kaevandamisest vaid kogu meie tegevus on taandatud teise tsivilisatsiooni varemtes tuhnimiseks!”

Nii see ju on, põhulõug, oleks Mihel tahtnud öelda. *Kas tõesti Karl? Kuradi pois!* „Ma... ma ei tea neist kaartidest midagi. Mul ei ole neid kunagi kodus olnud ja... Ja ma üldse... Ma ei...”

„Ühesõnaga, te olete sees,” tegi paksmagu kokkuvõtte. „Teie kodustelt termi nalidelt saabunud päringuid on korduvalt püütud erinevates süsteemides, kuhu teil üldse asja ei peaks olema. Su abikaasa Alexa ei suuda neid teha, seda me teame, nii et mingil viisil oled sa kahtlemata asjaga seotud, eks ole?” Ta kaotas joonised seintelt ja kasutas oma portfelli seekord tavalise portfelli, võttes sealt välja standardse mälutahvli. „Siiski oleme jõudnud järel dusele, et sa ei ole otseselt pahatahtlik, pigem süüdimatu ja seetõttu anname sulle veel ühe võimaluse. Ent pea meeles, ainult ühe! Aga siit Jäätunud Põrgust peate te kohe kadunud olema. Me suuname sind tööle Memfile. Viieaastane leping, palk sama.”

„Memfi, aga see on ju...” See tundus liiga ilus, et tõsi olla, kuigi miskit eba mugavat liigutas end kusagil mälusoppides.

„Jah, see on üldiselt üsna ihaldusväärne planeet. Kuurort lausa. Ent ära lase end sellest petta, sina lähed kaevandusse, kus töötavad peamiselt vangid või lootusetud võlgnikud. Muidugi, rannad on vaid kahe sõidutunni kaugusel ja teil saab olema luba. Su perekond võib isegi elada mõnes rannikulinnas. Kuid veel kord, et sa saaksid aru, et sul ei ole lihtsalt vedanud – kaevandustes on raske ja sellepärast ongi meil sinna tarvis väljaõppinud kaadrit.”

„Ma... ma tänan väga,” pomises mees. Ta saab siit minema! Ükskõik mis teda ootaks, küllap ta insenerina ikka hakkama saab. Ta pere saab normaalsesse ümbrusesse, elusale planeedile. „Ma tahan... kogu hingest olla kompanii lojaalne töötaja. Tõepoolest, suur tänu...”

Mees tõstis käe. „On veel midagi. Sina lahkud kohe. Laev läheb tunni aja pärast, ma saadan su

sadamasse. Su lapsed tulevad mõne päeva pärast järele. Su abikaasa põhimõtteliselt ka, aga tal võib minna pisut aega.”

„Mis sa – ?”

„Mihel Lezlek, kas su tänu läks nii kiiresti üle?”

„Oh ei, ma olen lihtsalt mures.”

„Ei, me lihtsalt vestleme temaga.”

„Ma... kas ma võin temaga rääkida?”

„Sa võid helistada oma perele siitsamast. Mul ei ole vaja korrata, et loomu likult jälgitakse kõike, mida sa ütled. Ei ole tarvis talle mainida, et tema lend viibib. Võta seda nii, et ehk on sul pärast lihtsam talle seletada, et pole tarvis oma nina igale poole toppida. Ära karda, me ei tee talle haiget. Lõpuks jäävad teil ju siia sõbrad maha ja me ei ole huvitatud kuulujuttudest ega vääri timõistmistest. Ametlikult tekkis kompaniis äärmiselt kiire vajadus inse neride järele Memfil ja kuna su leping siin hakkab lõppema, tehti sulle ettepanek. Kas on arusaadav?”

Insener noogutas mornilt.

„Kas ma oma tööd kellelegi üle andma ei pea?”

„Küll nad hakkama saavad.”

„Mul on mõned projektid kriitilises faasis.” Mihel liigutas üht õlga ja siis teist. „Kui ma kohe kaon, kõnnib Antirolõuna paiku Vredla juurde ja ma kardan, et viimane ei ole rahul. Mul ei kulu üle paari päeva, et vähemalt Vierdnus 8 käima lükata. Seda tasuks ehk peadirektori käest üle küsida, kas tal on Vierdnus 8-t tähtjaks tarvis.”

Komissar jäi mõttesse.

„Projekt on kriitilises faasis, seda ma tean,” venitas ta siis. „Ja sa väidad, et Jäätunud Põrgus on ainult üks insener ja see oled sina?”

Mihel muigas imekergesti ja ajas end sirgu. „See Jäätunud Põrgu on tegeli kult vananenud nimetus. Itiretadd Vierdnust hüütakse Jäätunud Solgi pangeks.”¹

Gomeko nägi hetke välja, nagu oleks teda näkku löödud, kuid kui ta rääki ma hakkas, oli ta toon sama elutu kui enne: „Olgu, mine tagasi tööle, kuid koju sa enam ei lähe; sa oled ennegi kriitilisel ajal kaevanduses ööbinud. Ma teen vahepeal selgeks, kui hädasti sind tarvis on.”

Ta tõusis ja kõndis hüvasti jätmata uksest välja.

Mihel istus kaks minutit, siis tõmbas taskust andmeülekanne ja helistas seda sama seinakraani kasutades helistas Alexale. Mõnekümne sekundi pärast ilmus naine ekraanile.

„Mis on?” Jahe huvitu küsimus, ehkki naise silmad rääkisid teist keelt.

„Alexa, asi on nii, et mulle pakuti tööd Memfil. Nüüd ja kohe. Ma nõus tusin ja asjaga on nii kiire, et pean lahkuma võib-olla esimese laevaga. Teie tulete järgi niipea kui saate. Kõik krediitkaardid ja muu sul on, nii et ma loodan, et saate reisimisega hakkama?”

„Memfile...” ta naine vakatas. „Miks Memfile? Mis juhtus? Mihel, kallid, mida nad sulle rääkisid? Mäletad...”

„Alexa kullake, ma tean, et see on väga ebatavaline, kuid ettepanek tehti nüüd ja kohe ja sa ju saad aru, et ma ei saanud ära öelda, pealegi oled ju sina ammu rääkinud, et me peaksime lahkuma ja kui

¹ „Jäätunud põrgu” kõlab galaktilise standardkeele Impeeriumi murdes enam-vähem nagu ’Ishalaa’ ja „Jäätunud solgipang” nagu „Isträm” või „Isträmp”, st. need on palju suupärasemad nimed kui tõlke järgi arvata võiks. (Jutustaja märkus.)

nüüd tuli see pakkumine sisuliselt kuurorti – sest teie võite ju elada linnas – ma lihtsalt pidin nõus-tuma. Meie kõigi pärast.”

„Kuid...”

„Jah, asjaga on meeletult kiire. Sisekontroll muide otsis mu välja just selle pärast ja nad ootavad mind – neil läheb kõige kiiremini. Nad jäid hetkeks kõhklema, sest ma rääkisin, kui kriitiline on mu praegune projekt, kuid kui nad jõuavad järeldusele, et ma olen asendatav, lähen esimese laevaga. Praegu lähen tööle, kuid nad tammuvad mu selja taga jalalt jalale ja ma võin poole tunni pärast olla teel sadamasse. Sa ju saad hakkama? Usu, ma ei saanud seda võimalust kasutamata jätta. Meie kõigi pärast. Musi.”

Ta katkestas ühenduse.

Ta väljus ruumist ja kõndis tööle. Ta raputas pead, kui ta otsene ülemus Antiro talle küsivalt otsa vaatas ja suundus tualetti. Ta tegi mehaaniliselt ära oma häda, siis nõjatus huulile kerkivat oiet maha surudes kraanikausi servale ja peitis näo kättesse. Ta teadis, et küllap jälgiti teda sealgi monitoride kaudu, kuid lootis, et see läheb kirja tavalise pingelangusest tingitud nõrkushoona. Sellest asendist leidis teda ruumi sisenenud Antiro.

„Mis juhtus?”

Mihel rääkis.

Ülemus kuulas vaikides, siis läks omakorda ühte potikambrisse ja teda huvi tult jälginud Mihel nägi, kuidas ta tõmbas lahti arstimitekapi kambri tagaosas, sirutas käe selle tagaseina ja vajutas seal üht vaevumärgatavat kühmu.

„Varjestasid?” noogutas ta, kui teine tagasi tuli.

„Vähemalt peldikus võiks privaatsus olla,” noogutas Antiro mornilt. „Aga me ei saa seda kaua nautida. Ilmselt jälgitakse sind praegu teadlikult ja kuigi nad on harjunud, et siinsed natuke jukerdavad...” Ta löi käega, lõpetamata lauset. „Ma ei saa sind paljuga aidata. Seda muidugi, et projekt on kriitiline, aga ma saan sulle anda vaid paar päeva – nagu sa küsisidki, aga ma pean sulle rääkima ühe loo.”

Ta tammus jalalt jalale. „Sa pead midagi Memfist teadma. Mu vend otsus tas kirjanikuks hakata ja kuna tal oli pisut raha, siis tahtis ta paar aastat Memfil veeta. Sellest on nüüd kaheksa aastat. Ta jättis suurema osa oma varandusest mu hoole alla ja leppis kokku paar lihtsat koodi oma kirjades, et mulle ja õele teatada, mida selle rahaga teha. Saad aru, igasuguseid makse selliste tehingute pealt ei soovinud keegi maksta, pealegi...” Ta jättis taas lause lõpetamata. „Temalt tuli mu kirjadele paar optimistlikku ja mittemidagiütlevat vastust, kuid ma olen raudkindlalt veendunud, et need polnud tema kirjutatud, sest seda koodi, et tal on kõik korras, ei tulnudki. Mitte kunagi. Viimane kiri teatas, et ta abiellus ja asub elama kuhugi mägedesse ja üldiselt pole peale Memfile minekut teda mitte keegi näinud. Mitte kunagi.”

„Mis sa sellega öelda tahad?” Mihel kibrutas kulme. „Ma saan aru, et kui sa arvad, et hullemaks minna enam ei saa, siis tavaliselt ikka läheb, kuid mul on praegu pikad juhtmed.”

„Oled sa kuulnud legende vanglaplaneedist? Musta Augu Kuurort, nagu ruumi legendid neid nimetavad? Ma kardan, et Memfi on üks neist. Ma kardan, et mu vend on kas surnud või orjaks tehtud. Saad aru, on muidugi võimalus, et ta ei hooli. Ja mul ei ole olnud võimalust midagi ette võtta.” Ta vangutas pead. „Me peame lõpetama. Asu tööle. Lepime kokku koodid. Aga pärast.”

Mees astus uuesti kabiini poti juurde ja puudutas peidetud lülitit.

**

„Karl, miks mu terminal ei tööta? Keerasid taas midagi perse?” Mila seisis ukse avas ja mõõtis Karli, kes tuseselt huult näppides oma terminali ees tuuu tas.

„Minu oma ka ei tööta. Mitte miski meie majas ei tööta. Ainult valvekaamerad jäid mingisse veidrasse režiimi, mis pilti välja saatis, aga need tõmba sin mina välja.”

„Kas need ei peagi kuidagi tööle jääma? Ohutusnõuded?”

Poiss turtsatas. „Politseijälgimine. Isal ja emal oli hommikul ütlemist. Isa ei ole koju tulnud ja nüüd läks ema talle järele. Ma ei tea, kui pahasti asjad on, aga need võivad... väga pahasti olla,” lõpetas ta peaaegu kuuldamatult.

„Mis me teeme?”

Karl vaikis ligi minuti. „Ma ei tea,” ohkas ta siis vastu tahtmist. „Ma olen terve õhtu mõelnud. Kui ema ja isa siin oleksid, siis ma räägiksin neile, et ma tean, kuidas sellele maale minna, mida mu arvuti näeb. Mäletad, nad on mõnikord rääkinud, et huvitav oleks teada, kuidas elu mujal välja näeb. Et seal on küll vilets... ma ei tea. Teised ütlevad, et see on Impeeriumi propa ganda, et seal on samamoodi kui siin, ainult ohtlikum. Kuid kontrolli on vähem, vabadust rohkem. Ma ei tea. Kas sa tuleksid minuga, kui ma põgenen?”

„Kuhu? Ei, jäta nüüd. Sa oled neliteist ja tunnista – ka sina ei taha isa ja ema juurest ära minna.”

„Ei. Aga kui ma neid niikuinii enam kunagi ei näe? Sa tead neid lugusid küll, tead, mis on juhtunud. Lõpuks on mul vaid natuke üle aasta, kui ma saan kuusteist ja lähen internaati ja siis kuhugi teenistusse. Ma ei näe oma vanemaid niikuinii väga pikki aastaid. Kui neid nüüd kinni peetakse...” Ta jäi taas keset lauset vait, sõandamata oma mõtet lõpuni välja öelda.

Ta õde silmitses teda tükk aega, siis tuli ja istus ta kõrvale. Mõnda aega vaikisid mõlemad, poisi pilk tummal ekraanil, tüdruku oma toas ringi hulku mas. Tuba nagu teismelise tuba ikka, ja ta ju teadis ju iga detaili. Ta silmitses aeg-ajalt kujutist vahetavaid plakateid ja igasuguseid mängu- ja spordiauhindadeks saadud veidraid asjandusi, riialeid koolitarvete ja infokandjatega ning mõõtis lõpuks põrandal vedelevat ladestust.

„Ma ei taha teada, mis ajast need toidukarbid on ja millal sa viimati koris tasisid. Pakkima sa igatahes ei ole hakanud. Põgenik. Äh.”

„Sel ei ole mõtet,” poetas Karl äraolevalt. „Kui meil minna tuleb, siis kaasa võtta ei saa me midagi. Tegelikult ma isegi panin natuke riideid ja muud vaja likku kokku.” Ta viipas peaga kapi poole.

„Mis sa arvad, kaugele me jõuaksime, kui robotkäru konteineriga meil järel käiks? Seal on ju 2,4 g-d, me suudame vaevu püsti püsida ja iga kukkumine võib kondid murda.”

„Jah, me oleme seda arutanud. Seal on paarkümmend kraadi külma ja palju raskem kui äärelinnas või kaevanduses. Aga me oleme rongis linna ja kaevanduse vahel proovinud.”

„Korraks. Sa tead küll. Katsu sellega paar kilomeetrit raskel maastikul käia.”

„Aga me saame hakkama. Kas platvormi ei jälgita?”

„Pinda jälgitakse ja platvormi ka, aga sinna on võimalik minna. Mingitel kohalikel metslastel, mingitel tellukatel olla lubatud seal käia. Mingid religioossed asjad vist, isa seletas kunagi. Nii et kedagi ei huvita, kui paar talveriietes kuju platvormil jalutab. Käike mööda saab sinna lähedale. Ainult jala, sest tehnika peilitakse kohe välja.”

„Kust sa tead?”

„Ma käisin neid lõhesid uurimas. Mitte üks kord. Ma ei käinud kaugel, sest iga sammuga tuleb sul seal kilo juurde, aga keegi ei tulnud küsima, mis ma seal teen. Pane igaks juhuks natuke asju kokku.

Kui isa ja ema ei tule..." Taas hääbus ta hää.

„Räägid sa tõsiselt? Ei, ma ei taha tulla ja ma loodan, et... Ei, me ei saa nii moodi minna!”

Poiss peitis näo kättesse. „Ei, ma ei taha minna. Aga kui meid ka kinni tullak se võtma? See maja... see on nii kõle, kui isa ja ema ei ole. Nagu... nagu elu oleks ära voolanud. See nagu ei olegi kodu.”

Tüdruk vaatas ringi ja ilmselt üritas uut vaatenurka omaks võtta. „Kuule, aga siis peaksime siit ära minema. Kui meid tõesti...”

Nad vaatasid teineteisel otsa ja siis hakkas neil kiire.

Kaks minutit hiljem seisid nad välisukse juures, mõlemal kerge seljakott käes ja vaatasid tühja korterit.

„Kuhu?” küsis poiss pisut abitult. „Me ei saa välja passima jääda. Kohta ei ole.”

„Sinu... Ulla juurde?” arvas Mila. „Tal veel aknad kah siia poole, näeme, kui keegi tuleb.”

„Me ei saa seal kaua olla.”

„Natuke.”

Maja välisuks avanes jalakäijatealale, kust viisid trepid alla autode juurde. Üleval ja all, igas suunas oli sama pilt – jalakäijate ja liiklustasand vahel dumisi, liiklustasandil autod pundis ootamas tagasi seina suunduvate autotorude juures. Kaks sellist majaseina vaatasid teineteist nii sajakonna meetri kauguselt, igast „majast” või tegelikult korteriblokist viimas tee keskele, kus suuremaid käiguteid hoidsid ülal vertikaalsed torud, mis tegelikult olid liftid.

Nad kõndisid üle tühjuse ja nägis teisel pool üht kätt viipamas sellest elami sest, mille poole nad suundusid. Nad tõusid trepist rõdule ja astusid lähemale.

„Hea, et ma teid nägin,” arvas tumedajuukseline umbes poisivanune tüdruk neid sisse viibates. „Mulle luges paps just sõnad peale, et teiega ei tohi enam läbi käia.”

„Mida ta teab?” küsis poiss mornilt.

„Mulle ta ei öelnud. Aga ma sain aru, et teie emaga on pahasti. Ta vist proovis kuidagi keelule vaatamata laboratooriumisse minna ja julgeolek võttis ta vahi alla. Ma ei tea rohkem. Kus Mihel on?”

„Isa juurde ta minna tahtiski,” porises Karl.

„Mis kas teie isa on ka arreteeritud?” läksid Ulla silmad suureks.

„Ei tea... Koju neist kumbki tulnud ei ole.”

„Ja mis te teha mõtlete? Siia te jääda ei saa, isa võib iga hetk tulla.”

Karl ja Mila vaatasid teineteise otsa.

„Me...” alustas Karl ja sai silmapilk õelt küünarnukiga ribidesse.

„Me tahtsime natuke istuda. Kodus on nii kõle. Aga me ei taha sulle pahan dusi. Kui kurjaks su paps saab?”

„Väga. Me pidime homme Gargaosasse minema, see jääb siis kindlasti ära, kui ta teid siit leiab. Tegelikult ta vist mõtles selle Gargaosa selleks välja, et ma teist kindlasti eemale hoiaksin ja mingeid rumalusi ei teeks. Nii et parem hakake minema.”

„Kuule, meil on hädasti terminali vaja. Meie omad ei tööta enam,” alustas Karl. „Sa võid öelda, et uks oli lahti ja sa ei tea midagi. Aga palun anna meile paar tundi.”

Tüdruk mõtles hetke. „Seda ikka võib.” Ta ulatas oma identifikaatori. „Ma... ma loodan, et kõik

läheb hästi ja... see jama mööda saab.” Ta tammus jalalt jalale, ilmselt oodates, et nad kaoksid.

Õde ja vend vaatasid veel kord teineteisele otsa ja lentsisid siis minema, olles vaevu lahkumissõnu pomisenud.

Nad tõusid paar korrust ja laskusid siis ühele pingile.

„Niipalju siis sellest,” võttis Mila toimunu kokku.

„Jobu,” arvas Karl lühidalt ja haugatas siis kõledalt naerda. „Jah, siit me näeme ka ust. Ja oleme suhteliselt nähtamatud, kui keegi üles vaadata ei taipa. Ainult et me ei saa ka siin kaua istuda. Varsti tuleb mõni idioodist naaber küsima, kas me läksime oma vanematega tülli või.”

„Või ei tule keegi küsima, kui uudis juba levinud on. Ainult et kõigi ülemis te korruste jaoks oleme siin nagu peo peal. Ja mõni väikehing võib hoopis politseisse helistada, et järsku on neil meid tarvis.”

„Me oleme perses.”

Karl tõmbas oma kasutu identifikaatori randmeterminalist välja ja pistis asemele Ulla oma. Ta vajutas paarile klahvile.

„Ema kätte ei saa,” urises ta, kuigi Mila nägi kõrvalt suurepäraselt, kui masin seda teatas.

Poiss valis isa numbri.

„Sitt,” võttis ta tulemuse kokku. „On sul ideid? Keda isa või ema sõpradest usaldada tasub?”

Mila kehtas abitult õlgu.

Karl jälgis tema eeskujut.

„Antiro oli päris mõnus kuju,” sõnas ta siis ja vajutas pikemalt mõtlemata klahve.

Seekord ärkas seade ellu, tekitades nende ette õhku väikese ekraani. Üks mees silmitses neid arusaamatuses, ent siis elavnes.

„Oh, teie!” Ta silus juukseid ja sattus korruga segadusse. „Mõne sõbra and med, eks ole? Õige tegu. Kus te olete?”

„Sadamas,” leidis Karl end ütlemas. „Ega sa meie isast ja emast midagi ei tea?”

„Karl, Mila...” Antiro vaikus.

„Noh, mis on?” kaotas Karl kannatuse.

„Lapsed, midagi väga halba on sündinud,” sõnas ta tõsiselt. „Ma ei taha praegu rääkida... Ei, muud võimalust ei ole. Tulge minu juurde, ma proovin teid kaitsta. Saage aru, ma tõsiselt proovin teid aidata. Ma võtan teid... Karl, Mila, teie ema on surnud ja isa planeedilt lahkunud, ja mitte omal vabal tahtel.”

„Ei ole võimalik!” kriiskas Mila. „Ei!”

„Kahjuks on see tõsi,” jätkas mees ekraanil. „Ma ei tea, mis täpselt juhtus, aga vist aitasid Alexa sõbrad teda, kuigi see on rumalus. Igatahes tekkis labori lähedal tulevahetus ja kolm inimest sai surma. Üks neist on julgeoleku töötaja, üks Alexa Lezlek, niipalju ma tean, ja kolmas on tundmatu – vähemalt nii mulle öeldi. Mihel sai hommikul natuke ajapikendust, aga niipea kui siin jamaks läks, tuldi talle järele ja praegu on laev minu teada startinud. Ta viidi sõjaväe patrullkaatriga minema. Ma... ma ei saa seda seletada, aga tundub, et Memfi nimelisele planeedile, kust... on väga raske tagasi tulla... ja ühendust sellega ka ei ole.” Ta jätkas kiiresti. „Ma ei saa midagi muud teha kui kuulutada teid oma eeskoste all olevaks. Ma lapsendaksin teid, aga formaalselt on teie isa elus ja vastutusvõimeline. Ma arutasin seda oma abi kaasaga, me katsume teid siit minema saada. Kas

teil sugulasi on? Ma mõtlen, kusagil impeeriumis, siit kaugel? Hea oleks Zaatsist võimalikult kaugel?” Ta libistas pihu üle silmade. „Ma saan aru, et see on teile šokk. Mõelge. Aga praegu on kõige parem, kui te minu juurde tulete. Ei,” katkestas ta kohe iseennast. „Ma tulen teile järele. Koos oma vanamooriga. Püsige sadama avalikus alas, kuid hoiduge kaameratest. Ma leian teid ise. Sobib?”

„S-sobib,” pressis Karl endast välja ja katkestas ühenduse.

Järgmised kümme minutit nutsid nad teineteise ümbert kinni hoides.

„Ta jõuab varsti sadamasse,” pomises Karl lõpuks.

„Peame sinna minema,” noogutas Mila.

„Kas peame?”

Õde vaatas talle otsa. Taipas siis ja hakkas värisema, söandamata ometi mida gi öelda.

„Antiro juurde võime alati minna,” tegi poiss tõustes otsuse. „Läheme vaata me vähemalt, kaugele jõuame. Niikui keegi ei usu, et me päriselt üilude platvormi tööle tahame saada, kõik arvavad, et ju see oli hirm ja paanika. Ega nad seda ka ei arva, et me jala mitu tuhat kilomeetrit Telluka inimes-teni mõtlesime minna.”

„Vaata!” osutas Mila allapoole, nende kodu uksele. Paar politseivormis meest vaatasid seal ringi. Karl tõmbas nad mõlemad rinnatisest kaugemale, vaatas ringi ja osutas liftile.

„See on avariilift,” protesteeris tüdruk.

„Aga see toimib ja keegi ei keela seda kasutada. Meil pole siit kuhugi minna, kui me just roomata ei taha.” Ta kirus omaette. „Seda me ei mõelnud siia tules.”

„Me...” Mila ei suutnud jätkata. Karl tiris ta kabiini ja vajutas alumise korruse nupule.

Nad piilusid välja ja kedagi nägemata lippasid hämaratele allteedele.

„Ma pole siin sellest ajast käinud, kui peitus mängisime,” ohkas Mila.

„Mina teinekord olen. Siit saab otse... mõnessegi kohta.”

Nad olid ümber nurga keeranud, kui nende selja taga kostis avanevate lifti uste hääli ja keegi hüüdis: „Hei, oodake.”

Midagi eriti mõtlemata panid lapsed jooksu.

Nad olid jälle ümber mitme nurga keeranud ja lippasid mööda natuke avara mat käiku, kui nende selja tagant kostis pidurite kriginat.

„Kuulge hullud, mida te teete?” röögatas hääli. „Lapserajakad, nii te küll kaevandusse ei jõua, kohe läheb raskeks.”

„Kaevandusse?” Karl vaatas ringi. „Kas sa lähed kaevandusse?”

„Sinna see tee viib. Ja teie?”

„Antiro lubas meid kodutöös aidata, kui me õigeks ajaks jõuame. Aga me ei jõudnud vist õigeks ajaks ja laboratooriumi auto on ilmselt läinud...” Karli improvisatsioon jooksis kinni ja tal jäi loota, et sellest piisab.

„Aru teil ei ole! Kobige peale.” Mees ootas, kuni nad istet võtsid ja pani oma auto uuesti liikuma. Taha vaadanud Karlile näis, et peaaegu kohe traavis keegi nende tagant teeninduskäigust välja.

„Mingi jama käib linnas jah. Laborite juures vist juhtus midagi, nii et võib-olla teie autot ei olnudki. Autoga võtab see tee vaevalt minuti. Raskust tunne te?” Ta ise hoidis end roolis sirgelt. „Kuhu?”

„Eks me pea siin peasissekäigu juures ootama. Ma katsun terminaliga ühen dust saada,” oli Karl natuke paremini osasse sisse elanud. „Ja aitäh!”

„Hullud!” kostis mehe viimane kommentaar, kui ta nad maha pani ja ise edasi sõitis.

„Sinna üles,” osutas poiss treppidele. „Seal on kuhjas varustust, keegi ei vaata. Ajame talveriided selga ja kaevandusse. Ma tean tagumisi käike.”

Nad alles riietusid, kui kusagil kaugemal hakkas prigisema häire.

„Neetud, nüüd nad panevad automaatused kinni,” urises Karl. „Jooksuga!”

Nad haarasid viimased asjad kaasa ja lippasid järjekordsesse koridori, mis viis hiiglaslikku saali. Karl juhtis neid mööda üht rõdu kuhugi kõrgemale ja kaugemale lampide valgusest, sest saal polnud inimtühi, vaid siin kui seal seisis salguti inimesi, kes imestunult ringi vahtisid ja omavahel hõiklesid.

Nad jõudsid suurte kinniste usteni.

Karl näppis natuke huult ja suundus siis uues suunas.

„Kas sa ikka tead, mida sa teed?” tahtis Mila teada.

„Tean,” porises poiss. „Siit on umbes kuuskümmend teed maapinnani, enamikku neist ei suleta kunagi. Koobast köetakse ja siin on kaevanduse anti gravitaator, kuid kõik teeninduskäigud lähevad pinnani ja enamik tehnikat, kõik tehased on seal. Nad vist kardavad plahvatust. Ühtki inimest seal ei käi.”

Järsult tõmbas ta tüdruku mingi mehhanismi taha. „Kurat!”

„Pole nii hea?” piilus viimane hiiglaslikku kaevandusrobotit, mis nende teele kättesaadavatest kividest müüri ladus. See oli juba oma viis meetrit kõrge ja kuigi üsna konarlik, oleks sellest üleronimine paras julgustükk olnud.

„Sitt!” Poiss kummardus oma terminali kohale.

Robot tardus.

„Ruttu!”

Robot keeras end ja sättis peo alla. Nad astusid sellele ja mehhanism tõstis nad teisele poole.

Karl nõidus oma seadmega ja robot jalutas minema.

„Mis sa tegid?” tahtis Mila teada.

„Nad saavad kahe minutiga teada, mis siin toimus. Seda ei saa vältida... vähe malt ma ei oska... vähemalt mitte selle ajaga, mis meil on. Ma andsin selle le korralduse minna ja sisekontrolli maja maatas peksta. Eks näis, kaugele see jõuab.”

„Et järsku lasevad selle puruks ja ei saa teada?”

„Noh... jah, kuigi tõenäosus on väike. Ma rohkem loodan, et nad tõmbavad ta mälu tühjaks ja läheb ka see osa, kus ta meid tõstis.”

Nende ümber avardus tunnel, kuni lagi kadus ja nad olid avatud taeva all.

„Ma pean puhkama,” andis Mila alla nii poole kilomeetri pärast.

Mõlemad laskusid ettevaatlikult kividele.

„Siin on põhi sile, varsti peame ronima hakkama,” kommenteeris Karl mor nilt.

„Külm on...” Mila kiskus jopehõlmu koomale.

„Kakskümmend kaks kraadi. See pole ohtlik. Ainult palja käega ei tohi metall asju puutada.”

„Ma tean,” kähvas tüdruk. „Liigume. Siis pole vähemalt nii põrgulikult külm.”

Kummatigi kulus oma kolm tundi, enne kui nad ruudulisele platvormile astusid.

„No ja mis nüüd?”

„Keskele.”

Pimedus langes paarikümne sekundiga.

„Tagasi minna ma enam ei jaksa.” Tüdrukul oli tõsi taga. „Ja ega me leiaks ki teed. Ja ööd me siin üle ei ela.”

Poiss vandus vaikselt ja otsis kotist infrapunaprillid.

„Võtsin ühed kaasa. Teisi ei ole, hoia mul lihtsalt käest kinni.”

Paar minutit hiljem seisis nad platvormi keskel.

„No ja mis nüüd?” laskus tüdruk kerge oigega istuma.

„Kannatust.” Karl süvenes oma terminali, mille pimeduses kergelt helendav klaviatuur oli Mila jaoks ainus valgusallikas. Ja siis tõusis torm ja nende ümber avanes uus maailm.

Ruudustik

Peaaegu üle taeva ulatuvad heledad kaared muutsid varjud olematuks ja õhu lämmatavaks supiks, mis sulle kui tekk peale vajus, virvendas metsa ja kalju de kohal ning tundus kokku voolavat kui siirup lagendikele, kus oja võrendikud näisid kohe keema minevat. Kirgassinisest taevast kiiskavat valgust polnud varjutamas ainsatki pilveräbalat, liikumatud mäed kauguses unele sid tardunud vaikuses ja ainult väga tähelepanelik vaatlaja oskas tume dat kardinat pidada äbarikuks äikesetormiks, mis töötas veel enne õhtut kergen dust tuua.

Kari tokerdanud piisoneid ilmus põõsaste varjust, üks kui teine näpsas rohu järele, kuid enamik tahtis metsa kaitsvasse varju tagasi. Oma hoolealustega mitmeski mõttes kahtlaselt sarnane noor karjus ilmus samuti välja, vaatas ringi ja suundus nõlvast üles hiiglaslike tamme alla.

„Ole tervitatud, preestrinna,” kummardas ta seal hämaras varjus liikumatu ja nähtamatuna seisva naise ees. „Mis sind siia toob? Loomad on rahutud.”

„Tere,” naise hääli oli lahke ja tasane. „Platvorm hakkab aktiveeruma. Kuigi ma kahtlen, kas nad seda tajuvad. Ma pigem arvaksin, et nad tajuvad äikese lähenemist.”

„Loomad on imelised, Maie.” Tokerdanud karjus vangutas pead. „Ruudustik pole kunagi midagi teinud, ehkki ka mina pelgan seda. Ent elukad on teinekord hämmastavad. Ma ei tea. Oled sa üks?”

„Ei. Tüdrukuid on siin metsas teisigi. Ma ju näen siit platvormi või ruudustikku, nagu sina ütled. Ka su Sighed on siin.”

„Mitte minu Sighed.” Karjus kummardas. „Aga mul on heameel teda kohata.”

„Preestrinnad, isegi noviitsid ei ole tõesti kellegi omad. Ma pidasingi silmas, et sulle on meeldinud temaga vestelda. Ja temal sinuga.”

„Noviitsid ei ole kellegi omad, ometi saavad mõned neid endale teenijateks ja voodisoojendajateks.”

Preestrinnaks nimetatu ohkas. „Julged sõnad, millele ma võiksin vastata mitmel viisil. Üks viis

oleks öelda, et Leeta ülesanne ei ole kedagi teenida, vaid teha seda, mida ta peab tegema, ja kui sa arvad või tead, et tema käitumine ei ole tema seisusele sobilik, võid sa esitada vanematekogu ees süüdistuse. Teine võimalik vastus oleks, et sa võid seda Skoule näkku öelda, kuid ma tõsiselt kahtlen, kas sa seda julged. Kolmas viis oleks kahelda su mõtte viisi valguses, mida sa Sighediga teha kavatsed.”

Viisteist sekundit valitses vaikus.

„Kas sa võiksid veel öelda, kuspoolt ma Sighedi leida võiksin,” küsis karjus vaikselt, seekord väga sügavalt kummardades.

Maie ohkas veel kord. „Viimati nägin teda siit pisut vasakule nende müüri tiste vahele kadumas. Aga see oli oma pool tundi tagasi.”

Mõlemad vaatasid nõlvast alla, kus teisel pool madalat oja löikus metsa paari sajameetrine ringikujuline lagendik, mille tuhkhall ruuduline pind kogu muu vaatevälja pastoraalsest loomulikkusest rabavalt erines. Too sile ja kergelt sätendav pind oli ümbritsevast metsaalusest meetrit viis, ojapoolses servas vähemalt meetrit viisteist kõrgemal, nii et kuigi puud selle kohale kaardusid, oli moodustise pealispind ise lage ja elutu. Siin-seal platvormi lähistel oli näha varemeid ja tegelikult seisis ka Maie mingi igivana müüri siledal pealsel.

Karjus puhatas omaette, kummardas veel kord ja tegi minekut. Ta sammus ühtlaselt ja vaikselt läbi põõsaste, tehes sama vähe või vähemgi lärmi, kui tema neljajalgseid hoolealused, kes natuke aega üksi hakkama pidid saama. Ta libises nagu vari aastatuhandeid tagasi sisselangenud katustega majade vahel ojakallastel ja seisatas siis ühe noore neiu selja taga, kes üritas kätte saada tema eest põgenevat piisonivasikat.

„Tule siia, rumal loom! Ma tahan sulle ainult pai teha!”

Ta jooksis ümber kivikuhila, mis vist kunagi oli mingi väiksem hoone olnud, kuid vasikas oli paari kerge hüppega järgmise hunniku taga ja kummardus seal sööma. Tüdruk hakkas naerma ja vangutas pead, proovides seekord vaikselt lähemale hiilida.

Ta kuulis vaikset sahinat selja taga, ent ei jõudnud pöörduda, enne põimu sid käed ta ümber. Ta rabeles hetke instinktiivselt, siis tundis ründaja ära.

„Joss! Sa ei tohi nii teha!”

Noor karjus irvitas ja katsus teda suudelda.

„Kuidas sa üldse oskad nii vaikselt käia? Mina ei oska. Kõiki teisi elus olendeid enda ümber tajun ma kogu aeg, ainult sina kaod. Ära palun enam nii tee – ma mõtlesin, et mingi robot ründab.” Ta pööras end kõrvale, ent mitte just palju, lastes suudelda oma kaela ja põski.

„Ma oskan veel paljusid asju.” Poiss oli käe kleidiserva alla nihutanud.

„Ära tee! Teised on siinsamas ümberringi. Pealegi haised sa piisonite järe le. Mida sa üldse siin teed? Kas sul tööd ei ole?”

„Mul on tähtsamat teha.”

„Nii ütlesidki Tsikvele?”

„Sina ka!” Üle karjuse näo vilksatas vari.

„Miks mina ka? Kes sulle juba halvasti jõudis öelda?”

„Vestlesin Maiega.”

„Ega sa talle ometi midagi Skou ja Leeta kohta ei öelnud? Ütlesidki? Rumal loom!”

„Ma ei või seda kannatada! Ma olen sulle lubanud ja... oh, mu sõbrad teavad, et ühel päeval

kavatsen ma sind endale küsida, kuid..." Ta sattus sega dusse, ent jätkas siis hambad ristic: „Sighed, ma olen 27, sina oled... ma ei teagi, vana sa oled?" Takerdus ta vaatamata oma ponnistustele.

„Kuusteist. Sa olid abielus juba siis, kui mina nukkudega mängisin.”

„Pead sa! Ei olnud see õige. Sina oled.” Ta kõhkles, otsis sõnu, siis aga valis iroonia: „Noh, ega sinagi just nunna eest läbi ei läheks. Viimati käis see õudne vanamees sind keppimas?”

„Ära räägi Skoust nii! Ja... ja see pole lihtsalt aus! Esiteks ei ole ta mingi vana mees ja meil ei ole midagi olnud!” Tüdruku silmad välkusid.

Ent mees vangutas pead. „Sighed, usu mind – ta on vana. Väga vana.”

„Ei ole! Ära hiili kõrvale!”

Karjus langetas korraks pilgu, siis vaatas teisele silma. „Sighed, seekord ma räägin sulle kui noviitsile, õele. Sa tead, et ka mina tajun loodust. Mitte nii nagu sina, ent mul on oskust järeldusi teha. Enamasti on see võime naistel rohkem arenenud, aga ka paljud mehed suudavad seda. Sa tead, et üks asi, mida ma olen nii hobi mõttes harjutanud, on inimeste vanuse äraarvamine – noh, püüan nende mõttepilte, assotsiatsioone, kujutlusi. Saan enamasti üldise pildi järgi aru, kuipalju on inimeses kogemusi, elatud elu. Kui ei saa, küsin mõne küsimuse lapsepõlve kohta ja enamasti siis inimene mõtleb selle üle ja mul ongi vastus käes – ma näen, kui kaugele nende mõte mälus sukeldub. Aga Skou puhul see muudkui läks ja läks. Sügavale ja kaugele. Ma ei tea, kuidas see võimalik on, aga ta on tuhandeid aastaid vana.”

„Ma ei usu sind.”

„Oma asi. Ma ei tea, mis see on. Ruudustik võib-olla... Miski muudab meid. Miski on selles igivanas metallis elus, see vaatab ringi ja selle aura imbub tasapisi ümbritsevasse. Saad aru, see on Armageddoni üle elanud! Ja kui ma õigesti aru saan, siis mitte ühe vaid vähemalt sada. Mõistad, sada! Mitte midagi ei ole sellega juhtunud. Piiriasukate insenerid räägivad midagi igavi kulülitustest, aga ega nemadki ei tea. Nüüd on midagi juhtuma hakanud. Teie olete siin, mu loomad tajuvad seda. Hakkab tõesti värav avanema?”

Tüdruk oli siinamaale ta embuses olnud, nüüd silitas ta õrnalt teise põske ja lükkas ta eemale.

„Ma ei tea. Aga midagi hakkab juhtuma küll. Millal, ei tea muidugi keegi. Ja tõepoolest, ära enam nii tee. Ma olen noviits, ära unusta. Maie võib meil keelata kohtuda.”

„Ta oli hirmus sapine, kui ma Skou kohta küsisin. Ta ei julge.”

„Sa ei saa aru! Skou on... ma ei tea, mis ta on, aga isegi Maie kardab teda. Isegi Aigur kardab teda. Ära otsi temaga konflikti! Võta seda nii, et ma siiski tahan sinuga kohtuda.”

„Oled sa nõus... sa ei ole kunagi otse öelnud...”

„Mine tea,” tüdruk naeris.

Noor karjus süngestus uuesti. „Muide, parem on, kui mina seda sulle ütlen – Skou on siin ja temaga on kaas see noviits, kelle te talle *appi* saatsite – Leeta. Ja on selgelt näha, et nad armastavad teineteist.”

Sighed asetas sirged käsivarred mehe kaelale ja vaatas talle tõsiselt otsa. „Joss, Skou oli seiklus. Nagu sinulgi neid vist vähemalt sadu on olnud. Unusta see!”

Karjus kavatses selle peale noogutada, ta näost oli näha, et ta kavatses selles se noogutusse pisut tõrksust panna, kuid enne raksatas põuavälk ja kogu metsaalune tundus liikuma hakkavat.

„Värav! Jookseme!”

Nad tormasid kuidas jalad võtsid madalast nõlvast üles.

„Aitäh, et mulle ütlesid,” hüüdis tüdruk veel, enne kui tal õhku muuks hulga rohkem vaja oli.

Nad jõudsid platvormi servale just õigeks ajaks, et näha, kuidas pime dusekeeris kaks hatust kogu välja sülitas ja siis kõuekärgatusega kadus, jättes endi selt uneleva maastiku neelata oigava kaja.

**

„Leeta, kas aeg voolab siin erineva kiirusega?”

Küsitu vaatas enda vastas istuvaid lapsi ja kallas õlgu kehitades nende mahla klaasid suurest kannust täis.

„Minu teada mitte. Miks sa küsid?”

„Seal Keskmaal oli ööpäeva pikkuseks 26 tundi, siin on 20, minuteid arves tamata.”

„Aa,” tüdruk noogutas. „Me oleme teisel lammil. See on noorem, siin on ööpäev lühem.”

„Kuidas see saab olla?” Karl kortsutas kulmu, piiludes õe poole ja ilmselt kaaludes võimalust, et teda narritakse. „See on ju seesama maa, maapind. See ei saa erineva kiirusega pöörelda.”

„Ei saagi. Mõnikord öeldakse, et taevas meie ümber pöörleb erineva kiirusega, aga seegi pidi vale olema. See on ruumipöörise efekt.” Tüdruk hakkas naerma ja kallutas pead, uurides oma lauanaabreid, kelle vastu ta end istuma oli sättinud. Ta ei olnud päris alasti nagu Skouga kahekesi olles, ta kandis avaraid lühikesi pükse, mida nahkrihm ei lasknud üle puusade maha kukku da. Ent sellisenagi, päevitununa ja pikad juuksed lahtiselt õlgadel, mõjus ta kahvatute ja alles natuke enne põlvi-küünarnukke lõppevate riietega laste kõrval hoopis teist liiki olevusena.

„Meile koolis räägiti, et planeetide elanikel on lihtsam. Et juba primitiivne inimene taipas, et planeet tiirleb ümber kesktähe ja pöörleb ümber oma telje, sellest tulevad aastaajad ja öö ja päev. Siin midagi sellist ei ole, ruumipöörise käitumine on küll arvutatav, kuid aru ei saa sellest isegi praegu keegi ja seega tehnilise tsivilisatsiooni tekkeks vajalikku vaimset hüpet ei pruugi siin elades kunagi tekkida. Saate ikka aru, millest ma räägin?”

Poiss vilksas veel korra õe poole vaadata ja kehtas siis õlgu. „Põhi mõtteliselt muidugi saan. Ma olen isegi näinud Tau Sõrmuse nimelist mänguasja – mingit kera, mida sai ainult teatud pidi keerata.”

„Jah,” Leeta oli ühe kiire hüppega kummuti juures ja sobras sahtlites. „Näe. See on umbes sama. Kaart, mida saab ainult nii kokku voltida, et õiged servad nakkuvad. See muidugi moonutab, saate aru, need tükid on ju tegelikult kerakaheksandikud, aga neljamõõtmelist objekti vähemas arvus dimensioonides anda...” Ta viskas peaga. „Kui keegi, kes teab, sellest valemitega räägib, on asi lihtne. Mõnikord ma suudan isegi ette kujutada, kuidas see kõik koos püsib, mõnikord... Ent siin elades harjud. Tead, millised maad mis suunas tulevad. Tead, et ülejäämine maa on igas suunas erinev. Noh, et kui lähed ühes suunas ja keerad vasakule ja lähed täisnurga all teises suunas ja keerad paremale, ei ristu need teed kohe kindlasti, kui kõigepealt lähed kümme kond tuhat kilomeetrit.”

„Aga nende... lammide vahel on ju mingi vahe? Kuidas te teate, et nüüd on järgmine tükk?”

„Seda on näha. Kui maastikku suuremas mastaabis vaadata, siis hakkavad lõikejooned ka silma. Aga sa ju märkad, kui ööpäeva pikkus muutub. See kõik on Armageddoniga seotud.”

„Mis see veel on?”

„Iga saja tuhande aasta järel – noh, umbes, eks ole – tehakse maa uueks. Tege likult on lammidel järjekord, kuigi need asuvad samas ka läbiseegi... Ent kui sa alati õigesti keerad, siis on võimalik kõik maad läbi käia nooremast vanemani. See on vist küll midagi kolme miljardi kilomeetrine teekond.” Tüdruk naeris. „Kui seda koolis õpetati, oli see nii lihtne. Ma ei oska seda seletada.

Igatahes käivad kõik lammid Armageddonist läbi. Kõigepealt kaob päike, läheb väga külmaks, kõik elav hukkub. Isegi õhk hakkab külmuma. Siis... nad ütlevad, et uuendatakse ruumipöörist. Kõik läheb keema. Vulkaanid hakkavad purskama ja üldse pööratakse kõik segamini. Alguses on päev kuue tunni ringis ja arusaadavalt ei ole sellel lammil mitte midagi elusat. On ainult kõrged mäed ja tasapisi jahtuvad mered. Ja siis hakkab kõik otsast peale.”

„Aga üilude platvormid?” taipas Mila küsida.

„Elavad selle üle. Neid olla muide karmimateski tingimustes kui Arma geddon. Tõsi, seal neid vaheldumisi ei külmutata, keedeta ega taota. Elavad üle.”

„Palju neid on?” Tundus, et Karlil on kuidagi auküsimus initsiatiiv tagasi võtta.

„Keegi ei ole lugenud. Kümneid tuhandeid. Enamikku ei teata – Sõrmus on ju nii suur. Räägitakse, et osa olla katki ka läinud.”

„Miljoneid kardetavasti, kui katkised kah sekka lugeda,” sekkus vahepeal sisenenud Skou, kes kah ainult avaraid lühikesi pükse kandis. Mees noogutas lühidalt lastele ja valas endale suurde tassi auravat jooki. „Võib oletada, et omal ajal oli neid igal lammil kolm kuni kolmkümmend. Nagu Ishad on neist kirju – seal on neid üle saja. Kunagi oli neid ilmselt üks iga suurema üilude asula juures. Nähtavasti ei seganud need Sõrmust ega Sõrmus neid – mis on ise enesest huvitav tähelepanek.”

„Et üilude ussiaukudel pole midagi pistmist selle ruumipöörisega?” proovis Karl aru saada.

„Kõigepealt ei ole isegi kindel, kas tegemist on aegruumi sillaga – või ussiauguga, eks ole.” Mehe silmad välgatasid. „Ja kuigi mu sõnades on paras annus helerohelist kadedust, et mina ei ole kunagi saanud proovida üilude värava kaudu kuhugi minna, ei aita teie kogemuse kirjeldused kahjuks määrata, mis liiki ruumihäirega on tegu. Tau Sõrmuse puhul pole isegi tegemist sellise tõenäosuste rikkumisega nagu kõige tavalisemal sädelennul, see on aegruumi objekt, kuigi sõna ‚lihtne’ pole eriti kohane kasutada.” Ta laiutas justkui vabandades käsi. Ta oli ilmselgelt sitke ja nooruslik, kuigi sama ilmselgelt hoopis teisest generatsioonist kui kolm varasemat laua ümber istujat.

„Rääkige parem, kuidas te palavusega harjunud olete?”

„Lahe!” ütlesid õde-venda seekord kooris.

„Eks see ühel päeval viskab ära,” lisis poiss. „Seni on lihtsalt lahe.”

„Pidev solaarium. Täiesti tasuta!” täiendas Mila laia irvega. „Ja vesi. Ja mets. Ja...” Ta jäi korraga tõsiseks. „Ma oleksin nii tahtnud, et isa ja ema siia tuleksid.”

Korraks tekkis vaikus. Selle katkestas Skou. „Karl, kas su arvuti ikka suhtleb üilude aruga?”

„Suhtleb. Ühendus katkes, kuid selle transpondri abil, mille sa mulle andsid, sain selle taastada.”

„Kena. See asjandus ei ole muide reageerinud ühelegi testile. Nagu ka sulle, ei vasta see oluliselt meilegi. Värava kasutamise õpetus, valvekaamerad, kõik selline passiivne ots töötab. Aga kuigi see on ilmselt üsna intelligentne, ei vaevu see meiega suhtlema.”

„Kas sa oled sellega kunagi suhelnud? Ega ma ometi esimene ei ole? Sa paistad nendest platvormidest palju teadvat.”

„Iga vähegi intelligentne olevus siin Taul murrab mingis eluetapis nende üle pead. Mina olen seda jah natuke kauem teinud. Kuigi ma alati päris täpselt ei tea, miks ma seda teen ja mida ma õieti tean.”

„Kas see on seotud...” alustas Mila ja pani siis suu kinni.

„Sa võid rääkida, see ei ole saladus,” muigas Leeta. „Ta tahab küsida, kas see on seotud su mäluaukudega.”

„Jah, on küll.” Skou mõõtis neid ebamäärase lõbususega. „Ma mäletan end siin elamas, ja väga pikka aega. Ma tean, et olen kusagilt tulnud ja et mul on mingi minevik ja sellega on isegi kõik korras olnud, kuid ma ei mäleta midagi täpsemat. Ma mäletan ähmaselt, et mu sõbrad hoolitsesid minu eest ja korraldasid mulle mugava elu, kuid ma ei mäleta, mis minuga juhtus ja mis neist edasi sai. Ma ei mäleta isegi, millal see oli, sest hakkasin alles nii paarkümmend aastat tagasi aja üle arvestust pidama.” Ta viipas ebamääraselt käega. „Teooriad teinekord, eks ole. Mul on neid üksjagu. Mis aga platvormidesse puutub, siis mingil põhjusel tunnen ma nende vastu rohkem huvi kui keskmine kodanik. Lammide liikumine on toonud siin kaks neist lähemale, kui see tavaline on, vahe on natuke üle tuhande kilomeetri. Sa tulid Riven delli platvormi kaudu, siit 60 kilomeetrit on Irhandra platvorm. Ma isegi arvan, et sel on mingi tähtsus või tähendus, et ma sellele platvormile nii lähedal elan. Ma muidugi ei ole suutnud seda ära arvata.”

„Lähedal?” ei saanud Karl aru. „Ma mõtleksin, et uurimiseks peaks seal juures elama?”

„Taul on 60 kilomeetrit väga lähedal. Ja platvormi või – nagu siin teinekord öeldakse – ruudustiku juures olemisest pole mingit kasu. See on ammu läbi uuritud. Selle konfiguratsiooni teatakse mikromeetri pealt. Selle ümber on tavaline komplekt tajureid, nii et igaüks, kes tahab, saab kohe teada, kui midagi juhtub. Ah mis – kõigi platvormide ümber on aastamiljonitega kogu nendud nii palju erinevate tsivilisatsioonide tajureid, et nende uurimine on kohati hulga põnevam kui platvormi enda uurimine! Aga enamasti ei juhtu ju kunagi midagi. Teatakse, mis selle sees on ja mis piirini tuleb seda lammutada, et see enam ei töötaks. Teatakse isegi, kuidas selle aruga ühendust võtta ja räägitakse, et kui värv on kord kuhugi avanenud, siis osatakse seda täpselt samadel tingimustel uuesti käivitada. Mina ei oska, kuigi ma olen selle lähe ma aruga mõnikord kontakti saanud.” Skou tõusis ja valas omale uue klaasitäie. Ta tõmbas seinast välja peidetud terminali ja kirjutas paar rida. Õhku tekkisid kujutised. „On olemas vähemalt tuhatkond versiooni tolle aru tarkva rast, täpsemalt tolle avalikust osast. See Vilheles allalaetu sinu arvutis on nüüd tuhande esimene ja kuigi see ei sarnane ühegi teisega, ei suuda ma öelda, mis tähendus on erinevustel.”

„Välja arvatud, et see töötab.”

„Jah. Aga siin on tuhandeid tingimusi, mida on empiirilisel raske õigesse konteksti asetada. Ehkki on peaaegu kindel, et erinevad rahvad on osanud neid platvorme üsna stabiilselt ja pikaajaliselt oma maailmade vaheliseks suhtlemiseks kasutada, on samas teada, et need teinekord töötavad ja teinekord mitte. Miks? Laaduvad nad muidugi külma tuumasünteesi kasutades ja üks hüpotees ütleb, et ülelaadimise vältimiseks tekivad teinekord nii-öelda hooldusühendused. Nagu öeldud, on siin mägede kaupa infot ja küsitavusi. Näiteks ajanihe – ise te tajusite üleminekut paarisekundilise ja aegruumi kontrollmõõtmised annavad ajakaoks mõnest tunnist mõne päevani. Olete kuulnud sellist mõistet nagu valguskuuli superpositsioon?”

Kõik kolm raputasid pead.

„See on olemuselt tõenäosuse piirväärtus, mida kasutatakse sädelendude arvu tustes ja mis...” Ta otsis sõnu ja loobus siis. „Igatahes annab seda kasutada ajamoonutuse arvutamisel.”

Minuti valitses vaikus.

„Sa ütlesid, et need laaduvad külma tuumasünteesiga?” küsis Karl lõpuks. „Kas need on sellepärast radioaktiivsed? Isa rääkis kunagi midagi igaviku lülitustest...” Ta jäi kõheldes vait.

„Need asjad ei ole otseselt seotud,” raputas Skou pead. „Ruudustikud muutuvad passiivseks ja lõpuks isegi lagunevad, kui vett ei saa. Veest eralda vad deutერიumi ja lekivad vaikselt heeliumi, see on üks väheseid kindlaid asju. Radioaktiivsusele ei ole muud seletust, kui et see pealt puhas hoida. See tundub tobe – selge, ja selleks oleks paremaid võimalusi, eriti kui arvesse tada, et see asjandus roomab tasapisi – ronib paari tuhande aastaga mulla alt välja ja sätib end rõhtsaks. Ehk on see lihtsalt hoiatus? Ei tea.”

Ta ringutas ja lükkas klaviatuuri seina tagasi. Kujutised kadusid.

„Karl, kas sa ei tuleks mulle appi – ma hakkam teile elamist formeerima ja hea, kui sa juures oled. Vähem ringitegemist pärast,” muigas ta. „Ja ma õpetaksin su mu aparate kasutama – et saaksite väiksemate muudatuste tegemisega pärast ise hakkama.”

Karl noogutas ja tõusis. Koos astusid nad kõigepealt rõdule, kust kohe kostis Skou huile, mis kiiresti allapoole kadus.

„Teed järele?” kuuldus ta pilklik hõige juba maapinnalt.

„Ma eelistan esialgu treppi,” napsas Karl vastuseks ja tegi oma sõnade järgi.

„Liaani mööda on kiirem.”

„Ma kardan, et mul tuleb esialgu ilma liaanita ja veelgi kiiremini,” õiendas poiss heatujuliselt vastu. „Kaksteist meetrit sekundi ruudu kohta.”

Skou naeris. „Küll sa harjud. Paar-kolmkümmend luumurdu on väike hind, peale seda annad šimpansi normatiivi ära.”

„Ning vahepeal harjutan karkudega hüppamist, eks ole...”

Hääled kadusid kaugemale.

Tüdrukud vaatasid teineteisele otsa.

„Sa oled nii ilus!” pahvatas korraga Mila.

Leeta naeratas talle. „Täna. Sina oled ka.” Ta kallutas pea viltu. „Kas tahad siia jääda? Tau Pinnale? Sa oled varsti samasugune. Ära karda, me ei jää siia metsa alatiseks. Läheme linna ja hakkad seal poisse murdma.”

Nad vaikisid pisut aega.

„Sa... magad Skou juures?”

Leeta noogutas. „Temaga on hea. Te Karliga vist magate ka?”

Mila paistis segaduses olevat, Leeta vaatas teda ikka pea viltu ja alustas siis ise: „Ära karda. Tõesti. Sul on kindlasti rasestumine blokeeritud? Ma isegi tean, kuidas see Impeeriumis käib. Ma olen kuulnud lugusid ka. Me siin oleme palju vabamad. Sellest pole midagi, et ta su vend on. Kuigi sellistel suhetel ei ole tulevikku. Aga sa tead seda, eks ole? Muidugi ma magan, nagu sa ütled, Skouga. Tahad sa Skouga magada? Ära häbene, paljud tüdrukud tahavad! Tõesti ära karda. Ära karda mulle rääkida. Või tahad, ma hellitan sind? Läheme sinna pikali, sul hakkab hea?”

Mila peitis näo kättesse.

Leeta tõsines. „Kas see on nii hirmus? Vabanda, ma enam ei räägi nii, ei aja sind segadusse. Me koolis tüdrukutega teinekord ikka.”

Mila raputas kiiresti pead. „Ei ole midagi. Ma...” Ta ohkas. „Ma kunagi tahak sin kõike seda. Sind, Skoud. Karl tahab sind ka. Aga mitte praegu. Praegu ma... ei julge.”

Leeta naeratas uuesti. „Ütle siis. Mõtleme midagi välja. Küll ma õpetan sulle, kuidas olla, kuidas leida õigeid sõnu. Ära ainult karda mind, eks ole.”

„See – kool. Sa ei käi enam koolis?” küsis Mila, väga ilmselt proovides kiiresti teist juttu teha.

„Lähem sinna kunagi tagasi. Vaata, Skou tahtis kedagi, kes tajuks ümbrust peenemalt. Sa oled nii imestunud näoga? Sa ei teadnud sedagi?” Ta puhkes naerma. „Jah, paljud meist omavad meeleülest taju. See areneb siin, selles maailmas. Kuuldavasti on arenenud paljudes paikades, kus inimene rohkem loodusest sõltub. Käisid väikesed läbirääkimised ja siis saadeti mind.”

„On sul see taju tugevam?”

„Keskmine. Ma tahtsin ise kangesti tulla ja Skou vaatas mulle otsa ja ma tead sin, et kõik saab hästi olema. Ei, ma ei mõelnud seda, et meil koos voodis hea on! See tajumine sõltub ju tohutult meeolust ja kuigi Skou ise ei taju, teab ta asjast samapalju kui ergastatud. Pool aastat tagasi hakkas ruudustike juures midagi toimuma. Ta detekteerib seda kuidagi oma aparatuuridega, sellest ei saa ma midagi aru. Aga meie preestrinnad tajusid ka ja kuna Skoud hinna takse väga... See on pikk jutt.”

„Pool aastat?”

„Noh, see tundub nüüd ilmne – siis, kui Karl ruudustike aruga ühendust sai.”

„Kui Skou ja teie preestrinnad ja...” Mila vakatas. „*Kui paljud* võivad teada, et me tulime?”

„Nüüd saad aru, miks me teid sealt kohe ära tõime? Skou arvutas midagi ja ütles, et selle täpsuse piires kolmkümmend miljonit inimest tuhande valgus aasta raadiuses. Ma ei tea kunagi, kas ta sellistel hetkedel teeb nalja või mitte.”

„Nii et Impeerium...”

„Muidugi nad teavad. Arvatavasti teavad, kuhu te tulite. Impeeriumi agen did luusivad juba tervel Kesksmaal ringi. Varsti nad taipavad, et te olete siin. Aga siit ei saa teid keegi kätte. Skoud nad kardavad. Ütlen kohe ära, et kauaks me siia jääda ei saa. See on ka põhjus, miks ma sind käituma õpetan ja kiirmeetodil päevitan – me läheme järgmiseks kooli ja sealt õpilaste hulgast ei leia teid keegi üles.”

Noorem tüdruk kibrutas kulme. „Kas see... kas see ei ole elementaarne? Teatak se ju, kuidas me välja näeme. Esimeseks küsitakse, kes hiljuti kooli on tulnud?”

Leeta noogutas. „Sa oled taiplik. Olgu, ma ei viitsinud sulle kõike rääkida, mis me välja oleme mõelnud, aga kui sa juba küsisid – koolis saame olla ainult natuke aega. Mõned päevad, et te miljöoga tutvuskite, siis minema. Arva tavasti Teisele Poole. Noh, see nimi tähendab lihtsalt Ookeaniketi taguseid maid. Sinna on nii kakssada tuhat kilomeetrit ja seal on üsna palju Impeeriumist jalga lasknud tegelasi. Impeeriumil on seal raske, peaaegu võimatu tegutseda ja kui te lähete sinna kui Kesksmaa kooli vahetusõpilased, ei leia teid sealt keegi üles. Me valmistame praegu legendi ette ja oleme vaid põhimõtteliselt paar kohta sihikule pannud, lõplikku otsust ei ole.”

„Aga kas te Skouga...” ta ei osanud või sõandanud lauset lõpetada. Kummatigi mõistis Leeta teda.

„Mila, esiteks on Skou Karli arvutist kõik info kätte saanud, teiseks aga vajate te kaitset ja see on palju tähtsam. Muidugi oleks Skoul lihtsam, kui Karl käepärast on, aga teie heaolu on tähtsam.”

„Mis mõtet siis on meile elamist teha?”

„Mõtet on ikka. Kord vajub siin tolm maha ja teid unustatakse. Kui te soovi te, on siis teile siin ukSED lahti. Ühele teist, mõlemale. Ka teie kaas lastele.”

„Sind ei pruugi siis enam siin olla.”

Leeta astus ta juurde ja silitas ta juukseid. Impeeriumi tüdruk tardus nagu hirmunud metsloom ja lõdvestus alles siis natuke, kui teine uuesti maha istus.

„Mila, nii ei saa elada. Me teeme seda täna siin ja teile. Me läheme homme kooli ja oleme paar päeva seal. Selle ajaga kasvab uue maja juures kõik kokku ja saab edasi teha. Pole isegi oluline, kas see saab enne teie lõplikku minekut mere taha valmis või mitte. Küll me edasi ehitame. Ja pole omakorda oluline, kas *meie* selle valmis saame. Aga nii me seda inimeseks olemist ehitame. Kodu, hoolitsemine teiste inimeste eest. Küll sa mõistad. Mul on nii kahju sinust, kui sa oled elanud ilma kõige selleta. Külma ja vaenulik on see maailm, kust sa tuled!”

Tüdruk mõtles natuke selle üle ja puhkes nutma. „Ma tahaksin, et ema ja isa siin oleksid.” Ta pani seekord leplikult pea teise rinnale, kui see tuli ja käed ta ümber põimis.

**

„Siin on rahvarohke,” ohkas Leeta muigamisi. Ta üks käsi puhkas parapetil ja teine oli tõstetud päikesevarjuks, kui ta pilk uitas jõeorus, mida templi vast saja meetriselt kõrguselt oli näha igas suunas oma kümnekond kilomeetrit. Templile andis vaate lame kungas, mille tipus see kõhutas valgest kivist rõdude tutsakana, sest üksteisega ühendatud ehitised ise olid harva teisest korru sest kõrgemad. Leebe tuul pani lehvima päikese- ja vihmavarjuks peale tõmmatud kanga ning haaras kaasa mõned kuivanud lehed.

„Rahvarohke?” Maie astus ta kõrvale. „Mina näen umbes kümmet inimest. Ma tean, et siin on neid muidugi rohkem. Oma paarsada kogu orus. Rahvarohke? Peale Skou elamist?”

„Jah.” Tüdruk noogutas. „Kas ma mäletan õigesti, et ta elas seal Irhandras juba siis, kui seal polnud sadade kilomeetrite ulatuses kedagi?”

„Jah ja ei. Irhandra Hammaste juures on alati keegi elanud. Ruudustiku pärast, eks ole. Sama pärast, miks ta seal on. Aga temast edasi polnud tollal tõesti teadaolevalt kedagi. Teravkaljudega suhtles ta ka.”

„Kas neist keegi ei mäleta, millal ta sinna tuli?”

„Ei. Leeta, me oleme seda uurida püüdnud. Ta ei ole kunagi vastu olnud, ta on ise ka püüdnud teada saada, miks ta seal on. Orem ja Sith on kogunud andmeid, kuid see ei vii kuhugi. Teatakse, et 50 – 60 aastat tagasi elas seal üsna temamoodi mees, kes aeg-ajalt Irhandras käis ja ostis või lasi ehitada mõned asjad, mis tal seal on, veetoru näiteks. Kaua ei elanud seal metsas keegi. Või ei suhelnud maailmaga, mis teeb sama välja. Siis millalgi oli ta seal. Keegi ei mäleta enam täpselt. Keegi ei pööranud sellele tähelepanu. Oled sina midagi teada saanud?”

„Jah ja ei.” Noor preestrinna naeratas vabandavalt. „Ta mälestused on olemas, aga blokeeritud. Seda on tehtud heatahtlikult, ent oskuslikult ja väga kaugelenägelikult. Ta mõtted küll löövad mõnikord läbi ja haaravad kategooriaid, mis tema teadliku minaga ei seostu, kuid ta ei leia võtit oma minevikku. See, kes seda tegi, ei tahtnud ta teadvust puudutada, seega on... ma veel ei tea, kas meie ja... jah, isegi tema õnneks või õnnetuseks... Ühesõnaga, tal on kõik olemas – kogemused, assotsiatsioonid, intuitsioon. Justkui ta ise poleks soovinud mäletada.”

„Mis on ka ju täiesti võimalik, nagu sa tead,” lausus Maie tasa.

„Ma olen seda väga tõsiselt kaalunud. Ma olen peaaegu kindel, et nii see on, kuid seal on midagi veel. Maie, usu mind, seal on midagi veel. Midagi, millest me aru ei saa.”

Naised vaatasid teineteisele otsa. Maie pilk oli lahke, kuid uuriv ja peaaegu tabamatult pilklik, noorema naise pilgus oli trotsi. Mõlemad kandsid pikka heledat hõlsti, mis jättis paljaks käsivarred ja oli külgedelt lahti, nii et sellega oli mugav käia. Vahet oli neil niipalju, et kui Maie oma ulatus pahkludeni ja avanes käies vaid niipalju kui vaja, siis Leeta oma lõppes napilt allpool põlvi ja oli puusani avatud, nii et sobiv tuulehoog või ka järsem liigutus demonstreeris muu rõivastuse puudumist. Kaetud laua juures, kus nad just einet olid võtnud, olid ka mugavad toolid, kuid palavusse kergendust toov tuul ei olnud kindlasti viimane põhjustest, mis neid sinna servale oli meelitanud. Nad seisid kõrvuti, võtsid aeg-ajalt lonksu suurtest higistavatest klaasi dest ja vestlesid templi kombeid järgides täpselt nii tasa, et teineteist veel raskus teta kuulda, ent sellest hoolimata hõljus õhus erimeelsus kui nähtamatu tormihoiatatus.

„Kas sa oled temasse armunud?”

„See ei puutu asjasse! Jah, pisut. Nii nagu sinagi omal ajal.”

„Leeta, ma olen su õpetaja ja selle kooli juht. Minu seisus peaks eeldama teatud respekti ja teatud suhtumist. Teatud hoiakut. Kas oleme me sind kõik need aastad asjatult õpetanud?”

„Me oleme kahekesi. Ütle, kui sa ei soovi tõtt. Ma võin sulle rääkida täpselt seda, mida sa kuulda tahad. Aga siis pean ma mõtlema, kuidas end kaitsta, kui meil tuleb silmitsi seista su valeotsuste tagajärgedega.”

„See oli nüüd väga karmilt öeldud.”

Minuti valitses vaikus, siis vanem naine ohkas. „Ma tahaksin samamoodi sind hoiatada, et ma tõsiselt sooviksin, et kõik, mida sa mulle räägid, oleks tõsi. Oled sa sellega nõus?”

„Jah, loomulikult. Vabanda, Maie.”

„Ah jäägu see... Mida sa teada oled saanud? Kõige tähtsam – on sul vastu seid mõnele nendest küsimustest, mille sõnastasime?”

„Otseselt mitte ühelegi ja mõnele on mul vastused, mille tõeväärtust ma hindaks madalaks. Näiteks ta vanus – see peaks olema justkui üle kuue sajandi. Täpsemalt ma ei suuda öelda, aga seegi vastus... no ei ole usutav.”

„Miks siis?”

„Kuus sajandit! Pigem tuhat aastat! Kaks tuhat! Ma ei tea.”

„Vanad lood... Räägitakse, et selliseid inimesi on olemas. Ma ei ole küll ühtki näinud, aga midagi võimatut selles ei ole. Leeta, ma ei süüdistata ju sind. Just seda ma kuulda tahangi – mida sulle tundub, et sa oled teada saanud. Ettevaatlik selle info suhtes oskan ma ise ka olla.”

Leeta noogutas ja otsis hetke sõnu. „Ta on Impeeriumis olnud. Tal on selle ga seoses vastakad tunded. Tal on minevikus asju, mida ta meenutada ei taha, ent minuarust ei ole ühtki otsust sündmust, mille eest ta oma mälu blokeerima oleks pidanud. Pigem...” Ta mõttis vanemat preestrinat enne jätkamist pikalt, justkui kaaludes, mida tasub rääkida. „See on hirmutav. Me räägime, me kepime, ja siis läheb ta sisemine pilk kuhugi tumedasse sügavikku. Seal tõuseb selline iidne ja külm tarkus. Nii küüniline ja võõras... ja kahjuks ena masti õige. Maie, ma olen 17! Sa saatsid mu sinna – ent mida ma oskan sellise olendiga peale hakata? Ainult armastada teda! Ja see tundub kuradi hea!”

„Ma ei ole keelanud sul teda keppimast. Läbi armastuse tunnetamegi me inimlikkust, see omakorda on võti teise inimese mõistmisele. Seni, kui sa ei unusta, et sa oled preestrinna, on kõik korras.”

„Aga kui seesama inimlikkus, hoolivus, lähedus sunnib mind lahti ütleva iseendast? Ohverdama midagi endast, et jõuda temani, tema raskuseni. Andma end temale, et ta saaks vabaks oma koormast? Et ta saaks teha midagi meie kõigi heaks?”

„Kas sa suudad endast midagi anda, olles ära andnud iseenda? Tüdruk, see on mõttetu retoorika. Mida sellist oled sa näinud ta unedes, et sa niimoodi mõtled?”

„Ma ei tea! Ent – päris tõsiselt – temas pole piiskagi pahatahtlikkust meie vastu. Ei sinu, Aiguri ega kellegi teise. Ma ju tajun seda täpselt. Vaid see pole meeldiv, et ta ei võta meid eriti tõsiselt. Ent ta tahab meile head.”

„Jah, aga mida ta ise tahab?”

„Ma ei tea! Ta juurdleb ise ka kogu aeg selle üle. Ta... See on nii keeruline!”

„Räägi mulle,” ütles Maie pehmelt.

„Ta... ta on sündinud kusagil... kusagil planeedil, mis teab oma ajalugu paar kümmend tuhat aastat. Seal oli kõik täis mingite väga vanade rahvaste jälgi. Need inimesed olid uhked ja targad – see paistis vähemalt nii lapse silmade läbi, sa saad aru küll – ja lendasid tähtede vahel. Pidasid sõdugi.

Oli veel mingi valitsejate klass, kelle hulka kuulus ka Skou. Edasi tuleb pikk... ma ei tea kui pikk, kuid tundub, et sajandite pikkune periood, mida ta meenu tada ei taha. Siis on ta tegev Impeeriumis. Ma ei ole väga kogenud, aga tundub, et sajanditetaguses Impeeriumis. Ja siis ei ole tükk aega midagi, on vaid lage meri, ja siis on ta siin. Selles uues elus on ka üks nii 25-ne tüdruk. Mul kulus natuke aega, enne kui ma ta ära tundsin. Maie, ta armastas sind."

„See pole praegu tähtis.”

„On küll! See on ka minu elu. Mida sa ise teada said? Miks sa ise tema juurde ei läinud?”

Maie purskas naerma. „Mõttele nüüd! Ma olen peapreestrinna ja viiskümend aastat vana. Oh, ma tean küll, ega mul midagi viga ei ole ja ega Skou ka just noor ei ole, kuid kuidas sa seda ette kujutad, et ma oleksin siit kuudeks tema juurde metsa läinud?” Ta tõsines. „Tähtsam põhjus on, et vana suppi üles ei soojenda. See oli veerand sajandit tagasi ja see oli... seiklus. Eksootiline, salapärane mees metsast, tugev, hirmuäratav... sa tead ise küll. Ent ma ei julgenud ega rangelt võttes soovitudki valida seda elu. Sa ju saad aru?”

„Et elu on see, mida ta tahab?”

Nad vaatasid teineteisele tükk aega otsa ja kui alguses oli tüdruku pilgus olnud trots ja vanema naise silmis pisut karmust, siis need hajusid.

„Tahad sa talle pakkuda elu?”

„Ei. Ma ei saa anda ja tema vastu võtta. Nagu sinagi.”

Justkui olukorra lahendamiseks viipas preestrinna lauale joogiklaaside poole ja täitis oma pokaali. Ka tüdruk paistis sellise suunamuutusega hea meelega kaasa minevat.

„Oled sa aru saanud, mis teda üilude platvormiga seob?” küsis Maie siis hulga kergemal toonil.

„Ma muidugi tean, et ta on kuidagi huvitatud just Irhandra omast ja et ta teab neist üldse palju, aga mis võiks olla sügavam seos? Ta ei ole ju ometi pühendanud oma elu nende uurimisele!”

Leeta kehtas õlgu. „Mulle tundub, et kord ma mõistsin seda. Siis kui ta rääkis samal ajal kui mõtles. Et ta tahab teada, mis üiludega juhtus. Ja enne seda keldega rahvaga ja ämmelgate ja kõigi teistega. Kõik nad on siia tulnud, Taul pole kunagi arenenud ühtki tuumaenergiast keerukamaid tehnoloogiaid kasutatavat rahvast. Et tsivilisatsioonid tekivad siin küll, kuid õitsevad ja surevad, sest nad ei lähe siit kuhugi. Iga paarikümne miljoni aasta tagant tuleb siia rass, kes hakkab kogu Pinnal domineerima ja mingi aja pärast see kaob. Miks? Ta arvab, et see on seotud kuidagi ruudustikega. Et ämmelgate templivõlvid on olemuselt sarnane tehnoloogia. Et need rahvad suutsid suhteliselt kaua siin domineerida ainult tänu sellele, et neil oli sädetehnikast palju areneva liikumis- ja kommunikatsioonitehnika. Et inimestel ei ole lootustki.”

„Ei ole lootustki? Lootust milleks?”

„Siin püsima jääda. Et me läheme laisaks ja mugavaks, ühel päeval me unustame, et kusagil on tähed ja planeedid, et meil on võime katta valgusaastate pikkusi vahemaid, kui me vaid tõuseme välja pöörise ruumi kaevust. Et me leidsime Tau Sõrmuse liiga vara ja see imeb inimkonna elujõust tühjaks. Et me ei ehita iial teist Tau Sõrmust, meie saatus on siin rahulolus hääbuda. Et me unustame tasapisi sädetehnika, iga õnnetus viib meid madalamale tase meile, sest meil pole põhjust ülal pidada suuri tööstuslinnu, ja lõpuks unustame me ka tehnoloogiad, mis meid praegu võimsaks teevad ja siis pühib järgmine õnnetus meid minema.”

„Nii ta arvab? Hm...”

„Ei. Teab.”

Maie mõtles natuke aega ja ohkas siis. „Nii et midagi põhjapanevalt uut sa teada saanud ei ole. Anna andeks, ma ei halvusta sind,” heitis ta peaga oma kaaslaste poole, nähes selle näoilmet. „Ega

minagi ju rohkem teada ei saanud ja öelgem otse, sina oled tundlikum kui mina. Leeta, ma olen piisavalt tark, võtmaks seda meest tõsiselt. Ent mul pole ähmasematki aimu, mida selle tead misega peale hakata. Mida peaksid inimesed teisiti tegema kui seni? Kes üldse kuulab üht preestrinnat, kes pakub muudatusi, sest arvab tajuvat, et üks veider tegelane peab meie perspektiivi süngmorniks? Ma saan vaid anda talle ja sulle vabadust ja loota sellele heatahtlikkusele, mida me mõlemad tundnud oleme.” Ta ohkas uuesti. „Mida ta neilt lastelt teada sai? Mida ta üldse kavatseb?”

„Ta tundis huvi ju ainult värava vastu. Sai Karli arvutist kõik vajaliku kätte ja sukeldus sinna. Polnud tal niigi palju viisakust, et nende lugu kuulata! Nende Ookeaniketi taha saatmise leppis ta vist sinuga kokku? Sellega tegeles vist keegi sinu inimestest?”

„Aiguri omad ja kooli poolt su õde Sighed. Jah.”

„Ta oleks tahtnud neist palju rutem lahti saada, ehkki ta annab endale aru, et aklimatiseerumine ja organiseerimine võtavad aega. Ta kardab, et siin läheb kohe huvitavaks. Ta loeb sädelennu aega Jaburuselt siia ja natuke mune misaega, nagu ta ütleb. Et just praegu pidi tema arust olema väga kriitiline aeg. Et kui keegi reageeris, siis kulus tal aega kusagilt Impeeriumi kesku sest kas siia või Vilhelele sõiduks, siis ehk mingid läbirääkimised, plaanide tegemised, nii et enne kaht nädalat ei juhtu kindlasti midagi, kuid nii kolm kuni viis nädalat on kõige tõenäolisem aeg. Ehk siis nüüd.”

„Sa aru,” noogutas Maie. „Ta luges õhukaitsele sõnad peale ja on istunud viimase tunni sides, rääkinud igasuguste veidrate tegelastega miljoni kilo meetri raadiuses. Jumal, ma ei teadnudki, et meilt on võimalik avada andmekanal sellistesse riikidesse! Ma ei teadnud mõnest, et need olemaski on. Küll ma tahaksin teada, millest ta räägib!”

„Kuule, isegi mina tean, et teil on kuidagi võimalik kogu sidet jälgida.”

„Ma arvasin ka. Aga meie kontrollekraanil ta lihtsalt seisab ja näitab meile keelt. Ega sa muide teada ei saanud, kus ta oma laeva hoiab?”

„Ei. Ta ütles, et ma ei saa reeta seda, mida ma ei tea. Aga ma tunnen seda. See on kusagil Teravkaljude koopas.”

„Hm, see oli nüüd esimene tõeliselt kuldaväärt infokild!” Maie takerdus ja langetas pilgu.

„Vabanda, ma tahtmatult. Sealt kusagilt ta jah alati stardib. Tõsi, ta pole meie teada kaksteist aastat väljas käinud, nii et sa ei võinud seda teada. Anna andeks, mul on teinekord terav keel.”

„Ma olen sinuga harjunud. Koolis... ja nüüd. Ma... kartsin kõige rohkem, et sa oled kade.”

„Ma olengi. Kohutavalt kade. Mis sest, et see oli nii ammu ja ma tegin teised otsused ja ma ei ole kunagi kahetsenud, et elasin hoopis teistsugust elu. Aga ära tee välja, ma ei käiki meelega sulle kõntsa kokku.”

„Ma kardan, et paljud teised nii suuremeelsed ei ole. Karia näiteks.”

„Kas tema suudaks Skouga kuhugi jõuda?”

Sidekutsung pirises rõdul ja tagaseina ekraanile tekkis üks mees, kes kannab tamatult tühjusse jõllitas.

„Orem,” noogutas Maie lühidalt, olles enne laksanud käega klahvidele laual, et ka nende pool aktiivseks muuta.

„Skou startis poolelt sõnalt. Meil kulus terve minut, et aru saada, miks – ruudus tik aktiveerus ja kaks inimest tuli. Nad putkasid metsa, olles enne hävi tanud jälgimisjaama.”

„Kas...”

„Minu inimesed läksid kah. Mind huvitab palju rohkem, kuidas sai Skou värava avanemisest teada minust varem. No on tolgus!”

„Rahune maha. Me läheme ka sinna... kuigi ma ei näe, mis sellest kasu võiks olla. Aitame otsida.”

Midagi lisamata katkestas mees ühenduse.

„Ja kumbki neist ei võinud meid kaasa võtta!” pahvatas Leete.

„Mehed. Tüüpilised mehed,” raputas Maie resigneerunult pead ja lõpetas oma klaasi sisu. „Lähme nüüd!”

Koos jooksid nad trepist alla ja üle kiviplaadidest õue lendautode poole.

Hesedda tee 2 – Mutrid ja poldid

Tedus lamas selili diivanil ja tema näppude vahel rippus suur, enamjaolt jääd täis klaas läbipaistva vedelikuga.

„Tehakse ikka ilmas häid jooke!” ohkas ta kõvera muigega. „Ma teadsin, et ma seda ütlen...”

„Tuleb vähem juua,” mühatas Zätereit. „Pealegi ei ole see lihtsalt vesi, vaid Kratea allikate vesi.”

„Ma ju tean.” Tedus katsus ettevaatlikult pead. „Olen tegelikult kogu aeg teadnud, et me ainult imiteerime keskkonda ja saame mingid lähendid, mis on keemiliselt enam-vähem sarnased algse toiduga, aga meie ürgne, miljardiastane maitsmismeel, mida toetab haistmisele orienteeritud aju, kuhu vaid viimastel aastatel on juurde tekkinud nägemise funktsioonid – see nina ja suu ei lase end petta ja praagib sõnnikuks kõik meie ponnistused uutel planeedidel.”

„Su usuvahetus käis küll kähku. Ainult et esiteks mitte ‚viimastel aastatel’, vaid ‚viimastel aastamiljonitel’, teiseks on sul lihtsalt pohmakast tulenev depressioon. Isegi mina ei suuda võrdlusmaterjali puudumisel veel ja veel vahet teha, kuigi ma muidugi eelistan Kodu vett.”

„Ähh, sa rikud kõik ilusa ära.”

„Aaa...” venitas Zätereit, kuid erilist kahetsust ta hääles ei olnud. „Küla lislahkus ei luba mul anda Anule korraldust, et sa alkoholi enam ei saaks, aga sa oled end sellel reisil pea deliiriumi piirile joonud, nii et ehk aitab? Pealegi on meil vaid mõned päevad Vilheleni ja mul on sind tarvis. Kõigepealt, kas sa vaatasid Feree mälestused läbi?”

„Jah.”

„Mis sinu arvates on Tau Sõrmus?”

Tedus elavnes kohe, ajas end üheksakümmend kraadi keerates patjade naja leistikule ning toetas jalad põrandale.

„See on väga huvitav probleem.” Ta võttis suure lonksu vett. „Kas keegi on seda tõsiselt uurinud?”

„Seal istuvad pidevalt Impeeriumi laevad. Sisuliselt on kehtestatud blokaad ja terve ruumipiirkond oma kümne valgusaasta raadiuses on salastatud ja suletud ala. Mul muidugi on mingid nende teooriad, kuid kuna kinnitatakse, et nad tegelikult ei mõista, mis see on, tahtsin ma, et sa alustad kui *tabula rasa*.”

„Mis see tähendab?”

„Õpetlaste keeles ‚puhas laud’.”²

„Väga tabav määratlus!” Noormees hirnatas. „See ma olenegi. Tead, kuigi räägi takse sädetagusest või Jabi kõnekeeli lihtsalt *haist*, mis peaks mingis murdes ühtlasi ka ‚kõrge’ tähendama, on tegemist kolme põhimõtteliselt erineva aegruumi aspektiga. Esimene neist on see, millega me lendame tähte-

² Nii ladinakeelne ‚*tabula rasa*’ kui algne väljend tähendavad tegelikult ‚puhas leht’, kuid Zätereit eksis siin, ilmselt sellepärast, et igapäevaselt kasutavad nad mitte paberit (pärgepõhiseid), vaid puutetundlike ekraanpindu. (Jutustaja märkus.)

de vahel – kvantgravitatsiooni singulaarsuspindade...”

„Lühemalt.”

„Ähh. Teine on need ussiaugud, mida teoreetiliselt tuntakse ammu enne ruumi lende, kuid mida keegi kunagi teadaolevalt teha pole suutnud, sest gravi tatsioon peaks need silmapilkselt sulgema...”

„Kas iga ussiauk ei ole ühtlasi ka ajamasin?”

„Just. On jah. Kuigi katseid, kuidas ühemõõtmeliste masside, nõnda nimetatud kosmiliste stringide abil mõjutatakse tulevikukoonust, on ju tehtud. Paraku annab iga selline aegruumi sild imaginaarseid lahendeid samaaegsustasandite maatriksis, ehk teisiti öeldes laieneb interaktsioonide efektiivse ala kordaja...”

„Lühemalt. Ja kolmas?”

„See on teoreetiline. Selguse huvides nimetatakse seda teooriat teinekord võrealuseks, sest sädeteooriaga ei ole sel enam palju pistmist. Teatud mõttes on kõik alates elementaarosakekestest rohkem kui neljamõõtmelised objektid. Otse selt ei ole meil Formeerumisel kaduma läinud dimensioonidest mitte mingit kasu, sest...”

„Ühesõnaga – kas sa saad natukegi aru, mis asi see olla võib?”

„Ei noh, paberil on tegemist väga lihtsa moodustisega, kui ma ainult teaks, kuidas paarist põhilisest füüsikaseadusest mööda saada.”

Ta sirutas käe klahvideni ja diivanitagune sein täitus otsast otsani võrran dite ja joonistega. „Vaevalt ma ilma täiendavate andmeteta midagi põhjapa nevat välja mõtlen. Niikuinii käin ma läbitud teid, nii et sa võiksid nüüd need teooriad siia anda?”

„Kas sa lugesid läbi materjalid, mida ma andsin sulle Izsadi kohta? Üilude kohta?”

„Lugesin. See mu jooma panigi. Ma lihtsalt ei suuda! Milline ilge sigadus, milline vördjalikkuse kvintessents Impeeriumi poolt. Imperaatori ema paksu perse nimel, kuidas ma neid vihkan! No on sitapeade kari, kuradi kuserottide pesakond, nad pole väärt isegi hakklihamasinast läbiajamist ja väetiseks tegemist, sest miski ei kasva seal, kuhu see mürk maha laaditakse...”

„Lõpeta, palun,” katkestas teine mees teda. „Ma saan aru, et see tuleb süda mest, aga sa peaksid rohkem lugema „Mõnitaja käsiraamatut”, seal on palju paremaid väljendeid. Niisiis?”

Tedus vangutas pead, ikka teemast üle saamata. „See paneb ju jooma ja uluma. Vähe sellest, et kogu üilude tsivilisatsioon on olematuks kuulutatud, kõik teadmised lollide kuulujuttude alla maetud ja nii kogu asi üsna õnnestunult maha salatud, nad kisuvad hindamatud minevikuaarded tükkideks... Ma ei teadnud... Üsna palju sulameid, mida me võrekiirendites kasutame, on ilmselt sealt pärit – nende kohta ei ole mingit materjali ja ka toojad ei paist nud eriti teadvat, millest need õieti koosnevad ja mis omadusi neil olla võiks. Me uurisime neid laboris, tuues ettekäändeks, et me ju peame teadma, kuidas nad tuumajõudude tsoonis ja singulaarsuste läheduses käituvad. Seda kuidas - gimoodi lubati, saadi ju aru, et teisiti ei saa, aga kogu aeg hingati üle õla ja kõik tulemused kadusid kuhugi. No on siiruviirulised oksekotid!”

„Transpordisüsteem,” tuletas Zätereit meelde.

„Ah jaa. No mis ma nende andmete baasil öelda oskan? Kas ussiauk või võretunnel. Kuidas seda käivitati? Me suudame luua võretunneleid, kuid ainult üle ruumikõveruse kümme astmes 23...” Ta heitis kaaslase poole kõõrdpilgu. „Palju sa üldse tead ruumihorizontidest ja kogu sellest säde lennunduse värgist?”

„Piisavalt, et vähemasti aru saada, millest sa räägid. Jätka.”

„No ega rohkem polegi. See kõik ei kõlba.” Ta krimpsutas nägu. „Nad on muide toonud meile

teinekord uurida veidraid seadmeid, andes mõista, nagu oleksid need mingitest Piiriasukate laboritest pärit. Meil oli tükk tegemist sele tada, et täiesti võõra suvalise fragmendi uurimine on absoluutselt mõttetu tegevus. Nüüd ma saan aru, kust need pärit on – nad on mõne neist üilude platvormidest osadeks kiskunud. Kuni meil ei ole vähimatki aimu, kuidas need üldse töötama peaksidki, võib miljon teadlast seal kallal kogu oma eluea veeta – tulemusteta.

Tead, me tegime kord mõtteeksperimenti ja proovisime ühe tundmatut marki autovraki baasil ära arvata, kuidas võõral tsivilisatsioonil oleks seda tööle panna. Esimene raskus tekiks äraarvamisel, kas auto peaks liikuma ainult maas, lendama või suutma tõusta kosmosesse.

Samamoodi – kas üilude platsilt peaks saama teisele platsile või suvalisse kohta ja töötab see vaid planeedi piires või ka tähtede vahel... ja miks ka teoreetiliselt mitte *aegade* vahel... olgu, see on rumalus.

Me võtsime selle tükkideks ja olime sunnitud tunnistama, et tegelikult me ei saagi seda konstruktsiooni järgi kindlalt väita. Me saame istmete kuju ja muu taolise järgi kindlaks teha, kuidas inimesed välja nägid, aga autod on ju ka hermeetilised ja pole vahet, kas kasutada seda siserõhust sada korda suuremal rõhul või vaakumis. Olgu, tehnika üldise taseme järgi võiks arvata, et rattad on vaid väheseks manööverdamiseks ja enamasti see auto lendab, kuid tege likult jooksime ka seda arutades ummikusse ja eksimisvõimalus jäi.

Ma ei hakka sulle kogu katset ümber jutustama, ent lühidalt – avastasime, et oleme lootusetus ummikus. Trikk oli muidugi selles, et me eeldasime, et auto on kusagil seisnud nii aastakest sada. Mis juhtub kütuselemendiga? Kui reaktsioon muutub ebastabiilseks, sulatab reaktor end kokku ja meil on vaid paarisenteimeetrine seest radioaktiivne kaadmiumi ja seatina kestaga kuul, mille üle me võime aegade lõpuni pead murda. Mis juhtub arvutiga? Varem või hiljem mälu kustub ja me võime samuti aegade lõpuni pead murda, mis seal tühjades rakkudes kunagi olla võis. Mahuliselt oli puudu mingi null-koma-null-null-ja-nii-edasi protsenti, kuid isegi kui kaardistada viimase detai lini kogu ülejäänud auto, isegi kui selgeks teha, kuidas üks või teine sõlm põhimõtteliselt võiks toimida, õnnestuks heal juhul aru saada meh haanilisest osast.”

„Seega oleks lootust midagi tööle panna vaid siis, kui leitud jurakas oleks abso luutselt terve ja töökorras?”

„Veel hullem – isegi kui seade oleks sada protsenti töötav, peaksid sa oska ma kohalikku keelt, et temaga suhelda. Unustades ära igasugused paroolid, tulen tagasi tolle võõra tsivilisatsiooni juurde – enne nende leiutiste kallale asumist tuleb nende kultuur endale selgeks teha. Alustada kirjast ja keelest, siis mõtestada lahti nende filosoofia ja... noh kogu mõttelaad, esteetiline süsteem ets, ets – kui sa kord juba õpetlaste keelt armastad.”

„Vabandust, ‚ets’ on vulgaarne mugandus õpetlastekeelsest lühendist. ‚*Et cetera*’ on ‚ja nii edasi’. Aga palun jätkka.”

Tedus kehtas õlgu. „Surnud on see keel niikuinii. Olgu, jätan meelde. Ega sa ometi ei taha, et ma sulle need platvormid tööle paneksin? Ja mis sel juhul Tau Sõrmus asjasse puutub? Olgu, ma arvan ära – neid platvorme on ka Sõrmusel?”

„Väga õige oletus. Sõrmus on neid täis.”

„Ja ilmselt on neid veel paljudel planeetidel, sest nagu ma aru sain, ei teata, kust üilud õieti pärit olid, ainult ilmselt mitte ei Iszadist, Vilhelest ega ühestki teisest Impeeriumi maailmast. Kas nemad ehitasid Tau Sõrmuse?”

„Ei. Kindlasti mitte.”

„Miks?”

„Üilude tsivilisatsioon õitses umbes 20 miljonit aastat tagasi ja nagu öeldud, on Tau Sõrmus

vähemalt miljard aastat vana.”

„Kust seda teatakse?”

„Noh, sa ju lugesid. Eks ma nüüd muidugi annan sulle kõik andmed, nii et vaata ise, aga gaasijaotust tähelähedases ruumis on paljud uurinud ja seda võib kindla faktina käsitleda – seal on tõesti miljard aastat vana valge kääbuse plahvatusfront. Ka kõik muud astrofüüsikalised mõõtmised viitavad millelegi suurele umbes nii palju aega tagasi.”

„Seega on Sõrmus mingi kujuteldamatult iidse tsivilisatsiooni looming. Enne... dinosauruseid?”

„Põhimõtteliselt on sul õigus, aga sa kasutad vale skaalat – palju enne dino sauruseid. Sel ajal hakkasid meres tekkima mitmerakulised organismid, ka esimeste päriskaladeni oli veel palju aega. Üilud on meile selles mõõtkavas väga lähedased naabrid.”

„Kes siis ehitasid Sõrmuse?”

„Võin ausalt vastata – seda ei teata. Sõrmuselt on leitud peale üilude veel vähemalt viie-kuue – aga mõned arvavad, et viiekümne – erineva tsivili satsiooni säilmeid, kuid need kõik kuuluvad täpsemal vaatlusel selle miljardi aasta meile lähemasse poolde. Seda peetakse kaudseks tõestuseks, et mingi „stardipauk” meie galaktikas siiski nagu oli.

See tähendab, et nii umbes kuus-seitse miljardit aastat tagasi algas siinse ruumiosa galaktikates massiline põhijada tähtede teke ja ehk ühel neist tekkis elu. Kas sa oled kuulnud Genesisi meteoriidist?” Ta norsatas. „Muidugi ei ole. Tähe CN349512 ühel, vist neljandal planeedil leiti umbes kakskümmend tuhat aastat tagasi elukolle. Ainus sellel planeedil. Elu, mis muide tänaseks on ammu hävinud, sest tingimused on seal äärmiselt ebasoodsad – umbes kahe sajakraadine kuumus päeval ja äge vulkanism. Ja sellelt alalt leiti värske meteoriidikraater, kust korjati mingi segameteoriidi tükke, millel oli väga keerukas kõrgjas struktuur. Seda on sellest peale uuritud. Sarnaseid asjandusi on leitud veel vähemalt sajalt planeedil ja vähemalt üks on avaruumist kinni püütud. Neis on eristatavad reaktor, liikumismehhanismid ja elusaine gene raatorid. On ka muid tõendeid, et keegi levitab elu tähelt tähele. Mõte ise on muidugi sama vana kui maailm, ent ka paljud kaudsed tõendid näivad viitavat sellele, et keegi kusagil saatis vähemalt kümme miljardit aastat tagasi parve selliseid Genesiseid, Loojaid teele, et need jõuaksid siinse ruumiosa galak tikateni siis, kui siin oli lootust kohata põhijada tähtede miljardeid aastaid stabiil se vedela veega planeete. Ja seda ei ole ilmselt ainult üks tsivilisatsioon teinud, sest need, mille jäänuseid on leitud, ei ole mitte need ürgsed, vaid hulga uuemad, mõned vaevalt pool miljardit aastat vanad. Mõned uurijad eristavad vähemalt viite lainet, aga see on tõepoolest rohkem usu küsimus.”

„Jäta.” Tedus hõõrus meelega. „Seda on nüüd natuke liiga palju. Muidu gi olen ma seda kõike kuulnud, kuid pole kunagi tõsiselt võtnud. On sul mingeid tõendeid? Ma mõtlen sul endal?”

„Heseddadest on õige mitmed asja uurinud. Üht Genesisist olen ise näinud. Kuid kõige hullem veel tuleb. Miks mul nii kuradi kiire hakkas – keegi suutis Vilhelel vana transpordisüsteemi käivitada ja lasi sealt otse Tau Sõrmusele jalga.”

„Kust sa tead?”

„Loe seda.” Ta saatis lingid.

Tedus udjas end poolkülitsi niikaugemale, et sai enam-vähem normaalses asen dis andmeülekannet juhtida. Ta ei vaadanud videot vaid luges omaette pomi sedes kokkuvõtet.

„Politseiraport... Sisekontroll soovis küsimusi esitada – hee, kui ilge eufe mism arreteerimise ja ülekuulamise kohta... Ei noh – viieteistmeetrine jurakas jalutab lihtsalt mööda linna – kas neil seal siis üldse mingit valvet ei ole... Nojah, kui järele mõelda, siis selles kliimas... Ehhee! Aga kus nad teavad, et seal oli ava mingile eluga planeedile?”

„Mis?” Zätereit tõstis pea, fikseerides, et see viimane ei ole enam mõnin, vaid küsimus talle.
„Hiljem uuriti väga tähelepanelikult ümbrust ja leiti iga suguseid jälgi – piisab ju paarist molekulist.”

„Aaa... Mis need Lezlekid neile tegid, et nad niimoodi?”

„Ülereageerimine. Naine pööras looduskaitsejaks, poiss häkkis arvuteid ja nad arvasid, et kõik üks kamp ja neist tuleb lahti saada – teistele õpetuseks.”

„Aga kust sa tead, et nad just Tau Sõrmusele läksid?”

„Heseddal on seal omad agendid.”

Tedus vilistas vaikselt. Õigemini üritas vilistada, välja tuli lühike tuhm sisin ja ta peitis taas näo kätte.

„Ah sellepärast. Aga kuidas poiss selle käima sai? Ja mitte keegi teine ei ole kunagi saanud?”

„Seda tahaksin ma sinu käest kuulda.”

„Aaa...” Ta noogutas ettevaatlikult. „No ma panustaks sellele, et avalduda võis see ainus, äärmiselt vähetõenäolisene viis, mille puhul me pidasime võõra tehnika kasutamist võimalikuks – kui mingi toimiv interaktiivne süsteem, ideaalsel juhul tehisintellekt sulle rohkem kui üheksa kümnendikku teest vastu tuleb.”

„Seega sa oletad, et ta käivitas enne mingi üilude aru või roboti, eeldades, et see on TI tasemel?”

„Jah. Muu viis on vaevalt võimalik.”

„Kuidas see võimalik võis olla?”

„Nende andmete baasil, mis sa mulle andnud oled, ei oska ma isegi oletada. Või kui, siis ainult Heurlihti kompilatiivse adapteerumise teooria.”

„Mis see on?”

„Oletame, et me paneme kuhugi teineteise lähedusse kaks TI-d, mis mingil viisil reageerivad ümbrusele. Siis jõuab üks ümbruse testimisel varem või hiljem teiseni. Oletades, et robotilaadsed süsteemid reageerivad adekvaatselt väliskeskkonnale, tajub üks, et teine teda testib. Kuna mõlemale on programmeeritud aktiivne reageerimine ümbrusele – mida mõnikord tehis uudishimuks nimetatakse –, peaks kaks TI-d suvaliste algtingimuste korral õige ruttu teineteise kõik koodid ja protokollid selgeks saama, ehk siis suutma vabalt teineteisega suhelda.”

„Aga mis asi poisist robotini ulatuda võis?” küsis Zätereit. „Ta ju ei käinud vanades linnades hulkumas? Kes teda sinna lasknud oleks. Kuidas ta arvuti üilude roboti lähedale sattus?”

„Raportis väidetakse, et poiss oli tuntud kommunikatsioonisüsteemi torkija. Küllalt tõenäoliselt kasutatakse nende üilu linnade uurimiseks massiliselt vaat lusroboteid; inimene ei mahugi ju üilude hoonetesse. Nagu ikka, osutub kõige nõrgemaks mehhaaniline osa ja neid jääb sinna käikudesse kindlasti päris palju, sest olgugi ülekande- ja vaatlustehnika korras, ei tasu neile teist järele saata, sest siis võis juhtuda, et pärast on need mõlemad seal kusagil kinni. Need peavad omavahel ja keskusega sidet standardsetel sagedustel. Muidugi ei ole need robotid just väga intelligentsed...” Ta sügas pead ja elavnes uuesti. „Bingo! Heurlihti järgi piisab ühest intelligentsest poolest, teine peab ainult suutma vastata, aga just seda vaatlus- ja ülekanderobotid teevad. Nii et kui poiss suvalisi aadresse skännides robotile sattus, võttis ta tege likult ühendust juba mitte inimeste robotiga, vaid selleks ajaks ammu domineeriva üilude robotiga... Oi, perse.”

„Midagi niisugust mõtlesime ka meie Anuga,” noogutas Zätereit aeglaselt.

„Kena teada, et minust on kasu,” lasi Tedus end patjadele lödvaks, ent peale paarikümnesekundilist mõtlemist ajas end uuesti püstakile. „Miski ikkagi ei klapi. See on kohutavalt ebatõenäoline juhus,

et poiss tabas võõra aru just siis, kui tal elu kibedaks läks ja oskas seda kohe õigesti kasutada. Kuidas ta üldse teadis, et ta selle abil kuhugi saab?”

„Nagu pool tundi tagasi tõdesime, sa tegelikult tead, et mingi osa üilude tehnikast vähesel määral toimib ja Impeeriumi laborid on sellega ametis. Ma tean, et üilude varem on tohtul alal, inimesed on neist teadlikud kümneid tuhandeid aastaid ja mõned võõrad vast miljoneidki – mis lubab oletada, et neid, kes uurivad, on ikka palju-palju, ja nad võivad oma uuringutega väga kaugel olla. Igatahes selle tehnika teatud parameetrite järgi on võimalik järel dada, et keegi torgib väravaid. Seda, et üks ots on Tau Sõrmusel, teadsime alguses ainult sellepärast, et juhtumisi on aktiveerunud platvorm ühe meie agendi läheduses. Ühesõnaga – Karl Lezlek on suhelnud võõra robotiga vähe-malt pool aastat – nii kaua on tähelestatud aktiivsust Sõrmusel. Kogu selle aja olen ka mina tegutsenud.” Ta ohkas. „Ja kuradi kahju, et ma ei saanud sind enne – kasvõi paar päevagi varem – sellega tegelema panna – ei riskinud Fereed enne tülitada, kui teine ots teada.” Ta muigas kõveralt ennast üles ajanud ja teda segaduses silmitseva noormehe poole. „Nii et jah – tegemist ei ole vaid ühe juhusliku üilude värava avanemisega. See pole ka vaid veelkordne tõestus, et üilude jubinad on aktiivsed. See on harv võimalus teha katsed saavu tada kontroll üilu tehnika üle. Juba enne, kui Jaburuse juures sädekortsutusse kadusime, sain teateid Impeeriumi sõjalaevade kursimuutustest. Praeguseks võib seal juba olla piisav potentsiaal, et võimalikke uudistajaid Sõrmusest eemal hoida.”

„Ehk sa seletaks nüüd mulle ka,” ühmas Tedus pahuralt.

„Vaata, kuna Tau Sõrmust, täpsemalt Pinda on võimatu kosmoses kontrollida, on seda üldse võimatu kontrollida. Lisaks on see tohtu suur. Umbes sada tuhat korda suurem kui keskmine planeet. Sa tead seda numbrit, kuid ei tee järeldusi – seda on sada korda rohkem, kui kogu Impeeriumi planeedid kokku; muidugi on need numbrid väga ligikaudsed, eks ole, kuid sa said mõttest aru. Sõrmusel on nii Impeeriumi vaatlusjaamu ja asundusi kui Piiri asukate vaatlusjaamu ja isegi kolooniaid. Seal on järel vähemalt tosina mitte humanoidse rassi kolooniaid ja seal on ka vähemalt paarikümne Föderatsiooniga seotud grupeeringu vaatluspunkte. Seal elab võib-olla oma miljard inimest, kuid suhteliselt on neid ju ikka vaid tühi kümme tuhat tavalise planeedi jao pinna kohta, ehk siis teisiti öeldes on asustus miljon korda hõredam, kui suurteel tööstusplaneetidel; veel kord, numbrid on väga ligikaudsed!

Ent tähtsaim – seal on vähemalt kümnekond tuhat aastat olnud inimasustus ja umbes kolm tuhat aastat tagasi tegi keegi seda, mida inimene ikka teeb – korraldas teiste tsivilisatsioonide kallal suured tapatalgud, ja sellest peale hoiavad teised mõistusega olendid Tau Sõrmusest eemale. Võõrastel ei ole suuremaid tugipunkte ju ka lähemal kui paar tuhat valgusaastat. Sõrmusel on päris suuri ja vanu riike, mis ei taha ei Impeeriumist ega Föderatsioonist midagi kuulda ja arvestades nende tehnilist võimekust ning Sõrmuse oma pära, on jäme ots nende käes.

Föderatsioonil, nagu ma öelnud olen, on seal omad agendid, ja me oleme nende riikide, kolooniate, asunduste ja linnakeste iseseisvust igati toetanud. Me ei ole pidanud vajalikuks Impeeriumi vastu võidelda, ka neil on õigus tulla, kuid meile ei ole kunagi meeldinud see tulevik, mis paistab Impeeriumi olemasolu tõttu siinset inimsugu ees ootavat. Samas on ju vaieldamatu, et Impeerium on vähemalt taganud korra ja inimsoo domineerimise siinses ruumi osas ning ümberringi on piisavalt maailmu, milles valitsevad tingimusi oleks tihtipeale õigem nimetada feodaalorjuseks, olgu rõhujateks siis inimesed või võõrad. Pole just veetlev alternatiiv. Föderatsioon ise kaasa rääkida ei saa, sest me oleme liiga kaugel ja kõige vähem on vaja vastuolu inimeste jõukeskuste vahel.

See on väga keeruline. Hesedda arvates on ka Föderatsioon praegusel kujul ummik ja tulevik peaks olema hoopis midagi muud. Tau Sõrmuse praktiliselt lõputud rohelised tasandikud oleksid pikaks ajaks väljapääs, kaitseventiil, kuni me õpime ise oma keskkonda piisavalt avardama. Sa tead, et mõned on valinud oma tee ja adapteerunud näiteks tähtedevahelise ruumi tohtu üleva tühjusega, aga see on jällegi teine jutt.

Minagi olen aastasadu üilu transpordisüsteemi üle pead murdnud ja pole imestada, et kui see nüüd tööle läks, jooksevad kõik puntrasse kokku, et tolle le perele küsimusi esitada.”

„Aga miks me siis kõigepealt Vilhelesse läheme?”

„Ma ju üritasin sulle seletada... kuigi sul on õigus, et mul on vaid suure riski ga ähmased kaalutlused. Ma lendasin kodunt välja ligi pool aastat tagasi. Vaata seda seedehäiretega vihmaussi galaktika kaardil, siis saad aru, hm, kui see sul nägemist kokku ei jooksuta,” mühatas ta kaaslast hindavalt silmitsedes, kui viimane pärast paarisekundist keset ruumi laiutava kolmemõõtmelise kujutise uurimist oiates silmad kattis.

„Tau Sõrmus on Jaburusele küll nii viis korda lähemal kui Tuukanile, kuid see tähendab nädalaid teed. Mina lendasin muide kõigepealt Eglele – see on üks Annama vabariigi piiriproovint, kus on ka Hesedda tugipunkt ja kus ma laeva tankisin – ja sealt tulin Jaburusele. Ma ei tulnud otse, sest külastasin veel Kidi ja Maliteed – kogusin infot. Mul ei olnud mingeid kindlaid plaane, ma kuulsin Fereest ka alles Eglele; hm, täpsemalt sellest, millega ta tegeleb ja kust teda leida võiks, sest teda ennast tunnen ma lapsepõlvest. Sõrmusele kõige lähem Impeeriumi tugipunkt on Fort Salinger, kaksikümne valgusaastat. Vilhele on kaheksakümne ja hoopis teises suunas, kuulub see ju Zaatsi administratiivpiirkonda, eks ole. Kuid kuigi Vilhele ei ole meil päris teepeal, saan ma sinna lennata suhteliselt kiiresti, sest ala on Impeeriumi poolt korralikult kaardistatud, pealegi on mul imeväike lootus, et ehk õnnestub meil ka ussiauk tööle panna.”

Tedus maigutas. „Ma saan pea igas lauses midagi uut teada. Kid on mingi kaupmeeste maailm, seda ma tean, kuid Maliteest ja Fort Salingerist pole ma kuulnudki. Egle, Annama... oh. Ja kas seda platvormi ei valvata praegu Vilhelele nagu printsessi süütust?”

„Valvatakse, aga Föderatsioonil on seal agendid. Pealegi, Vilhele on tege likult jagatud maailm. Kogu vana asustus, Vilhele Telluka on seal siiani formaalselt iseseisev ja ka Okra-Kidi kaupmeestel on õigus seal tegutseda. Impeeriumi linnad on suletud ja nagu ma aru olen saanud, on kohalikud insenerid ja nende pered Impeeriumi heade tavadega kooskõlas niipalju aju pestud, et nad arvavad, et kusagil mägedes elab mingi karvane hõim, keda Impeerium pole vaevunud tsiviliseerima. Nad ei käi seal ju väljas – külm.” Zätereit vandus enne jätkamist vaikselt. „Igatahes laskume Telluka sadamasse ja läheme sealt platvormi juurde. Formaalselt ei asu platvorm Impeeriumi jurisdiktsiooni all.”

„Ja kas nad tõesti lasevad su ligi?”

„Lepingu järgi ei ole neil õigust meid takistada. Kuni nad arvavad, et me oleme vaid mingid segased kaupmehed, kes rohkem põhimõtte pärast midagi mõõta tahavad – täpsemalt imiteerivad teadustööd selleks, et oma staatuse rõhutamiseks „kuumal” platvormil jalg maha panna –, ei lähe ehk asi laskmiseni. Kui nad saavad aru, et platvorm tööle hakkab, kulub neil loodetavasti pisut aega, et juhtnõõre küsida.”

„Oled sa tõesti kindel, et me platvormi tööle saame?”

„Ei. Mul on protokollide salvestused ja Anu on piisavalt võimas, et kui seal tõesti on toimiv TI, suudab ta sellega ühendust võtta. Kuid see kõik koosneb küsitavustest ja pöörasest riskist. Pigem on mul lihtsam pääseda Vilhele platvormi ligi kui kohe Sõrmusele minna. Tuletan veel meelde, et ussiauk avanes Vilhelest juhitud, mitte Sõrmuselt. Kui ma ühendust ei saa, lendame Sõrmusele edasi. Kui saan, läheme sinna ja Anu tuleb ise järele. Olgem ausad, ma hindaksin ikka kolmveerandini tõenäosust, et me Itiretaddi platvormi juurest sama targalt tagasi kõnnime.”

„Ja eeldusel, et Impeeriumi tegelased said aru, et me platvormi käivitame, aga päris hakkama ei saanud? Kas nad ikka lasevad meil minna?”

„Sul on õigus – see on kõige halvem variant. Aga see tähendaks väga suurt diplomaatilist konflikti ja Vilhele omad avaldaksid relvastatud vastupanu.”

Tedus maigutas terve minuti. „Kas mingeid suuremaid poliitilisi probleeme ei tule?” küsis ta lõpuks. „Ma oletan, et sellest võib tähtedevaheline jama tulla. Impeerium võib ju valulikult reageerida, eks ole? Kas Vilhele inimesed ja need piirasukad lähevad meie pärast konfliktile Impeeriumiga?”

Zätereit mühatas sünge lõbususega. „Muidugi mitte. Telluka omad tulis taksid natuke põhimõtte pärast, kuid nii nemad kui kõik teised seal eelistaksid, et me ei saaks väravat tööle. Saad aru, lõpuks teavad kõik sellega tegelenud inimesed, et aeg-ajalt on üilude tehnika aktiveerunud. Ent see ei anna midagi. See on vaid järjekordne väike killuke mosaiigis, mida inimesed tuhandeid aas taid kokku panna üritavad. Vaata, me võime saada tööle vaid selle ühe värava ja täpselt samadel algingimustel, kui see juba töötas, kuid nad võivad arvata, et me teame, mida me teeme.

Kui ma aga suudaksin väravad päriselt tööle panna – mõistad, *päriselt, kontrollitavalt ja korratavalt* –, poleks „edasi” enam üldse prognoositav. Kõik teavad, et väga suure tõenäosusega tähendaks see kõige halvemat asja – sõda. Sest üilu tehnoloogia nimel ei kõhkleks ka Föderatsioon ründamast väga suurte jõududega.”

Tedus mõtles selle üle oma viis minutit.

„Ma peaksin vist teooriatesse kaevuma.”

„Ja harjutama koostööd Anuga. Ja valmistuma nõupidamiseks Vilhelel.”

„Mina? Nõupidamiseks?”

„Sina. Mina kohtun oma agendiga ja valmistan ette retke Itiretadi. Sina kohtud Kidi ja teistega, et arutada platvormidega seonduvat – ma ju rääkisin sulle, et tuleb tegelasi mitmest ilmast.”

„Mis ma seal teha oskan? Ja nad ju ootavad sind!”

„Seda õpidki. Nõupidamine on formaalsus ja füüsilik tunned sa paremini kui mina. Ära lasku ühtegi vaidluse. Ole kõigeaeg nõus, kui see millekski ei kohusta, ja mõmise ainult ebamääraselt. Ja lõpuks – nad teavad, et tuleb Hesedda. Aga seda sa oled. Nad muidugi eeldavad, et tuleb Föderatsiooni Julgeoleku ohvitser, seega võidakse vihjata võib-olla ka minu minevikule. Ära vaidle, naerata. Ebamääraselt. Eeldatava stsenaariumi koos vajalike vastus tega ma sulle muidugi annan ja lõpuks on häda korral alati võimalik raadio kaudu ühendust võtta. Tööle nüüd!”

Pörsad kotis 2 – Müüa või praadida?

„Noh, ronige välja!” käratas kergelt kärisev naisehää, kui välisluuk ilma igasuguse hoiatuseta lahti prahvatas.

Lapsed, kes terve viimase tunni olid katsunud ära arvata, mis juhtuma hakkab, vaatasid teineteisele otsa isegi teatud kergendusega.

„Kähku, ma ei kavatse oodata!”

Rommi kehitas õlgu ja ronis välja. Ta leidis end tuhmilt valgustatud teras kambrist ja kummardus korraks sissepoole vaatama, sest oli juhuruumi aken dest näinud vaid pimedust. Ta astus sammu eemale ja vaatas ringi. Masinast oli üle heidetud must kangas ja eemal seinas oli üks luuk lahti.

„Jah, sealt sisse, sa eriti taibukas. Kaua tüdruk koperdab?”

„Tule siis,” lausus poiss vaikselt. „Siin on ainult kamber, kedagi ei ole näha. Aga üks uks on lahti.”

Dzoodi libistas end samuti välja ja haaras poisi käest.

„Kas me ei näinud midagi selle kanga pärast? Miks nad selle meile peale viskasid? Et me ei näeks?”

„Ei, see on ilmselt püüdur. Üsna suur, elastne ja ilmselt juhitav. Selliseid kasutatakse avariilaevadel ja vist sõjaväe dessandilaevadel – juhuks kui on vaja ruumis ringihõljuvaid inimesi ja muud kiiresti ära korjata. Ilmne, et ka piraadid kasutavad selliseid.”

„Ärge lõksutage seal lõugu! Tehke ruttu, või ma lasen sealt õhku vähe maks!”

Nad vaatasid korra teineteisele otsa ja lentsisid luugi kaudu minema.

Nad olid astunud vaid mõned sammud, kui luuk nende taga kinni prantsatas. Kummatigi ei olnud neil muud teha kui teed jätkata ja nad jõudsid nii viie teistkümne sammu järel järjekordsesse kambrisse, milles seekord oli paar nari ja läbipaistva katte taga sanitaarseadmed. Ka see luuk prantsatas nende taga kinni.

„Seal tuleb teil nüüd natuke aega elada. Käituge korralikult, sest loomulikult ma jälgin teid.”

„Kes sa oled? Mida sa tahad?” pöördus poiss kaamerasilma otsima.

„Mu nimi on Marela ja loomulikult tahan ma raha. Kui teie pered maksa vad, on kõik hästi. Kui ei maksa, viskan teid laevast välja. Põhimõtte pärast ja nii, et teie külmunud laibad oleksid paari aasta pärast Nurose planetaarkaitsele kinnipüütavad ja äratuntavad. Aga ärge selle pärast muretsege – räägitakse, et õhulüüdist välja visatud saada ei ole mitte kõige vastikum viis suremiseks. Ja nüüd jätke mind rahule.”

Nad istusid ühele narile ja esimese tunni tihkus Dzoodi vaikselt Rommi kaen laaugus, olles muidugi küsinud kõik need küsimused, et eks ju, meid ei jäeta hätta ja kindlasti politsei juba otsib meid. Rommi oli selle koha pealt targem ja ainult vangutas pead.

„Kus me praegu oleme?” oli tüdruku järjekordne küsimus.

„Kusagil avaruumis.” Õlakehitus, selline poolik, sest teise õla peal oli Dzoodi pea. „Selle aja peale ilmselt oma valgusaasta-kaks Nurosest eemal. Tõenäoliselt on siinkandis mingi vaba kaupmeeste baas, arvatavasti poolhüljatud. Impeerium kontrollib siin piirkonnas kõike ja eks sellepärast need baasid hüljatud ongi – vaba ruumi elanikkond, nagu nad end ise nimetavad, on kaugemale kolinud.”

„Sa tead sellistest asjadest palju?”

„Kuule, ma olen 17 ja sõjaväeakadeemias. Ja tunnen, olen alati huvi tundnud poliitika ja sõjanduse vastu.”

„Kas 17-selt saab juba akadeemiasse? Meil Ünnekosel küll ei saa. Ma tean, mu onupoeg läks.”

„Noh, tegelikult on see ettevalmistuskolledž,” ohkas poiss. „Ma ei tea, kuidas Ünnekosel, aga Halanel on see olemas. Päril akadeemia ei ole, aga selle juures.”

„Olgu, vist on meil ka,” arvas Dzoodi ebakindlalt. „Erik tahab muidugi Jabile edasi minna.”

„Kõik tahavad. Mina ka,” muigas Rommi. „Kuigi ma ei ole kindel, kas meil peale seda enam raha on,” süngustus ta siis.

„On asi nii halb? Kes see Marela üldse on, et ta niisuguseid asju teha saab?”

„Sellega on veel kõige halvem lugu... kui ta tõesti on Marela ega öelnud seda meie hirmutamiseks.” Poiss mõtles natuke. „Äh, tõenäolisemalt on mingi järgmine sitapea selle nime üles korjanud.”

„Minu puhul ei tulnud välja. Kui ta just üht filmitegelast ei mõelnud.”

„Mõtles küll. Marela oli see piraat, kes Dünastiate Vastasseisu ajastul, kohe peale Kolmandat Lainet koos Krekuriga – see oli Piraatkaptenite üks esimesi kunin gaid – Impeeriumis sigatses. Tema kõige kuulsam operatsioon oli Tregia ja Bora laste röövimine ja peale seda ajas üks tolle aja kuulsamaid ja müstilisemaid tegelasi, Indris Fara ta mingi kaugel planeedi juures ristdimensiooni. Räägitakse vähemalt 300-st aastast... Oh.”

„Kui jutt on Jülüüst ja Omeost, siis ma juba taipasin – see lugu ongi 300 aastat vana.” Dzoodil paistis hea meel olevat, et ta suutis midagi asjalikku öelda.

„Nii et ta sai välja ja jätkab oma vana ametit?” Rommi raputas pead. „Talle lasti minu mäletamist mööda pomm sappa ja kindlasti pandi ju mingid vaatlusjaamad püsti, aga sellest on nii palju aega möödas. Ta tuli välja, suutis pommi kahjutuks teha ja vaatlusjaamade signaale ei võtnud keegi tõsiselt. Noh, keegi ei saanud ilmselt arugi, mida mingid ürgsed jaamad prigisevad.”

„Kui see ikka on tema.”

Nad vaikisid tükk aega.

Korraga avanes uks. Avanes nagu ikka, ilma igasuguse hoiatuseta ja kiiresti.

„Tulge sööma,” prääksatas valjuhääldi.

Rommi ja Dzoodi, kellele selline pisiasi nagu söömine polnud seni meel degi tulnud, tundsid korraga, et on parasjagu näljased. Nojah, kõike kokku võttes oli nende viimasest söögikorrast möödunud oma kaksteist tundi.

Taas kehtisid nad õlgu ja lentsisid käsikäes uksest välja. Mõlemad piilusid üle õla, ilmselt oodates, et see nende selja taga kinni prantsatab, kuid midagi ei juhtunud. Eespool oli seekord avatud üks külgoridori viiv uks ja sealt sattusid nad suurema elutoa mõõtu ruumi, mille keskel troonis kaetud laud. Laua otsas istus neid mornilt põrnitsedes raskestimääratavas vanuses tuli punaste juustega naine.

„Tulge ja võtke istet,” viipas ta sisenenutele. Ta hääli ei kõlanud eriti paremini kui läbi helisüsteemi.

„See, et ma teid röövisin, ei tähenda, et ma peaksin teile mingeid täienavaid ebamugavusi valmistama,” lausus ta nagu sõnu otsides. „Kui te ei soovi mu seltskonda, on teil muidugi vabadus kogu selle aja oma kambris sitsida.”

Ta viimaste sõnade peale vaatas Rommi vapustatult üles. „Nii et sa tõesti oled seesama Marela?”

„Aktsent, jah?”

„Pigem kõneviis. Vanades raamatutes räägitakse nii.”

„See on hämmastav, kuipalju muutub keel kolmesaja aastaga. Aga tuleb harjuda, kus ma pääsen.” Naine sirutas end. Ta oli suurt kasvu ja hästi arenenud, pigem meheliku kehaga. Ta nägu oli üsna ilutu, kuid selles ei olnud midagi ebameeldivat, pigem oli see lihtsalt karm-kivine. Ta viipas uuesti toolide poole.

Rommi astus lähemale ja vaatas üle õla Dzoodit. Too hakkas kah laua poole liikuma ja astus peaaegu ta kandadele; poiss sai aru, et tüdruk eelistaks, et ta jääks tema ja Marela vahele ning võttis piraadile lähema tooli. Naine jälgis seda kõike oma häirimatult tõsisel ilmel.

„Ma lasin ühe portsu Ezze laamaliha soojaks,” teatas ta siis. „Võite muidugi valida menüüst, mida tahate, aga see on praegu värske, hm, kuigi veider on kasutada seda sõna sügavkülmast tulnud toidu kohta.” Ta vajutas ise klahve. „Valmistada saab sellest vähemalt tosinat eri rooga. Ma mõtlen, mõistliku ajaga. Muud vaadake ise. Suhteliselt tavaline laevamenüü. Kui millestki aru ei saa, küsige. Keel on tõesti kolmsada aastat vana ja ega ma siiani ei tea, kuidas üht või teist asja täpselt nimetatakse.”

Rommi vaatas natuke, vajutas klahvidele ja naaldus toolis tagasi, kui esimeheks tuli suur klaas vahutavat jooki. „Vabanda, et ma küsin, kuidas sa oma ametit pidada saad, teadmata täpselt, kuidas praegu asjad käivad? Ma eeldan, et ilma olude põhjaliku tundmiseta on üsna raske

korraldada kõike vajalikku, et meiesuguseid kätte saada?”

Imekerge irve libises üle naise huulte. „Jah ja ei. Ma ei tea eriti midagi prae gustest turvamehhanismidest ja etiketist, kuid ma tunnen inimloomust. Minu vana korter ühes kaupmeeste asumis oli alles ja muidugi veetsin ma ikka mitu aastat seda maailma tundma õppides. Küllap on tuhandeid detaile, mida ma ei tea. Lõpuks ei läinud vaba ruumi rahva ja planeetlaste sõnavara ja arusaamad kokku ka omal ajal, saati siis nüüd. Ruumirahvas on suuresti sama, Impeerium on sulgunud ja tegelikult on teie keel liikunud ühes suunas ja see on vaesumine. Te kasutate vähem sõnu. Muide, see on alati nii – totalitarismiga kaasneb keele spetsialiseerumine ja sõnavara vähenemine.”

„Ja sa ei ole lihtsalt vaevunud menüüsid ja muud sellist ajakohastama?”

„Milleks? Minu laev. Vana Konks. Minu nimi ja mis see sõna oligi – imidž. Hm, te ei kujuta ettegi, kuidas see aitab inimesi veenda. Kõik on alla käinud, minusuguseid vist enam ei olegi.”

„See ei ole kindlasti praeguse aja puudus,” pistis Dzoodi vahele.

„Ei. Ja nagu ma ütlesin, ei sinu ega minu vaatekohast.” Ta ohkas. „Mil lestki peab ju elama ja miks mitte teha seda, mida ma hästi oskan?”

Nüüd tõi robot lauale soojad toidud ja kõik sõid mõni aeg vaikides.

„Kaua sul endal see kolmsada aastat kestis?” küsis Dzoodi; Rommi heitis talle viltuse kergelt hämmastunud pilgu.

„Kümmekond päeva ainult.” Marela huuled väändusid korraks. „Kogu retk muidugi aastat poolteist, kui juurde lugeda ka algne põgenemine. Jabilt Igava Kollase juurde, seal natuke manööverdumist, siis ristdimensioonis, siis tagasi, natuke nõksutamist selle sondiga, mille nad mulle sappa lasid ja siis paari käänakuga minema, sest ega ma ei teadnud, kas keegi suudab mu tagasihoidliku isiku vastu nii pikka viha pidada. Ja siis Piraatkaptenite juurde, kes, aru saades, kes olid, ma selline olen, üsna imestunud. Aga nad said sellest üle.”

„Kas Piraadikaptenite Liit ei peaks juba ammu selliste asjadega mitte tege lema?” uuris Rommi.

„Ei tegelegi. Nad ei olnud eriti õnnelikud, nagu ma ütlesin. Nad muidugi tegid kõik, et mind olematuks vaikida ja käisid mul kätt hoidmas ja rääkimas, kui hea on ausalt elada. Alguses ma arvasin, et neil on tõsi taga – rumal mina. Aga siis sain aru, et lihtsalt meetodid on muutunud. Sellistest asjadest, millega mina tegelen, ei taha nad tõesti enam midagi teada, aga kõik muu on samaks jäänud, nad sigatsevad endist moodi. Ainult palju peenemalt. Või mis...” Ta näis tõesti hetke mõtlevat. „Kui vaja, annavad sulle ikka pasunasse, ainult varjatumalt.”

„Aga nad aitavad sind?”

Nad vaatasid viissekundit teineteisele otsa ja siis tegi Rommi teist juttu: „Muide, ma kujutlesin, et rööviija ei näita end kunagi, suhtleb vaid moonutatud häälega ja nii edasi. Mitte et ma kurdaks...” Ta laiutas pisut abitult käsi.

Marela muigas uuesti imekergelt. „Mu lõusta tuntakse terves Orioni sekto ris, mida mul enam kaotada on? Siis need psühholoogilised profiilid ja muu selline – see toimib vaid rumalate ja kergelt nihutatute puhul. Minust teatakse, et ma olen suhteliselt intelligentne, ma planeerin oma tegevust üsna põhjalikult ja suudan ka improviseerida – mis kasu küll keegi võiks saada mu täiendavast jälgimisest? Mu lapsepõlve tuntakse kah põhjalikult... hm, vähe malt mingit osa. See kõik on jama.”

„Huvitav, et sinu tagasitulek ja taas tööleasumine pole uudistest läbi käi nud?”

„Ei ole või? Ma ei oska seda kommenteerida. Eks see jälle ole mingi info sulg, millele mõni Impeeriumi idioodist propagandategelane oskab suure pärase põhjenduse välja mõelda. Mul lihtsam, sest siis ei tea isegi politsei mind otsida.”

„Ma kujutlesin, et Nurosel käimiseks on vaja mingeid dokumente. Minu passis on minust niipalju võltsimatuid andmeid...”

Marela lõi käega. „Esiteks on neid nii lihtne võltsida, teiseks ei käi mina planeedil. Teised korraldavad. Enamasti ei saa neid milleski süüdistada. Ka see aeg on, hm, minu õnneks möödas, mil kõik kaasaaitajad ilma süüdistuseta, lihtsalt profülaktika mõttes maha löödi. Kõik käib alla.”

„Kas omalajal tehti seda?” tegi Dzoodi suured silmad. „Nagu selles filmis, kus Tregiad kõik need Spieri teatri omad maha lasid.”

„Sihuke film? Kahjuks pole näinud. Aga nii tehti. Siis kardeti minuga koos tööd teha. Kuigi raha või armukadedus või ükskõik mis – inimloomus ei muutu ja ma jõudsin sihile. Enamasti. Samas oli siis lihtsam. Võtsid raha ja kadusid kaupmeeste maailmadesse. Seal ei sallitud Rahutoojate agente. Pange tähele, siis nimetati neid veel Rahutoojateks ja selles nimes oli vaata mata kõigele paras annus austust. Nüüd on Impeeriumi agente ka lähemad kaupmeeste maailmad täis ja kui ma seal oma nime all peatuks, röövitaks mind omakorda ühel päeval ära, et kuhugi teie kohtu ette vedada.”

„Röövitaks?” venitas Rommi.

Taas vaatasid nad viis sekundit teineteisele otsa.

„Sul on õigus,” andis seekord naine alla. „Kõige tõenäolisemalt ei hakkaks nad vaeva nägema, vaid laseksid mu lihtsalt maha. Kindlasti avalikus kohas ja suure lärmiga.”

Rommi noogutas ja vajutas menüü klahve.

„Mis sa?” küsis Dzoodi vaikselt, tundes ilmselt alkoholi lõhna, kui robot poisile klaasi tõi.

„Brändi,” noogutas see mornilt, korraks Marela poole piiludes.

„Võid kindel olla, et ma olen viimane, kes hakkab siin moraali lugema,” kärises see. „Minu kodus lubati lastele viiekraadist alates kümnendast eluaas tast, edasi tuli iga aastaga viis kraadi lisaks.” Ta kõhises ise selle peale ja tema klaas oli umbe sama värvi ja sama lõhnaga.

„Nii, nagu too õnnetu laama on formaalselt 300 aastat vana, on brändi ka. Oleks ma taibanud selle õigel ajal laevast välja visata...” Ta puhatas uuesti.

Dzoodi ajas end otsustavalt sirgu ja vajutas midagi oma menüül. Ta sai suure klaasi läbipaistvat kihisevat vedelikku. Paraku tõmbas ta seda harju matusesest esimese lonksuga ninna, nii et elegantse šampanjalakkumise asemel tuli tal välja vesiste silmadega turtsumine ja rinnaesise kuivatamine. Teised kaks üritasid ta äpardusest mitte välja teha.

„Kus sa õieti kasvasid? Kust sa pärit oled?” tundis Rommi huvi.

„Usu või ära usu, aga Eugurrilt. Jab alles tõusis siis ja igalt poolt jooksis sinna õne- ja seikluseotsijaid kokku. Me ei elanud halvasti. Eugurril oli ka sisa likupeaga elevantide koloonia, kuid me ei puutunud teineteise tegemistesse. Kummatigi läksid asjad varsti teravaks ja... hm, tegelikult läksid nad ise minema. Taandusid tervest sektorist, kui kord nende peale jahti hakati pida - ma ja... hm, ma ei ole neist kunagi aru saanud – et kuipalju neil seda orga nisatsiooni või sõjaväge on, mispidi nende ühiskond üldse kokku käib ja mida nad asjast mõtlesid. Igatahes kasvatasid nad elusaid kaljusid, mis neile laulsid. Ärge vaadake mind niimoodi, ma tean küll, et see oli nende tehnoloogia ja see laul on vaid selle kristallresonantsi kõrvalsaadus, millega nad neid struktuure moodustasid. Ikka veel on Eugurri mägedes üsna palju laulvaid kive... Kuigi neid jääb iga aastaga vähemaks, olen ma kuulnud. Ma ei ole nüüd ju kõvasti üle kolmesaja aasta kodus käinud.” Ta limpsis brändit.

„Igatahes ei vasta tõele ükski jutt mu raskest lapsepõlvest. Jah, isa suri, kui ma olin viiene, kuid see oli õnnetus ja me ei elanud ei enne ega pärast seda viletsuses. Muidugi me olime vaesed ja õigusteta, kuid mis lapsel sellest? Kummatigi lasin ma viieteistkümmeselt Jabi laevastikuga jalga.”

„Sellest pole küll midagi kuulda olnud,” märkis Rommi ettevaatlikult.

„Oh, ega ma laevastikku ei jõudnudki,” kerkis Marela suunurk pool milli meetrit. „Jõudsin ainult ühe leitnandi voodisse. Mingi hetk talle nagu meeldis, et ma kogu meeskonna ette võtsin, kuid siis leidis, et ta on sõdurite võitlusmoraali eest seismisest ikkagi teistsuguseid teooriaid õppinud ja viskas mu laevast välja. Paraku Okral, mis pole siiani Impeeriumiga ühinenud. No ma olin siis noorem, aga prostituudina pole mul kunagi erilist lööki olnud. Rusi kavõitlejana oli rohkem, hm, lööki.” Ta kääksatas lühidalt selle peale. „Iga tahes olin kuu hiljem pundis, mis kaaskodanikke nende varast lahutas ja sealt edasine on, nagu öeldud, ajalugu.”

„Ega meie ei tea – räägi palun,” sõnas Dzoodi.

„Hm, kuulsus...” Marela tellis omale järgmise klaasitäie; lapsed polnud küll otseselt lugenud, kuid see tundus olevat neljas.

„Midagi te ju teadsite? Eriti sina?” ta viipas peaga Rommile.

„Koolis õppisime. Aga rohkem tuntakse ikka seda Jülüü ja Omeo lugu. Kuidas nad kohtuda tahtsid ja kuidas sa lubasid aidata... oh.” Poisile vist tõesti tuli alles see hetk ette nende olukorra veider analoogia.

„See on natuke vihatekitav, et üle aegade teatakse seda operatsiooni, mis hästi ei lõppenud,” lausus piraat mõtlikult. „Mind ennast hämmastas ajalugu lugedes kõige rohkem vast see, et Aberfauti osa kogu loos pole kunagi välja tulnud.” Ta puhatas ja tema laste poole heidetud pilk oli esimest korda pisut kelmikas. „Hm, tema see oli, kes palus mul neid aidata. Hm, jälle on teil sellised kuutõbiste ilmed.” Ta kõgises omaette. „Tüübid olid õnnest rõngas, said teineteist kaks kuud rahu keppida, mitte viie minuti kaupa püstijalu kusagil robotikamorkas. Nad ise, saad aru, ise kõndisid Aberfauti juurde ja palusid neid kuidagi aidata, et pered esimeseks krampe ei saaks ja järgmiseks kõiki mõrvama ei asuks, kui kuulevad nende ühteheitmise plaanist. Hm, eks see oli nagu esimene armastus ikka – väike meeletus ja suur uudishimu. Isegi natuke kahju, et see nii ruttu läbi sai. Too vana imperaatoripervert ei unustanud kunagi muidugi ennast ära ja ta plaanid ei kannatanud enamasti valgust. Vähemalt need, milles mina osalesin, ja neid oli palju.”

„Sa tõesti tundsid teda? Isiklikult?” küsis Dzoodi imetlusega.

„Aberfauti? Muidugi. Ta oli sihuke pikk, aga mitte eriti tugev. Talle meel dis, kui ma voodi temaga üsna karmilt ümber käisin. Muidugi, see oli enne. Siis kui ta alles talumatult ennasttäis kindral oli. Enamik vaba ruumi omasid suhtusid temasse kui reeturisse, aga teda tõmbas tõesti alati planeetide poole. Mis näod jälle! Ajalugu, see on rida trikke, mida tehakse kärvanutega. Impeerium on žongleerimist eriti tõsiselt võtnud, nagu ma näen.” Ta tellis järgmise klaasitäie.

**

„Said targemaks?” küsis Dzoodi mõned tunnid hiljem, vaadates üles ühelt neist vooditest kambris, kus nad enne söömaega olid olnud.

Rommi istus ta kõrvale ja kehtas õlgu. „Ma olen nüüd terve laeva kuus korda läbi kolanud. Ta norskab endiselt, on täiesti küpse. Kardetavasti ta muidugi näeb pärast salvestustelt, et ma ringi kolasin, aga lõpuks pidi ta sellega arvestama. See on lootusetu. Juhiruumis on kõik sisendid blokeeritud ja kõik ekraanid välja lülitatud. Me eeldame, et oleme kosmoses, aga sama hästi võime olla suvalises keldris keset Nurost. Ilma tema abita me siit kuhugi ei saa, see on selge, nii et mida tal karta on? Ilmselt ta võtabki elu nii – löövad maha, siis löövad. Pärast käravad siin nalga... või lämbuvad... või elavad terve elu.”

„Ma pole temasugust kunagi näinud.”

„Ausalt öeldes mina ka mitte,” vanguta poiss pead. „Ta on nagu kusagilt ajaloost välja astunud, nii

ebareaalne. Ta on nagu... mingi viirastus, elluär ganud mängutegelane. Aga ometi röövis ta meid ära ja see on täiesti reaalne raha, mida meie pered peavad välja käima. Kas sa teeksid ruumi? Me mahu- me mõlemad suurepäraselt ühele voodile.”

„Eriti kui sa kavatsed minu peale ronida,” arvas tüdruk naeruga hääles. „Aga ta vaatab pärast.”

„Vaadaku.” Ta viskas oma riided põrandale.

**

Nad ärkasid selle peale, et luuk või uks, mis sellest peale, kui nad ennist sööma läksid, avatud oli olnud, ühel hetkel kinni matsatas. Kuna midagi rohkem ei juhtunud, jäid nad varsti uuesti teineteise kaisus magama.

Kui nad enam magada ei suutnud ja tüdruk oli avastanud igivana tõe, et peale süütuse kaotamist on instrumentarium nädala kasutamiskõlbmatu, leid sid nad, et kambri monitori kaudu saab kätte piisava hulga filme, raamatuid ja mängu, kuid tasapisi hakkas nälg peale tulema.

Lõpuks avanes uks ja valjuhääldi präaksatas lühidalt: „Sööma.”

Piraat laua otsas oli üsna katkise olemisega ja tal paistis olevat raskusi tervi tuseks noogutamiseväga. Ta hoidis kahe käega vähemalt kaheliitrist kruusi, kus sinakas joogis hulpisid jäätükid, ja lonksude vahepeal surus seda vastu otsaesist.

Lapsed uurisid menüükaarte ja tellisid endale süüa. Nad vaikisid disk reetselt, söändades naise poole vaid piiluda.

„Olgu, ma saatsin teie peredele lunarahanõuded. Nüüd peaks hakkama lehma kauplemine, aga midagi juhtus vahepeal.” Ta kõne meenutas seekord kähina ja piiksumise segu. „Ma pean ette võtma ühe retke ja mul ei ole muud teha, kui teid kaasa võtta. Ma ei saa teid Magua Vaat i jätta, see ei ole sealse rahva suhtes aus. Te saate aru küll. Paraku ei saa ma rohkem ka säderaadiot kasutada, sest see annab välja, kus suunas ma liigun. Te ei pruugi mind uskuda, kuid selline teotsemine ei ole mitte mu tavaline praktika. Igatahes peame kardetavast vähemalt päeva 40 üksteise seltsi nautima ja mida kiiremini te selle mõttega lepite, seda parem. Kuna me teeme sädelennu, läheb teil kodus arvatavasti kolm-neli kuud.” Ta hakkas värisevate kätega mingit puu vilja lahti löikama. „Ma võiksin lihtsalt käratada, et mis teil üle jääb, aga see tõesti ei olnud plaanis. Vaadake, minu töö tulemus sõltub ka sellest, et kõik teavad, et omal viisil olen ma usaldusväärne.” Ta kraaksatas ja oigas.

Teised kaks vaatasid teineteisele otsa ja Rommi kehitas vaevumärgatavalt õlgu.

„Saad sa öelda, mis juhtus?”

„Tegelikult saan. Sellest ei lähe midagi halvemaks ega paremaks. Ajalugu tuleb teile koju kätte. Ei mina ega Aberfaut arvestanud omal ajal, et Boraal mulle Indris Fara sappa saadab. Mehest endast poleks lugu olnud, aga tema laev! Selle nimi oli Malle ja see oli üks imeline riistapuu. Huvitav, mis sellest on saanud?...” Ta hõõrus meelega. „Pole oluline. Ma muidugi lihtsalt keerutan ja raiskan aega, sest mul on sellest endal ka raske aru saada. Hm, te ei ole ilmselt kunagi kuulnud üilu tsivilisatsioonist? Muidugi ei ole. Vähesed on. Me ei taha isegi nimesid anda kõigile neile tuhandetele rahvastele, kelle varem te ei teinud. Ärge tehke taas nägusid! Neid ei ole kõikjal, aga kui otsida, kui silmad lahti hoida, näeme igal pool, et keegi on siin kunagi ametis olnud!”

Ta viskas kolksatusega lauale natuke keeglikurikat meenutava silindri.

„Võite vaadata, see on täiesti ohutu. Ja katki teha pole lootustki, see kannab orbiidilt allaviskamist. Näete ise, et sellele on nagu müts pähe pandud. See on mingi... ma ei tea, aga arvatavasti Urthi-aegne lisand, mis teisendab riistapuu enda signaali üsna ürgseks

andmeülekandeprotokolliks. Jätke ometi see nägude tegemine, infantiilsed ignorandid! Seda protokoll on kasutatud niikaua, kui me üldse ajas tagasi näeme. See on lihtne.

Aberfaut andis selle mulle ja ütles, et kui see näitab, et oht on ligiduses, siis põgene, põgene tagasi vaatamata. Ta seletas ka, mis asi see on. Silinder ise on üilude tsivilisatsiooni oma ja see salvestab teadvussignatuure. See ei tohiks töötada, aga see töötab. Hm, olete te kuulnud ajuväljade peilimisest? Teadvuse töö jälge on võimalik leida, ühe konkreetse inimese mina jälge on võimalik teiste hulgast välja otsida, kuid see on nii keerukas, kiirgus on nii nõrk, et praktiliselt inimesed seda kasutada ei oska. Ent ometi see töötab. Planeetidel mõnesaja kilomeetri, kosmoses mõne miljoni kilomeetri piires ja sädetaguses vist üle terve galaktika. Ja mitte küll alati. Miski asi laeb seda ja see on samasugune mõistatus. Igatahes häälestas Aberfaut selle Fara peale ja andis mulle. Tookord põgenemise ajal ei jõudnud too palgasõdur mulle järele, sest ma teadsin kogu aeg, kus ta on. Ja nüüd on see aktiveerunud. Näitab, et Indris Fara lendab sädetaguses.”

Marela võttis paar suurt lonksu. „See ei ole veel kõige hullem. Ma võiksin seda ignoreerida, kuid... see seade ei eksi, saate aru, ei eksi! Mitte kunagi. Kõige hullem on see, et see kustub mingi aja jooksul, ent siis miski nagu äratab selle. Ja sel hetkel, kui see äratati, näitas seade, et Indris Farat on kaks ja teine neist on seal, kus meie tagaajamine eelmine kord lõppes.”

Ta näris vahelduseks eemaloleval ilmel toda hiigelsuure õuna moodi puu vilja, mille enne puhastanud oli.

„Teil ei ole vaja midagi öelda. Võõras tehnika, keegi täpselt ei tea, niipalju aega... Aga ühel hetkel põgenesin ma läbi ruumi, põgenesin sadade valgus aastate taha ja vahtisin päevade kaupa seda monitori. See oli ainus, mis mu päästis, sest Malle sai lubada palju rohkem kui mina ja jõudis aina lähemale. Ma lugesin selle kohta palju. Nüüd näitab see midagi, millest ma aru ei saa, kuid kõik muu, saage aru, kõik muu on minu jaoks mõttetu, kui ma seda saladust ei lahenda! Ma elasin ja sain oma eluga hakkama, imperaator oli mu noorpõlvvarmuke ja kõik oli korras ja siis ühel hetkel ei jäänud mul muud üle, kui põgeneda tulevikku. Ma tulin ristikdimensioonist välja teadmisega, et kogu see maailm on tolmuks pudenenud ja mul ei ole iial võimalust revan šiks. Ma... te ei saa sellest eales aru! Ma olin aastaid olnud imperaatori sala teenistuse hall kardinal ja me leppisime kokku, et peale nii suurt operatsiooni lähen ma erru. Ma... oh... miks ma seda teile räägin...” Ta peitis näo kätte. „Ma tahtsin lapsi. Aberfaut viskas oma tavalisel ülbel viisil, et selle paar korda kannatab ta välja, arvutagu ma vaid õige hetk. Ta nimelt ei uskunud kunstlikku viljastamisse... Ja siis tuli see saatan... Pealik muidugi kartis seda, kuid ta mängiti üle. Mulle ei meeldi see elu. Ma saan hakkama. Ent ma ei saa edasi elada, kui ma ei tee endale selgeks, kes oli või on Indris Fara.”

Vist ligi viis minutit valitses vaikus.

„Kuhu me läheme?” küsis Rommi lõpuks.

„Igavale Kollasele. Seal oli see hetkeline jälg. Teine lendab sädetaguses ja sellele ei jõua ma niikuinii järele ja ma olen väga kindel, et me saame Igava Kollase juures kokku. Sest seal on midagi...” ta sõnad vaibusid.

„Mis seal on?” küsis Dzoodi sosinal.

„Seal on Tau Sõrmus.”

Marela vaatas teiste taipamatuid nägusid ja purskas naerma. See tähendab, et tema puhul oli see naer, kui ta suunurgad natuke kõverdusid ja kurgust tuli kähi nat. „Vaadake arvutist, ma otsisin õiged failid välja. Mina lähen magama.”

Hesedda tee 3 – Vilhele

Tedus seisatas hetkeks luugiavas ja piilus morntumedalt pilves taevast, mis ometi mõjus kuidagi terava ja jõulise. Just jõulise, otsustas mees, sest pisut heledamad laigud nägid välja nii, et kohe-kohe peaks seal maapinnani lahvatama sulametallina hele lõõsk. Ta püüdis jagu saada südame kloppimisest, vaatas oma luugiservale toetatud ja isegi läbi kinda märgatavalt väri sevat kätt ja tundis, kuidas mööda selga hiilib allapoole higinire, mis sest, et luugiavast tungis sisse hammustavat külma. Ta teadis, mis teda laevast välju des ootab, teadis, et kogemus saab olema ebameeldiv, ning kordas endale kui mantrat, et see peaks olema lisaks ka pööraselt põnev, sest tegu ei ole simulaatoriga, see on *päris*. Ent ometi ta kartis. Paarkümmend meetrit eemal mada la hoone ees ootas teda üks suur tumedasse jopesse mähitud kuju, kes end parajasti jalalt jalale sättis. Kannatamatult, arvas Tedus ja libistas end maha. Esimesed kaks sammu läksid hästi, siis peatus ta taas korraks, hõreda ettekäändena jälgides, kuidas ta pagasirobot süstikust välja ronib – selleks polnud mingit vajadust, masin sai endaga ise hakkama. Külmatunne läks hulle maks ja tuul sakutas jopehõlmu. Temperatuur ei ole väga madal, kinnitas mees endale jalge ette vaadates, kus maandumisplatvormi kiviplaatide vahel voolas vesi – järelikult üle nulli. Laevaaru järgi oli varajane hommik, kuid miski ümbruses ei lasknud otsustada, kas selline – tema jaoks – põrgu oli seal tavaline ilm või mitte. Ilmselt lõhkamistega laiendatud ja mingi põletiga hädapärast silutud maandumisplats moodustas ebakorrapäraselt käänduva sirbi taevasse kõrguvate võimatult teravaservaliste, justkui käristatud mägede vahel. Eemal orupõhjas laiutav, sellelt kauguselt roostevaba terase kuhja meenutav linn ja mitmes suunas hargnevad teed aga näitasid, et inimene oli selle kaljulasuga omal moel sama hoolimatult ümber käinud kui loodus, lükates, kus vaja, terved ahelikud lihtsalt teelt. Mingit rohelist ega üldse midagi elu meenutavat ei hakanud kusagil silma, ehkki mingi elu pidi seal kusagil olema; kasvõi selle pärast, et muidu poleks atmos fääris hingamiseks sobival hulgal hapnikku.

Miski raksatas, tume mürisev kaja hulkus karmide nõlvade vahel. Tedus väristas õlgu ja astus vapralt edasi. Ta oli olnud ikka veel süstiku anti gravitatsioonivälja piirkonnas, sest iga järgmise sammuga tundis ta põlvi üha rohkem nõtkuvat, tundis ränka raskust, nagu loobiks keegi sadist talle iga sekund ühe puudase liivakoti õlgadele. Ta avastas, et isegi riided soonivad õlgadesse kui raualasu ja tänas mõttes õnne, et asjade eest hoolitseb robot. Kuidagimoodi vedas ta end maja juures seisvale kogule lähemale, naeratas hädiselt ja püüdis piilu da teise kapuutsiga varjatud nägu. Võõras oli temast peajagu pikem, turske, hulga kergemalt riides ja seismine ei paistnud talle mingit vaeva tekitavat.

„Hesedda?” Ta häälendas nime hoolikalt. „Tere tulemast. Itch Gasteer. Me oleme sidet pidanud, kuid ei mäleta, et videos. Meeldiv, et kohale jõudsid. Astu edasi.”

Tedus noogutas vastuseks tervitusele, vaatas oma roboti järele ja järgnes teisele hoonesse. Sees polnudki suurt muud, kui üks suhteliselt lage ruum, kust viisid trepid allapoole. Nad lähenesid ühele ja see käivitus; Tedus ei näinud, kas käskluse andis ta kaaslane või oli tegemist lihtsa automaatikaga. Ta suutis käsipuust haarates tasakaalu säilitada, sai kuidagimoodi ka all maha ja seal ootas neid rööpal hõljuv sõiduk. Tedusel oli hea meel istmele potsa tada ja laiali valguda, ta avas ka jope luku ja võttis kindad käest... ning ahmis järgmiseks õhku, kui sõiduk paigalt võttis. Teine mees heitis talle kiire pilgu.

„Vabandust, Hesedda, kiirendus oli kindlasti ränk. Enam seda ei juhtu.”

„Küll ma harjun,” suutis Tedus endast välja pressida.

„Selle ajaga mitte.” Ta oli ka oma jope avanud ja uuris nüüd saabunut var jamatu uudishimuga, samal ajal rääkides: „Vilhele gravitatsioon on 2,4 g-d. Me elame selles sünnist saati, oleme sellega nii harjunud, et ka muud jõud on meil suuremad. Ma viin su hotelli. Kas sobib tund jutuajamiseni? Hotell muide on mõeldud väliskülalistele, seal on erineva gravitatsiooniga piirkonnad. Kuna seda

juba väga pikka aega kasutatakse vähe, saame selle tiiva, kuhu kavatsen su majutada ja kus ka nõupidamine toimub, täpselt 1 g peale keerata. Ja muide – Itch – nii öeldakse siin mulle.”

„Väga meeldiv.”

Mees jäi teda pisut ootavalt silmitsema. *See on nüüd see koht, kus ma peaksin oma pärisnime ütleva*, muigas Tedus mõttes ja poetas lihtsalt selleks, et midagi öelda: „Terve tiiva? Tühjavõitu?”

Teine noogutas ja jätkas: „Tegelikult on viimase paarikümne aastaga tähte devaheline suhtlus peaaegu olematuks kuivanud. Tiiba, kuhu su paneme, võiks majutada... ma ei tea täpselt, arvatavasti mõni tuhat inimest. Sa oled seal üksi. On parkümmend kaupmeest-etnoloogi-seiklejat Mirakelt, Osgoodi inimesed, Faravü kaupmehed, Stüxi ja Aurora saadikud, mingi täiesti veider tegelane Vega III-lt, kes elab siin juba seitse-kaheksa aastat. Muide, kui hotell tühjaks jäi, loobusime siin elamise eest tasu võtmast – meilt ei nõua mingit erilist ressursi seda käigus hoida... ja et oleks mingitki stiimulit siia tulla. Ah jaa, muidugi on järel paartuhat Azia lt pääsenut. Kui nende ökosüsteem veerand sajandit tagasi kokku kukkus, tuli oma veerand miljonit siia. Noored on ammu assimileerunud, vanad elavad seal, kuhu nad pandi ja ilmselt lõpetavad oma elupäevad oma tiivas. Ülejäänud kolmteist tiiba on tühjad.” Mees muigas kibedalt. „Nüüd oled ühes sina, kaksteist järel. Tegelikult on selleks nõupidamiseks veel tegelasi tulnud ja tuleb, nii et meil on siin lausa trügimine. Kui veab, saame igasse tiiba kellegi.”

„Ka Impeeriumist?”

Gasteer heitis talle silmanurgast pilgu. „Noh, teatud mõttes oled ju sinagi Impeeriumist... Pidid tulema Kollase Tähe Taassünnist. Kolm või neli... aga nad ei jõua. Nemad valisidki Vilhele kui kõige ohutuma nendest planeetidest, mis Lagunemise järel neutraalseks jäid, aga me oleme Kaubandusliidu peamaailmadest kaugel. Mis?”

Tedus kirus mõttes oma tahtmatult näole hiilunud muiet ja vangutas pead: „Kus ülekandemoodul on?”

„Võetakse jutuajamisele kaasa. Nüüd juba vähem kui tunni pärast.”

„See on aktsepteeritav.” Tegelikult olid nad Zätereitiga pead murdnud, mil leks oli enne tarvis teda tunnikese hotellis marineerida. See võis muidugi olla vaid viisakus, kuid ilmas ei võinud teada...

„Me ei välista Vabakaubanduse ja Piirikaupmeeste gilde?”

„Loomulikult mitte! Sellist otsust ei saagi teha, ja pole ka vaja. Pole kellegi huvides. Kuid Lagunemisele ei olnud kahjuks alternatiivi. Küsimus oli vaid millal ja kuidas. Ja kas me suudame säilitada potentsiaali kaubanduseks. Eriti sädetehnika.”

Sõiduk kerkis paljude aukudega tornis kiiresti ülespoole, Tedus sai ähmaselt aimu sadadesse meetritesse ulatuva läbimõõduga torude rägatikust, mis ühendasid suuri massiivse alusega poolkerakujulisi kupleid. Siis sööstis sõiduk ühte kuplisse ja tegi kurssi korrigeerides kerge lameda hüppe, kui gravitatsioon järsult vähenes. Sõiduk keeras veel paar korda mingites torudes ja peatus siis. Mõlemale poole läks koridor, mille külgedel olid ukсед. Nad väljusid sõidukist. Õhk oli soe, kuid Teduse jaoks tihe.

„Soovitan seda apartementi,” juhatas Gasteer ta edasi. „See on kõige ülemine tase, kuhu pääseb otse linnatranspordiga, edasi viivad liftid-eskalaatorid. Ent see on juba pool kilomeetrit maapinnast, nii et vaade peaks hea olema.” Ta lükkas ukse lahti ja astus sisse, Tedus ja koormarobot tema järel.

„Kõik nad on umbes kolmesajaruudused, aknad nii välja, kui sisemise õõnsu se suunas. Rõdud ees, ustel energiakardinad. Need ei lülitu välja, suru end lihtsalt läbi. Vali endale magamiskoht, muud seadmed peaksid tuttavad olema. Kui väljud, näitavad nooled, kus nõupidamisruum on. Nagu öeldud, tahaksime sind seal näha... nüüd juba kolmveerand tunni möödudes, loomu likult kui see sulle sobib?”

„Sobib. Ee, kas me ootame kedagi?”

„Ei. Sädemääramatust arvestades võib muidugi üllatusi esineda, aga kes on siin, on siin. Peale seda, kui me tutvusime Itiretadi täieliku politseiraportiga, oleme muidugi nõus, et meil on väga kiire. Kedagi ei oodata. Täname ajastati sind arvestades.”

Tedus tahtis öelda, et ka see mõttetu tund on viide, kuid pani suu kinni. Parem leppida ja kannatada. Tal ei olnud õrna aimugi, mida tähendasid pooled asjad, alates sellest Lagu nemisest.

Nad astusid tuppa ja Tedus jäi hämmastunult silmitsema keset tuba troo nivat riistapuud. Kui ta küsivalt oma kaaslaste poole vaatas, leidis ta selle laia suuga irvitamas.

„Ei, see ei kuulu nende tubade standardvarustuse hulka. Ma ei tea, kas sina oled see, kes sa oled, aga siin sees võime rahulikult rääkida, salvestus seadmeid ei ole. Me läheme – täpselt nagu kokku leppisime.”

„Leppisime või?”

„Kes sa oled?”

„Ma eeldan, et sa tead, kellele vastu tulid.”

„Leida transport, viia tulija aktiveerunud üilu platvormini.”

„Selle täpsustusega, et sinu kaasatulek ei olnud nõutav.”

„Ilma minuta ei jõua sa kuigi kaugemale.”

„Sinu kaasatulek küllalt tõenäoliselt hävitab sinu elu siin.”

„See on minu mure.”

„Nõupidamine?”

„Reaalselt peab toimuma vaid see kohtumine, kus ülekandemoodul üle antakse. Teised võivad olla virtuaalsed.”

„On sel ka põhjendus?”

„Gravitatsioon. Kaupmehed ei salli seda.”

Tedus noogutas aeglaselt. „Kas hoonet väljastpoolt ei jälgita? Õhu liikluskontroll?”

„Äike. Süsteem on igivana ja lülitub iga järsema elektrivälja muutuse puhul paariks sekundiks välja. Mul on seadmed, mis omakorda tekitavad sarnaseid häireid. Maja väljastpoolt ei jälgita. Milleks?”

„Tuleb äike tellimise peale?”

„Siin on suvel alati äikest. Palju sa Vilhelest tead? Raske planeet, päikesele lähedal. Elliptiline orbiit, aastaajad vahelduvad vaid tänu sellele. Umbes kolm nädalat siinses kolmekuulisest aastast on ekvaatori lähistel temperatuur üle vee külmumispunkti. Nii et sa oled siin kesksuvel, kolm päeva pööripäevani.” Ta mühatas.

„Itiretadd on üsna sirgelt põhja? Mingi neli tuhat kilomeetrit?”

„Jah. Ma soovitan tungivalt tutvuda selle masina juhtimisega järele jäänud poole tunni jooksul. Kümme minutit enne kohtumist peame siit liikuma hakama.”

Masina all jooksis määrdunudvalge, üksikute väljaturretavate kaljurah nudega maastik nagu hiigelsuur lihvimislint.

„Ei meeldi?” oli Gasteen rohkem nagu jutujätkuks küsinud, kui Tedus sõidu kiaknast eemale kummardus ja end toolipõhja peitis.

„Ei meeldi jah. Just, lihvimislint – selline primitiivne mehaaniline, mida mõned käsitöölised kasutavad, kui sa näinud oled – tuleb silme ette. Need rahnud.”

„Ma arvan, et tean, mida sa mõtled,” noogutas juht. „Tegelikult on kogu planeet kaks hiigelliustikku, mis pooluselt ekvaatori suunas voolavad. Vahel dumisi sealjuures, kaks tuhat aastat üks ja kaks tuhat aastat teine. Natuke üle nelja tuhande aasta võtab siin kevadpunkti pretsessiooni täisring. Te ei saanud aru?” Ta riivas pilguga Tedusi ja nendega linna taga mingil hüljatud maandumisplatsil ühinenud Zätereiti. „Mingi oluline sulamine toimub vaid sellel poolusel, mis periheelis päikese poole on, teisel on kogu aeg väga külm. Kahe tuhande aastaga kasvab seal jääd kuni 20 kilomeetrit juurde. Kui telg end niipalju pöörab, et seal suvi algab, voolab kogu jääkilp ühe hiidliustikuna ekvatoriaaljärvedesse. See on muidugi palju keerulisem, kuid põhi mõtteliselt toimub see nii juba 20 miljonit aastat, sellest ajast, kui üilud seda endale sobivamaks üritasid kruvida ja neil midagi viltu läks.”

„Mida nad tegid? Muutsid planeedi orbiiti?” küsis Tedus uskumatult.

„Näib nii. Seda annab tagasi arvutada kõigi teiste planeetide orbiitide järgi. Aega, ma mõtlen. Ja geoloogilistest ladestustest on selgelt näha, et rohkem kui 20 miljonit aastat tagasi oli planeet ühtlaselt külmunud. Siis on jäljed min gist katastroofist ja hiljem on tasapisi stabiliseerunud tänane olukord.”

„Kuidas nad seda tegid?”

„On igasuguseid teooriaid,” muutus Gasteen korruga sõnaahtraks ja vaatas Zätereiti poole.

„Toimunu on igal juhul meie praeguse tehnilise taseme jaoks pöörane,” poetas see ebamääraselt.

„Ka Föderatsioonile?”

„Gasteen, ma juba vabandasin,” ohkas vana kosmosehulkur. „Teisalt, sa töötad terve teadliku elu, viisteist aastat kellegi heaks ja siis oled solvunud, kui saad teada, et ta pole päris see, kelleks sa teda pidasid. Kelle viga see on?”

Tükk aega valitses vaikus.

„Millised siis on need teooriad, kuidas Vilhele orbiiti mõjutati?” katkestas Tedus lõpuks vaikuse pisut teeseldud süüdimatult uudishimulikult toonil.

„Noh, üks on, et anti mingile piisavalt suurele vabale planeedile sobiv kiirus ja nurk ja lasti sel Vilhelest mööda lennata nii, et planeet kaotas orbi taalliikumisenergiat. See seletaks ka teistest planeetidest erineva elliptilise orbiidi. Piisavalt suure massi õiges suunas liikuma panek võtab muidugi sajandeid, võib-olla aastatuhandeid aega, kuid me räägime terve planeedi orbiidi muutmisest miljarditeks aastateks. Oletades, et nad arvestasid midagi valesti ja möödalendav, eeldatavalt põhiliselt jääst planeedihakatis purunes, sele taks see nii Vilhele tänase pehmelt öeldes mitterahuldava olukorra kui ka selle, et toda jurakat pole kusagilt leida. Kaksikümne miljonit aastat ei olegi eriti palju, kui sa liigud alla saja kilomeetri sekundis, eks ole. Vastu räägib sellele nii vanade suuremate kokkupõrkejälgede puudumine teistel planeetidel – eeldades, et too tõeline megakomeet tükki purunes, oleks pidanud ka kõik teised planeedid paraja portsu saama – ning neid tükke peaks siiani kõik kohad täis olema. Ei ole.

Teise teooria kohaselt kasutasid nad hiiglaslikku nulldraivi, mis siis tuleks planeedi rauast tuuma juurde uputada. Sa ilmselt tead, et planeeti ei saa niisama lükata, jõud peab kusagil rakenduma ja ainus sobiv koht on tahke tuum. Ka see pidi sajandeid aega võtma ja kuigi nulldraivil näiliselt ei ole vastasmõju, keerab selliste jõudude rakendamisel tekkiv ruumimoonutus ikkagi kogu planeedisüsteemi tasakaalu pea peale. Mis jällegi omakorda sele taks, miks neil midagi välja ei

tulnud.

Kõige veidram on muidugi see, et miks nad seda üldse tegid? Sobivaid planeete ju on ja ka Vilhelele oleks lihtsam olnud kiirgustasakaalu muuta kui kogu planeedi orbiiti.” Ta vangutas pead ja jäi vait.

„Millal me kõrgemale tõuseme?” küsis Tedus mõne aja pärast.

„Alles viimasel veerandtunnil,” viipas Gasteen kabiini keskel turritavale holo graafilisele sigrimigrile ja vaatas taas nagu küsivalt Zätereiti poole.

„Siis, kui see on vaid viisakus. Nagu te teate, on kaupmeestel, Tellukal ja Impee riumil kokkulepe, et tuhande kilomeetri raadiuses üksteise asulatest lennatakse alla helikiiruse. Helikiirus, mis siinses atmosfääris on nii nelisada meetrit sekundis, on arusaadavalt formaalne piir, mis annab vaid aega reageerida tulijale ja temaga vajadusel rääkida... enne kui õhukaitse täisauto maatseks lülitada. Kuna, nagu ma aru saan, me võimalusel väldiksime avalikkust, kaotame selles viimases otsas pigem tunni ja lendame kakssada meetrit sekundis nii kahekümne meetri kõrgusel, kui kaks korda kiiremini mingil mõistlikumal kõrgusel.”

„Mul ikkagi hakkab perse sügelema, kui ma alla vaatan,” urises Tedus. „Zäte reit, kas sa nõupidamise salvestusi juba vaatasid? Oled sa rahul? Võin ma mõned küsimused esitada?”

„Kui sa mõtled enda osa selles, siis jah, ma olen rahul. Selle info ja kompe tentsi piires, mis sul on, said sa väga hästi hakkama. Kui sa mõtled nõupidamist üldiselt, siis ma muidugi ei ole rahul, kuigi midagi paremat oodata ei olnud. Jah, sa võid küsida.”

Tedus silmitses teda pool minutit kopraskulmul, ilmselt üritades oma skaa lal paika panna, kui halvasti talle siis lõpuks öeldi.

„Olgu,” loobus ta lõpuks. „Kui palju neid inimesi siis sinna Sõrmusele lõpuks läheb?”

„Keegi ju ei tea. Arvatavasti oma paarkümmend miljonit aastas.”

Nüüd silmitsesid mõlemad teised kabiinisviibijad teda uskumatul ilmel.

„See on hinnang muidugi. Võin eksida kuni poolega.”

„Aga see peaks tähendama ju sadu laevu päevas!” raputas Tedus pead.

„Jah ja ei. Arvutused on muidugi väga ligikaudsed, kuid arutlegem – minu antud täpsuse piires läheb Sõrmusele viiskümmend kuni sada tuhat inimest päevas. Azialt näiteks käib Sõrmusele liinilaev, mis mahutab umbes kaksteist tuhat inimest ja reis kestab kaks päeva. Laevatäis viie päeva kohta. Ma ei ole kuulnud, et see oleks kordagi tühjalt teele läinud.”

„Sa tead selliseid asju ja sa vaikisid!” alustas Gasteen teravalt ja lõpetas siis: „Oh...”

„Seda muidugi, et nõupidamisel oli Tedus,” noogutas Zätereit, „kuid mitte mina ei ole see, kes selliseid fakte varjab. Miks nende ökosüsteem kokku kukkus? Nemad on kõige lähemal ja nemad olid esimesed. Miks sinu linn tühi on? Mind paneb pigem tõsiselt imestama, et te ei ole ise teinud arvutusi ja sellest järeldusi. Viiekümne valgusaasta raadiuses on kõigil demograafiline situatsioon sita ja väga sita vahepeal ja kellelgi pole olnud julgust põhjust välja öelda.”

Gasteen raputas pead. „Me ju teame. Miks me kokku tulime? Me teame. Aga kaugeltki mitte kõik ei ole ju läinud Sõrmusele. Ka Impeeriumisse ja vastu pidi, Impeeriumist kaugemale. Tõsi, me oleme kõiki hädasid seostanud Impeeriumiga. Statistika kinnitab, et vaid kümnendiku rahvaarvu langusest saab Sõrmuse arvele kirjutada.”

„Vaat just see on põhjus, miks ma seda nõupidamist, vabanda, aja raiskamiseks pean. Te tegelete ainult tagajärgedega ja süüdistate kõiges Impeeriumi. Mitte keegi ju lihtsalt ei kuulanud, kui lausa Hesedda – kes peaks teie jaoks autoriteet olema – suu läbi räägitakse teistest võimalustest.”

„Kõik tõtt-öelda eeldasid, et sa – te tahate ainult ülekandemoodulit.”

„Ühesõnaga, anna veel kord andeks, te hindate kõiki ainult oma piiratuse tase melt. Miks vaba ruumi elanikkond ei ole mitte kunagi levinud kaugele üle inim asustuse piiride? Väga lihtne – te sõltute paiksest tootmisest. Teisiti öeldes industriaalplaneetidest, täpsemalt isegi primaarsest tööstuskompleksist. Ka kaupmeeste tööstusasundused ei ole neist nõndanimetatud tuumik potentsiaali maailmadest kunagi kaugemal kui tuhatkond valgusaastat. Ära palun vaidle vastu, ma tean, et te ei taha seda tunnistada, kuid faktid on kangekaelsed ja meil ei ole mõtet edasi rääkida, kui vaidlus laskub sellele tasemele, et mina ütlen, et nii on, ja sina, et ei ole mitte. Impeeriumi sisealadel ei ole teil enam paikset tootmist ja Impeerium ei taha teiega kaubelda, järelikult on seal teie jaoks tühi ruum. Tühjas ruumis te ei ela, ükskõik kui vabaks te end ei deklareeri, te elate tugimaailmade ümbruses ja seega taandute Impeeriumi sisealadelt. Oh, ma tean – Impeeriumi sõjalaevad kontrollivad teie liikumist ja tuletavad end üldse igatpidi meelde. Aga teie asundused on ju lausa nende suuremate keskuste vahetus läheduses ja kahesaja aasta jooksul pole olnud peaaegu ühtki intsidenti, kus oleks mingit arvestatavat sõjalist jõudu rakendatud!

Vilhelel pole keegi puutunud ei Telluka dünastiat ega teie linnu, aga mõle mad on langenud musta masendusse ja kõõluvad väljasuremise piiril, kuigi siin pole midagi peale paari Impeeriumi kaevanduslinna, mis teiega vist kaht sõnagi pole vaevunud vahetama. Nende otsene mõju teile on null!”

„Nii et sinu arvates on kõiges süüdi Sõrmus?” mühatas Gasteen. „Muide, on aeg kõrgemale tõusta. Tedus, sa võid jälle välja vaadata.”

„Tänan,” tuli viimaselt sapine vastus.

„Süü on üks kummaline mõiste ja eriti metafüüsiliseks läheb asi siis, kui seda üritada materiaalse maailma fenomenidele rakendada,” oli Föderatsiooni luuraja vastuses tajutav pilge. „Teie arv väheneb sündivuse vähenemise arvel, migratsioonist Impeeriumi, kaugematesse maailmadesse ja Tau Sõrmusele, sündivuse vähenemine omakorda ühelt poolt tuleneb negatiivsetest meeleoludest, mida põhjustab kogu ühiskonna kokkukuivamine, teisalt aga võimendub selle läbi ja võimendab neid tendentse. Me räägime siin sajast-kahe sajast inim asumist, mis kaotavad iga päev kõigest väiksema reisilennuki jagu inimesi. On aegu, kus seda ei märgatakski. Ent seesama Azia on hea näide – nad on Sõrmusest teadnud vähemalt tuhat aastat. Kogu aeg on nende inimesi vaikselt sinna läinud, kuid see ei olnud kõneväärt. Siis, umbes kaheksa kümmend-sada aastat tagasi juhtus midagi ja ühiskonnal oleks nagu veenid läbi lõigatud. Enam ei huvitanud kedagi nende imeline maailm, kus oli tegelikult täiesti hea elada, korraga leidsid noored, et neil ei ole seal perspektiivi ja üldse ei taha nad oma vanade käändude tööd jätkata. Veerand sajandit tagasi nende kuppel hävis, sellest ajast tegutseb vaid sadam. Nagu ma ütlesin, põhiliselt ühes suunas.”

„Mis sajand tagasi juhtus?” Suurt kasvu kohalik oli kummardunud oma seadmete kohale ja vahetas kellegagi identifikaatoreid. „Nad on natuke ärritatud, aga otsesõnu ei julge tulemist keelata.”

„Sina küsid minult!” porises Zätereit omakorda oma seadmete üle kum mardudes. „Ma ei tunne Azia ajalugu. Ma ei teadnud nädal aega tagasi, et selline ilm üldse olemas on!”

„Kuidas!?! Hakkame maanduma, edasi ei taha nad meid ikkagi lasta.”

„Lase rattad välja, kuid sõida poole meetri kõrgusel maapinnast lähemale. Ma ei viitsi jala käia. Mis – kuidas?”

„Kuidas sa said meie nõukogu töös osaleda... oh. Sa ei ole isegi mitte *see* Hesedda.”

Nende ümber tõusid teravad kaljud ja siis kattis vaatevälja lumepilv; radari märkeid see muidugi ei häirinud. Nad jäid hõljuma ja liikusid umbes sõidu auto kiirusega üle lameda orupõhja kaugemal virvendava platoo poole, mille ümbrus kihas mehhanismidest.

„Jah. Siinkandis tegutseb Sztedia Bila haru. Jonomek Bila, täpsemalt Hesedda Jonomek Bila on olnud seni otseselt tegev Faravül ja kogu Kollase Tähe Taassünni projektiga. Muide, sul on veel

viimane võimalus päästekapsliga jalga lasta. Ma annan sulle otsese käsu, niipalju kui see sulle autoriteet on. Kuid nii nagu iga Hesedda vastutab teiste eest, ei tohi, mõistad, ei tohi ma sind asjata ohtu seada. Meie ei pruugi sealt tagasi tulla ja meil on omad teed. Ma ei lähe niikaugemale, et sind relväähvardusel siit välja visata, sest see oleks vilets tasu su senise hea töö eest, kuid ma tõesti palun – mine! Meie teed lähevad siin lahku ja ma ei saa edasi garanteerida su julgeolekut.”

Gasteen põrnitses talle oma kümme sekundit otsa, siis noogutas rabeledalt ja oli kahe kiire sammuga läinud. Masin rappus ja õõtsus, kui kusagile tahapoole kinnitatud kergem abisõiduk eraldus. Radaril oli näha, et see pidurdas lumepilves ja hakkas siis kiiresti tagasi liikuma, kuni juba madalalt lennates, oma sadakond meetrit sekundis ja aina kiirust kogudes kaljude vahele kadus.

„Puhh!” lasi Zätereit õhu endast välja ja raputas aeglaselt pead.

„Kas sa arvasid, et ei saa temast lahti?” Tedus oli taas seda nägu, et ei saa millestki aru.

„Nojah. Kui ilukõne maha arvata, viskasin ma ta ju üsna lugupidamatult välja. Piisavalt kaugel, et ta garanteeritult minema saaks ja piisavalt lähedal, et kui siin masinas on mingeid trikke, saame ka jala kohale.”

„Jala?” mõõtis Tedus neid sihtkohast lahutavat jääkildude ja kaljude segadikust koosnevat viite kilomeetrit.

„Olgu, mul on kergem lennuvarustust.”

„Kas sa ei taha mind natuke harida,” oli noorema mehe hääl natuke kuri. „Sa ei kujuta ette, kui abitult ma end tundsin. Olgu, ma tean Jonomek Bila nime, ma tean, et Kollase Tähe Taassünd on tegelikult Piiriasukaid – sinu mõistes Oddea-Kidi Kaubandusliitu – ja mõningaid teisi – minu jaoks veidraid maailmu – ühendav üilude tehnikaga tegelev organisatsioon. Nõupida misel aga rääkisid nad vastasseisust Impeeriumiga ja paistis, et peale sõja neid muud ei huvitagi.”

„See oligi põhjus, miks ma Gasteeni välja viskasin – sa ju tegelikult saad aru, kuigi sa ütled, et ei saa. Kasuta oma aju natuke rohkem, palun. Paljud neist tegelevad üilu tehnikaga vaid sellepärast, et sõda Impeeriumiga on ammu kaotatud ja Impeerium on ammu unustanud, et ta nende tegelastega kunagi sõda pidas. Kõige vähem aga tahavad nad, et Impeerium või ükskõik kes peale nende saaks kiire ühenduse üilu maailmade vahel. Pane tähele, ma räägin praegu olemasolevate platvormide kasutamisest, mitte uutest, ja nii tähendab see vaid paarisada maailma – paljud neist elamiskõlbmatud – siin paarisaja valgusaasta raadiuses ja Tau Sõrmust. Just viimases on küsimus. Sest kui sinnaminek veel kiireks ja mugavaks kah saab, siis enam nende inimesed ei nirise ära, siis oleks nagu vaadil põhi alt löödud. Praegu vahivad Impeeriumi ja kaupmeeste sõjalaevad Sõrmust kaugelt, mõlemal küll olemas blokaadi kehtestamiseks piisav potentsiaal, kuid kumbki ei saa ega taha seda teha. Ei taha, pane tähele, sest see on mõttetu. Sõrmuse endaga ei ole võima lik midagi peale hakata, blokaad täidaks ainult üht eesmärki – takistada inime si sinna minemast. Mõlemad saavad väga hästi aru, kui näruselt ja perspektiivitult see kõlab.”

Nende masin tõusis madalale kaljuharjale ja lõpuks avanes pilgule seal avara mägedevahelises oru keskel justkui tagurpidi keeratud supikaussi meenu tava üsna korrapärase kõrgendiku keskosa, mis omakorda natuke nõgus oli. Serva oli nii sadakond meetrit ja see oli üsna tihedasti täis kõik - võimalikke mehhanisme, alates sõidukitest ja lõpetades veidrate traadi pundardega, milles võis natuke fantaasiat rakendades ära tunda sinna nõo keskele sihtivaid antennid. Tolle kausja kõrgendiku keskosas oli umbes kolmesajameetrise läbimõõduga lage ring. Sellel polnud lund, kuigi see asus natuke madalamal, selle asemel kattis pinda hallikatest vast ruutmeetristest ruutudest mosaiik.

Zätereit peatas sõiduki ja koos ronisid nad välja, võttes oma kotid. Nad möödusid nende teele pargitud roomikutega kuubist ja tegid paraja kaare, et hoiduda Rahutoojate sõjaväemundris salgast. Kuigi neid ei proovitud peatada, vahtis neid kogu platvormi ümber kogunenud inimmass – paarsada oli neid vähemalt.

Zätereit suundus üsna sirgelt platsi keskele ja pani oma koti maha.

„Kuum,” katsus Tedus hallikat krobelist pinda. „Miks neid siin ei ole? Ma arvasin, et Impeerium on siin kõhuli otsas...”

„See on kergelt radioaktiivne. Ära tõmble, pool tundi või tund ei tee mida gi. Aga hoiab kõik aupaklikus kauguses.”

Nende jalgealune õõtsatas ja korraga tõusis tuul.

„Oh sa perse...” pomises Zätereit ja Tedusile tundus, et esmakordselt kuulis ta selle vana kännu hääles aukartust. Aga siis rabas neid sooja õhu keeris ja hetkeks tekkis kaalutus. Kui Tedus end üles ajas, oli Vilhele süngmorn taevas kadunud, nagu ka lumised mäed ja neid äraootavalt piidlev inimeste ja tehnika rõngas. Nende ümber kerkisid põlispuud.

Kuid noormees ei vaadanud ringi, hoopis taevast vahtis, häälestades kiiresti oma silmade valgusfiltreid. Päikest ei olnud. Selle asemel andis valgust kuus-seitse helendavat kildu, mis ei olnud sugugi ümmargused, ja neile oli seltsiks kaks peenikest, samuti päikesekarva triipu, mis peaaegu üle taeva ulatusid.

„Tere tulemast Tau Sõrmusele,” kostis ta selja tagant Zätereiti hää. „Laseme nüüd siit jalga, sest liiga palju pole mõtet röntgeneid koguda.”

Ent kui Tedus vaatama pöördus, ei olnud Föderatsiooni julgeoleku agent oma tavalise flegmaatilise olemisega. Mees vaatas ringi, näol aval, õnnelik ja imestunud ilme, mis ta vähemalt kolmkümmend aastat nooremaks muutis.

„Kasvata oma sitapotle rattad alla!” vedas Zätereit nooremat meest varrukast ja viimasel kulus paar sekundit taipamiseks, mida selle ülimalt lugu pidamatu väljendiga tegelikult öelda taheti. Ta pistis näidatud suunas jooksu ja põrkas peaaegu vastu teise selga, kui see ühele põlvele laskus. Tedus avastas, et mees sihib kuhugi puude vahele ja siis suutis temagi silm eristada mingeid valgeid õige mitme meetri kõrgusi silindreid, mis pikkadel liigenditel justkui lähemale hiilisid.

Esimene laeng tagas kõige lähemat, otse nende ees vaevalt 30 meetri kaugusel ettepoole kummarduvat mehhanismi, ja rebis selle tükkideks. Tedus tundis, kuidas ta kaitseriietust tabavad killud ja viskus instinktiivselt maha. Interpoli agent tulistas veel ja veel ning end vaatama keeranud endine õppejõud, kes seni vaid simulaatoris või õppelaengutega oli lasknud, kviteeris ülla tusega, et ta tõepoolest näeb kergelt virvendust seal, kus kõrgenergiakiir õhu läbib. Ta sai ka aru, et need valged asjandused seal ei ole tavalistest materjalidest, vaid ülimalt vastupidavad. Föderatsiooni relva vastu need ei saanud, kuid tulemuseks oli isegi sellelt kauguselt kõrvetav hõõgus ja surma vate püssikuulidena laialilendav praht.

„Edasi!”

Nad valisid siiski mitte väga otse mineva suuna, et mitte astuda kohati püde laks muutunud maapinnale ja leidsid end ootamatult põlispuude alt. Tedus märkas üllatusega, et vaevalt kümnekond meetrit hävingust polnud taimestik õieti üldse kannatada saanud, kui auguliseks rebitud lehestik välja arvata. Ta jõudis vaevalt mõelda, kas seal tulekahju ei või vallanduda, kui kukkus kākaskaela lehekõdusse. Ta jalg oli ühe puujuure taha kinni jäänud.

„Kohmakas vana marabu!” kuuldus ta kaaslaste kirumist ja siis aidati ta üles nii, et pigem virutati õiges suunas liikuma. Ta ei olnud päris kindel, kas jalahoop tagumikku oli illusioon või tegelikkus.

Nad peatusid umbes kilomeetri eemal.

„Miks me õieti jookseme?” hingeldas Tedus.

„Sa nägid neid asjandusi, mille funktsionaalsust ma piirasin? Need on koha like jälgimisrobotid. Ma ei ole kindel, kas nad oleksid meid takistanud või piirdunud järelekõndimisega, ja ma ei tahtnud seda teada. Kas sa neid kasutada oskad?” Ta viipas nende selgadele.

„Seljakotti kasutada? Lükkad käed läbi rihmade ja sätid selle mugavalt õlgadele, vajadusel kinnitad täiendavad rihmad...”

„Ära mölise. Need on minidraivid.”

„Olen lennanud.” Ta järgis Zätereiti eeskujuga ja tõmbas oma seljakoti külge taskust puldi. „Kui see käitub samuti kui meie omad, saan hakkama.”

„Siis – õhku! Ja hoidu puude vahele. Ja ära tegele ebaseadusliku metsa raiega!” Seda viimast hüüdis ta siis, kui Tedus raginaga läbi ühe puuvõra tungis.

Kummatigi sai ka viimane varsti juhtimise selgeks ja mõnda aega vuhisesid nad vaikides läbi rohelise segadiku, kus alailma oli aparaatideta raske otsus tada, kus õieti on üleval ja kus all ja kuhu nad üldse suunduvad.

Umbes tund hiljem hakkas Tedus märkama, et maastik muutub mägi semaks ja nad tõusevad kogu aeg. Nende kiirus kasvas. Kui nad platvormi ümbuse tihedas metsas olid saanud liikuda vaid nii kaks korda kiiremini kui joostes ja otsejoones läbinud ehk kilomeetrit 40, siis nüüd liikusid nad kohati juba 30 – 40 meetrit sekundis, hoidudes siiski rangelt puulatvadest mada lamale.

Siis hakkas siin-seal silma kaljupaljandikke, Zätereit muutis järsult suunda ja Tedus sai aru, et teine sihib üht justkui ülalt lõhestatud tipuga üsna järsku kaljukuhjatist. Nad maandusid selles tipulõhes ja esimesed viis minutit masseerisid mõlemad oma kangeksjäänud liikmeid. Siis viipas vanem mees, et teine ootaks, ja tõusis veel kord õhku ning niipalju, kui teine nägi, paigutas mingid seadmed kaljutippu.

„Nii, siia jääme laagrisse,” teatas ta siis ja ajas seljakoti maha.

„Ja mis me siin peale hakkame?”

„Puhkame. Naudi vaadet!”

Tedus vaatas ringi. Nad olid maandunud nii, et vaade avanes suunda, kust nad tulnud olid. Sellelt kõrguselt nägid nad üle metsa, mis laius aina tihenedes silmapiirini. Alles sealt oli aru saada, et nad on tõusnud sadu meetreid ja võisid arvatavasti näha ka platvormi, täpsemalt kohta, kus platvorm oli, kuid kuidugi oli seda palja silmaga võimatu eristada sinavast kaugusest. Teisel pool kasvas metsast aina tihedamalt teravatipulisi, sakilisi, justkui murtud kaljusid, kuid mingit mäestikku näha ei olnud ja arvatavasti algas kusagil, teadmata hulk kilomeetreid eemal uuesti langus. Taevast oli selge ja sinine, üksikute rümpilvedega, umbes neljast suuremast ja tosinast neid ümbritsevast väiksemast laigust päikesegrupp hakkas horisondile lähenema ja seda läbiv üksik hele triip ulatus horisondis horisondini.

„Pöörivälja läätse harmoonilised kolm kuni seitse, viiendat millegipärast ei ole, iseloomulik integraal üle kolmnurkmaatriksi annab hüperboolsed löikejooned... ei viies harmooniline läbib negatiivse piirväärtuse ja kaotab ühe dimensiooni...”

„Kas sa tead seda vana anekdooti, et laps küsib isalt, miks taevast on sinine ja isa vastab:

„Sellepärast et indutseeritud kiirguse intensiivsus on võrdeline sageduse neljanda astmega.” Saad sa ikka ise aru, millest räägid?”

Tedus vaatas teist hetke segaduses, siis muigas ja kehtas õlgu. „Mate maatiline mudel on ilus. Ja ise näha, kuidas see...” Ta viipas ebamääraselt taeva poole. „On see sulle tõesti nii võõras – arvude ilu, ma mõtlen?”

Vana luuraja vangutas ebamääraselt pead. „On ja ei ole. Kohalikel on paarkümmend eri sõna

erinevate päikeselaikude konfiguratsioonide jaoks, ent kuigi kõik nad on koolis neid võrrandeid vähemalt näinud, ei mõtle keegi kunagi sellele. Minu jaoks on need lihtsalt kummastavad ja olgem ausad, ega ma ei oleks suutnud sinu moodi öelda, milline integraal just jooneks kõdub.”

„See on ju nii lihtne...” Tedus vakatas, hirnatas siis ja jäi tükiks ajaks vait. „Siin on ilus.”

„Kohale jõudis.”

Kui ta selle peale ümber pöördus, oli Zätereit juba tõmmanud paari tüve vahele varikatte, mille ülapiind muide suurepäraselt paljast kaljut imiteeris, endale täispuhutava madratsi alla tekitanud ja valmistus tukkuma, visiir tumedaks lülitatud ja joogivoolik suunurgas.

Tedus sobras taskutes, leidis ka oma madratsi ja sättis end kaaslaste kõrvale. Umbes tund valitses vaikus. Päikeselaigud lähenesid horisondile, kuum tuul muutus tasapisi leebemaks ja pilvi kogunes rohkem.

„Kauaks me siia jääme?” ei pidanud noorem mees lõpuks enam vastu.

„Vähemalt hommikuni. Praegu otsib meid tuhandeid inimesi. Paarikümne kilo meetri raadiuses platvormist ilmselt kihab praegu inimestest ja masi natest. Passiivne jälgimine näitab sadu õhusõidukeid. Hommikuks nad tüdinevad.”

„Kas mõni tegelane ei taipa, et me oleme kaugemal ja võtab laiema ala passiivse jälgimise alla?”

„Sul on õigus. Ent mu eesmärk ei ole minema saada. Mu eesmärk on platvormi uurida. Homme hommikul liigume sennapoole tagasi. Jälgimine ilmselt ignoreerib kõiki, kes vales suunas liiguvad.”

„Ja kui ei ignoreeri? Zätereit, sa ei ole mulle mitte midagi rääkinud.”

„Mida sa teada tahad?”

„Kõigepealt sa ütlesid, et platvormi tööle hakkamise tõenäosus on väike. Ma ei mäleta isegi, mis numbriga sa ütlesid, aga kuna sa nendega väga loominguiliselt ümber käid, ei ole sel ilmselt tähtsust. Igatahes ma ei küsinud. Kui palju sa bluffisid?”

„Ma ei bluffinud. Mul oli hiljuti töötanud platvorm – tõenäosus pool. Mul olid mingid kahtlased juhendid – sellestki pool...”

„Palun!”

„Olgu.” Ent mees vaikis kõigepealt ligi minuti.

„Me oskame teatud tingimustel kasutada ülilude platvorme,” alustas ta siis. „Meie’ tähendab siinjuures Heseddasiid. Ent iga rakendus, mille välja töötlustehnoloogiat sul ei ole, on sulle lõppkokkuvõttes kahjulik. Kehtib see nii ülilude platvormi kui terve Tau Sõrmuse kohta. Kui me ei suuda neid ise valmistada või vähemalt aru saada, kuidas need toimivad, oleks täiesti tark tegu need hävitada, ometigi ei tasu seda teha ühelainsal põhjusel – ka aru saama ta, kuidas need töötavad, on praktiliste kogemuste varal võimalik õppi da, kuidas end nende eest kaitsta.”

„Hävitada platvormid, Tau Sõrmus! See on rumal, koletu ja võimatu!”

„Ei. Ma ei soovita seda tõsimeeli. Need on imelised objektid ja kuigi see on ohtlik, on inimesed õppinud ka ohtudega koos elama. Ma ei rääkinud ju sulle, et Heseddad või Föderatsioon või Interpol või kes iganes, kellega ma koos töötan, on kavatsenud neid hävitada, ma räägin, et selles mõttes pole midagi ebaloomulikku, see on lihtne ja elementaarne, pikemas perspektiivis üsna jätku - suutlik ellujäämisstrateegia. Aga ma vaidlen vastu – see ei ole rumal ja see ei ole võimatu. Koletu on nii emotsionaalne väljend, et sellega ei hakka ma aega raiskama.”

„Ja millist tehnoloogiat kasutaksid sa Tau Sõrmuse hävitamiseks?”

„Teinekord. Või annan sulle ülevaate aegruumi juhtivatest teooriatest teada oleva inimsoo hulgas?”

See võtab lühendatult umbes neli päeva.”

Tedus ainult susises selle peale. „Mida me siin õieti teeme? Katsu otsida selline vastus, millega midagi peale hakata on.”

„Mu noor sõber, see nõuaks äraarvamist, millist vastust sa ootad...”

„Palun!”

Zätereit ohkas. „Olgu, ma vähemalt üritan. Ma loodan saada ühendust oma kaaslastega Föderatsiooni Julgeolekust enne, kui kohalikud meid leiavad. Minu ülesanne on hinnata, palju siinse piirkonna inimesed teavad üilu tehnikast. Ühtlasi muidugi koguda infot Rahutoojate Impeeriumi ja Tau Sõrmuse kohta üldiselt.”

„Mind oli järelikult vaja peamiselt selleks, et keegi ütleks, mida ette võtta, kui teise platvormi kaudu või mingit muud teed saabub kohale Impeeriumi armee ja hakkab sulle pinda käima?”

„Jah ja ei. Ma olen tõesti pool aastat valmistunud muuhulgas ka platvormi käivi tamiseks. Täpsemalt olen teema vastu huvi tundnud sajandeid, kuid alles Karli torkimine andis reaalse võimaluse katsetada. Samas, ma ei ole eriline sädefüüsikaspets, nagu sa tead. Jah, ma tahtsin elimineerida ühe riskifaktori, võttes ühendust Fereega ja proovides teda mängu tõmmata. Ma võtsin sinu kaasa arvestades muidugi kaalutlusi, mille sa välja tõid, kuid peamiselt selleks, et kui sa tõepoolest soovid Heseddadega koos töötada, on see parem algus kui paljud teised.”

„Miks siis ikkagi just sina? Feree?”

„See on suur osa vastusest, kuid kindlasti mitte kogu tõde. Loomulikult on tal siinamaale meie hulgas sõpru, kes on valmis teda aitama. See kõik on hulga keerulisem ega puutu praegu asjasse, aga nii kord sajandis on tuntud leiget huvi, on's ta veel elus ja millega tegeleb. Hm, sa oled veider tegelane selles mõttes, et sa ei ole siiani eriti uurinud, mis mind õieti liikuma paneb. Mis on see, mille eest sa otsustasid võitlema hakata, ühinedes minuga?”

„Ma usaldas in Fereed.”

„Miks?”

„Ma teadsin meie sugulusest. See ei olnud hetke otsus. Sa ilmselt tead, et ma tahtsin mängu kaasa ja tegin panuse temale. Mul oli valida, kas sõja väelase karjäär Jabil – ja sa ei kujuta ette, kui igav see on! – või Hesedda ja Föderatsioon. Ma teadsin ka Heseddadest. Ma tean, et Föderatsioon on juba vähemalt minu eluaja komanud pinda kõigis piirimaailmades ja kümnekond aastat sõjaväeatašeede tasemel suhelnud Impeeriumi endaga. Mis on see, mille nimel sa võitled?”

Zätereit noogutas heakskiitvalt. „Minu töö kõige üldisemalt on tagada Föderatsiooni edukas laienemine. Ma ei tee seda loomulikult üksi ja ma ei ole kaugeltki kõige tähtsam, kuid olen pikka aega tegutsenud Impeeriumi külje all ja mul on tohutult kogemusi erinevate siinse galaktikapiirkonna rühmi tustega suhtlemisel. Impeerium on nii Tau Sõrmuse kui üilude tehnikaga tegelenud sajandeid. Olgem ausad – piiriasukad, nagu sa neid nimetad, ja kauban dusliidud, ehk vaba ruumi rahvas ei tule arvesse. Reaalne vastasseis, kui see kunagi toimuma saab, on Föderatsiooni ja Impeeriumi vahel. Must stsenaarium, totaalne sõda, mida meie kindralstaap on loomulikult ka läbi mänginud, tähendab miljardite inimeste hukku, sadade planeetide purukspommitamist, nii et neid tuleb sajandeid taastada, ja kogu piirkonna sattumist kaosesse, mis võib tähendada võõrasside sekkumist ja kogu arengu tuhandeid aastaid taga sipaiskamist saja miljoni kuupalgusaasta suurusel ruumis. Ent musta stsenariumi tõenäosus oleks kaduvväike, nii näruselt väike, et sellega ei peakski tegelema, kui ei oleks üht, kuid’.” Ta võttis lonksu.

„Lõpeta retooriline paus.”

„Me oskame arvutada ühiskondade tulevikku, kuid ääretult harva on läinud nii, nagu arvutused

näitavad. Milles võib olla viga?”

„Ilmselt selles, et te pole midagi olulist arvesse võtnud.”

„Olgu, kuidas küsimus, nii vastus. Arvutuste kohaselt ei lähe ilmselt siis, kui süsteemis tegutseb organiseeritud ja motiveeritud grupp, kes on võime line ise neid arvutusi tegema ja rakendama sihipäraseid meetmeid tulemuse kallutamiseks endale soodsas suunas. Föderatsioonis tegutseb peale Hesedda meie teada veel tosinkond sarnast suguvõsa. Me hoidume üksteise varvastele astumast ja laias laastus töötame ühes suunas. Kui me vaatleme Impeeriumi ajalugu, siis arvutuste järgi ei oleks tohtinud see tekkidagi. Me teame Fereest, kuid väga ilmselt tegutses selle nimel temast palju ulatuslikum varjatud jõud. Lühidalt, me tahame välistada võimaluse, et see jõud püüaks inimkonda ümber formeerida Impeeriumi mudelist lähtudes.”

„Me oleme ülikoolis kõiki sääraseid skeeme vaikselt ise ka läbi arvutanud. Nii mõneski kohas taandusid võõrassid liiga kergesti. Eeldades, et Rahu toojate Impeerium muutub mingi aja pärast iseenda vastandiks ja peatab inimkonna edasitungi, võiks selle toetamisel isegi mingi mõte olla, kuid ebaloogiline oleks sel juhul tohtu ohvrite hulk nende endi keskel. Martüürium mar tüüriumi, kuid seda saanuks kindlasti ka väiksemate kahjudega ette võtta. Vastu argument sellele oleks, et ega võõradki ühtsed ei ole ja vasak loib ei tea, mida parem teeb. See viimane oli üliõpilaste loll nali.”

„Hea. Vaatame asja veel laiemalt. Heseddad pole üldiselt kindlad, kas Föderatsiooni tänasel kujul midagi ideaalset on. Me näeme Galaktikas igasuguste veidrate rasside tegutsemist. Kulari riigist oled sa kuulnud?”

„Taas üks igivana legend.”

„Ei ole legend. See asus samanimelises piirkonnas, siit nii 5000 valgus aasta kaugusel, ja seal elas umbes paarkümmend miljardit inimest. Nad läksid tülli millegagi, mis asub veel kaugemal ja nende riik hävitati. Vähesed pääsesid. Kõik see juhtus umbes 50 000 aastat tagasi.”

„Kuidas nad hävitati?”

„Lihtsal ja jõhkral viisil – tähetuumadega. Ilmselt oli võõrastel mingi riista puu, mis võimaldas välja tulistada päris isaseid singulaarsusi ja tollal ilmselt ei tundud kaosegeneraatoreid. Või ei olnud neid Kulari inimestel. Kui seal tuhandeid aastaid hiljem käidi, olid ikka kõik planeedid tuhaga kaetud ja nägid võrdlemisi vastikud välja.”

„Ma küsin üle – ma tean, mis juhtub, kui singulaarsusekahurist tulistada lahin gulaeva, aga planeet? Me oleme mõne kuuga proovinud, tulemuseks oli ilus ümmargune auk ja ülivõimas plahvatus, kui tähetuum ebastabiilseks muutus, aga kuu jäi kokku ja sõjaväebaasid tihtipeale terveks.”

„Suurtel planeetidel tekitab see sellise seismilise aktiivsuse, mis on võrreldav protoplaneetidega. Planeet ise jääb tõepoolest kokku ja isegi mandrite piirjooned üldjuhul ei muutu, kuid elukeskkond hävib. Ent rääkida tahtsin ma sellest, et oletame, et kusagil on pikaealine rass, kes näeb inimkonnas ohtu. Teeme mõtteeksperimenti – kuidas sa võitleksid inimestest palju kiiremini vahe tuvate generatsioonidega rassi vastu, kes on suuteline üsna kiiresti üle võtma kõik tehnoloogiad, mis neile kätte puutuvad?”

Tedus mõtles. „Kõigepealt kindlustaksin tagalat ja üritaksin luua karan tiinitsooni. Siis ilmselt hakkaksin uurima, kuidas neid nende endi vastu pöörata. Kuidas nende ühiskond toimib, mis neid liikuma paneb...” Ta kehtas õlgu.

„Ligikaudu õige. Esimene reegel on, et sõda ei tohi vinduda. Sõda ei tohi isegi teadvustada. Vastased, ma mõtlen. Tõrjeoperatsioon tuleb läbi viia kiiresti ja siis taanduda, lootes et vastasel vahetuvad generatsioonid ja järgmine unustab sinu. Teine reegel on jah neid sisemiselt mõjutada. Lasta neil end millegi peale ära kulutada või anda neile ette midagi, mis nende hambad murrab. Kõige paremal juhul tuleb nad killustada ja osa enda heaks tööle panna, aga alati ei pruugi see

õnnestuda. Räägitakse legende – aga need on tõepoolest Urthi-aegsed legendid – inimsõduritest, kes ründasid inimasustusi kellegi teise käsul. Ent inimesed said nendega lõppkokkuvõttes alati hakkama ja pöörasid oma viha nende vastu, kes neid välja töötasid. Nüüd pöörame selle mõttes ringi – oletame, et kusagil on mingi pikaajaline rass, kes juba Urthi aegadest inimkonnaga hädas on. Olgu, Urthi riik lagunes ja natuke aega valitses vaikus. Ent siis hakkas kasvama Föderatsioon. Kuidas selle vastu võidelda?”

„Ega sa ei taha öelda, et Rahutoojate Impeerium on selline vastumürk?”

Zätereit ohkas. „Sa ju saad aru, et need on puhtad spekulatsioonid. Teine võimalus on, et Tau Sõrmus on lõks, mis peaks likvideerima inimkonna ohu, kuid keegi lõi Impeeriumi, et see oleks punniks ees.”

„On väga vähe inimesi, kes selliste asjadega oma pead vaevavad,” vangutas noorem mees pead, hääles halvastivarjatud sarkasm.

Zätereit ohkas veelkord. „Ega keegi, sealhulgas meie, ei suuda kogu aeg sellele mõelda. Meie hulgas on inimesi, kes tegelevad peamiselt sellise varjatud sekkumise otsimisega. Kui sa tahad saada tõelist mürgitust vandenõumaniakkidest, siis vestle veerand tundi mõnega nendest. Aga ka mina, kes ma olen ikkagi natuke, küll ülivähe, aga natuke sellisel positsioonil, et minu tegevused võivad mõjutada kogu inimkonna käekäiku – ma ei tohi kunagi unustada, et selline sekkumine võib võimalik olla ja ma pean suutma oma otsustes arvesse võtta mitte ainult lähisajandite, vaid sadade generatsioonide perspektiivi.”

Oma tunni valitses vaikus. Osa päikeselaike kadus horisondi taha ja tasapisi hakkas hämarduma. Eemal puude all liikusid mitmesugused rohusööjad, erksa mad neist silmitsesid pikalt kaljutippu, kuid välja inimestest keegi eriti ei teinud.

„Muide, miks sa Feree isiksust käivitanud ei ole?” küsis Tedus korraga.

„Sest mul oli teda seni tarvis nagu kalale sandaale. Pane tähele, see on väga hea kõnekujund – sa lihtsalt ei kujuta ette, kui ohtlik on ühe kala elu, kes sandaale peab kandma... Ma tean, mida sa öelda tahad, üliõpilased on minuga võrreldes ikka veel inimesed... Aga sul on õigus, on aeg käivitada Feree.”

Ta kummardus oma koti juurde.

„Oota,” katkestas teda Tedus. „Ma tahaksin enne taas paar selgitavat küsi must küsida. Feree andis sulle oma isiksuse tingimusteta, kuid minu arvates eeldades, et sa esimesel sobival juhul käivitad ta Anus. Ma ei saa aru? Me saime küll palju infot, kuid me ei pääse ial ta mälestustele ligi ilma ta isiksusetuimata. Ma eeldan, et Anu on täiuslikum kui Impeeriumi tänane tehnika, kuid see sandaalijutt nagu eeldaks, et sa näed temas ohtu?”

Vana luuraja ohkas kes teab mitmendat korda. „Sinu teadmiste tase mõjub kord värskendavalt, kord – mis seal salata – pisut ärritavalt. Ma saan ju aru, et mingil põhjusel pole Rahutoojad kunagi ehitanud suuri tehisintellekte ja seetõttu ei tea te neist midagi, ent ikkagi... TI on muidugi väga ressursinäljane asi ja kuigi Jabi arvutisüsteemid suudaksid neid kanda, ei ole teil vastavat teooriat. Ma isegi ei tea, kas see on vaid Feree temp. Saad aru, kui kusagil Akadeemias pandaks kokku korralik teadvus, vaataks see ringi ja ütleks esimese sekundiga, et ta ei ole üksi.”

„Meil on paar korda tekkinud midagi isiksuselaadset. Aga need on eran diteta olnud väga vaenulikud.”

„Nad ei ole vaenulikud. Lihtsalt hullud. Puudulikud. Vårdjad. Isetekkelised ongi sellised. Aru tuleb kasvatada... sain sõnasabast kinni – mitte nagu last. Aga korralik kasutuskõlblik TI nõuab sihipäraselt tööd. Kurat, inimesed ju liiguvad. Info liigub. Selles poleks midagi sõjalist või salajast, et muretseda kogu vajalik kirjandus ja palgata spetsialistid. Kahe aastaga oleks teil TI-sid virmas. Mõttele selle

üle.”

„Ma arvan siiski, et neil hirmudel on oma alus. Arusid ei ole ka Föderat sioonis palju. Kuigi ma ei tea põhjusi.”

„Ei ole palju. Väga suur osa inimkonnast tõepoolest väldib TI-ga mässa mist. Oma osa on alateadlikul konkurentsikartusel, kuid oskamatutes kätes on aru tõesti ohtlik. Kõik vajalikud arvutused teevad ära arud, mis ei ole teadvuslikud. Selles mõttes on Impeeriumil ju õigus – midagi teil tegemata ei jää. Et ennetada su küsimust – jah, ma oleksin isegi üsna pettunud, kui Feree isik - sustuum hunnikus väga kavalaid lõkse ei sisaldaks. Sama asja teine pool – TI suur eelis tavaliste arude ees on see, et mingid arvutiviirused või muud tüüpi loogilised pommid neid rivist välja ei vii, sest – vabanda see elementaarne targutamine – nad *saavad aru*, mille üle mõtlevad.”

„Nii et lühidalt – sa teadsid, et Feree räägib sulle igal juhul ainult niipalju, kui ta tahab. Et ta mingil viisil su Anu kinni jooksutab, seda sa ei kartnud. Ent ilmselt on temalt saadul igasuguseid aja ja järjepidevuse kontrole, millega sa mingil põhjusel jahmerdada ei taha. Minul tuleb esimeseks pähe, et teda on vaja siin käivitada sellepärast, et siin ei ole riistvaralist potentsiaali mingit jama kokku keerata. Mis tähendab ühtlasi, et ma ei saa taas aru, mis mu ümber toimub.”

Zätereit ohkas. „Tegelikult ju saad, kuid taas mängime me seda mängu, et kes esimesena ütleb.”

„Ma ei ole kindel, et ma õiges suunas mõtlen.”

„Kangekaelne kah veel... Olgu, millal sa viimati Fereed füüsiliselt kohtasid?”

„Hm...” Tedus kaalus sõnu. „Ma võin aru saada... Ei, ma pean seda kõige toimunu valguses isegi ainuvõimalikuks, et Tau Sõrmus oli ainus, ülim põhjus, miks info sinu kätte sattus. On siin väline side?”

„Ei, niipalju kui see minust sõltub.”

„Mul ei ole jäänud muljet, et Pind väga radiofitseeritud oleks... Ohh.”

Järgmine tund valitses pisut teistsugune vaikus. Föderatsiooni agent näis tukku vat, noor impeeriumi õppejõud aga kirjutas tühjuses, haarates endal teine kord veidratest kohtadest kinni. Lõpuks ta tuli justkui mingist teisest maailmast tagasi ja silmitses pikalt teist meest. Ilmselt oli Zätereit siiski kaaslase tegemistest teadlik, sest ta porises üles vaatamata ja end millimeetritki liigu tamata: „Seda nimetatakse mõnikord desinfitseerimiseks.”

„Kas see on Malle töö?”

„Jah.”

„Ja see, kes mind aitas, oli Anu?”

„Jah.”

„Ja kust ma võin kindel olla, et ma ei vahetanud Malle sigadusi Anu omade vastu?”

„Tedus, sa ilmselt tead, et igal arul, mis juhib pesumasinaid keerukamaid asju, on määramatuse risk. Kui sa ei taha just väga jäika, uimast ja ruma lat vidinat, sisaldavad kõik välismaailmaga suhtlevad rakendused tuhandeid ja tuhandeid võimalusi olukordadeks, mida juhendis kirjas ei ole. Mis nimi sel Impeeriumis oligi... Guli Astuja probleem – tead?”

Tedus krimpsutas nägu. „Gümnaasiumi esimene aasta. Täpset sõnastust muidu gi peast ei ütle, aga mõte on selles, et kui robot kõnnib munaväljal ja munad veerema hakkavad, ei tohi ta ikkagi ümber kukkuda, sest kukkudes litsuks ta laiaks rohkem mune kui edasi astudes. Ehk „ainult enesetapja ehitab dünaamilises keskkonnas puhta katkestusjuhitud süsteemi”.”

„Pikaajalise koostöö alus on usaldus. Usaldus tuleb ära teenida. Mõlemalt poolt. Saad aru, Feree ei taha sulle halba. Ent tal on omad eesmärgid. Mul ka. TI-d on tavalistest arudest samapalju üle kui

inimene loomast. See analoogia läheb kohe vildakaks, kuid on mööndustega laiendatav, et loomad on enamasti kiiremate reflekside ja vähemate vajadustega. Malle suutis Jabi arvu tisuüsteemides teha mida iganes, siin mul Anuga ühendust ei ole. Need olid eellaetud protokollid.”

„Ehk teisiti öeldes sorkis Anu mu arvutis kogu lennu aja.” Ta mõtles hetke. „Ta ei peaks ju ikkagi vabalt ligi pääsema?”

„Ei pääsegi. Jätame selle, sul on hiljem lõpmatuseni aega kontrollida. Mina ei roninud tuuma, juhendid olid avalikus alas. Ma käivitan Feree.”

Ta ajas end küünarnukkidele, sirutas käe kotti ja vajutas kobamisi mingit lülitit. Tasapisi tihenes nende kõrval õhus kolmas madrats sellel lamava Feree ga. Möödus taas tund. Pimenes, ent taevasse jäänud triip andis palju heledamat valgust kui täiskuu.

„Nii, sa hakkad pilti ette saama,” mühatas Zätereit lõpuks.

„Jah,” noogutas Feree. „Vabandust, teie arvutid on üsna uimased, mul läheb mõtete formuleerimiseks kohutavalt aega. Nii et Tau Sõrmus. Ja sa suut sid platvormi käivitada. Tedus on kenasti hakkama saanud. Millega ma teid aidata saan?”

„Eeldades, et su isik kunagi sünkroniseeritakse – ma ei tea, palju sa kavat sesid endale anda vabadust meid aidata. Ma loodan, et sa ei kavatse solvunud olla, et ma sind varem ei äratanud.”

Pool minutit valitses vaikus.

„Ma nägin seda ühe võimalusena ette. Ei, ma ei ole solvunud. Ma lähen nüüd lihtsustatud laadi tagasi, muidu on meie vestlus teile ilmselt piinaks ja teie arvutid ei kõlba millekski.”

„Kena. Meil jäi siin Tedusiga pooleli arutelu Sõrmuse olemuse üle. Kas sa saad meid edasi aidata? Tead sa, kaugel Impeerium oma teooriatega on?”

„Mitte eriti kaugemal, kui need igivanad arvutused, mis sul olemas olid,” vastas virtuaalisik seekord hulga lobedamalt. „Ametlikult seda ju ei uurita. Mul ei ole otsest informatsiooni, kuid vestlustest ühe projektiga seotud isikuga, ruumifüüsika instituudi professori Kravis Untli ga on mul jäänud mulje, et kuigi nad on suutnud teatud ulatuses tekitada pöörisruumi, pole mingit üht või teist teooriat kinnitavat läbimurret toimunud. Ma saadan enda käsutuses olevad materjalid, kuid vaevalt seal midagi uut on.”

„On sul aimu Rahutoojate Impeeriumi kavatsustest Tau Sõrmuse suhtes?”

„Ametlikku seisukohta või strateegiat ei ole teadupärast olemas. Samas tundub ju ilmselge, et Sõrmusel puudub sõjaline tähtsus ja poliitiliselt on tegemist ebaseadliku probleemiga. See on üksik objekt üksiku tähe ümber. Korralik sõjalis-tööstuslik kompleks nõuab lisaks inimväärsele elukesk -konnale kiiret ühendust läheduses – nii orbiidil kui teistel süsteemi planeetidel – asuvate komponentide vahel. Siin pole midagi peale raskesti ligipääsetava päratu palmisaare ja seega sobiks Pind vaid liigseks osutuvatele inimestele suurepärase eluvõimaluse pakkumiseks. Impeeriumil teatavasti aga on ambitsioon laieneda väljapoole ning liigseid inimesi selles tähenduses ei ole. Sõrmusele lahkujad on puhas miinus. Ilmselt eksisteerib mingi vaikiv kokku lepe, et siin hoitakse võimalikult vähe, kuid piisavalt laevastikku, et peletada omasid, ning irvitatakse vaikselt pihku, kui Sõrmus kõik ümbritsevad maa ilmad tühjaks imeb.”

„Kas Impeerium suudab käivitada üilude platvorme?”

„Taas puudub mul otsene informatsioon, kuid tundub ilmne, et teatud tingi mustel suudab. Kuivõrd ma nägin ka seda küsimust ette, saadan kõik enda käsutuses olevad materjalid. Sulle ilmselt ei tule üllatusena, et Rahutoojate Impeeriumis tegutsevad terved salastatud instituudid, mille ainus eesmärk on võõrast tehnikat uurida. Ametlikud uuringud ülikoolides on vaid jäämäe tipp. Juhin tähelepanu ühele kaardile.” Mõlemad elusalt kohal olevad mehed tõid selle oma silme ette. „Nagu te teate,

formeeritakse Pind Armageddonis ümber. Teades, et üilud elasid meile sobiva temperatuurivahemiku alumises otsas, võib oletada, et kunagi asusid kõik platvormid kiltmaadel, kus on suhteliselt jahedam. Tähistatud on platvormid, mida on rohkem uuritud ja kes on uurinud. Nagu te näete, on ilmne oletada, et kunagi asus igal lammil kolm platvormi, ehkki on sama ilmne, et esines erandeid.”

Natuke aega uurisid mehed saadetud infot.

„Millest sa siiski järeldad, et Impeerium suudab väravaid avada?” küsis Zäte reit lõpuks.

„Ma leidsin Sõrmuse umbes 300 aastat tagasi. Impeeriumi jaoks, eks ole, sest kõigi siin läheduses elavate rahvaste jaoks, rääkimata Pinna enda asuka test, pole see iial kadunud olnud. Pole vist vaja öeldagi, et olen sellest ajast peale siin alailma käinud. Olen siin ka vähemalt ühe eluea elanud. Mul ei ole ühtki konkreetset tõendit, kuid väga pika aja peale tundub ilmne, et otsene side on olemas. Ma olen teatud tegelaste puhul täheldanud anomaaliaid nende paiknemises, ma olen leidnud ainult Jaburusel levinud viirusetüvesid ja üldi semalt DNA-d. Ma olen veendunud, et vähemalt üks platvorm on vähemalt paar korda avanenud. Ma saadan viited.”

Taas valitses minuteid vaikus, kui mehed lugesid.

„Selleks kulub päevi, et end kõigest läbi kaevata,” tunnistas Tedus lõpuks.

„Jah, aga palju huvitavam on, et mu sõbrad teatavad, et niipea, kui me oma kaaslaste aktiveerisime, keeras üks sõiduk nina siia poole ja tuleb peaaegu heli kiirusel. On kahe minuti pärast siin,” urises Zätereit.

Kümme sekundit valitses vaikus.

„Feree, kas sa ei lülitaks oma isikut vahelduseks koostööalalise laadi?” küsis Föderatsiooni luuraja lõpuks pehmelt. „Kuivõrd tundub ilmne, et sa saat sid signaali, kuigi ma ei tea, kuidas see võimalik oli, oleks minu poolt ehk tark su isiksus igaks juhuks desintegreerida?”

„See on tarbetu ja ohtlik,” teatas Feree. „Mul on siin omad agendid. Me ei ole vaenlased. Paraku võivad nad sattuda paanikasse, kui nad mind ei leia. Ma ei suuda saata mõtestatud signaali, ainult asukohamäärangu. See on ammu kokkulepe, et siis nad tulevad. Täpsemalt ma loodan, et ainususes – ta tuleb.”

„Siis ootame.” Zätereit vajutas klahve. „Saatsin talle korralduse laskuda ja tulla lähemale jala.” Ta jälgis oma masinate näite suletud silmil ja noogutas siis. „Tõepoolest üks mees. Ta jõuab kohe siia.”

Paari minuti pärast krigises mäenõlval kruus ja Tedus ei suutnud hoiduda võpa tamast, kui tulija justkui kaljust välja astus.

„Rahu olgu teiega,” lausus ta pisut kärisevas standardkeeles. „Minu nimi on Skou.”

Mehed tutvustasid end, Feree kujutis ei vaevunud seda tegema.

„Tohin ma küsida, mis trikk see oli, et mu aparaadid sind lõpus ei näida nud?” küsis Zätereit viisaka kummardusega.

„Polariseeriv varje. Ilmselt üsna sarnane su kätte. Aga parem.”

„Ma saan aru, et sa oled Fereega tuttav? Nagu me kõik ilmselt teame, alus tasid meie arvutid juba enne su tulekut üllatavalt intensiivset andme ülekannet.”

Tulija mõõtis Fereed seletamatul pilgul ja korraga ajas Tedus end sirgu. Zäte reit vaatas talle küsivalt otsa, käsi relvapäril ja siis märkasid mõlemad, et Skou seisab tardunult pärani silmi ja poolavatud suuga. Kuni nad veel kõhklesid, sest oli ju võimalus, et ta vaatab ja imestab, mida talle saadetakse, hakkas ta suunurgast ila tilkuma.

Zätereit tõusis ühe sujuva liigutusega.

„Kohe ta kukub, püüdke ta parem kinni,” lausus Feree. Nii läkski – mees kukkus teiste kätele ja nad asetaskid ta Tedusi madratsile.

„Mida sa talle saatsid?” küsis Zätereit tumedalt.

„Iseenda.” Tundus, et Feree hakkab aeglaseks jääma.

„Selleks on andmeid vähe,” raputas Zätereit pead.

„On vaja ainult sünkroniseerida,” pistis vahele Tedus.

Zätereit vaatas Fereed ja Skoud ning sulges silmad. „Rumal mina... Klooni!”

„Ei,” ütles Feree ja hajus.

Zätereit vandus vaikselt, kummardus siis, otsis kotist peopesasuuruse paki ja viskas selle kaaslasele.

„Üks varuvoodi kulub alati ära, nagu mu kogemused kinnitavad.”

„Mis temast saab? Mis Fereega juhtus?”

„See mees magab. Alati on kasulik peale suuremat infouputust magada lasta. Feree aga...” Ta vandus.

„Kuidas ta signaali saatis?”

„Ei tea.” Mees kontrollis näite Skou käele asetatud medimonitoril ja hakkas end magama sättima.

„Sellega läksin ma alt, ei hakka teisiti väitmagi. Ilmselt mingi tundmatu tehnoloogia.”

„Üilude?”

„Või tuhande teise rassi oma. Räägitakse mingitest teadvusvälja signatuuri salvestajatest... ei tea.”

„Palju see meie plaane muudab? Ja miks me siin metsas magame, kui su kaaslased kusagil läheduses on?”

„Naudi loodust! Vat ainus paha asi on, et ma pidin ütleva, et mul on siin omad inimesed ja vahendid. Et ma suudan jälgida Keskmaa õhuruumi. Ma oleksin tahtnud seni madalat profiili hoida, kuni Anu kohale jõuab.”

„Föderatsiooni laev...”

„Üks asi, mida ma Kidil tegin, oli kaupmeeste laeva signatuuri ostmine.”

„Keskmaa?”

„Kas sa üldse loed midagi? Seda lammi hüütakse Keskmaaks. Iseenesest polegi see vale nimetus, kuna iga maa asub sellelt vaadatuna täiesti keskel... vaid ehk avaramat perspektiivitunnetust oskaksin ma selle nime väljamõtlemisele soovitada. Ja paik ise on Rivendell. Ma loodan, et meil on võimalik külastada ka kohalikke haldjaid.”

Tedus nohises natuke aega. „Haldjateks nimetad sa ilmselt toda kõrval lammi rahvast. Hm, tundub uskumatu... aga ma peaksin harjuma. Nelikümmend miljonit hermafrodiiti !”

„Nad võivad selle termini peale solvuda. Tasakaalustatud.”

„Sitt jääb sitaks...”

„Mu noor sõber, mulle isiklikult võib üsna sümpaatne tunduda Rahutoojate Impee riumi üsna karge ja otsekohene suhtumine naturaalsest oluliselt erinevasse inimolemisse, kuid kindlasti ei näe ma põhjust loobuda huvitavatest kontaktidest paljalt sobimatu sõnavara tõttu. Tasakaalustatud – jäta meelde.”

Tedus pani natukeseks ajaks suu kinni. „Sa ei öelnud mulle...” alustas ta siis.

„Ei,” lõikas vana luuraja. „Kõik mu plaanid läksid veega alla. Hommikuks kihab siin rahvast. Ei ole hea, aga mul ei tule momendil ka midagi paremat pähe. Head ööd.”

**

„Noh, kuidas on?”

Zätereit oli tõenäoliselt maganud, kuid tema puhul võis kindel olla, et mingi vaim sel ajal ümberringi toimuvat jälgis, ja kui Skou istuli tõusis, jalad maha toetas ning kätega nagu masseeris, kergitas ta silmadele vajunud visiiri, mis pehmeks ja vormituks lülitatuna vana kaabulotti meenutas, ja esitas oma küsimuse.

„Ma ei ole kindel, kas ma oskan nii keerulisele küsimusele vastata.”

Zätereit mühatas ja tõusis. Ta otsis seljakotist suure termos pudeli ja kallas kahte topsi tumedat kergelt vahutavat jooki.

„Ettevaatust, see on tuline,” hoiatas ta teist Skoule ulatades.

„Oo, Tuukani kohvi,” noogutas see tänulikult, kui oli maitsnud.

„Kas siin pole midagi samast klassist?”

„Siin on teised maitsed. Seda ma pole... ei teagi kui kaua saanud.”

„Oled iseendaga kokku saanud? Sa oleksid võinud hoiatada, sest kuigi kõik läks hästi, oli see minuarust väga ebakindel meetod oma isiksus siia toime tada.”

„Veel hullem. Kuigi ma tean nüüd, et ma olen Hesedda, Skou Oldraus, tundud ka kui Indris Fara – mis on tegelikult terve meie perekonna nimi –, ei ole ma üldse veendunud, et see teadmine mulle meeldib. Ma tean muidugi, mis Fara või Fereega, nagu teda ta viimases elus tunti, viimasel paarikümnel aastal juhtus ja muidugi deblokeerusid ka kõik varasemad mälestused, kuid ma tunnen end jätkuvalt Skouna ja too vana peer tundub võõrana.”

„See ei ole nii ebatavaline reaktsioon peale nii pikka asünkroonset perioodi.”

Skou vaatas teist pikalt ja raputas siis pead. „Nägid sa seda ette?”

„Me töötasime kunagi koos. Sa peaksid vastust teadma. Ja muide, kust teadis Skou Tuukani kohvist?”

Teine mees jäi terveks minutiks vait.

„Miks sa tulid?” küsis ta siis.

„Föderatsioon jõuaks heameelega Impeeriumiga mingisuguse lepinguni, samas aga ollakse valmis sõjaliseks vastasseisuks. See on nii elementaarne, et mul on piinlik seda välja öeldagi. Föderatsioon, nagu sa suurepäraselt mäletama peaksid, on alati huvi tundnud muistsete rahvaste tehnika vastu. Kaldiokid kasutasid nii sada tuhat aastat tagasi üilude platvorme. Ettevaatlikult kogutud materjalid näitavad, et nii Impeerium kui Piiriasukad oskavad teatud tingimustel platvorme käivitada. Interpol on veendunud, et üht platvormi kusagil Jaburusel endal või selle satelliitmaailmas ja Tau Sõrmuse vahel kasutatakse suhteliselt stabiilselt. Piiriasukad tunnevad avamissignatuuri salves tajaid. Nad ise ei oska seda kokku panna TI juhtkorraldustega, aga kui Anu tegi minu jaoks arvutused, suutsin ma platvormi käivitada. Kas sa oled tähele pannud, et juttu on ikka ja ainult siiretest, mille teine ots on siin?”

„Hm, ma olen seda elementaarseks pidanud.”

„Kaldiokid ei käinud kohe kindlasti mitte alati Sõrmuse kaudu.”

„Ma tean teooriaid, mille järgi toimivad platvormid ainult tänu sellele, et Sõrmuse pöördruumiväli

laeb neid mingil meile arusaamatul viisil. Palju tõenäolisem on, et kui üilud tõesti surid välja tänu sellele, et kolisid Sõrmusele ja käisid siin vaikselt alla, on viimane siire olnud nende maailmade ja Sõrmuse vahel ja see on siinamaale platvormide seadetes ja me ei oska seda muuta.”

„Kaldiokid oskasid järelikult neid ümber programmeerida.”

„Ma saan aru, kuhu sa sihid – kui Impeerium oskaks neid lihtsalt avada ja kogu liiklus peaks käima üle Sõrmuse, oleks Pinna kontrolli alla saamine kõrge prioriteediga. See nõuaks tohutult ressursi, kuid oleks ehk isegi teostatav. Vähemasti praktiliselt selles ulatuses, et tagada kõigi töötavate platvormide kaitse ja side nende vahel. Üilude aegadest on möödas kümnendik galaktilist aastat ja tähed on laiali triivinud. Impeerium suudaks kontrollida tohutut ala, tuhandeid valgusaastaid. Ala, mis ulatub kaugele üle tänaste piiride, mis ulatub ilmselt üle suurema osa Föderatsioonigi.”

„Noh, tegelikult mitte.” Zäterei tekitas õhku kujutise. „Pigem on tegemist sellise kumerdunud ja väljaveninud padja või läätsega. Hm, see annaks huvi tavat informatsiooni astronoomidele, kui vaid teaks, milline see 20 miljonit aastat tagasi oli – no vaevalt et kerakujuline. Aga see hõlmab tõesti ligi viiendikku Föderatsioonist, ulatudes mõlemas otsas piki galaktika tasandit kaugele väljapoole inimkonna asuala, nii et sul on ikkagi õigus selles mõttes, et see avardaks tohutult Impeeriumi võimalusi.”

„Samas väidad sa, et Föderatsioon on nende kasutuselevõtuga ees? Meil näiteks sellist kaarti ei ole.”

Luuraja ohkas. „Oldu, ma ei hakka sinuga vähemasti selles osas salatsema – Interpol kardab neid niivõrd, et pikki aastaid on tehtud ettevalmistusi kõik teadaolevad platvormid vajadusel paari minuti jooksul hävitada. On tõsiselt arvatud, mis inimkonnast järele jääks, kui kõigi platvormide kaudu saabuks korraga viimsepäevarelv. See ei tähenda midagi, kaugel me oleme. Me ei suuda seda tehnikat reprodutseerida ja see on probleem.”

„Loomulikult on Impeeriumilgi kõigi ristlajate eelsalvestatud sihtmärkide seas platvormid ja tosin teist tundmatut objekti, sellega sa mind ei üllata. Tau Sõrmus ja üilude tehnika niisiis. Nii, nagu Föderatsiooni Julgeolek või vähemalt Heseddad alati teavad, kui keegi platvormi kasutab, tean ka mina juba pool aastat, et midagi hakkab juhtuma. Mis on selles nüüd sellist, et sina tulid?”

„Esiteks oli aeg küps sinuga rääkimiseks. Teiseks...” Vana luuraja silmitses oma kunagist head tuttavat paarkümmend sekundit mõtlikult ja jätkas siis teise tooniga: „Mängime lahtiste kaartidega? Kellele sa lojaalne oled? Me ei ole nii rumalad, et ükskõik millise vastuse korral relvad käiku lasta, see peaks meist mõlemale selge olema – liiga palju on võimalusi lõksudeks ja liiga palju on praegu ebamäärasust. Sina ei saa mind tappa, sest sa ei taha igave seks kaotada võimalust tagasi pöörduda ja sulle ei meeldi saada kaela paarkümmend noort Heseddad, kes tahavad nime teenida reeturi kõrvaldamisega, mina olen sinu territooriumil ja ilmse eesmärgiga sinuga hästi läbi saada. Pealegi ei ole ma öelnud midagi, mida Sõrmuse inimesed või Impeerium teada ei tohiks.”

„Ega sa ei ütlegi. Ühelgi juhul.”

„Jah, ma ütlen niipalju kui vaja. Seda teed ilmselt ka sina. Suurtest sala dustest võime rääkida kunagi mõnes Daigeri kõrvaltänava kõrtsis. Oled sa meiega või meie vastu?”

Taas oli Skou kord teist pikalt põrnitseda. Lõpuks ta muigas kõveralt. „Ei, Heseddade vastu ma ei ole. Pole kunagi olnud, ja sa ei ole midagi õppinud, kui sa ei saa aru, miks ma kunagi... miks mind pagendati. Kõik, mida ma tean Impeeriumi teadmistest üilude kohta, on selles moodulis.” Ta osutas peaga Zäterei arvuti poole. „Sa saad selle kätte, kui ma olen veendunud, et need tead mised sinu käes Heseddadele ja inimkonnale üldisemalt kasuks tulevad. Sinu näoilme järgi on selge, et sul kibeleb keelel küsimus Föderatsiooni kohta. Siin on vastus eitav – ma olen lojaalne Tau Sõrmuse inimestele. Ma olen Skou. Ma olen kogu oma teadliku elu siin elanud. Ma arvan...”

„Mina arvan, et Oldraus Fara programmeeris su selliselt, tagamaks, et sa siin kindlalt paigal püsid.”

Ja jälle valitses pikk vaikus.

Siis Skou tõusis ja ringutas. Ta toon oli mõõdetult tundetu, kui ta uuesti rääkima hakkas. „Läheme minu poole. Mul kulub aega, et oma uute mälestuste üle mõelda, ja sul on õigus selles suhtes, et esiteks ei aima ma Feree... Fara kavatsusi ja teiseks sain ma just aru, et temast võib tõesti kõike oodata. Muide, kuidas teda... Kurat küll! Kuidas mu nimi õieti on?”

„Eskoure Oldraus Fara. Eskoure nime leidsin arhiivist, seda ei kasutanud omal ajal keegi. See seltskond, kellega sa omal ajal läbi käisid, kutsus sind lihtsalt Olduks. Mina tegin niisamuti – mulle oled sa Oldu ja loomulikult olen alati teadnud su päritolu Indris Fara harust. Oldraus Fara.

Me võtame su kutse vastu. Tedus, sa võid lõpetada magamise teesklemise.”

**

„Mis me nüüd tegema hakkame?”

Tedus tammus jalalt jalale. Zätereit, kes oja ääres põlispuude varjus lama mistoolil vedeles, kergitas silmadele lastud visiiri; võimatu oli öelda, oli ta virtuaalis töötanud või oli see tal tõesti vaid tukkumise ajaks silmile tõmmatud.

„Mis sa rabeled. Siin on ilus. Kas sa tõesti ei näe seda? Muide, siin ei ole vaja kanda ultravioletkaitset, kui sa just tervet päeva ei kavatse päikese käes olla. Atmosfäär on tihe ja peab praktiliselt kõik kinni.”

Tedus silmitses oma lühikestest pükstest ja T-särgist välja ulatuvaid käsi-jalgu. „Kust sa aru saad, et ma UV-kaitset kannan? Kerge päevitusjume on mul ju Jabist peale ja see tõesti ei ole selle kolme päevaga muutunud.”

„Mu noor sõber, sa oled läbinähtav nagu asteroidi taevas. Kaks päeva hiili sid sa mööda varje ja lugesid sekundeid päikese käes, täna jalutad sa rind kummis keset aasa. Aga muidugi on mu silmadel lisaks ka UV-muundaja ja kui sa selle kiirgusvahemiku jaoks oled korruga must...”

Mees turtsatas. „Muidugi. Luuraja. Mis me tegema hakkame?”

„Veel kord, mida sa rabeled?”

„Zätereit, jätame selles vestluses kaks sammu vahele. Mina tean, et ma olen esiteks Jabi sõjaväelane ja terve elu koolitatud midagi tegema, teiseks kannan tamatu ja võõras kohas ebakindel. Ma tean ka, et üilude tehnika on 20 miljonit aastat vastu pidanud. Ma tean, et Skoule tuleb aega anda. Ma tean, et sa tahad laste usaldust võita. Ma peaksin elementaarseks, et kui sul ka pole vaja isiklikult platvormide lähedusse minna, peaksid sa ikkagi nendega kuidagi suht lema, seega vähemalt ülekandetehnika sinna toimetama? Mida sa ootad Impee riumilt? Mida sa ootad Föderatsioonilt? Mida sa ootad kohalikelt?”

Mees lamamistoolis piilus teist oma visiirkaabu alt. „Selles võrrandis on tege likult kuus osapoolt. Loe need üles ja jätkka samas vaimus, sa arvad suurema osa ise ära.”

„Üilud ise, kuigi nad on juba miljoneid aastaid passiivne osapool. Piiri asukad. Kes veel?... Oh, loomulikult võõrassid!”

Kaabulott noogutas napilt.

„Impeerium on suurema osa teabest salastanud. Praktikas tähendab see teadus tööle kivi kaelariputamist. Kuigi Impeeriumi võimalused on parimad, on teiselt poolt osatud kogu uurimine masendavalt aeglaseks ja kohmakaks teha. Piiriasukatel pole lihtsalt ressursi... Ei, päris nii see ei ole,” jäi Tedus hätta. „Täienda, palun. Ma ei tea piiriasukatest palju.”

„Kuigi me vaatlesime neid koos, on tegelikult tegemist kahe vastandliku liikumise misega – kaupmehed,

kes baseeruvad enamasti ikkagi kusagil planeetidel, ja vaba ruumi rahvas. Alati on nende hulgas mõni prohvet, kes kuulutab, et nüüd loome me täiesti uue, planeetidest täiesti sõltumatu rahva, kuid targemad teavad, et ei pääse nad kuhugi. Alati jõutakse generatsioonini, kus lapsed karjuvad oma vanematele, et sööge ise seda solki, mida te muunduritest saate, ja ma ei anna teile kunagi andeks seda surmalõksu, et ma iial gravitatsioonis vastu ei pea. Muidugi on palju miljardeid neid, kes... See on pikk jutt – rahvad, kelle laevad ja üldse kõik rajatised on veega täidetud, rahvad, kes kannavad vaakumit, rahvad, kes...

Ühesõnaga, jätkusuutlikuks on osutunud kompromiss, kus nad küll elavad tehis konstruktsioonides, kuid siiski tajutavas gravitatsiooniväljas ja imiteerivad looduslikku keskkonda, niipalju kui see võimalik on. Praktikast tähendab see siis kõiki vaheastmeid alates baasidest planeetidel, orbitaalidest tähe ümber kuni suurte mahutiteni avaruumis, kust 99% ruumist võtab enda alla park. Juba muistsed rahvad teadsid, et linnarahvas ise ei paljune. Mitte kunagi. Alati on tehiskeskkonnas iive negatiivne. Kui see ka osatakse positiivseks pöörata, on tegemist vähkkasvaja sarnase nähtusega, mis nii endale kui teistele ainult hädasid toob. Mis on nende jaoks Tau Sõrmus?"

„Tasakaal on nihutatud?"

„Õige. Lisa siia juurde teadmised, et Igava Kollase ümbruse ruum jääb iga kuue saja aasta tagant tühjaks." Zätereit tekitas õhku graafikud.

Noorem mees noogutas neid uurides aeglaselt. „Nii et umbes iga 600 aasta tagant jooksevad lähikonna maailmad Sõrmusele tühjaks. Osa põgeneb kaugemale. Siis tullakse tagasi, natuke aega on kõik hästi. Sõrmusest teatakse, mõni läheb sinna, ent olukord on stabiilne. Siis läheb tasakaal paigast ära, tekivad põgenemismeeleolud ja kui see protsess kord algab, tähendab see vali kut, kas kolida kaugemale või Sõrmusele, ja iga selline otsus venitab lõhe suuremaks, kuni paarisaja valgusaasta raadiuses Igavast Kollasest jäävad ainult mingite veidriku hävivad kolooniad ja isoleeritud planeedid... Ja siis algab kõik otsast peale."

„Jah. Lisa siia juurde veel kaks asja. Esiteks, nende juhtidel on ju kogu informatsioon olemas. Nende jaoks on see juba paarkümmend aastat kindel teadmine, et *nüüd hakkas see taas pihta*.

Teiseks, vaata, me kord juba rääkisime sõjalis-tööstusliku kompleksi loomise vajalikuks teaduslik-tehnilisest potentsiaalst – teooria, mida sulle Impee rüüsimis natuke teise nurga alt oli õpetatud ja millest kaupmehed ja ruumi rahvas üldiselt eelistavad mööda vaadata. Inimtegevusel on sadakond haru, mille eesotsas peaks olema seda edasiviiv geenius. Selleks, et need geenid sed tunneksid ora tagumikus, peab olema mitu võistlevat keskust ja igaühe selja taga kümnekond konkurenti, kellele igaühele taas järgmine kümme kuklasse hingab. Ühesõnaga, tasakaal on ka siin võimatu, on kas progress või mandumine. Selleks, et toimuks progress, on niisiis vaja vähe malt 10 000 õpetatud meest. Selleks, et saada 10 000 õpetatud meest, tuleb koolitada 10 korda rohkem, saame vähemalt 100 000 inimest, keda tuleb paarkümmend aastat tiptasemel koolitada. Niisiis, selleks, et saada need sadakond geeniusi ja hoida neid töös, tuleb koolitada tuhat korda rohkem. Selleks, et hoida ülal nende tippinstituutide ja ülikoolide struktuure – kus muide suurem osa neist ülejäänutest töötavad –, peab iga õpetatud mehe kohta olema vähemalt 10 oskustöölist, kes omal alal suurepäraselt toime tulevad. Lisame juurde nende pereliikmed ja rahvastikuahela teised lülid, peame seda arvu taas kümnega korrutama. Lisades juurde kõikvõimalikud teiste elualade esindajad sama proportsiooni alusel, lisame massikordajad, lisame taustgrupid, lisame ääremaad ja opositsiooni – sest ka ilma nendeta ei saa – ning jõuame tulemuseni, et sõjalis-tööstusliku kompleksi ülalpidamiseks on vajalik minimaalselt 100 miljonit, aga hea oleks miljard inimest, kes elavad otseses kokkupuutes, mis praktikast tähendab üht tähesüsteemi, ja mille hulgas omakorda on vähemalt kaks, aga hea oleks, kui kolm kuni viis vähemalt kümne, aga hea oleks kui saja miljonilist ühtset kogukonda – mida mõnikord ka rahvusteks nimetatakse – ja millised kollektiivselt tunnustaksid samu väärtusi, esmajoones usku sellesse, mida nad teevad. Ühesõnaga, piiri asukad, nagu sa neid nimetad, ei tule tõepoolest arvesse muidu kui kohal oleva jõuna, kelle käitumine võib

meeleheitest tingituna olla ettearvamatu.”

„Sa rääkisid sellest ka Skouga, kes ei taha tunnista selle nähtuse teist poolt. Ka Sõrmusel ei ole ega ka teki kunagi mingit sõjalis-tööstuslikku komp leksi. Suletud tee. Samas on neil potentsiaali ja võimalust ja lõpuks on nad väga kohal. Mis võõrassidest?”

„Galaktikas ilmselt ei ole ühte ühtsete reeglite järgi toimivat jõudu, sest vastasel korral oleks inimkond mõnel tema nõrkusehetkel hävitatud. Igal rahval on oma ellujäämistaktika ja kuigi need on huvitavad, ei ole inimkonnal neist eriti palju õppida liigiliste iseärasuste tõttu. Agressorid hävitavad end varem või hiljem ise, tasased surevad välja tasakesi. Ellujääjad on teiste vaate vinklist eranditeta väga vastikud. Väga harva satuvad kaks lähestikku asuvat rahvast tõusma samal ajal. Siis muidugi läheb suuremaks sõjaks, kus reeglina üks hävitatakse peaaegu täielikult; see tähendab, et ainult riismed põgenevad kuhugi kaugemale. Enamasti taandutakse tugevama ees, kes oma korda eelistab tungida suunas, kus vastupanu ei ole. Enamasti jäetakse võõra mõistusliku eluga planeedid rahule ja eelistatakse kasutada neid, mida on vaja kergelt terraformida. Sa tead seda kõike. Ma ei tea, paljude erinevate tulnukate kolooniaid on Pinnal, usutavasti tosinkond.”

„32,” suskas Tedus. „Vähemalt seda väitvat kohalikud Karli sõnul.”

„Mu noor sõber, ma tean seda numbrit, kuid osad andmed on mitu tuhat aastat vanad ja lõpuks on see kataloog käinud läbi tuhandetest kätest ning mõned ki kolooniad on üles tähendatud äärmiselt kahtlastes reisikirjades esinevate märkuste põhjal. Ära häbene, kuid ma soovitaksin kriitilisemat suhtumist algallikatesse. Sõrmus on suur – kui lõputult korrata. Kõigis neis on kindlasti vastavate rasside valitsuste agente. Me juba rääkisime ka sellest. Neil kellelgi ei ole potentsiaali otseselt sekkuda, kuid välistada ei saa üllatusi näiteks tehnika ülelöömisel. *Kui* miski tööle hakkab.”

„Seega siis ikkagi Impeeriumi ja Föderatsiooni vastasseis?”

„Jah. Ja minu ülesanne on konflikti vältida, mitte tekitada. Ma ootan Impeeriumi käiku.”

„Ja seni?”

„Maga päikese käes. Uju. Tunne elust mõnu. Muide, homme lähevad nad lapsi kuhugi kooli viima. Kaugele. Meile ei taha öelda, kuhu. Vaat kui sa suudaksid asja kuidagi selleni viia, et meid kaasa võetaks, oleks hea. Mul ei ole sellega seotud mingeid kindlaid plaane. Ausalt. Aga tahaks neid ‚Meretaguseid maid’ näha. Head lõunauinakut sullegi.”

Vana luuraja ei teinud küll ühtki liigutust, kuid oskas ka liikumatult lama des kogu olemusega öelda, et lase nüüd jalga ja jäta mind rahule. Tedus mühatas, keeras selja ja kõndis minema.

**

Ta leidis Skou nende põhilise elamispuu vastast teisel pool lagendikku, kus ta seisis kümnekonna meetri kõrgusel sarnase hiigelpuu oksaharudel, mis kergelt kühmuliseks põrandaks vormuma hakkasid. Mees silmitses kõikjal ümberringi tekkivaid kunstlikke struktuure ja kontrollis aeg-ajalt midagi oma aparaadilt, mis kahtlaselt kettsaagi meenutas.

„Sind on taas üksi ehitama jäetud?”

Skou uratas. „Leeta on omale kutsikad leidnud.” Ta vaatas kaaslast. „Kõlas see sinu kõrvus halvustavalt? Ei, see ei ole seda. Leeta on hea hing, kes peab loomulikuks teha kõik selle nimel, et vaesed tulnukad end hästi tunneksid. Ja loomulikult ei tunne nad erilist soovi tegeleda projektiga, mis neid enam eriti ei puuduta. Ma tahaksin selle siiski lõpule viia, kuigi...” Ta kehtas õlgu. „Tegelekult pole minust praegu lihtsalt millekski muuks asja ja ega minagi tea, mis tulevik toob. Fereed see muidugi üldse ei huvita.” Ta jäi vait, süvenedes endasse. „Võib-olla pole õige nii öelda? Huvitab küll, aga mingil teisel tasemel. Vana küünik minus ütleb, et ilmselt elu muutub... Ma ei tea.”

„Kes sa lõpuks oled? Kord räägid sa nagu õpetaja, kord nagu keegi võõras. Skou, kes on eluaeg siin metsades elanud.”

„Todus, ma ei ole Feree, kuigi ma tean, kes sa oled ja tean, kuidas Feree sinus se suhtus. Temale olid sa nagu poeg, kuigi ta seda kunagi välja näidata ei söandanud. Tänu sellele teadmisele tunnen sinu vastu suurt respekti, austust ja isegi teatud sooja sõprust, kuid ausalt öeldes ei saa ma siiani suu rest osast Feree motivatsioonist aru. Vähemasti ma tean nüüd, miks mind omal ajal pagendati.”

„Nüüd sa ütlesid ‚mind’,” pistis Tedus vahele.

„See on veider jah. Ma tean, et meeldivad mälestused võetakse kergemini omaks kui ebameeldivad, lisaks on kaugete mälestustega lihtsam, kuid siin on midagi veel. Midagi, mida Feree on teinud, kas meelega või kogemata.”

„Miks sind pagendati?” küsis Tedus, kui teine näis taas endasse kaduvat.

Skou häälitseis ebamääraselt; naer see ei olnud. „Ma ei meeldinud neile. Ma tegutsesin küll kogu aeg Heseddade huvides, kuid olin liiga alatu ja jõhker. Vähemalt nende arvates. Lõpuks nad tõmbusid minust eemale, väites, et ma mõjun halvasti nende renomeele, imidžile, legendile – mis iganes – ja seega toon pikemas perspektiivis rohkem kahju kui kasu. Oh, mind hoiatati mitu korda, ka varem oli olnud aastasadadega mõõdetavaid perioode, mil mind välditi, ja see oli üks konkreetne operatsioon, mille järel nad tegid mulle ettepaneku mõneks ajaks pildilt kaduda. See on pikk jutt. Lullumei, üks Hireldi sõltlasilm jageles kunagi Erdumi liiduga ja Hireldi oli vaja nõrgestada, et sellest sektorist Föderatsioonile uusi liikmeid tuleks, samas oli vaja ka Erdu mile näppude peale astuda. Praeguseks, nagu ma aru saan, on nad kodustatud, aga siis oli tegemist suhteliselt avaliku vaenuga. Paariaastase tegevuse tulemusena õnnestus mul korraldada päris korralik sõda. Mõned sajad miljonid said surma ja paar planeeti pommitati elamiskõlbmatuks, enne kui nad aru said, et keegi juhib mängu ja et see keegi on ilmselt Föderatsiooni palgal. Mina lasin muidugi õigel ajal jalga ja miski ei olnud otseselt tõestatav, kuid mõned neist panid pildi päris õigesti kokku. Kogu konflikti tulemus oli nii Interpoli kui Hesedda seisukohalt täpselt selline nagu soovitud ja minu arust on väga vaieldav, kas see ikka on negatiivne legend, et vajadusel käitub Föderatsioon, ütleme, eesmärgipäraselt.”

„Ja tollane – siis Oldu, eks ole? – meeldib sulle, aga Feree ei meeldi?”

„Ei saa öelda, et meeldib. Aga temas oli hoogu ja suurust, kui sa minust õigesti aru saad. Ferees on künism ja jahedus. Ja midagi veel... Ma tõesti ei oska seda defineerida, kuid kui ma suudan – olgu, ütleme siis, et Oldust – distantseeruda, teda mõistes, samal ajal hüljates, siis Feree on selle kõige hale vari. Just see – kui omaaegne Hesedda Oldraus oli mees, keda võis austada ja kes on ajas väga kaugel, nii kaugel, et mul puudub temaga isiklik suhe, siis Feree on kuri ja arusaamatu kombinaator minu elu taga. *Minu* elu – saad aru. Ma olen Skou. Ma olen kogu teadliku elu mõistatanud, kes ma selline olen, ja nüüd, kui ma selle teada sain, ei meeldi mulle vastus.” Ta ohkas. „Aitad mind?”

„Kui ma oskan.”

„Siia oleks vaja tükke juurde. Augud laseme esialgu täiteainet täis, hiljem kasvab see kokku. Koor peab peale jääma...”

Mõnda aega rassisid nad tööd teha.

„Mis puu ise sellest arvab?” küsis Tedus korraga.

„Puu ei arva midagi.”

Skou oli vastanud automaatselt ja alles seejärel mõtlema hakanud. „See ei ole neile fataalselt kahjulik. Kunagi lugesin üht muistset lugu, kus keegi muutis inimesi nii, et neist said muusikainstrumendid. Lugu oli kahest tüdrukust, kes muudeti flöötideks – noh, luud õõnsaks ja õige kujuga – ja see oli üsna erootiline, kui nad teineteise peal mängisid. Nad olid haprad ja ega

neile see ei meeldinud, kuid inimene on teadvuslik olend.” Ta pöördus endasse ja saatis siis teisele infot. Kui Tedus selle oma kolbaarvutis lahti harutas, nägi ta veidrat metsa, mis koosnes üksteise otsa kuhjatud majadest, korteritest ja tuba dest, kõik läbisegi ja väga õõvatekitavalt valede nurkade all.

„Mis see on?”

„Seal on kirjas, aga lühidalt on selline mets siit paar lammi kaugemal ja katab oma miljon ruutkilomeetrit. Puuliik, mida lihtsalt ei kasvatatud kokku erine vatest tükkidest, nagu meie siin teeme, vaid mis oli geneetiliselt muundatud kasvama majadeks. Ainult plaan tuli teatud keemiliste protseduuridega ette anda. Ja suunata tuli. Ent siis kaotas keegi huvi, rahvas mandus ja puud pääsesid kontrolli alt. Kuna peale toda veidrat omadust oli tegemist tugeva ja elujõulise liigiga, kasvaski kogu ala sellist arhitekti õudusunenägu täis.”

„Kas see ohtlik ei ole? Ma mõtlen, et kusagil võidakse teha midagi nii tottrat, et pärast on kogu Pind sellega hädas?”

„Selleks on Armageddon. Seal hävib kõik.”

„See võtab ju palju aega... Olgu, ega hädad ka silmapilkselt ei levi.”

„Tau Sõrmus on imelises tasakaalus. Areng toimub siin, liigid tekivad ja kaovad, aga on mitu esmapilgul raskestimõistetavat mehhanismi, millest mõned näivad meile väga äraspidised, kuid fakt on, et kokkuvõttes on Pind püsinud miljard aastat enam-vähem tasakaalus. Mõtles sellele. Ma nimetaks seda ‚jumalikuks’, kui taoline printsiip ei oleks end läbi ajaloo nii põhjalikult diskrediteerinud. Milline pidi olema tolle liigi ettenägelikkus ja tarkus, kes suutis edukalt läbi viia vähemalt saja tuhande, aga võib-olla poole miljoni aastase projekti, mis veel miljard aastat hiljem püsib ja jääb püsima ilmselt vähemalt veel mitu korda niikauaks? Milline pidi olema selle eluiga? Millised pidid olema selle teadmised, et juhtida valge kärbuse plahvatust? Mingi pite kantropus, kes alles mõtles välja raudtee või kuuraketi, on meile eris tamatult lähedal, kui Sõrmuse loojaid paika panna üritada.”

„Kas see sind muide ei sega? Sellele mõeldes saan ma aru, miks tõmbab planeetide ja ruumi poole. Seda me suudame teha. Me suudame terraformida enam-vähem sobivaid planeete ja me suudame toota kogu sädetehnika. Seda maailma me valitsem. Seda siin... siin saamegi me olla vaid lühiajalised üürilised. Kas see teadmised...” Ta ei osanud lõpetada.

„Kui paljud selle mõtlevad?” Skou mõrises omaette. „Mulle on see kodu. Ma ju tean seda kõike ja võin mõelda, et ühel päeval suudavad mu kauged järg lased aru saada, kuidas Sõrmus loodi, ja vajadusel rajada teise samasuguse. Aga kes üldse kunagi mõtleb nii kauge aja asjadele? Ma olen kolm-nelikümmend aastat vana, ehkki koos Skou mälestustega nii paarituhandene. Ma muide tõesti ei tea, vana ta on. Ta ise ka ei tea. Ta sünnikuupäev on muidugi teada ja see on 2500 aastat tagasi, kuid vahepeal on erinevatel põhjustel kadunud sajandeid, ta on maganud, on olnud ristdimensioonis ja lõpuks on ta nii palju lennanud. Ent see kõik on täps ka inimkonna teadaoleva eksis teerimisaja kõrval. Tuhanded generatsioonid on vahetunud, triljon inimest on elanud, teadmata midagi tähtedest või sädelendudest. Nende puhul me ei küsi, miks nad elasid, teadmata midagi oma planeedi saatuse mõjutamise võimalustest. Sõber, see on jama.”

„Niimoodi vaadates ei ole mingit tähtsust Impeeriumi ja Föderatsiooni vastas seisul. On see elu siin ja see läheb igal juhul edasi.”

„Näed, sa hakkad juba mõistma.”

Tedus noogutas aeglaselt. „Ma ei jää muidugi kindlasti kohe siia metsa paigale. Mis siin üldse veel on?”

Skou silmitses teist arupidavalt. „Sind ma tean. Sinust saan ma aru. Sinu võtak sin ma heameelega

homme kaasa, kuid Zätereit... Ma olen rääkinud oma motivatsioonist – ma ei luba neid lapsi kasutada etturina suurte mängus.”

„Zätereit neid vaevalt tüütama hakkab. Kui ma temast õigesti aru saan, eelistaks ta sinult infot saada. Ent ta ju ilmselt ootab kontakti Impeeriumi poolelt. Minuarust on ta passiivne muidugi ainult niikaua, kui Anu tuleb. Siis hakkab ta ise tegutsema.”

„Jah, Anu. Kahest päevast kahe nädalani, olenevalt kui hea kaart tal on,” noogu tas Skou. „Ega sa mulle ei ütle... hm, vaevalt sa teadki, mis tal plaanis on?”

„Ega ma ei tea jah. Ta ju ei räägi, ajab ainult filosoofilist jura. Aga mina saan temast niipidi aru, et esiteks ei ole ta kohalikest eriti kõrgel arvamusel ja teiseks tahab ta konflikti vältida. Saad aru, tema arust loeb ainult Impeerium ja Föderatsioon.”

Skou mõtles oma viis minutit ja lõpetas näomoonutusega, nagu oleks just midagi eriti vastikut hammustanud. „Võib-olla on sul õigus – mul on kasulik teda silma all hoida. Tulge homme meiega.”

Pörsad kotis 3 – Valed

Pimedus oli raske ja täis tihedat tuult. Ainult üks hele vööt põhjas ulatus kümme kond kraadi üle silmapiiri ning Armageddoni jõududes kõigest kümme tuhat aastat tagasi kokkukortsutatud kaljumass, mis kõrgus tardunud ja kohati murenenud tormimerena, sai sellest vaid vaevuaimatavalt tumepunase külje. Tuule ürgnukker ulg oli ainus hääl, oli selge ja külm. Musta taevas se kerkival mäenõlval olid majasuured lohmad telgid klam merdunud vaiadega kivisse ja tundsid ennast halvasti sellel pinnal, kus kõik oli valesti – viltu. Kallak jätkus allapoole nii kaugele kui silm seletas, kumerdudes külgedel ja üleval. Laager oli pilvedest kõrgemal ja inimesed tundsid seda igal siinviibitud hetkel – õhk oli hõre ja hingata oli raske. Tähti ei olnud, sest peale üksikute meteoriidisähvatuste võltsi hetkelise valguse polnud Sõrmuse taevas näinud tähti Loomisest peale miljardi aasta jooksul.

Läbi telkide seinte viras sees põlevate lampide hatune halo. Keegi ei maga nud, kõik ootasid.

Suurima telgi kate kerkis korraks, sulgus taas, ukseavas vilksatas sisenev inimkuju.

„Pane kate kinni!” siunas kannatamatu bariton, kuigi selleks hetkeks oli kate ammu omal kohal.

„Mõelda vaid, tund tagasi olime siit otsejoones vaid paarisaja kilomeetri kaugusel, hingeldasime palavusest nagu kalad kuival ja laadisime seda kola kirudes lennukisse,” jätkas sama hääl. „Nüüd ma muidugi pean oma sõnad tagasi võtma telkide vajalikkuse koha pealt ja muide, ma lõdisen külmast.”

Siseneja, noorepoolne pikk tõmmu mees, oli tõstnud käe silmade ette, et need peale õist pimedust valgusega harjuksid, nüüd heitis ta vaid ühe tüdinud pilgu kastivirnade vahel kõssitavatele tekki mähitud kujudele ja astus keset telki kokkulükatud laudade juurde, millel kõrgusid sisselülitatud aparaatide kuhjad. Ta peatus vähemalt viiekümneaastase turda telliskivivärvi näoga mehe selja taga, kes ekraani ees istudes rääkis vaheldumisi seal vilksatavate kujudega ja veel kellegagi, hoides käes telefonitoruga sarnanevat eset.

„Noh, Orem?”

Mees ei vaevunud pead pöörama. „Kas Aigur on ta tabanud?”

„Jah. Jälgimisjaama teateil liigub ta enam-vähem täpselt arvestatud trajek toril.”

„Kas sa ei looda?”

Teine kehtas õlgu. „Ma olen näinud palju asju kukkumas. Meteorite ja muud koli. Impeeriumi ristleja tulistas laeva. See on suur kild, enam kui piisa valt suur päästapaadi jaoks, aga milline on tõenäosus, et seal sees...”

„Ta tuleb liiga ilusti. Ta läbis pöörivööndi ja suundub otse siia. Ta oleks võinud siit miljoni kilomeetri kaugusele sattuda.”

„Või tahtis miljoni kilomeetri kaugusele ja sattus siia... See selgub kolme minu ti pärast. Kui ta käitub nagu normaalsed esemed, kukub ta, nagu arvestatud, teisele veerule, täpsustatud andmetel siit kaks kilomeetrit...”

„Nii lähedale?” Korruga hakati ruumis nihelema ja selgus, et tumedates varju des väljaspool laua kohal oleva heleda lambi sõõri on veel oma kuus-seitse inimest.

„Jah. Hilja on kuhugi minna. Ja tipp on ikkagi vahel. Saame muidugi põru tada. Ja ma juba hoiatasin tehnikuid – kui kive sadama hakkab, lülitavad nad kaitse välja sisse. Ja kui ta atmosfäärilt rikošeteerub, võib ta veel kuni kilo meetri kaugemale sattuda.”

„Mitte lähemale?” Varjudest ilmus naine, kes oli paljude eeskujul kanda deni mähitud tekki, mida ta lõua all koos hoidis.

Mõlemad pöördusid vaatama, Sith kummardas enne vastamist, kergelt kuid lugupidavalt.

„Ei. Me arvestasime ka selle võimalusega ja seetõttu valisimegi just selle paiga siin.” Ta heitis pilgu aega tagasi lugevale kellale ekraani ülaservas. „Aga ma muidugi soovitaks maha istuda. Vaid kaks minutit.” Ta astus ühe ekraani juurde ja kummardus, vajutades alla mingi klahvi.

„Aigur, ikka veel mitte mingit aktiivsust?”

Teiselt poolt kostis vaid lühike tüdinud naerupahvak. Ka Orem mühatas ja, hoides pilku korruga kolmel ekraanil, tõstis pihus olnud riistapuu suule lähe male. „Kõik tähelepanu! Valmisolek miinus kaks minutit.” Ta lasi asjanduse rippu ümber kaela olevale nõõrile ja vaatas teiste poole.

„Sith, roni parem juba masinasse,” ühmas ta mehele ja vaatas siis naise poole: „Maie, tunned sa midagi?”

Too naeratas ja kehtas õlgu. „Ma tunnen sinu ärevust ja lootust, mida sa maha surud. Ma tunnen Sithi rahulolematust sinu skepsisega ja palju muud siin ümber, ent paraku on see kõik.”

Sith oli vahepeal telgist välja läinud ja inimesed kuulsid ta häält: „Seal ta ongi.”

Maie ja mõned teised olid talle järgnenud ning ka teistest telkidest oli inimesi välja tulnud. Nüüd ei olnud enam pime, sest pea kohal lõõmas erevalge tulekera, mis kiiresti lähenes, näis peaaegu otse nende peale kukkuvat. Sellest sirutus ülespoole pikk hõõguv samm ja kui inimesed laotust uurisid, näis kera ise samba punaka hõõguse taustal sinakasroheline. Keegi karjatas ja sattus vist paanikasse, igatahes oli kuulda rabelemist ja peale seda veensid mitu häält, et kera läheb mööda ja telkide ümber on kaitsevõli ning seega on laagris ohutum, kui proovida mööda mäge eemale joosta.

Sith pööras pilgu ära ja kattis silmad käega, et uuesti ümbrust näha. Maie oli juba roninud sealsamas telgi kõrval seisva auto istmele, ent ukсед olid lahti ja ka naine piilus läbi sõrmede ülespoole.

„Kes see oli?” küsis Sith talt vaikselt, osutades peaga sinnapoole, kus intsi dent oli toimunud. Ta ei roninud veel autosse, vaid seisis uksele toetudes.

„Karia vist... mis sul sest praegu?” vastas naine pead pööramata.

„Et ta rohkem päästeretkedele ei satuks.”

Naine turtsatas kannatamatult: „Juhtub ju... Ja võib-olla selliseid retki rohkem meie elu jooksul ei tulegi.”

„Ei tohi juhtuda. Ei kuku päästapaat, võib mõni muu ekstreemne olukord ette tulla ja ma ei saa usaldada inimesi, kes nii vähesest paanikasse satuvad.”

„Peame me sellest praegu...”

„Vabandust, ema.”

Tulekera oli nüüd madalal ja kuigi oli valge nagu päeval, oli selgelt näha, et see kukub teisele poole mäetippu. Korraga muutus valgus veel eredamaks, langevast helendusest allapoole, vastu maapinnale söötsid kollakad tulejõed.

Sith startis teistest eemal asuva telgi juurde, mille kõrval seisvate masinate katustel oli kaameraid ja radareid.

„Kas ta on kaamerasse püütud? Mis see on?” hüüdis ta õieti kellegi poole pöördumata.

„Ta pidurdab!” teatas kellegi hääl.

„Kiirgust ei ole. Ei radiatsiooni, säderesonore ega gravitone,” lisati kusa gilt.

Tulepalli kukkumine aeglustus nüüd silmnähtavalt ja see hakkas mäeharja taha kaduma.

„Keemilised raketid?” pakkus keegi kõhklevalt.

„Kontrollida!” röögatas Sith.

Prahvatuslega jõudis nendeni kilomeetreid sekundis atmosfääri läbinud keha lööklaine, edasi oli vestlus võimatu läbi jätkuva mühina ja undamise. Sith spurtis tagasi auto juurde, vinnas end istmele ja virutas ukse kinni.

„Just praegu kinnitas Orem, et objekt tõepoolest pidurdab, ja ilmselt atmosfäärigaase kasutades, mis omakorda näitab, et sel on mingit liiki reaktor terve,” pasundas keegi nende vahel konsoolil vilkuval monitoril. „Olen kindel, et neid, kes nüüd seda ülekannet vaatavad, saab iga hetkega rohkem. Niipalju, kui ma siit näha võin, on otseülekandele lülitunud ka peaaegu kõik meie naabrite kanalid. Kasutan viimaseid jäänud sekundeid, et veel kord korra ta toimunud – kui on veel kedagi, kes ei tea – umbes kaks tundi, täpsemalt kell 8 ja 32 minutit Keskmaa standardaja järgi tulistas Rahutoojate Impeeriumi ristleja Sõrmusele lähenevat tsiviillaeva. Laev näis purunevat, ent mitmed suured tükid jõudsid keerisvööndini, sest läheneva laeva joonkiirus oli vähemalt 2000 kilomeetrit sekundis. Need kõik on muidugi kaudsed andmed, igatahes umbes tund tagasi avastasime keerisvööndis umbes viiekümnemeetrise objekti ja tulime siia, lootes, et tegemist on terveksjäänud päästepaadiga, ja nüüd olemegi siin Putamanjaku mäel ja ilmselt on seal keegi ellu jäänud, sest „kild” pidurdas. Ma vist ei peaks ütleva *ilmselt*, kuigi me kõik loodame, et saame inimestele abiks olla... Asjandus kadus mäeveeru taha, korraks sähvatas!” Kogu aeg oli kõne taustal kasvanud müra, nii et lõpp peaaegu kadus sellesse.

„Sa kuulad avalikku uudistekanalit? Ja miks see kuradi reporter ei võinud autosse ronida. Lõugab seal väljas...” urises Sith.

Isegi autos oli tunda, kuidas maapind võpatas. Valgus kustus samal hetkel ja taas saabus punakas pimedus.

„Tunned sa midagi?” küsis mees mootorit käivitades ja tipu suunas sõitma hakates. Naine ei vastanud, ta nagu mediteeris suletud silmil. Teisele ekraanile konsoolil tekkis Aigur, kes enne nende poole vaatamist korraga veel kolme kõnet pidas.

„Sa juba läksid?” küsis ta siis.

„See ju maandus vaikselt.”

„Maie?”

„Tajub ilmselt midagi. Ei taha segada. Küll ta ise ütleb.”

„Julgestus? Teadusgrupp?”

„Las nad mõlemad tulevad harjani. Sõduritele vaatasime juba varem välja võima likud positsioonid mäeharjal, nii et nad jääksid ise suurema kalju massiivi varju. Ärgu nad esialgu kedagi ligemale lasku.”

„Reporterid? Nad nülivad su selle eest elusalt. Nad muide on juba sõduri test ees.”

Sith oli selle aja peale juba mitusada meetrit laagrist eemal, nüüd heitis ta korraks pilgu üle öla tagasi.

„Las meie oma järgneb mulle 100 meetri kaugusel, kui ohtu pole, kutsun lähe male. Teised jäägu koos ülejäänutega mäeharjale. Las sõdurid lasevad nad headele vaatluspositsioonidele – lõpuks ei vastuta meie nende eest.”

Aigur noogutas kiiresti ja pöördus ära.

„Seal on keegi,” ütles Maie tasa.

Nad olid ületanud mäeharja ja laskusid teisele poole. Sith kirus omaette, sest kuigi mäehari oli suhteliselt sile, nii et seal sai autoga sõita, oli ta ometi kogu aeg juhtimisega ametis. Vaid aeg-ajalt välgatas tulede valgel eemal kõhutav suur must kogu, ent liiga põgusalt, et seda korralikult uurida oleks saanud. Siis aga vupsasid üle mäeharja veel teised autotuled, korraga rebestas pimedust hele prožektorikoonus, mis hetke otsivalt ringi kobas ja siis taevast tulnud kogul tardus.

„Seal on vähemalt kolm inimest,” lausus Maie. „Tajun väga tugevaid tundeid, viha, lootust, tajun, et toimuv on väga tähtis, ent sellega on seotud sünged saladused.”

„Et nad elusalt siia jõudsid? See pole niisama...” küsis Sith kõhklemisi.

Naine raputas pead. „Mitte ainult. Midagi suurt on sündimas. Midagi tähtsat. Kui ma vaid...” Ta vaikis hetke, raputas siis pead ja vajutas üht klahvi monitori lähedal, et Aiguri tähelepanu endale tõmmata.

„Seal on inimesed,” ütles ta lihtsalt.

„Kas kõik kuulsid!” Oli mehe esimene reaktsioon. „Sith, võib-olla oleks parem peatuda.”

Sith piilus ta poole kiirust vähendamata, sellal kui Maie taas silmad sulges. Aigur ootas hetke, siis ühmas: „Olgu, nagu ma aru saan, lähed sa lähedale?”

Sith ei tarvitsenud enam vastata, sest masin peatus vaevalt viiskümmend meetrit taevast tulnud objektist. Mees lülitas sisse kõik tuled, mis autol olid, ja kontrollis kiirustades mitmesuguste aparaatide näite.

„Te kuradi reporterid – öeldi sada meetrit minu taga!” röögatas ta siis aparaati. „Orem, tulista neid, kui nad korraldust ei kuula.”

Tagant kostis solvunud protesteerimist, kuid teine auto peatus vähemalt kaks korda kaugemal.

„Transleeri vähemalt,” pakkus keegi sealsetest solvunult.

„Võib,” ühmas mees käelaba pikkust pisut muistset plekist taskulampi meenu tavat seadet öläle kinnitades ja vaatas siis kaaslase poole. Viimane oli peale mehe röögatust võpatusega silmad avanud ja ootas nüüd ainult, ukselink pihus.

Nad astusid välja ja seisatasid. Masinas ei olnud nad seda tundnud, aga õhus hõljus tugevat kõrbelõhna ja taevast tulnud müraka poolt kiirgus tunta vat kuuma.

„Näete?” küsis Sith kelleltki ja vedas siis auto tagaosast välja roboti. Seade ärkas ellu, ajas end kuuele jalale ja vaatas oma mehaaniliste tajuritega uudis tades ringi.

Sith seisatas korraks veel pingsalt ettepoole vaatava Maie kõrval ja ohkas: „Läksime?”

Naine noogutas ja nad kõndisid ettevaatlikult lähemale, robot kolm sammu tagapool järgnemas.

Võõras laev lebas ebamäärase kolmnurkse koguna otse kaljudel ja tundus olevat vigastamata. See oli ebamääraselt voolujoonelise kujuga, kuid inimesele ei öelnud võõras konstruktsioon midagi. Väliskate oli ikka veel pea hõõguseni kuum.

„Kus tal luuk võiks olla?” küsis Sith ebamääraselt, oskamata korraka mida gi peale hakata. Maie kehtas õlgu.

„Ootame, kas robot või teised kaugemalt saavad midagi huvitavat teada,” otsustas Sith lõpuks.

Nii möödus paar minutit, siis kostis laeva ühe otsa juures, neist vast paar kümmend meetrit eemalt ühest hämarast sopist, kuhu prožektorivalgus ei ulatu nud, kolinat. Nad vaatasid teineteisele otsa ja kiirustasid siis sinnapoole. Neile järele rutanud robot kallas nüüd ka selle külje valgusega üle. Üks segment hakkas liikuma ja kaldus kõigepealt sissepoole, siis väljapoole. Miski krigises ja kriuksus ning siis järgnes mahlakas vandumine, mis suuremas osas oli standardkeeles, kuigi esines ka tundmatuid väljendeid. Uuesti kriuksatas miski, siis järgnes kaikuv hoop ja siis kaldus umbes kolme meetri kõrgusel maapinnast väljapoole vast kahemeetrise küljepikkusega ruudukujuline tükk. See oli allservast hingedega kinnitatud ning langes kõrvulukustava kõmatu sega vastu korpust.

„Perse, lahti sain!” Keegi piilus sealt välja. „Kurat, olge inimesed, keerake oma lamp mujale!”

Sith maigutas, ent kogus end kiiresti ja andis robotile korralduse valgus haju tada. Nüüd oli näha laeva sisemusest hoovavat kergelt sinakat kuma ja üht luugiservalt allapiiluvat kogu.

„Tere, rahvas!” hõikas too õnnelikul ramedal toonil. „Me nägime teid ammu radaril, aga väliskorpus on natuke kokku sulanud... Ai, vana vitt! Oi, mis mulje ma pärismaalastele jätan... Ma ajukäübik ütlesin ju just eelmise lausega, et see on tuline.”

Ta hüppas maapinnale.

Sithi ja Maie ees seisis neist pisut lühem kuid toekas ja lihaseline naine. Ta kombinesoon oli määrdunud, tumeruuged juuksed tihedasse pahmakasse kogutud ja ta kahvatul näol mängles ebamäärane muie. „Tulite meile vastu? Kena. Mina olen Dido.”

„Sith. Tema on Maie.”

„Meeldiv tutvuda,” noogutas naine lühidalt. „Mis koht see üldse on? On siin mingi riik või midagi? Elate siin?”

Sith ja Maie vaatasid taas teineteisele otsa, siis Sith kõhatas: „Seda paika kutsutakse Rivendelliks. See on umbes viiskümmend tuhat ruutkilomeetrit suur ja siin elab kakskümmend tuhat inimest. Me kuulume Keskmaa Föderatsiooni, mis hõlmab ümberkaudset ala umbkaudu kümne tuhande kilomeetri raadiuses. Mina olen Rivendelli Julgeolekujõudude, ehk siis sõjaväe juht, Maie on... arst. Me kasutame teda spetsialistina eriolukordades.”

„Rivendell, Keskmaa – see on nagu ühes muistses muinasjutus?”

„Eks sellest ole vist inspiratsiooni saadud küll.” Sith ohkas mõttes, ent naine oli teema juba ammendanud.

„Tulite te vaid uudishimust nii suure karjaga mulle vastu?”

Valge majake uneles mäenõlval ja selle lahtistest võlvialustest, kus hootine laisk kuum tuul langenud kirjude õielehtedega mängis, avanes vaade nii ühel pool kõrguvatele sinakatele mägedele kui teisel pool, vast paarisaja meetri üsna järsu kibuvitsadega kaetud kaljulasu all loksuvale merele.

Majakese juurde ei viinud ainsatki teed ja seda näis ümbritsevast eraldavat ainult peeni keste, esimesel pilgul marmorist kümnesammulise vahega kuue-seitsme meet riste sammaste ruut. Lähemal vaatlemisel oleks silma hakanud, et mõlemal poolt sammasterida on ka vaevumärgatav käsipuu, millel iga natukese maa tagant kordus vasksele tahvlile joonistatud üldtuntud väljakardina hoiatussümbol – trips-traps-trulli laud, kus kõigis kastides ristid. Ühesõnaga, majja pääses vaid õhu kaudu ja seda ümbritsev umbes hektariline krunt oli muust maailmast eraldatud.

Lapiline hõljuk tuli kõrgelt üle sammaste, peatus meetri kõrgusel muru platsil, sellest hüppas välja kaks inimest, mees ja naine, ja masin ise vuhises minema. Tulijad astusid maja poole, kus avara varikatuse all seisis neid tusasel ilmel põrnitsev masajas kogu.

„Tere hommikust, Dido, kuidas magasid?” lausus saabunutest naine sõbra lik-naerusel toonil, sellal kui mees samuti lahkelt naeratades tervituseks noogu tas.

„Oi, tere Maie!” kääksatas seisja eksalteeritud kõrvuni naeratusega ja tõsi nes samal hetkel. „Kuidas vanglas ikka magatakse.”

„Nii et sulle tundub, et me pistime su vanglasse?” ei mõelnudki Maie solvu da, ta toon oli küll tagasihoidlikum, kuid endiselt lahke.

„Kuidas teil nimetatakse paiku, kus inimesi kinni hoitakse? Standardkeeles on sellise asja nimi vangla.”

„Või turvatsoon,” pistis mees vahele.

„Sina olid Sith, jah?” pööras Dido oma silmad talle, vaevumata muidu milli meetritki liikuma. „Ja mille eest te mind kaitsete?”

Nad olid seisma jäänud varikatuse all, nii umbes kolm sammu üksteisest.

„Kui sa pole enne siin olnud, ei tea sa ju kohalikest ohtudest midagi. Mõni mööduv kiskja võib su õnneks võtta. Kui sa oled piisavalt hästi relvastatud, pole jälle parim mõte, kui sa naabrite koduloomi igaks juhuks tapma hakkad. Sul ju on relv?”

„Muidugi on.”

„Oled sa varem Tau Sõrmusel olnud?”

„Jah.”

„Tohin ma küsida, millal ja kus? Me võime su hõimlastele teatada, et sa siin oled. Ma mõtlen, et kui sa pihta said, võivad nad muretseda?”

Naine naeris lühidalt. „Ma olin Sõrmusel viimati väga ammu. Ma sattusin laevaga ristdimensiooni, nii et kõik, kes mind siin tunda võivad, on ilmselt surnud. Ent ma tunnen Sõrmust. Siin võib olla väga veidraid elukaid. Ükski inimene ei jõua elu jooksul kõiki kohalikke ohtlikke loomi meelde jätta; see on ka selge, et igas paigas tuleb kohalikud elukad uuesti selgeks õppida. Ei, ma ei ole siin millegi kriminaalsega hakkama saanud, ent mind ei oota siin keegi.”

„Kui sellest on nii palju aega möödunud, siis kindlasti ei ole sul põhjust mitte meile öelda, kus ja millise nime all sa siin olid? Huvitav teada.”

„Sinul on huvitav, aga mul ebameeldiv. Kituleede Tasandikuks hüüti seda riiki. Nimi on endiselt Dido. Er Dido Lakhora.”

Sith ja Maie vaatasid teineteisele otsa. „See on siit väga kaugel. Arvatavasti miljoneid kilomeetreid. Ja meie teada pole seda riiki enam olemas. Mul on kahju.”

„Ma ju tean. Äzleekide võimumängud, Trööga lahing. Olen ma päriselt seal olnud või mitte, kodutöö on mul tehtud, sellega te mind ei püüa.”

„Miks Rahutoojate Impeeriumi ristleja sind tulistas?”

„See oli mulle üllatus. Kas nad on kehtestanud blokaadi? Ma ei tea sellest midagi.”

„Sa eeldasid, et sind ei tülitata, kui sa tuled? Tavaliselt ei tülitata nad kedagi peale Impeeriumi endi laevade.”

„Oh...” Dido paistis segadusse sattuvat. „Tahate öelda, et nad tulistavad omi?”

„Jah. Nad ei julge võõraid puutuda. Ent Impeeriumi enda laevad ei tohi Sõrmu sele minna ilma nende loata.”

Lühike kare naer. „Mu laev koosneb... koosnes mitmest tükist, mille erinevad signatuurid. On ka vana Impeeriumi oma. Ma arvasin, et...” Ta lõi käega. „Rumalus on alati tappev.”

„Olgu,” ohkas Sith ja astus sammu pinkide poole, ent nähes, et teised ei liigu ta, toetus vaid vastu üht sammast. „Ja tohin ma küsida, miks sa siia tulid?”

Naine langetas enne vastamist vähemalt minutiks pilgu. „Kõik... kõik, mida ma omal ajal armastasin, oli siin, Sõrmusel. Ma tean teie Keskmaast, tean, et siinkandis elab oma sadakond miljonit inimest. Ma tahtsin siin natuke ringi vaadata.”

Taas vaatasid Maie ja Sith teineteisele pikalt otsa. Lõpuks raputas Maie vaevu märgatavalt pead.

„Kes veel su laevas on?”

„Miks te arvate, et seal keegi on?”

„Meie mõõturid näitavad, et seal on veel kaks inimest.”

Nüüd uuris Dido teist naist pikal pilgul.

„Sa ei ole arst ega mingi ametnik, sa oled See Kes Tunneb. Selliseid oli. Haldja mutant. See kuulutab kadu... kui teised seda veel ei tea. On sinu suguseid palju?”

„Ma olen preestrinna. Siinsete inimeste hulgas on väga paljudel hakanud arene ma vahetum taju ja väga ammu ei karda seda keegi. Meid ei tõrjuta, meid austatakse. Ma tean, et omal ajal aeti minutaolised ühiskonnast välja, kui hullemini ei läinud, nii et kui sa seda suhtumist ei muuda, ei ole sul siinse rahva hulgas kindlasti kohta.” Naise nägu oli endiselt lahke, kuid toonis helises teras.

„Mis ei muuda fakti, et kõik ühiskonnad, mis sellele teele lähevad, hävivad mõne aastatuhande jooksul. Kui sa võtaksid vaevaks mu minevikku uurida, siis kuulusin ma nende hulka, kes... preestrinnadesse neutraalselt suhtusid. Uue sõnavaraga ma harjun.”

„Kõik looduse tajujad ei ole preestrinnad. Kirik ühendab vaid osa meist. Me oleme need, kellel on avatum taju, need, kes on tundlikumad. Muid sõnu ei ole.”

Dido noogutas lühidalt.

„Nii et kes su laevas on?”

„Kaks last. See on keeruline lugu. Nad ise arvavad, et ma röövisin nad, kuid tegelikult saadeti nad pakku. Sõja, kättemaksu eest. Ma mõtlesin, et kui ma niikuinii pean kaotsis olema, võin oma vana kodu üle vaadata. Ühendada vajaliku kasulikuga. Aga ma arvasin, et parem on neid peidus hoida. Ma ei suuda neile kuidagi selgeks teha, et nende endi vanemad on nad peitu manöö verdanud. Ei saa kah – see oli osa kokkuleppest.” Ta kraaksatas naerda. „Me sööme koos ja nad armastavad teineteist. Nagu turteltuvikesed. Saame päris hästi läbi, nii et ega mul hea meel neile valetada ei ole.”

„Mis plaanid sul üldse olid?” tahtis Sith teada. „Olgu, maandusid. Mida sa edasi mõtlesid teha?”

„Inimesed üles otsida.”

„Leidsid. Edasi?”

„Kas tead, et sa oled tugev argument siia paika jäämise vastu? Muidugi ma eeldasin, et siin on mingi organisatsioon, muidugi ma ootasin tuhandet lolli küsimust. Ent muidugi ma ei oodanud, et esiteks tulistatakse mind hoiatamata ja teiseks mind kohe vanglasse topitakse. Mis suhted on teil Rahutoojate Impeeriumiga?”

„Mitte mingeid,” vastas Sith. „Rahutoojatel on meie asunduste nurgas oma koloonia, mis tegelikult on sõjaväebaas. Me tunnistame teineteise olemasolu, kuid väldime, niipalju kui see võimalik on.”

„Nii et vana vabadus on vähemalt alles. Hm. Kuidas Kivihallid Okre-Kidi ga läbi saavad?”

„Suhtlevad, kuigi koloonia on praktiliselt iseseisev. Sinna voolab kogu aeg aegamööda inimesi. Mõni tuhat päevas minu teada.”

„Ja teile?”

„Siakanti ei ole viimasel ajal palju tulnud.”

„Vabandust et ma küsin, aga miks? Kõikjal ümbritsevatelt planeetidelt voolab inimesi siia. Pidevalt. Palju.”

„Siin ei ole linnu. Siin ei ole sadamaid. Meie arvates on rahvastiku tihedus siin kandis piisav. Oh, me ei keela kedagi tulla, kuid eriliselt ka ei kutsu. Ma muide kujutan ette, et inimene umbes kahe ruutkilomeetri kohta ei ole ka oluline rahvastikutihedus, kuid meile meeldib nii.”

„Ma olin Sõrmuse puhul harjunud, et rohkem kui inimene saja ruutkilomeetri kohta on talumatult tihe.” Naise näost oli raske välja lugeda, on see ironia või lihtne tõdemus.

„Mis aga ei lahenda meie probleemi,” tegi Maie uuesti suu lahti. „Orjuses või vangis hoida me kedagi ei luba.”

„Silmakirjalikkuse algõpetus. Mida mina siis siin teen?”

„Kas sul oli ebamugav?”

„Ei, seda ma öelda ei saa.”

„Kas sul jäi elus midagi olulist tegemata sellepärast, et sa pidid õõ siin veetma?”

„Hm, kui välja arvata, et ma ei vajanud und, ei kaotanud ma oluliselt midagi.”

Maie näis hetkeks segadusse sattuvat. „Meist oli muidugi rumal oodata koidu ni,” tunnistas ta siis. „Ent sa oled vaba. Selle klausliga, et ka need, kes on sinu laevas, on vabad. Praktiliselt oleks kõige parem nii, et nad tulevad meie hulka ja me küsime neilt. Nad on ka vabad sinuga koos lahkuma.”

„Tundub õiglane,” ohkas naine. „Viige mind minu laeva juurde tagasi.”

Lendauto libises hääletult üle harvades, roheluses vaevueristatavate terra kotakatuste ja maandus tasase ohkega linnavalitsuse pisikese, aegade algusest tuntud sammastempleid jäljendava hoone ees.

„Noh, mida te teada saite?” tahtis Aigur teada, kui Maie sisse astus.

„Valesid,” täksatas tulija lühidalt. „Nagu me juba autos rääkisime ja nagu mu andmebaasipäringud näitavad, oli Er Dido Lakhora tõepoolest üks teisejärguline kaupmees Kituleedes kolm sajandit tagasi ja kahju, et selle riigi kohta ja sellest ajast pole tõenäoliselt järel mitte mingisugust biomeetriat, siis saaks ta vale silmnähtavalt paljastada. Kuid ega seda polegi vaja. Tema teab, et me teame, et ta valetab. Ma ju tajun, et ta irvitab mõttes meie üle ja ta teab, et ma tajun seda.”

„Lapsed?”

„Teismelised. Ilmselt röövitud. Ent miks ta nendega siia tuli? Sa tead, et esime ne emotsioon on tihti selgeim ja õigeim – siin taga on mingid muistsed saladused ja palju viha ning ängi. Ta tuli siia millegi pärast. Miski oli tema jaoks nii tähtis, et ta riskis pigem oma järjekordse pantvangioperatsiooniga.”

„Seega on ta siin tõesti varem olnud?”

„See osa on tõsi. Nagu iga vale, on tema omadki tõe ja vale segapuder. Ta on ilmselt Kituleede rahvaga kokku puutunud, seda rääkides tundis ta end suhte liselt kindlalt. Er Dido Lakhora saatuse kohta on säilinud vaid ta kaaskaupmeeste tunnistus, et ta jäi teadmata kadunuks mingil rutiinsel kaubaretkel; lapsi tal ei olnud. Ilmselt ei valinud see meie Dido seda nime juhus likult, küllap ta teab tollest naisest piisavalt palju. Ta tundub ise olevat nii 50 ümber, mis vastab nii ta vaimsele vanusele, kui ka Dido ligikaudsele vanusele tema kadumamineku hetkel. Seega võib tõsi olla, et ta oli vahepeal ristdimensiooni hangunud.”

Aigur trummeldas sõrmedega laual. „Kui saaks teada, kes ta on...”

Maie muigas: „Tead, kes mul peast läbi käis – Marela.”

„Mul ka,” mees noogutas, „aga kui võtame ajavahemiku 100 kuni 400 aastat, mis vastab meie külalise arvatavale seosele Kitu tasandiku lepingusüsteemiga, leidsin arvutist sobivaid kaake sadakond. Marela on lihtsalt legend.”

„Ent oletagem hetkeks, et ta on Marela?”

Aigur mõtles hetkeks. „Me lootsime, et saame pantvangid kergesti kätte...” Ta vajutas klahve. „Sith, vaikne side, vastata pole vaja – ole väga ettevaatlik!”

„Kus ta on?” kummardus Maie ekraanile lähemale.

„Vahib just laeva juures. Naine läks sisse, et lapsed välja tuua. Sith, lülita parem kaitse automaatseks.”

Akende taga lahvatas korruga hele lõõsk, palju heledam kui keskpäevane päike sekiirgus. Kusagil prääksatas häiresignaal ja igal pool ruumides hakkas prigisema kiirgushäire.

„Aatomiplahvatus?” vaatas Maie kahvatuna ringi. „Keldrisse?”

Aigur tallas oma puldi klahve, nagu esitaks sümfoonia kulminatsiooni. „Ei... lööklaine küll on, aga nõrk... See ei olnud plahvatus... Orem, kuuled mind? Mis juhtus?”

„Sitakott startis tuumaleegil!” röökis kõnetatu. „Õhukaitse sai vaba tee, laev on saanud oma 5 – 6 head tabamust... Hoiata linna, et kõik võib põlema minna ja et inimesed sees püsiksid!”

„Kui tugev on kiirgus? Mis Sithiga on?”

Vastuseks kuuldus vandumist. „Sith lagunes kardetavasti aatomiteks. Ilmselt tuleb Putamanjaku ümber paarikümne kilomeetri raadiuses inimesed evakueerida. Anna korraldused!”

„Lööklaine?”

„Nõrk. Kurat, kaob keerisvööndis käest!”

„Said sa talle ikka pihta?” urises Aigur.

Vastuseks kostus natuke aega ainult vilinat ja undamist. „Laev sai taba mused. Kordan, laev sai tabamused. Tuumaleek lülitus peale neljandat tabamust välja ja laev liikus edasi inertsiga. See võib mõnel lähemal lammil alla kukkuda, kuid selle leidmine võib raskeks osutuda. Meie õhukaitse jälitab seda, kuid tulemust ei saa garanteerida.”

Korruga tahtsid väga paljud inimesed rääkida ja oma veerand tundi valitses sides tõeline segadus. Lõpuks õnnestus Aiguril enamik kõnesid mujale suuna ta, ta naaldus toolil tagasi ja vandus pikalt.

„Jätka palun veel, kui see sind aitab,” pistis Maie tasakesi vahele. Kogu selle aja oli ta lihtsalt istunud, pisarad voolamas ühtlase tasase joana kui pärli kee üle ta põskede.

„Värdjas,” pani Aigur oma vandumisele justkui punkti, sõandamata õieti naise poole piiludagi. „Kiirgust on muide imevähe. Nojah, me oleme oma viis kümme kilomeetrit eemal. Aga terve mägi on kardetavasti puhtaks põletatud. Saadame tema ja laeva kirjeldused igale poole laiali. Koos sellega, mis ta tegi, ja paneme välja preemia ta tabamise eest. Elusalt või surnult, soovi tav surnult. Nii kõigile Keskmää omadele, kõigile vabadele küttidele ja kõigile naabritele ka. Uudis levib ja tal ei ole Tau Sõrmusel kohta, ükskõik kui suur see on!”

Meretagune maa

Sini-sinine meri loksus vastu vulkaanilisest tufist pruuni segadikku, taevaskõrgelt udune, üksikute kauguses vaevuaimatavate rümpilvedega, ja terra kotavärvi maja ümber laiutav roheline võbeles kastmissüsteemi vikerkaartes. Majast mereni oli vast paarkümme meetrit, paarkümme teravat ja järsku meetrit, kus kasvasid harvad kaktuste või sambliku moodi teravad taimed, mis siiski õitsesid kõigivõimalikes spektritoonides, ja merre oli raja tud kai, kuhu sai majast mööda laia ja mugavat kivitreppi.

„Oled sa kindel et siin pole elukaid, kes inimest loomulikuks toiduks peavad?” karjus Tedus meres hulpivatele inimestele. Tuult peaaegu ei olnud, veepind virvendas kauguses ühtlaselt, kuid nagu suuremates meredes ikka, loksus vastu kallast nii umbes meetrine laine, mis kastis nende väikesesse abajasse rajatud sadamasilla madalamat otsa.

„Praegu ei ole!” kostus Leeta helehäälnu vastus. „Võid julgelt tulla!”

„Külm!” röökis mees vastu ja istus õlgu väristades terrassile päikese kätte. Oli varahommik ja sooja oli vast kraadi 20. Päeva peale töötas palavaks minna, kuid tol hetkel tundus päikesekiirgus teretulnud ja umbes sama temperatuuriga meri seevastu mitte üldse kutsuv.

Lõpuks ronisid neli meresligunenut kaile, haarasid lainete ulatusest kaugel male pandud rätikud ja tõusid sinna terrassile, kus hommikusöök juba lauale ootama oli sätitud.

„Muide, oled sa ikka kindel, et siin midagi ohtlikku ei ole?” küsis Karl Leetalt. Viimane oli just astunud välja sealsamas terrassil väljakardinatega moodus tatud dušikabiinist.

„Näed seda poid seal?” sirutas tüdruk parema käe välja, osutades eemale avamerele, ise pisut kikivarvule tõustes ja teise käega oma paksu juukse pahmakat välja väänates. Tedus ei vaadanud merele, ta ei saanud teisiti, kui jõllitas selle asemel tüdruku täiuslikku keha. *Ega ma armuda kavatse, sõitles ta end mõttes. See on Skou omandus, ei tasu...* Ent ometi vahtis ta edasi, silmis omalaadne näljanukrus. *Jabil on erootika. Erootika eest tuleb maksta ja tege likult ei mõju see üldse erutavalt. Kel vähegi nägu ja figuuri on, näitab seda, kuid alati distantsilt ja mõõdetult. Siin on too tüdruk lihtsalt alasti, ise ilmselt tajumata, et selles midagi erilist on, ja see on määratult, mõõtmatult kaunim ja erootilisem kui Jabi pöörasemadki fantaasiaetendused...*

„See skaneerib merd ja teatab, kui mõni ohtlik elukas läheneb,” seletas tüdruk sellal. „Annab üle andmekanalite ja hakkab kisama ka. Omaette vist ei kisa, aga kui inimesi meres on, siis küll. On oma paarkümme liiki, kes inimesele ohtlikud. Suured pelaagilised kiskjad siia ei tule, aga selliseid paarimeetrisi, kes sult tükki küljest tahavad hammustada, satub siia alailma. Praegu pole ühtki sajakonna kilomeetri raadiuses.”

„Kas neid päris ära ei tasuks hävitada?” polnud Mila rahul.

„See on vana lamm, siinne meri on Suure Merestuga ühenduses ja sealt tuleb neid läbi Kärestikuväinade aeg-ajalt ikka juurde.”

„Suur Merestu...” Karl kibrutas kulme, ilmselt virtuaali kaudu infot otsides.

„Suur Merestu on kokku oma viis miljardit ruutkilomeetrit,” porises Zäte reit vaikselt vahele. „Seega siis umbes kümne tavalise eluga planeedi pinna jagu vett. Sõrmusel on maismaad kolm neljandikku ja ühtset ühendatud maailmamerd ei ole... Ma tahaksin näha mõnd murdumist, kui veetasemete vahe on paarisaja meetri ringis. Võib see vast vaatepilt olla!”

„Äärmiselt ebamugav neile, kes mõlema lombi ääres elavad,” pistis Leeta mürgiselt.

„Seda küll,” ohkas vana luuraja. „Kuigi sellised asjad ei juhtu ootamatult ja ilmselt kolitakse põlvkond varem igaks juhuks kaugemale.”

„Sa hindad inimesi üle,” vangutas tüdruk pead ja saatis lingid. „See mäes tikukiil peab ju veel sada aastat!” on siin sajandeid vana kohalik kõnekäänd. Sellest ajast, kui Petegadi barbarilinnad uppusid.”

„Miks ennast õieti loputada on vaja?” tahtis Mila teada duši alt välja astu des. „Vesi tundub mage ja puhas.”

Leeta kehtas õlgu. „Jah, aga *päris* mage ja puhas see ikkagi ei ole.” Ta aitas Milal end kuivatada, sest viimane oli lõdisema hakanud, ja selleks ajaks, kui Karl duši alt väljus ja viimaseks jäänud Zätereitile ruumi tegi, olid nad valged avarad hommikumantlid selga ajanud. Tedus ohkas mõttes ja pööras pilgu merele.

„Ega Skou ei öelnud, miks tal nii kuradi kiire hakkas?” küsis Zätereit laua taha istudes. Tal ei paistnud jahe olevat, sest ta ei vaevunud riietuma.

„Ta ei öelnud,” vastas Leeta pisut mureliku tooniga. „Ent ma tunnen teda niivõrd, et ta oli kohutavalt ärritatud ja mures. Midagi halba. Aga ta ei ütle kunagi. Me ei saavat niikuinii aidata. Et võime olla paem Karlile ja Milale seltsiks ja et ma leiaksin kellegi kohaliku, keda kaasa võtta ja natuke ümbruskonnas ringi lennata. Mul on mõned nimed ja tegelikult ma tean ise kah oma kooli kaudu mõnda siinset inimest. Vähemasti nime poolest.”

„Kas see maja jääb tõesti meile?” küsis Mila kahtlevalt ringi vaadates.

„Me oleme sellest kümme korda rääkinud,” naeratas Leeta. „Need on selle kooli tavalised õpilaselamised. Hm, Impeeriumi sõna „ühikatoad” tõepoolest ei sobi,” mõttis ta ka ise pilguga lahmakat viiesajaruutmeetrist maja. „Noh, praegu on teil veel kaarti vaja, üks ole.” Ta tekitas selle ühele seinale. „See on saar, paarsada kilomeetrit rannikust. Viissada kilomeetrit pikk, kolm küm- mend kuni kaheksakümmend kilomeetrit lai; sihuke soolikas piki mandrit. Siin keskel tollel naljaka kujuga poolsaarel on kool ja siin on ka kooliõpilaste kodud. Te võite järgmisi näha – need on piki rannikuäärt väga tihedalt, nii paari sajameetrise vahega. On elamisi ka keskel – selliseid, kust merd ei näe. Aga ma sain aru, et teile meeldiks?”

Õde ja vend vaatasid teineteisele otsa ja puhkesid siis naerma.

„Kas hiljem on võimalik kolida?” küsis Karl ja vastas ise. „Kindlasti on. Vaata, tahtsime muidugi midagi... midagi sellist, mida vaid aastatetagusest puhkusest mäletame, ja mis...” Ta süngustus korruga.

„Aga me ei ole kindlad, kas me seda kaua talume,” lõpetas Mila tema eest vaikselt. „Ja me oleksime nii väga tahtnud, et meie vanemad meiega oleksid.” Tüdruku põsele veeres pisar.

Mõnda aega valitses vaikus, mida häiris vaid tasane söögiriistade klõbin. Ka Mila ohkas ja asus isutult näksima.

Siis piiksatas sidekutsung ja seinale tekkis suur kolmemõõtmelise side aken.

„Ah õige, teil on ju seal hommik,” ohkas Skou verandat uurides. Ta oli sünge ja väsinud, silmade all varjud, ja ta ise istus mingi lennumasina juhi kohal, taustaks kiiresti tormavad pilved.

„Zätereit, vana tutvuse nimel, Hõimu nimel, ma vajan su abi. Kas Anu ei ole tõesti tulnud?”

Föderatsiooni luuraja kergitas kulme. „Minu teada mitte. Sa ju tead, et säde lennu parameetreid tundmatus piirkonnas ei saa kuigi täpselt prognoosida. Ta peaks iga hetk tulema ja ma võin seda kontrollida. Kui Anu on sidepiirkonnas, võin teda kiirustada, mis muidugi tähendab varjest loobumist. See on aus vastus. Mis juhtunud on ja millega ma saan aidata?”

„Marela! Marela on tagasi. Otsis mind. Ta korraldas tuumaplahvatuse ja tappis... keegi veel ei teagi, kui palju inimesi. Üks surmasaanutest on minu poeg. See piraadivärdjas kadus stratosfääri keerises käest, aga ta peab olema kusagil lähematel lammidel. Seekord otsin ma ta raisa üles ja löön maha.” Ta kattis korraks pihkudega näo. „Ma jäin hiljaks. Ja ei mina ega keegi teine võinud aimata, kellega tegu. Ma olen teel oma sädelaeva juurde.”

„Kas see on mõistlik?” Vana luuraja oli korraga väga tõsine. „Kas see on Malle? Täpsemalt, kui palju on su laev see Malle, keda mina teadsin?”

„Enam-vähem. Mõned süsteemid muidugi ei tööta, kuid pearelvad, mootorid ja Malle kui TI on suuresti funktsionaalsed. See oli ka Feree trikk – ma oskasin küll sädelaeva kasutada, kuid tegelikult tegi ju kogu töö Malle. Ma ainult ei osanud sellest aru saada, kui võrd võimas too aru on. Ta dubleeris Malle oma viiskümmend aastat tagasi, siis kui mind siin paika sättis; miks, ei tea ma muide siiani, sest osa ta mälestusi on ikkagi varjatud. Suurem osa Akadeemia arvutiresursist läks Malle teadvuse kandmiseks... Ma arvan, et Malle on parim vahend see jama lõpetada ja jah, ma tean riskidest.”

„Seda on hea teada, kuid ma ei küsinud sellepärast. Kuidas ta su leidis?”

„Ma ei tea veel. Kõige halvemal juhul leidis ta mind kui Fereed ja seega alates sünkroniseerimisest. Ehk siis Skoud tema jaoks ei eksisteerinud, kuid kui ma muutusin Faraks... Tal võis muidugi olla siin oma agentide võrk ja lõpuks pole ma oma olemuse muutusest mingit saladust teinud, kuid see eeldaks reeturit kusagil mulle väga lähedal mulle. Ma võtan selle võimaluse arvesse, kuid ma pean halvemaks seda, kui ta suudab kuidagi tabada mu teadvussignatuuri. Mingite muistsete seadmetega olla see mingeis piireis võimalik.”

„Siis on sul põhjust oletuseks, et ta jälgib kuidagi su teadvust ja sa lendad praegu oma sädelaeva juurde,” kviteeris Zätereit rahulolematult.

„Mul ei ole mingeid andmeid, kuid ma olen kaalunud kui halvimat võima lust, et mu vaenlastel on mingisugune minu asukohta teadvustav süsteem. Sa tead toda muistset Marela jälitamist, ent ka paljudel teistel juhtudel on mu tegemised ebaõnnestunud muudel tingimustel raskesti usutavate kokkusattumuste tõttu. Mul ei ole sulle vaja öelda, et ilmselt tegutseb Impeeriumis teisi gi perekondi ja kui oletada, et nad teavad, kes ma olen, sallivad nad mind küll niikaua, kui me samas suunas tegutseme, kuid igaks juhuks käsitletakse mind kui väga tõsist ohtu. Kui Marelal on selle klassi laev või parem, kui tal kunagi oli, ei tee ma millegi muuga ta vastu midagi ära. Kohalik õhukaitse tulistas ta auklikuks, kuid selle asemel, et avaruumi põgeneda, maandus ta kusagil ja ilmselt pani laeva automaatremondile. Mis tähendab, et tal on tulejõud alles. Võib muidugi olla, et ta tegi hädamaandumise ja on võimetu, kuid...” Mees viipas ebamääraselt käega, viitsimata lauset lõpetada.

„Ent kui ta tegutseb koos Impeeriumi jõududega?”

„Impeeriumi ristleja tulistas teda Sõrmuse läheduses.”

„Ja siis?”

„Ta kaotas välimise kaitse. Teisalt muidugi – tänu sellele peeti teda häda liseks. Ent see on suur risk. Tal ei oleks pruukinud üldse laevaga Keskmää alasse ronida.”

„Skou, mul oleks vaja hirmsasti teada, kas Feree arvestas Marelaga. Täpse malt mitte Marelaga, aga

kui tõepoolest on olemas sinu teadvuse jälgija, siis Föderatsiooni andmetel ergastub see sädetaguses sel määral, et see on jälgitav üle kogu Galaktika.”

„Sa ei lülitanud ju Fereed kordagi sädetaguses sisse?”

„See ei pruugi aidata. Me ei tea, kuidas need muistsete rahvaste seadmed töötavad, küll aga teame, et kompleksne teadvus on liiga keerukas, et seda kokku pakkida ja seisma panna. Salvestatud isiksuses on umbes kümme miljonit staatusmäärangut, mille tähendusi ükshaaval me ei tea, küll aga teame, et ilma nendeta ei ole see teadvus, mis teises otsas ärkab. Sa tead seda sama hästi kui mina, ent minu arust on kõige halvem võimalus see, kui Imperium saatis Marela Feree jälgedes minuga tegelema.”

Tükk aega valitses sides vaikus.

„Täna,” mõrises Skou lõpuks. „Ent see ei muuda midagi. Ikkagi on olemas Keskmaa õhukaitse ja ikkagi on mu parim trump Malle. Kui Anu tuleb, palun ühine minuga, kui ei, on teil parem seal püsida. Ma hoian teid kursis.”

Ta kadus, jättes seltskonna süngelt lagedat seina põrnitsema.

Nad olid lõpetamas mitmele tunnile veninud hommikusööki ja otsustasid ikkagi saare kohale lendama minna, sest midagi paremat polnud teha, kui kaktu si laiali paisates maandus maja taha väga madalalt üle kaljude lennanud õhusõiduk.

Zätereit ja Tedus olid automaatselt relvad haaranud. Nad langetasid need, nähes, et tegemist on üliskooli turvateenistusega. Paraku hüppas sõidukist välja kaks relvi käes hoidvat meest, kes kiirel sammul lähemale tulid. Nende relvad ei olnud majaolijatele suunatud ja nad võtsid lähenedes ühe pilguga arvele ka meeste kätes põrandat sihtivad asjandused.

„Teil läheb neid võib-olla vaja,” noogutas esimene terrassile astudes. „Tulid mingid kummalised kujud, kes laste järele küsisid. Rektoril ei olnud võimalust neid minema saata, sest neid oli palju ja nad olid hästi relvastatud. Nad tulevad siia poole. Ainus, mida ta teha sai, oli meid ette saata, et me teid mandrile ära viiksim. Paremp otsige mõni teine koht, me ei suuda teid siin kaitsta. Ja me ei taha teada, miks teid otsitakse.”

„Masinasse,” kähvas Zätereit. „Nii, nagu olete,” lisas ta kiiresti, kui Karl ja tüdrukud maja poole vaatasid.

„Me saame neist muidugi jagu. Ega me ei salli, et siin keegi võõras oma asju ajamas käib, eks ole,” selgitas teine turvatöötajatest justkui piinlikkust tundes sellal, kui ta masina õhku tõstis. „Ent pole mingit garantiid, et nad uuesti ja uuesti ei proovi, nii et teil on parem kaduda. Vähemalt mõneks ajaks.”

„Keera mägedesse!” käsutas Zätereit.

„Miks?” ei saanud juht aru.

„Elementaarne – kust need tüübid tulid? Merel meid oodatakse.”

„Sul võib õigus olla...” noogutas esimesena rääkinud mees ja viipas juhile.

Nad ei olnud kahtkümmet meetritki liikunud, kui masinat tabas hoop, mis selle kaljudele paiskas. Kõik krigises, turbiinide sumin vaikus, masina esi osast oli läbi oma poolemeetrine auk ja kabiin täis suitsu.

„Majja tagasi!” oli vana luuraja taas esimesena jalul. Ta paiskas jala hoobiga luugi eest ja hoidis ainult temale nähaolevaid määranguid jälgides oma kümme sekundit kuhugi ülespoole suunatuna

relva energiasammast, mis oli nii intensiivne, et õhk virvendas ja praksus. Lõpuks lahvatas kõrguses plahvatus ja heledalt hõõguvate rusude kaared hakkasid mere poole langema.

„Majast ei ole selle kaliibri relvade puhul mingit abi,” märkis üks turva meestest, aidates palja jalu jäänud tüdrukuid üle teravate rahnude.

„Segab ainult sihtimist,” nõustus Zätereit. „Sedagi vähe. On teil mingi õhu kaitse?”

„Nad hakkasid mandrilt kolm minutit tagasi tulema. Peaksid kohe jõudma.”

„Ütle siis neile, et nad ei tulistaks laskuvat sädelaeva. See on minu oma.”

Nad jõudsid maja ümbritseva silutud aia muruni.

„Korjakem siis oma asjad kokku,” ohkas Zätereit.

„Võõrad taanduvad. Nad lähevad sõjata, kui neil minna lastakse, ja rektor nõustus sellega. Õhukaitse on kohe siin ja nad näevad laskuvat laeva. Kas te lahkute sellega?”

„Mis meil üle jääb.”

„Niipalju siis majast mere ääres,” ohkas Mila nukra kibedusega maja, aeda ja merd vaadates, kott nende väheste asjadega käe otsas. Nende kokkukorjamiseks ei läinud ju poolt minutitki.

Ja siis varjas päikeselaigud laskuva Anu kogu taevast täitev hiigelkere.

„Nii, Skou,” alustas Zätereit niipea, kui juhtsillale jõudis. Ta oli juba saat nud virtuaali kaudu Anule korralduse startida niipea, kui kõik omad peal on, ja leppida kohalikega kokku lahkumiskoridor.

„Jõudsidki.” Sidekraanile tekkinud Skou muiges oli sarkasmi. Ta ise muide oli ka mitte enam lennukis, vaid suuremas sujuvalt liikuvas asjanduses kusagil pilvedest palju kõrgemal.

„Jah, aga selle kaupmeestelt ostetud laevasignatuuri võin ma nüüd sisse soola ta, sest siitpeale teeb see impeeriumi laevadele ainult nalja, kuna Anu tuli palju kiiremini, kui parimadki nendest endale lubada saavad. Ma oleksin võinud samahästi ametlikku Föderatsiooni sõjalaevastiku signatuuri kasutada.”

„Vabandust,” tõsines teine mees. „Ma saadan sulle kõik, mis seni teada.”

„Ja seda ei ole palju,” kommenteeris Zätereit numbritulpasid kiiresti skanee rides. „Matemaatika on muidugi huvitav. Enamik sellest detekteerimismetoodikast on mulle uus.”

„See on Sõrmuse-spetsiifiline. Teooria on mitmetes raamatutes kirjas. Saa dan, kui sul ei ole.”

„Hm, piisava kiirusega suudab sellest ainult Anu läbi närida.”

„Hm, ainult temast ongi jutt.”

„Sa oled iseendaga vähemalt selles osas kokku saanud, et vastik nagu muiste,” irvitas Föderatsiooni luuraja.

„Kes peab saavutuseks, kes õnnetuseks,” ei jäänud teine vait. „Igatahes skanee rime madallennul lähemaid lamme.”

Mõnda aega valitses vaikus ja igauks vahtis omi mõtteid mõeldes all mööda libisevat maastikku.

Tedus tüdines juhtimiskeskusest ja laskus alla kajutisse, mida ta ikka veel võis mingil määral omaks nimetada. Kummatigi sai ta vaid veerand tundi üksin duses mõtteid korrastada, kui tasane sumin ukse juurest teatas, et keegi soovib siseneda.

Tulija oli Leeta.

„Zätereit ütles, et me võime kasutada milliseid tahes peale tema enda oma. Peaks midagi asjalikumat selga panema,” kergitas ta ühe käega oma hommi kumantli hõlmu ja kõigutas teise käe otsas rippuvat kotti. „Ma nägin, kuhu sa läksid, ehk näitad mulle, kuidas siin kõik toimib?”

„Muidugi, tule sisse.”

Tüdruk ajas juba käigult oma ürbi maha ja uuris ülikooli lennumasina pihta saamisel ja seejärel ülepeakaela maja juurde tagasi laskumisel saadud kergeid marrastusi.

Tedus näitas paari liigutusega kõik vajaliku vannitoas kätte, sest tüdruk arvas, et ei, nende kriimude pärast ei tasu plaasterdama hakata, kuid lihtsam on end tervenisti üle pesta.

„Vabanda, ma ei tahtnud sind üldse segada. Ma... ma võin ju mujale minna?” lausus ta vaikselt, kui mees seejärel vannitoast kaduda kavatses.

„Ei, sa ei sega mind üldse,” ruttas viimane ütleva. „Mul on hea meel sind aidata. Päriselt ka. Vabanda hoopis mind, kas ma tegin midagi valesti?”

Tüdruk oli vee lahti keeranud ja uuris teist üle õla. „Sa... võib-olla just mina sain valesti aru. Sa tahtsid lahkuda, justkui sulle ei meeldiks minu läheduses olla. Kiirustasid. Vabanda.”

Tedus puhkes naerma. „Jabil ei ole kombeks vaadata, kuidas tüdruk end peseb. Jabil tegelikult ei ole kombeks võõra teisest soost inimese juuresolekul nii vabalt täiesti alasti olla kah. Virtuaalis küll, aga mitte füüsiliselt, ma mõtlen.”

„Aaa,” Leeta noogutas. „Sulle meeldib mind vaadata? Ära vaidle, ma olen näinud. Meil oleks kutse ehk see, kui ma paluksin end pesta.”

„Ja seda sa kahjuks ei tee.” Mees oli end mõnuga vahtima sättinud.

„Täna,” vastas tüdruk nagu komplimendile. „Teinekord, kui aega on.”

„Ja mis Skou sellest arvaks?” ei saanud Tedus aru.

„Miks ta midagi arvama peab? Aaa, kas teil ei tohi korraga mitmega hea olla?”

Tedus irvitas.

„Mis sa naerad?”

„Enda üle. Ma tulin, lausa toppisin end sellele retkele, et saada oma maa ilmast välja. Et näha inimesi ja paiku, mis ei sarnane Rahutoojate Impeeriumi sise maailmadega. Ma olen saanud, mida tahtsin, sest iga tund raputab mu maa ilmasüsteemi vaatamata sellele, et ma olin valmis avatult vastu võtma kõik uue. Kogu aeg tuleb peale kogemusi, mis näitavad, kui piiratud me seal olime.”

Tüdruk mõtles selle üle natuke. „On Skou tõesti su vanavanaisa?” küsis ta siis.

„Jah ja ei,” muutus noor ohvitser pead vangutades tõsiseks. „Ta teab asju, mida teadis vaid mu esivanem ja õpetaja, kohati ta käitub nagu tema, ent ta on ikkagi Skou. Mees, kes on elanud sellel planeedil terve elu. Ikka üks hoopis teine mees. Füüsiline pool pole oluline, kuigi sellega on kõige lihtsam – sel kehal pole Indris Faraga muud seost kui DNA. Naljakas, ma hakkasin mõtlema, et ma pole kindel, kas ma üldse kunagi olen Fereed füüsiliselt kohanud.”

„Kas ta pole kunagi sind emmanud, su pead silitanud? Kas ta ei võtnud sind põlvedele, kui sa väike olid?”

Taas puhkes Tedus naerma ja see naer oli kõle. „Ma kohtasin teda esma kordselt umbes viieteistkümmesena ja virtuaalis. Ma sain aastaid hiljem teada, et ta on mu esivanem. Ei, üsna kindlasti ei ole ta mind kunagi füüsiliselt puudutanud.”

„Kui kalk ja külm maailm see peab olema! Kas te ei...” ta jäi mõttesse, kuidas oma küsimust formuleerida.

„Tead, see on meil tegelikult olemas – me nimetame seda igatsuseks reaalsuse järele. Alati on kõigis tugev soov päris asjade järele. Virtuaalis on kõik olemas, kuid seal puudub mingi maagiline olemus, seesama reaalsustaju. Tegelikult maailma möödapääsmatus ja kindlus. Virtuaal saab olla vaid abivahend. Abivahend, milleta me elu ettegi ei kujuta. Ja paljud ei tahagi teist sugust, ent paljud... Noh, siin ma olen,“ lõpetas ta pisut abitult.

„Meil on muidugi ka ju virtuaal olemas ja ega meilgi keegi elu ilma ette kujuta.“ Nüüd oli tüdruk duši alt välja tulnud ja seisis end kuivatades mehe kõrval, kes taas silmi pööritas ja omaette pead vangutas. „Ainult et meil on ka teine taju. Taju, mida masinatel ei ole, samas see ei hakka arenema ilma tehnikata, ilma pideva tagasisideta, et sa ikka õigeid asju tajud. Te seal Impeeriumis nimetate seda vist nõidumiseks.“ Ta naeris kergelt.

„Me teame, et see on olemas, aga haldjaplaneetide saatus paneb mõtlema, kas see ikka on midagi ihaldusväärset.“

„Aga mis siis, kui nad lähevad kuhugi ära? Millessegi nii suurde, et me sellest unistadagi ei oska?“

„Siis on inimkond andnud sadu poegi sellesse dimensiooni. Ent mina elan siin. *Inimesed* elavad siin.“

Vahepeal oli Leeta ajanud selga lühikesed püksid ja T-särgi ning Tedus tunnetas huviga, et lõdvestub pisut; ta oli enda peale pahane, teades samas, et see ei aita.

Leetal ei paistnud kiiret olevat, Tedus ei pääsenud tõdemusest, et ju ta vist pisut armunud on, ja nii sättisid nad end lobisema ja teed jooma.

**

Nad olid seda teinud tunde, kui kaikus häire, mida täiendas Zätareiti kujutis seinal: „Kõik inertsaatoritesse, võib põrutada. Ilmselt leidsime Marela laeva.“

Juhtimiskeskuses nägid nad, et laev on laskunud vaevalt mõnesaja meetri kõrgusele ja kihutab tohutu kiirusega üle stepi.

„Aaa, seal,“ osutas Tedus ettepoole vasakule. „Paar sondi, mis eemale hoiavad. Ja Skou tuleb ka.“

„Ma ei näe,“ vaatas Leeta segaduses ringi. See oli muidugi tema, kes end Tedusi kõrvale oli sättinud.

Mees vaatas hetkeks segaduses ta poole ja süvenes siis. Tüdruk ahmis õhku.

„Lõpuks on see ümbrusekujutis ju ka puhas virtuaal, laeval ei ole aknaid,“ seletas Tedus. „Ma näitan, kuidas vaadet juhatakse. Või vaata parem minu oma, õpid eeskujuga. Ma olen ikkagi sõjalaevastiku ohvitser ja selliste laevadega harjunud, kuigi Föderatsiooni süsteemis käivad mõned asjad teistpidi. Hämmastavalt palju on muide sarnast... Mis teiselt poolt ei ole hämmastav, arvestades, kust on pärit Fara ja ilmselt ka suur osa teisi, kes need välja on töötanud.“

Ei ole muidugi selge, kas Leeta sellest üldse midagi õppida suutis, sest Tedusil oli ju õigus, et tema on sarnast õhulahingute juhtimist juba lapsepõlve arvutimängudest peale harjutanud. Ta tekitas preeria taustale aknad, mis näitasid sonde ja Mallet, tekitas taustale erinevaid kaarte ja prog noose kõige liikuva trajektoride kohta ning vilgutab läbi erinevate valgus- ja andmefiltrite pidevalt uuenevat infot eemal kraatris lebava laevavraki kohta.

„Ahaa, nad sünkroniseerivad kaitse!“ Midagi nähtavat muidugi ei juhtunud, kui pisut erineva pealdisega arvutulbad välja arvata.

„Skou on kaksteist kilomeetrit, meie veel kakssada. Me jõuame ilmselt korraga otsenähtavusse, ilmselt kahe minuti pärast. Anu võtab hoogu maha. Seni pole vrakis aktiivsust märgata, aga see ei tähenda midagi. Ahaa, klassikaline skeem, lähem võtab antiaineraketid, et kaskaadiga suhteliselt

madalamal kiiruselt katet teha, Anu laeb gammakiirgurit.” Tedus meenutas millegagi muistseid spordikommentaatoreid ja Leeta kibrutas pisut kulme kõrvalt ta indu jälgides. „Nii, sondid läksid liikvele, Skou saatis veel omad välja, jah, Anu ka, ikka veel mitte mingit aktiivsust vraki juures, sihtsignaalid peaksid ju ikka olema vaevalt see lõks on kuid nii lähedale me ju ei lähe Malle kilp on igatahes aktiivne Anu ilmselt reverseerib selle peale lasku viis sekundit mõlemad laevad on otsenähtavuses *ahaa!* ainult passiivne kaitse ei siiski hunnik rakette! Sondid võtavad need maha – ilmselt ta siiski oli raskelt vigastatud – kriitiline piir! Malle! raketid-Anu-kahur-NÜÜD-tabamus-antiaineplahvatus-sädereaktor-läks!!! ... Ja vaenlasest on järel vaid ilus seenekujuline pilv.”

Mõlemad sädelaevad pidurdasid ja kerkisid tasandiku kohalt sujuvates kaartes, et suhtelises liikumatuses kümnekonna kilomeetri kõrgusel ja kaugu sel vaadata millega hakkama olid saanud.

„Ma ei ole tegelikult veel kunagi elus päris lahingus olnud,” tunnistas Tedus kaaslasele vaikselt. Ta vaatas silmanurgast üle õla ja teadvustades alles sel hetkel, et lisaks Leetale olid ka Karl ja Mila tulnud just tema vaatekohta ja kommentaare jagama, sest Zätereitil peapuldis oli arusaadavalt palju muud tegemist kui nendele mõelda.

„Hm, lasite ühe vraki ribadeks...” ei jaganud Karl ta vaimustust.

„Siiski mitte lihtsalt vraki,” õiendas Sõjaakadeemia õppejõud vastu. „Skou saatis talle mitu korda ettepaneku alla anda ja vähemasti mingi aru seal töötas, sest keegi ta pikalt saatis. Kaitse oli peal. Seda on muidugi alles tagantjärele näha, sest kõik toimus paari sajandiksekundi jooksul, kuid alles kolmas Anu lask jõudis pärle. Ja ta lasi rakette. 217 tükki. Isesihtuvad ja tuuma laenguga. Olgu, laev oli raskelt vigastatud, ei olnud võimeline manööverdama ja ilmselt ei töötanud ka kaitse kaugeltki täisvõimsusel, kuid abitu märklaud see ei olnud.”

„Oli seal inimesi?” küsis Leeta. „Ma vaatasin meie uudistest, et lisaks Mare lale oli seal kaks umbes teievanust last.”

„Läbi soomuse ei anna detekteerida,” vangutas Tedus mahajahtunult pead. „Ent ta pidi puruloll olema, kui siia ootama jäi. Ta oleks ilma kahtlusteta suutnud kokku lugeda, et tal ei ole mingit võimalust kahe raskelt relvastatud Föderatsiooni sädelaeva vastu. See oli automaatika.”

„Kui ta vaid lapsi maha ei jätnud...” poetas Mila vaikselt. „Ma lugesin ka uudiseid ja muudki. Ta on selleks piisavalt alatu.”

Mõnda aega seedisid kõik seda võimalust.

„Kui see oli nii, siis oli see neile vähemalt kiire,” ohkas Tedus lõpuks. „Loo gilisem siiski oleks, et ta koos nendega minema tõmbas. Ta ei saa kaugel olla, paari tuhande kilomeetri raadiuses, sest ta pidi kasutama mingit väga märkamatu seadet ega ei saanud mingil juhul helikiirust ületada. Ta ei saanud ka maapinnast kõrgemale tõusta kui mõnikümmend meetrit – ta pidi maastikku sulanduma. Näete – Skou paneb kõik siinsed rahvad neid otsima. Keskmaa pool armeed on juba siin, hargneb jõeorge ja kurusid mööda laiali ja paneb detektoreid üles.”

Pörsad kotis 4 – Preeria

Laeva koridorid olid suitsused ja tundus, et gravitaator ei tööta, igatahes oli kõik viltu.

„Noh, välja siit, te haledad rotid!” Marela tundus üsna klopitud olevat, ta surus üht kätt vastu rinda ja tal paistis rääkimisega raskusi olevat. Kummatigi tiris ta hoolimatult lahti inertsiatori kätte, kus Dzoodi ja Rommi lamanud olid, ja viipas neile suuna kätte.

„Sellesse vanasse künasse, millega sa meid Nuroselt ära töid?” ei saanud Rommi aru, kui nad angaari lükati.

„See ei ole vana küna, see on mu laeva päästepaat ja selle hea omadus on veel see, et see on enamikele jälgimisseadmetele nähtamatu.” Naine loopis – ikka ainult vasakut kätt kasutades – mingeid kotte taha lastiruumi, sellal kui robotid samuti seadme ümber askeldasid.

„Sisse, te raisad!”

Lapsed ronisid sisse. Miski särises ja vulksus, kõmatuse ja lõginaga ühen dati midagi nende lendauto külge ja siis vinnas piraat end juhikohale.

„Rihmad kinni, te abitud närilised!”

Arvatavasti vintsiga keriti seni masina peal vedelenud must kate kokku, välisluuk oli suuremas osas juba eest ära ja naise korralduse peale hõljusid nad sealt välja. Laev lebas sügava, samuti suitseva kraatri põhjas ja kui nad kõrgemale tõusid, ahmis Rommi õhku – selgelt oli näha, et selle oma paarisajameetrise kraatri olid tekitanud nemad kuhugi steppi kukkudes.

Nende lennumasin tõusis pingutuseta üle valliharja ja hakkas kiiresti kiirust kogudes madalalt üle rohu vuhisema.

„Mis nüüd?” sõandas poiss umbes veerand tunni pärast küsida.

Vastust ei tulnud ja nii möödus õige mitu tundi vaikuses. Lõpuks laskus lennuk ühel tasasel orupõhjal voolavasse jõkke ja jäi rahulikult õõtsuma.

„Välja!” käaksatas Marela.

Ta viskas neile paar kotti järele, kui nad põlvini veest kahlates kaldale jõudsid ja ringi vaatasid.

„Telk, toit, riided, muud matkavarustust. Ma ei taha teie närust seltskonda uneajaks, mul on niigi paha olla. Siin pole tuhandete kilomeetrite raadiuses inime si, nii et kuhugi minna teil ei ole. Nautige elu.”

Lennuk ise hulpis eemale, laiema võrendiku keskele ja kadus seal tasapisi vee alla.

Lapsed vaatasid teineteisele otsa, siis kehtas poiss õlgu ja osutas eemale jõekäärule. „Sinna. Talle ei meeldi meie seltskond, meile ei meeldi tema oma. Kuigi meil siin ilmselt tõesti kuhugi minna ei ole, ei tähenda see, et me ei võiks sellest väärnähtusest natuke eemale minna.”

Nad kogusid kaldale visatud asjad kokku ja jalutasid allavoolu eemale, kuni nende ja võrendiku vahel pidi olema vähemalt kilomeeter. Kümne minutiga said nad telgi üles ja isegi veevärgi ühendatud. Seejärel otsisid nad endale süüa ja kuna temperatuur tundus sobiv olevat, istusid välja ojakaldale seda sööma.

„See on nüüd Sõrmus, eks ole?” küsis Dzoodi lõpuks ettevaatlikult rohu seid kaldanõlvu, helesinist taevast ja päikesekilde uurides.

Rommi ohkas. „Peab olema, kuigi ta meile midagi öelda ei taha. Paraku on tal ilmselt õigus – siin võib mitte tuhandete, vaid lausa miljonite kilomeetrite kaugusel mitte kedagi ega midagi olla.”

„Kuidas see saab nii suur olla?”

„Sa ju lugesid. See on umbes sada tuhat korda keskmisest planeedist suu rem.”

„Lugesin. Ma ei saanud midagi aru. Vist keegi ei saa.”

„Ei saa jah. Aga selline see Sõrmus kord on. Ja siis on siin see keerisvöönd. Ära küsi, aru ma ei saa, aga niipalju sellest järeldub, et see koht, kus ta kohalikega tülli läks, võib siit pinda mööda miljoneid kilomeetreid eemal asuda. Keerisvööndis kaob järg käest.”

„Ma ei saa aru...” Mõlemad puhkesid naerma.

„Nii et kõigepealt lasti meid avaruumis Tau Sõrmuse lähedal?” küsis tüdruk üle.

„Jah. Ja juba see paistis meie piraadile ootamatu olevat,” noogutas poiss. „Paistis, et me kaotasime mingi osa laevast, kuigi tänu massiivsele kaitsele jäime ise suhteliselt puutumata. Siis oli ta tundi kaheksa kadunud, eks ole, ja tagasi tulles hirmus tige, rääkis ta midagi haldjatest ja startis. Ja siis saime paar korda tõsiselt põrutada.”

„Keegi lasi meid? Laev on küpse?”

„Eeldan, et jah. Ta ju ei ütle. Aga niimoodi päästepaadiga põgeneda tähendab, et ta ikkagi kardab, et keegi meid välja peilib. Sellepärast läks ta ju vee alla kah.”

„Seega tajus keegi, et me laevas oleme ja... nõudis meid välja!” vaatas Dzoodi rõõmus-küsisivalt oma kaaslastele otsa.

„Ei ole võimatu...” kaalus poiss oletust.

Vilgatas justkui põuavälg ja kogu laotus sähvatas sekundimurdosaks võbe lev-triibuliseks. Lapsed vaatasid teineteisele otsa ja jooksid midagi rohkem ütlemata nõlvast üles. Rohulagendik oli üsna sile ja too üksik laisk jõgi oli endale vaid pool kilomeetrit laia ja vaevalt parkümmend meetrit sügava lookleva uhtoru kaevanud, nii et mingit erilist vaatluskohta läheduses ei olnud. Unine rohtla laius nii kaugele kui silm seletas.

Poiss osutas horisondile, kus voogas veider valgus. Nad uurisid seda, kuni üle preeria veeres summutatud kõuekõmin.

„Päikese järgi otsustades tulime me sealtpoolt, nii et Marela võib oma laeva kindlasti kohe unustada,” ei paistnud Rommi eriti kurb.

„Tule!” ta vedas tüdrukut kättpidi eemale rohu sisse ja hakkas teda lahti riie tama. Dzoodi lasi sel vaikes toimuda ja kuigi ta näis natuke imestavat, paistis ta toimuvaga üldiselt rahul olevat; ta ilmet ei kadunud siiski kerge kart likkus. Igatahes olid nad kahekümne meetri järel paljad nagu porgandid, kuid Rommi näis nagu sobivat kohta otsivat ja vedas teda muudkui kauge male. Nad olid läinud oma pool kilomeetrit ja kui tüdruk midagi öelda tahtis, surus poiss sõrme ta suule. Nad peatusid ühes madalamas lohus, kust polnud näha mitte midagi peale tühja taeva. Rommi pöördus oma kaaslaste poole ja tõmbas teda lähemale. Dzoodi paistis suudlust ootavat, kuid selle asemel hakkas poiss teda hoopis asisema asjalikkusega üle kobama. Ta imestus suurenes, kuid väga ilmselt ei tahtnud teine, et ta midagi ütleb, ja nii ta vaikis. Poiss katsus ka end üle, siis kobas põhjalikult läbi tüdruku juuksed ja palus endaga sama teha.

„Mida?” sosistas tüdruk talle hiirvaikselt kõrva.

„Mis pole mina. Midagi võõrast, ebatavalist,” vastas poiss samuti imetasa otse kõrva sosistades.

Midagi leidmata laiutas tüdruk käsi.

„Loodame, et ta meid ei kuule,” ohkas teine, endiselt vaikselt kõrva sosistades. Ta tõmbas tüdruku lamama ja suudles teda huultele. Suudlus muudkui jätkus, ent poiss katkestas selle. Tüdrukul ei paistnud midagi selle vastu olevat, kui see olekski kestnud, kuid ta jäi teisele ootavalt otsa vaatama.

„Me peame rääkima,” sosistas ta edasi. „Kui ta meile midagi otse kõrva ei ole pannud, ei kuule ta meid ehk. Tajuritel on omad piirid. Ma eeldan, et ta ei tundnud seda paika. Me tegime paar suurt ringi, ta kontrollis, et siin kedagi ei ole. Selle kiirusega oleksime pidanud ta laevast vähemalt kaks tuhat kilomeetrit eemal olema, kuid vaevalt me üle mõnesaja oleme – me poleks muidu midagi kuulnud ega näinud. Ma võisin valesti lugeda, kuid esimeste sähvaste ja kõuekõmina vahel oli veerand tundi. See pidi väga võimas plahvatus olema, aga seda on kosmilist klassi relvade puhul oodata. Ma arvan, et ta pani meid siin määramata ajaks maha ja läks omi asju ajama. Ma arvan, et me peaksime põgenema.”

„Kuhu?” sositas tüdruk talle kõrva.

„Palju sa käia jaksad? Mina võtaksin kahe päeva toidu ja läheksin selles suunas.” Ta osutas käega. „45 kraadi jõe arvatavast suunast ülesvoolu. Kui me kolme päevaga midagi ei leia, tuleme jõeni tagasi, sealt saame vähemalt vett, ja jõuame laagrini tagasi. Kui ta parkis meid siia magamise ettekäändel, ei hoia ta meid tõenäoliselt üle ühe päeva teadmatuses. Meil on üks päev, enne kui ta meid otsima hakkab, maksimaalselt kaks, sest ta peab arvestama, et me võime peale seda paanikast ära joosta. Kuidas me sel juhul toimiksime? Teeksime parve ja laseksime koos kogu varustusega allavoolu. Tõenäoliselt on ta kontrollinud, et allavoolu pole sadade, võib-olla tõesti tuhandete kilo-meetrite ulatuses mitte kedagi ega midagi. Kindlasti on tal telgis ja teistes sead metes jälitussaatjad. Vaevalt meie riietes ja toidus – seal ei saa need eriti võimsad olla ja muidu on need kasutud. Kui ta meid allavoolu ei leia, katsetab ta järgmiseks ülesvoolu. Meil on parimad šansid, kui me jõest eemale hoia, samas jättes endale võimaluse see siiski üles leida, kui midagi paremat teha pole.”

„Kas ta meie peale kurjaks ei saa?”

Poiss turtsatas. „Mis ta ikka teeb? Üritama peab. Muidugi võib ta midagi vastikut välja mõelda, ent midagi ohtlikku... saa aru, ta on valmis meid tõesti tapma, kui oma raha ei saa. Tal on palju asju ilmselt valesi läinud ja meil on võimalus.”

Tüdruk ei öelnud enam midagi, ainult noogutas.

„Ei ühtki sõna siis enam. Läheme paneme asjad kokku ja – minema.”

„Me peaks end siiski pärast pesema.”

„Pärast?” küsis poiss.

Tüdruk noogutas.

Esimene kriis tekkis umbes kuus tundi hiljem. Kuigi päris pimedaks ei läinud, kattus kõik mustade varjudega ja läks külmaks. Just jahedus oli see, mille ga nad arvestanud ei olnud. Tuld teha nad ei osanud, sest ühtki selle klassi seadet polnud nad kaasa võtta julgenud, ja ega seal eriti millestki tuld teha ei olnud. Neil ei jäänud muud üle, kui korjata kokku tohutu kuhi rohtu, ja kuigi nende käed selle peale tulitasid ja isegi paarist kohast katki olid, said nad niipalju sooja, et tukkusid teineteise kaisus koiduni, täpsemalt ajani, kui üks kui teine pisike lopergune päikesevaal end horisondi kohale upitas.

Nad sõid ja jõid ja jätkasid teed.

Teine tõsisem kriis tabas neid järgmisel hommikul, kui jalad lihtsalt keeldusid liikumast. Alles mitu tundi hiljem suutsid nad edasi komberdada.

Õnneks harjusid lihased varsti käigurütmiga ja kuigi nad läbisid väiksema vahe maa kui eelmisel päeval, olid nad siiski üsna palju edasi liikunud üle... mille?

See oli kolmanda kriisi põhjus, kui nad kolmandal hommikul viimase toidu ja vee nahka panid. Mitte midagi peale kaugete mägede, mis kuhugi vasakule hoidsid, polnud kogu selle aja jooksul näha olnud. Ühtlane rohulagendik jätkus igas suunas niikaugele, kui silm seletas. Nad olid näinud loomi, kuid selles polnud isegi midagi sellist, mis neil südame põksuma oleks suutnud panna, sest lähemale kui paar kilomeetrit need ei tulnud.

Nad otsustasid selle päeva veel minna ja kui midagi ei muutunud, keerata järgmisel hommikul 135 kraadi paremale – jõe poole.

Neljas kriis tabas neid viiendal päeval, kui nälg ja eriti janu juba peaaegu talu matuks olid muutunud. Ootamatult avastasid nad ühest madalamast lohust põõsastiku, mille okstel rippus hulgaliselt õnasaarusi vilju. Need olid kohutavalt mahlased ja tundusid ettevaatlikul proovimisel

hapukad ja üsna maitsetud, kuid täiesti talutavad. Mõlemad teadsid, et nad on tundmatul planeedil, kus suvaliste leitud asjade suhtutõppimist käsitletak üldiselt enesetapu ja ruma luse lahutamatu sümbioosina, kuid tundus, et kaotada ei ole neil palju. Kui see pidi nad tapma, siis pidi see nii olema, ja teineteisele tõsiselt silma vaadates sõid nad esimesed viljad.

Järgnevat ei saa eriti kriisiks nimetadagi, sest vaatamata sellele, et neil mõle mal oli kohutavalt ebameeldiv ja lõbus ühtaegu, ei tulnud edasiminekest midagi välja, sest enamiku aega pidid nad kükkasendis veetma.

Viiendat või kuuendat – oleneb, kuidas lugeda – kriisi igatahes ei tulnud, sest järgmisel hommikul ärgates leidsid nad end uudistamas kolm kollakates nahk mantlites ebamäärast sugu tegelast, kelle lindumeenutav masin seisis natuke eemal ja kes katsid suud ja nina kirjude räätidega; raske oli aru saada, kas haisu pärast või naeru varjamiseks.

„Kas te teate, et teid otsib praegu umbes kakskümmend tuhat inimest – ja teil pole muud paremat teha, kui purgaviljadega oma sisikonda puhastada!” Ka sõnad lausa helisesid.

„Me ei kujuta ette, kuidas me teid sellisena kaasa võtame... Ehk peaks ohtli ke jäätmete laeva siia saatma?” lisa teine, ja ainult ta silmade lahke ilme pehendas öeldut.

„Igatahes tere tulemast Kitu tasandikele. Aga te ju olete esimesed muljed kätte saanud...” ja nad hirnusid nagu kamp kuradeid.

„Vabandage... aga sellest räägime hiljem,” turtsus esimesena rääkima haka nu, kui jälle häält teha suutis. „Loodetavasti ei ole teil midagi selle vastu, kui me pakume teile võimalust end meie katuste all pesta ja vahelduseks süüa midagi sellist, mis nii kiiresti läbi ei jookse.”

Nad juhatasid lapsed lennukisse ja startisid, olles enne tekitanud endi ja teine teise poole mitte vaadata sõandavate reisijate vahele õhukindla vaheseina.

Veel vanu sõpru

Marela käed pigistasid puldiserva nii et sõrmenukid valged, kui ta laev pidas oma viimast lahingut. Selle ahtad ruumid olid pikka aega olnud ta ainus kodu. Oma elust kaugemale tulevikku eksinuna, nagu ta oli, polnud tal terves suures universumis ühtegi muud omast kohta. Ja nüüd oli see läinud.

Ta ei jäänud siiski leinama, sest vaikselt jõepõhjas liikudes oli ta oodanud hetke, kui lahing maailma kirjuks ajab, ja suunas oma paadi vertikaalselt üles. Juba paarikümne kilomeetri kõrgusel hakkas maastik fookusest välja ujuma ja varsti oli ta ümber kilgendavate kildude kaos – ta oli keerisvõõndis ja kõigile tabamatu. Ta vandus vaikselt, otsis välja muistsed juhised ja kaardi ning hakkas paadi arvutit kasutades kurssi paika panema.

Tal läks palju kauem kui ta arvanud oli, enne kui taevast end taas õigetpidi keeras ja ta läbi tumedate pilvede öisesse metsa laskus. Ta naeris kõledalt, andes endale aru, et ka pantvangid võib ta ilmselt juba unustada ja kaalus, mis tagajärjed võiksid olla paaril löksul, mille ta tehnikasse peitnud oli. Ta ei olnud kunagi kavatsenud lapsi tappa, kuid hetkest, mil tal tuli loobuda mõttest nende eest kunagi raha saada, oli nende saatus talle juba täiesti üks kõik.

Tal kulus veel rohkem kui ööpäev, enne kui ta oma sihtkohale lähenes. Ta liikus puude võrade vahel ja arusaadavalt ei saanud seda väga kiiresti teha. Tema ees liikusid kaks väiksemat seadet ja paaril korral oli ta suure ringi teinud, sest need sattusid mingitele detektoritele. Keegi ei hakanud teda jälitama või otsima, nii et tal jäi vaid õlgu kehitada. Kummatigi ei pidanud ta mõistlikuks endast rohkem teada anda.

Ta mühatas rahulolevalt, tundes lõpuks ära paigad, mida otsis. Ta tõusis – juba vaid paar meetrit

sekundis – mööda hiigelrahnudest segadikku ja vajutas aeg-ajalt nuppu puldil. Lõpuks sai ta vastuse, veel natuke manööverdämist ja ta lendpaat kadus kaljuseinas avanenud prakku.

Ta maandus avaras pimedas angaaris ja astus välja, relva laskevalmis hoides. Kaitsekafandri visiiri abil nägi ta muidugi infravalguses, nii et tava liste tulede järele polnudki seal mingit vajadust. Ta jõudis ukseni ja sirutas peale hetkelist kõhklust käe ja surus peopesa vastu tahvlit selle kõrval. Raske uks tõmbus kõrvale. Ta blokeeris selle igaks juhuks avatuna, kontrollis angaari avamismehhanisme ja suundus siis tolle ukse tagusesse kaljukäiku.

Ta kõndis mööda pisut tõusvat käiku ligi pool kilomeetrit ja jõudis suurde saali, mille tagaküljel oli midagi vaateplatvormi meenutavat. Seal platvormil oli pult ja olles taas hetke kõhelnud, vajutas ta üht nuppu sellel. Soomusplaadid nihkusid tasase sahinaga kõrvale ja vaade avanes orule teisel pool mäeharja, mille keskel mõne kilomeetri kaugusel troonis üilude platvorm.

Marela lükkas visiiri kuklasse, sest üle taeva ulatuv hele päikesetriip andis piisavalt valgust.

„Tere Marela,“ lausus üks hääl.

Relv tegi kiire kaare, naine seiras hetke kümnekonna sammu kaugusel seisvat mehekuju ja tulistas teda, lükates samaaegselt pöidlaga võimsuse miini mumi. Mees ainult vilgatas lasu hetkeks.

„Aberfaut. Virtuaalne. Mis tasemel?“

„Virtuaalisik. Ma millegipärast arvasin, et esimeseks sa tulistad mind.“

„Ära hinda end üle. See oleks sind ainult kõrvetanud.“

„Mul oleks olnud valus põletushaav, mis ilma regeneraatorita paraneks näda laid ja jätaks igaveseks inetu armi. Väga hooliv sinust. Kui sa juba siia tulid, on su seis halb. Mida sa tahad?“

„Mida sa üldse tead? Kus Aberfaut ise on? Millised korraldused sulle minu suhtes on antud?“

„Liiga palju küsimusi korraga.“

„Kui palju sa tead minu seiklustest, ütleme, viimase viie aasta jooksul?“

„Nii kaua oled sa juba ristdimensioonist väljas? Ausalt öeldes mitte mida gi.“

„Kus Aberfaut ise on?“

„Mul pole õrna aimugi.“

„Millal sind viimati sünkroniseeriti?“

„Sellele küsimusele ma ei vasta. Kuid osalise vastuse sa saad, kui ma vastan ennetavalt su järgmisele küsimusele – kõik korraldused sinu suhtes on aegunud ja ma olen ‚ausas laadis‘. Ma pidasin seda määratlust sobivaks ja nii stardin ma siis, kui viimastest sünkroniseerimisest on möödas rohkem kui kolm põlvkonda, ehk – ma kasutan oma ühikuid, eks ole – sajandi ringis.“

„Sa ei tea, kas ta on üldse elus?“

„Ei tea. Igatahes näitab nii pikk aeg, et peremehel puudub teema vastu huvi ja kõik ajastatud spetsiifilisemad korraldused ja teated on kustutatud.“

„Kas see ‚aus laad‘ puudutab ainult mind? Ta ju teadis umbkaudu, millal ma ristdimensioonist välja saan? Fara ütles talle?“

„Indris Fara rääkis muidugi kolmesajast aastast, kuid arusaadavalt olen ma temalt tulnud informatsiooni suhtes kriitiline. Ei, see ‚aus laad‘ on üldine.“

„Siis on paras küsida, mida sa minust mõtled?“

„Sa oled üks vana kulunud mõrd, ent tark, kaval ja kasulik. Sinust on siiski parem eemale hoida, sest sa oled usaldusväärne ja sümpaatne nagu purgitäis marutõbiseid tarakane.“

„Täna. See ei takistanud sind omal ajal mu voodisse ronimast ja minuarust pole ma sinu suhtes kunagi eriti halvasti käitunud.”

„Jah, aga esiteks oled sa ikkagi kusagil teises sajas, kui ükskõik kuidas järjes tada neid, kes mu voodis on olnud, ja teiseks ei ole sa minu suhtes halvasti käitumist saanud endale lihtsalt lubada.”

„Kas sa aidad mind?”

„Oleneb, millega?”

„Ma kaotasin oma laeva.”

„Konksu või mõne teise? Sädelaeva mul sulle anda ei ole.”

„Mida siin üldse on?”

„Paar hävitajat. Laonimekirja võid ise arvutist vaadata. Kõik on töökorras, ent viimasest uuendamisest on möödas üle saja aasta, nii et andmetest ei pruugi suuremat kasu olla ja relvad ei reageeri tõenäoliselt õigesti praegusajal kasutatavale tehnikale.”

„Kas platvorm töötab?”

„Seda ma sinu jaoks tööle ei pane. Jabile ma sind ei lase. Punkt.”

„Ah seda siis tähendas jutt teisest sajast! Põhjenda, miks ma siit platvormi kaudu minema minna ei tohi?”

„Jutt teisest sajast on muide tõsi ja lisa siia, et minu kui Jabi juhi jaoks on see platvorm hädaabinõu. Strateegiline reserv, mida minu seisukohast ei tasu kasutada sinu huvides. Omal ajal me ei teadnud palju, näiteks seda, et platvormide kasutamisel hoiavad paljud jõud Galaktikas silma peal. Me ei teadnud, et see on võimalik. Juba mu viimase sünkroniseerimise ajaks oli selge, et Föderatsioon nihkub lähemale. Täna on nad tõenäoliselt kohal ja kõik üle jäänud valivad poolt, isegi kui nad seda teadvustanud ei ole. Platvorm ei ole tore mänguasi. See on relv. Teiseks ei ole Jaburus ära teeninud, et sa seal sigatsema hakkad. Mitte keegi tegelikult ei ole, aga lõpuks olen ma sind soosinud ja talunud ja ma ei vastuta kogu maailma eest. Lisaks on teises otsas ammu hästivalvatud kelder. Kuigi tõenäoliselt lastaks sind minema, kui ma annan õige korralduse, ei ole see ka enam päris kindel – niipalju aega on möödunud. Ent seal ei ole ühtegi sädelaeva, mille ma sulle anda võiksin või tahaksin, seega peaksid sa mõne varastama. Seda jama vaja ei ole.”

„Nii et ma olen Sõrmusel lõksus? See on sama hea, kui mind kohe maha lüüa. Hm, veider, et sa minuga rääkima vaevud.”

„Nagu ma mainisin, puuduvad mul spetsiifilised korraldused ka selle kohta, mida sinuga peale hakata, kui sa siia peksasaanuna kohale roomad ja varus tust lunima hakkad. Ma annan sulle heameelega ükskõik mida, mis mul siin on, sest siis lähed sa minema ja loodetavasti jääb Impeeriumi tugipunkti asukoht saladuseks. Ma võlgnen sulle siiski niipalju ja seetõttu oled sa ka siiani elus. Kuidas sa oma laeva kaotasid?”

„Ei, ma olen siamaale elus sellepärast, et sa loodad informatsiooni saada. Muide, Impeeriumi ristlajad tulistasid mind Sõrmuse lähiruumis. Ja alles pärast seda, kui ma lolli peaga kasutasin salajasel missioonil oleva Impeeriumi sõjalaeva signatuuri, mille muide sina mulle andsid.”

„See on huvitav. Minu jaoks tähendab see, et ma ilmselt ei juhi enam asju. Kõik muu on usu küsimus ja midagi ei muuda katsed sulle midagi tõestada.”

Marela jõllitas teist, hingas siis paar korda sügavalt sisse-välja ja alles see järel pani nagu häbenedes kabuuri püstoli, millega ta kogu aeg kujutist sihi kul oli hoidnud.

„Sa peaksid ikkagi olema kakssada aastat targem kui mina. Kakssada aastat... Ma olen alati teadnud, et tavaline mees sa ei ole. Sa ei ole mulle kunagi rääkinud, kes sa oled. Saad sa praegu

mulle natuke rohkem endast rääkida?”

„Ei.”

„Hm, nähkem positiivset – ilmselt on mul siis võimalus siit minema pääse da... Oled sa teada saanud, kes oli Indris Fara?”

„Mitte oluliselt rohkem, kui ma juba siis teadsin, kuigi ma ei vaevunud seda sulle ütleva. Ta on ühe Föderatsioonis tegutseva mõjuka perekonna, Hesed da pagendatud liige. Kuna ta väga ilmselt töötas kogu jõust Rahutoojate Impeeriumi organiseerimise ja tugevdamise nimel, olime mingi piirini sõbrad ja partnerid, kuid nagu sa suurepäraselt tead, esines ka suuri lahku minekuid praktiliste töömeetodite osas.”

„See teadvussignatuuri detektor, mille sa mulle andsid – kuidas see rea geerib platvormide kasutamisele?”

„Sinu küsimuse asetus näitab, et sa midagi sellest tead. Ma ei tea, kaugele on ütlude tehnika uurimisega vahepeal jõutud, kuid paistab, et nende jõu allikas on meie mõistes midagi tavatut ja seotud mingi ussiaukude olemusega seotud meediumiga. Kuna sa pole füüsikas kunagi aru saanud isegi sellest, miks vesi erinevatel planeetidel erineval temperatuuril keeb, ja ma ei saa eeldada, et sa vahepeal targemaks oleksid saanud, kasutan ma väga lihtsustatud üldistusi. Paistab, et teadvuse mingi tase on kuidagi seotud tolle nähtava universumi taguse struktuuriga – see on üks võimalus. Teine võimalus muidugi on, et platvormide kasutamine tekitab lihtsalt ülelaadimisimpulsi. Ja nii edasi. Ma võin sulle saata artikli seda puudutavate kaalutlustega.”

„See su riistapuu ärkas mõni nädal tagasi ellu ja näitas, et Indris Farat on kaks. Üks neist oli siin Sõrmusel ja teine lendas sädetaguses.”

„Saad sa seda mulle näidata?”

Marela andis virtuaali kaudu korralduse avada andmekanal paadis oleva kuri kani.

„See on huvitav,” lausus Aberfaut mõne sekundi pärast. „Praegu on neid taas üks ja signatuur on pisut nihkunud. Ja oleks nagu mingi halo.”

„Just. Saad sa mulle öelda, mis sellest järeljub?”

„Kõige elementaarsem oleks, et üks neist, mida sa nägid, oli virtuaalisik, ja nüüd on ta end taas sünkroniseerinud. Sellesse pilti ei mahu ei too halo ega signatuuri nihe ja ma tõesti ei tea, mida see tähendab.”

„Ei tea või ei taha mulle öelda?”

„Ma võin teha oletusi, et seade eksib või et see näitab midagi, millest ma lihtsalt aru ei saa või Faral näiteks läks midagi viltu või ta kavatseb saada kellekski teiseks või ta on end millalgi sünkroniseerinud isiksustumaga, mis oli salvestatud enne, kui ma tolle detektori temale häälestasin, kuid neid suudad sinagi välja mõelda ja mul puudub informatsioon või teadmised, et ühe või teise hüpoteesi kasuks otsustada.”

„Kaugel ta praegu on? Kusagil lähedal, ma näen, kuid kui lähedal?”

„Seda on võimatu öelda. Sõrmusel võivad kahekümnest tuhandest suure mad numbrid mida iganes tähendada.”

„Sa oled märkimisväärselt kasutu. ”

„Ma olen, nagu mainitud, aus ja minus puuduvad praeguse ajahetkega seotud huvid.”

„Kurat, mees,” pahvatas piraat korruga. „Ma jäin sellepärast oma elust ilma! Ma sattusin tundmatusse tulevikku sinu kombinatsiooni ellu viies! Kas sa ei arva, et sa võlgned mulle midagi? Ma tuln siia, et teada saada, kes või mis on Indris Fara, ja ta võimalusel tappa. Kõik on viltu läinud.

Ma ei oodanud, et kohtan siin sind, ma lootsin, et vana platvorm ikka veel töötab ja ma saan viimase võimalusena siit kaduda. Nüüd sa ütled, et teadsid kogu aeg, et see mees on palju rohkemat kui välja paistab. Nüüd selgub, et sa ise olid ka palju rohkemat, kui välja paistab... Ja sa ei lase mul minna... Mida ma tegema pean?"

Ta nuuksatas ja istus maha.

„Mine oma eluga edasi või lõpeta see,” vastas hologramm häirimatult. „Mina soovitaksin seda viimast – kõigil on parem. Kui sa otsustad eluga edasi minna, siis õnn kaasa. Sinu viga oli alati see, et sa tahtsid midagi saavutada ükskõik mis hinnaga. Sa käitusid kaasinimeste suhtes väga halvasti ja kogusid endale hulga vaenlasi. Mul oli valida, kas sind tappa või enda huvi des tööle rakendada, korraldades su ülesanded nii, et inimesed palju kannata ei saaks. Ma arvasin, et võlgnen seda sulle, sest ma olen alati vähemalt proovinud käituda nii, et kõik inimesed maksimaalselt õnnelikud oleksid. Sina kandsid endas vihkamist. Isegi Farat tulid sa otsima selleks, et teda tappa. Võimalik, et oled juba siingi tapnud ja sind aetakse taga kui kurja tegijat ja mõrtsukat. Ära vaata mind nii, ma tõesti ei tea, mida sa siin juba kokku oled keeranud, kuid ära kahtle mu intellektis. Ilmselt pakkusin õigesti.”

„Aberfaut, jah, sina olid see... Jah, ma olin sinusse armunud! Jah, ma... Jah, sina olid mu juht ja jumal... Jah, ma... ma ju teadsin, et ma pole sulle tähtsaim. Ent ma püüdsin, siiralt püüdsin, kogu hingest. Ma oleks sinu eest... Ähh, ma räägin seda kolmsada aastat hiljem virtuaalisikule...” Ta surus rusikad silmadele ja ta naer sarnanes ulumisega.

„Aitäh aususe eest,” jätkas ta pisut hiljem hulga vaiksemalt ja kainemalt. „Mida sa soovitaksid mul teha? Hm, eeldusel, et ma eluga edasi lähen, mitte enesetappu ei soorita?”

„Mu info on vananenud, kuid vähemalt sada aastat tagasi valitsesid Äzlee kide riismed endiselt Kituleede ümbruse lammidel, ehkki toda kaupmeeste kogukonda polnud juba siis enam olemas. Loodetavasti on seal siiani vaikne ja keegi ei hakka su vastu huvi tundma. Võta hävitaja ja lenda sinna. Eks vaata ise, kas vahetad hävitaja koha vastu mõnel sädelaeval või jääd sinna ja kui soovid, saad oma teadmistega varsti uuesti mõne kaupmeeste sädelaeva kapteniks. Mina soovitaksin sul maha rahuneda ja paikseks jääda. Sul on võimalus elada normaalset elu.”

„Aberfaut, nüüd ma hakkan uskuma, et sa pole sada aastat infot uuendanud. Kusagil Sõrmusel pole enam vaikne. Siia voolab kümneid miljoneid inimesi aastas. Kõik ümbruskonna planeedid ja muud asundused jäävad tühjaks ja hüljatakse.”

„See algas siiski,” vangutas vana imperaatori vaim pead. „Ma muidugi teadsin seda võimalust. Sõrmus on hiigelsuur maailm. Sa oled lõksus para diisis, nii et seda võib vaadelda ka ropu nuripäisusena, et sa seda lõksuks loed. Lõpuks võid sa muidugi sellesama hävitajaga siit minema minna. Magad selle pool sajandit, mis sellel kulub lähemate kaupmeeste maailmadeni triivi miseks. Mis see enam sinu jaoks muudab?”

„Raip, kui vastik sa oled!”

„Aus. Marela, sa ei ole mitte midagi väärt ja ma ei võlgne sulle ammu enam midagi. Sa olid lihtsalt üks väikehingest kurjategija, keda imperaator kasutas. See on kauge minevik. See on läbi. Ma annan sulle võimaluse, sest ma võlgnen selle iseendale, mitte sulle. Oma rumalale usule, et inimestes on midagi head. Ka sinus. Võta siit, mida sa vajad, ja kao minema. Ja ära rohkem tule.”

„Värdjas! Värdjas! Värdjas!...” Marela karjus seda mööda koridori minema tormates.

Aberfaut kehtas õlgu ja hajus.

Naine tuulas ladudes, purustades kaste ja loopides varustust hoolimatult laiali. Ta paiskas jalahoobiga eemale roboti, kes tema järel koristada proovis, ja kuhjas pingutusest ägisedes suuri tränihunnikuid koguka hävitaja lastiruumi. Ta kontrollis mootoreid ja relvi ja kõike muud ja toppis

viimasena tolle palju suurema masina kõhtu oma paadi, millega ta viimase osa teest põge nend oli. Ta avas luugid ja tuhises taevasse... vaid selleks, et avastada end peaaegu kohe Anu sihikuristilt. Viis sekundit hiljem kukkus Fara asukohamäärang kiiresti väheneva mõne saja kilomeetri peale. Viisteist sekundit hiljem roomas Marela läbi tule ja purustatud külgedes ulguva tuule taas oma pisikesse paati. Ta suutis selle abitult maa suunas kukku vatest rusudest eemale saada, kuid edasi polnud tal muud teha, kui hambaid kiristades vaadata, kuidas püüdurrobotid ta spetsiaalsesse kookonisse mässivad.

Kostis kriginat ja hoiatustuled näitasid, et paat puruneb. Midagi teha ei olnud, kui välja arvata enda õhkulaskmine koos kõige ümbritsevaga, kuid selleks ei olnud Marela veel valmis.

„Sa võid nüüd tulema hakata,“ porises kellegi hääl. Ta tundis seda häält ja avastas ootamatult end kananahal. Ta kaalus viimast korda reaktori lühis tamist, kuid avastas, et on sellega hiljaks jäänud, kaitsmed olid juba seadme blokeerinud, sest paati ta ümber enam tegelikult ei olnudki, see oli juba osadeks lõigatud ja ilmselt skaneeritud ning kahjutuks tehtud.

Ta ronis istmelt maha ja katsus hallikat katet seal, kus varem oli paadisein olnud. See pidas ja ta astus õlgu kehitades avanenud käiku. Ta leidis end paarikümne meetri järel suurest ruumist, mis tundus igasse külge avatud olevat, ja kus istus kolm inimest. Rommi silmitses teda pahatahtliku irvega, Dzoodil aga näis temast lausa kahju olevat.

„Zätereit, miks kurat ma pidin selle kuseroti elusalt kinni võtma?“ küsis paras jagu kolmas, kellest ta vaid kukalt nägi, kelleltki üle side rahulolematult.

„Sest seda veidrat olevust annab ehk kasutada valuutana läbirääkimistel Impeeriumiga.“

Taas kaalus Marela tõsiselt enda tapmist, kuid avastas, et kardab seda teha ja sisendas endale, et mürgiampulli katkihammustamiseks on tal alati aega. Ta oli juba avastanud, et paadi hävitanud robotid olid osanud ka ta puusal rippuva relva nii ära võtta, et ta seda ei märganudki.

„Saime siis taas kokku,“ pöördus istuja koos tooliga ringi.

„Indris Fara,“ mõõtis piraat teda.

„Marela. Nagu sa kuulsid, olen ma väga selle vastu, et sa ikka veel elus oled. Ent kui on võimalus aidata kedagi teist, kannatan ma selle ära ja lohutan teadmisega, et küllap on Impeeriumil sulle üllatusi varuks.“

„Tere, Marela. Mul on hea meel, et sul on inimkauplemist ka teises rollis võimalik läbi elada,“ noogutas Rommi talle.

„Vastik poiss. Kuidas nad su ankru küljest lahti keevitasid?“

„Ankru?“

„Marela jättis teile sinna oja äärde ühe omapärase seadme, mis oleks lõhke des teid varustuse ja ümbruskonnaga kokku kasvatanud,“ teadustas piloot. „Lõhkema oli see seatud siis, kui keegi läheneb. Tasakaalustatutel olevat päris lõbus olnud.“

„Aaa. Me lahkusime pool tundi pärast sind, sa perverdist kõõmakott,“ noogu tas poiss. „Zätereit, aga kas tal võiks käed ja jalad ära lõigata? Kuidagi nagu parem tunne oleks. Niikuinii ei vaja ta neid varsti enam.“ Ta vaatas kõrvale ja Marela täheldas, et umbes kuuendik tumedast metsast oli sealpool asendunud vaatega teise samasugusesse juhtruumi.

„Ära ülbitse, tühisus,“ viskas piraat väsinult. „Impeerium ei kauple inimes tega.“

„Ei, sa oleksid hea tahte märgiks,” selgitas sealt üks mingil tabamatul viisil Fara sarnane mees, kes ilmselt pidi olema too Zätereit. „Me anname üle tabatud kurjategija ja palume lapsed oma isaga kokku lasta. Nende laste isa nimelt arreteeriti ja saadeti ühele veidrale planeedile, mis meie teada on omapärane orjakoloonia. Memfile.” Ta viipas oma laeva alamõõdulise selts konna suunas.

„Memfi, kurat võtaks,” ägas Fara korraga ja kõik vaatasid ta poole. „Teie isa saadeti Memfile?”

Üks neidis teise laeva pardal tõusis ja sirutas käe, justkui proovides teda emmata.

„Mis juhtus, Skou?”

„Ma olen seal olnud,” ägas Fara – või Skou.

Laevad olid kogu aeg tiirelnud sealsamas platvormi kohal ja naine oli näinud talle arusaamatut telemeetriat taustal jooksmas. Nüüd virvendas õhk ja all muutus mäekülg sulatuleks. Polnud vaja mitu korda arvata – need laevad püüdsid hävitada Impeeriumi baasi.

„Ma olen kuulnud lugusid Memfist,” vaatas teda arvustavalt noorem mees teisest laevast, kelle nimeks Marelale korraga millegipärast avanenud infokiht ütles Tedus. „Selliseid lugusid on palju ja seni ma eriti ei uskunud neid. Kust sa tead, et Memfi ei ole tavaline surmigav Jaburuse sõltlasmaailm?”

„Ma olin seal vangis. Kuuskümmend aastat tagasi.”

„Ja sealt pidi olema võimatu põgeneda?” kergitas Zätereit kulmu.

Fara krimpsutas valulikult nägu. „Poja, on asju, mille üle saab uhkust tunda ja on asju, mille üle ei saa. Minu põgenemine Memfist on üks selliseid, mille üle ei saa uhkust tunda...” Mees jäi kõheldes vait.

„Räägi. Sa alustasid juba. Mis on siis nii hullusti?” tahtis teada too naine, kelle nimeks oli Leeta.

Fara ohkas raskelt, ta klaviatuuridel mängelnud sõrmed peatusid korraks, kuid ta võttis end kokku ja hakkas vastu tahtmist rääkima. „Miks ma sinna sattu sin, on pikk lugu. Igatahes läksin ma sinna kaevurina ja minuga läks täpselt nii, nagu räägitakse – topiti kaevandusse ja soovitati – enda huvides – võimalikult kiiresti unustada parema elu võimalus. Noh, eks ma siis elasin sisse ja töötasin. Alul proovisin sokutada end kuhugi mõne terminali lähe dusse, et kuidagi nende süsteemi sisse häkkida ja teade saata. Ent nad jälgi vad seda vist väga hoolega, igatahes jäin peaaegu vahele... Olin seal kaks aastat ja... mul ei olnud väljapääsu. Sellelt planeedilt ei ole tõepoolest välja pääsu. Mitte miski ei õnnestunud. Mul oli vaid valida, kas põgeneda või jääda elu lõpuni sinna...”

„Mida sa siis tegid?”

„Põgenesin. Rāpasel viisil.” Ta vaikis taas.

„Noh?”

„Nad ei varjanud eriti orbiidil liikuvate laevade tähiseid – kelle eest? Polnud ju mõtet – ja ma leidsin endale sobiva. Siis ühel päeval, kui kaks Pea kontori ametnikku laagrisse saabusid, sokutasin end kaste laadima. Lennuki juures olid nemad neli – ametnikud ja kaks nende ihukaitsjat –, kümnekond meid vange ja paar kohalikku valvurit. Mul oli ainult üks kangijupp... ja väga vähe valida... ründasin neid.” Mees ohkas taas ja mõõdis tumedal pilgul kaas lasi. „Lõin, et tappa, sest kaotada polnud mul sellest hetkest midagi. Enne, kui nad aru said, mis toimub, olid mõlemad ihukaitsjad maas ja mina ametnike juures lennukis. Valvurid ei saanud tulistada, startisin ja suundusin orbiidile. Teatasin, mis teinud olen ja nõudsin, et mind lastaks Tregua Mõõ gale sisse. Lastigi. Nad arvestasid, et olen silmapilk lõksus – niipea, kui haarat sid sulguvad, ei ava neid enam keegi. Ilmselt oleks veerand tundi hiljem – vaevalt neil seal meeskonna kokkuajamisega kauem oleks läinud – mind rünnanud eriüksus. Selle aja peale poleks ma veel suutnud reaktoritki plahvatama sättida, muidugi eeldades, et ma tundmatut seadet üldse piisavalt tunnen. Skafandrit

mul ei olnud ja lennuki angaari jätsid nad targu elamiskõlbmatult madala hapnikutasemega õhu, milles ma kümne sekundiga oleksin kokku kukkunud.” Ta vaikus taas.

„Noh, mida sa siis tegid? Suht lootusetu seis. Kus on trikk?” tundis Zätereit huvi.

Fara ohkas. „Trikk on ääretult lihtne, kui arvestada, kes ma olen. Need, kes mu sinna manööverdasi, ei teadnud, et ma olen terve eluea jagu võtnud osa Impeeriumi laevade konstrueerimisest. Kas te oskate juba lõpu ära arvata?” Ta pöördus uuesti teiste poole. „Kõigil Rahutoojate Impeeriumi kontrolli all olevates tehastes toodetud laevadel on, on alati olnud sellised asjad nagu juhtkoodid. Kui laev müüakse, ei võeta neid maha ja keegi teine ei oska seda, ei saa sellega hakkama. Ma tean kõikide Impeeriumis toodetud laevade juhtkoode, olen igaks juhuks laskunud need omale mällu taguda. Nii et niipea, kui andmeühendus tekkis ja nemad alustasid rõõmsalt lennuki kontrolli alla võtmist, sisestasin mina omalt poolt Tregua Mõõga juhtkoodi. Ja lahendasin asja kõige lihtsamalt, andsin laevale korralduse end desinfitseerida.”

Mees vaatas kõrvale. „Ma ei tea, palju neid seal olla võis. Ei ole kunagi tahtnud teada. Ei ole julgenud. Võib-olla oli seal vaid kolm valveohvitseri, ent võib-olla oli reisijatesalongis ka peresid, naisi, lapsi... Kuid mida nad seal teinud oleksid? Tõenäolisemalt oli seal siiski vaid paar valveohvitseri, kes pealegi teadsid, mis asi on Memfi. Ma ei jätnud ka tunnistajaid, kuigi vaevalt need ametnikud üldse taipasid, mida ma tegin, nad nägid vaid kõikjal viisteist sekundit möllavat lillat leeki. Jätsin nad päästema, tormasin peapulti ja veen duses, et kütust on piisavalt, startisin. Viskasin nad päästemaadiga laevast välja ja andsin laserist lähmaka, neist jäi vaid pisut gaasi. Kaks kuud hiljem olin siin, Sõrmusel.”

Natuke aega valitses vaikus. Selle katkestas Marela, venitades ohkega: „See oli nüüd parasjagu õpetlik. See on see Indris Fara, keda ma tunnen. Ainult et mis õigust on sul mind hukka mõista? Ma juhtumisi tean, mis asi Memfi on. Ent Impeerium ei hakka ei Sõrmuse inimestele ega kaupmeestele seda tunnistama. Pigem lüüakse teid maha, et kuulujutud ei leviks,” vangutas naine pead. „Ma tean Impeeriumist üht-teist, ehk saan teid hoopis aidata. Vaadake, mina ehk suudan tolle tegelase sealt välja tuua, teiega Impeerium kauplema ei hakka. Lapsed muidugi saaksid isa juurde. Ähh, et elulõpuni mudas orjatööd teha!”

„Mitte vabad kaupmehed ega Pinna inimesed. Sa asud Föderatsiooni sõja laeva pardal,” mühatas Zätereit.

„Ma tean, mis Memfi on. Ma tunnen inimesi Impeeriumis. Mul on side meid ja kogemusi. Föderatsioonil võib neist kasu olla,” üritas Marela iga hinna eest dialoogi ülal hoida.

„Rohkem kui Farast? Olgu, alustame – kuskohas siin all asub Impeeriumi baas?”

„NNO-s ruudustiku poolt vaadatuna, umbes kaks kilomeetrit, mõnisada meetrit tolle mäe all,” vastas piraat kõhklematult. „Vaateplatvorm on peidetud tollesse nõlva, mis järsu paljandikuna umbes kella kolme suunas on, ja maandumisseadmed on tolle järgmise künka taga pool kilomeetrit põhja suunas.”

„Hm, tänan,” pomises Zätereit. Fara heitis talle vaid ühe seletamatu pilgu.

Mõlemad laevad muutsid kurssi.

„Nii palju siis armastusest minu ja Impeeriumi vastu,” lausus hääl ja Mare la avastas võpatusega Aberfauti enda kõrval seismas. Ta ei julgenud vastata ja keegi teine ei paistnud endise imperaatori hologrammi märkavat.

All mäenõlvadel valgus laiali aatomituli.

„Midagi seal oli. Las jahtub, skaneerime uuesti,” mühatas Fara.

„See oli enne siiatulekut?” küsis Zätereit temalt. „Et mis tulevikku saab olla rahval, kes omaenda

maailmad hiiglaslikeks vanglateks muudab, kuhu oma enda kodanikud orjusesse toppida? Ja otsustasid panustada Sõrmusele?”

„Mis tulevikku saab olla rahval, kes üritab enda kaitsmise asemel häguse pilgu ga loodust pehmeks rääkida ja karjatab tehnika õppimise asemel kitsi?” sekkus Tedus ootamatu vaenulikkusega.
„Vanglaplaneedid, imperaator, kes viimase persevestist piraadi abil lapsi röövib...”

Tema kõrval istunud Leeta pani talle käe õlale, mees silitas seda haja meelselt, korraks tänulikult tüdruku poole vaadates, ja jäi vait.

„Midagi niisugust ma arvasingi,” noogutas Aberfaut. „Ta tola kahtlustas midagi ja otsustas kontrollida. Ma olin sel ajal pikalt ära, muidu oleksin tollast imperaatorit hoiatanud, et ühest Heseddast pole nii lihtne lahti saada. See läks tõepoolest meile kümnekonna hea mehe elu maksma. Üks neist oli Klaus Terenkii, tolleaegse Terenkii klanni juhi vend. Sellest peale hoiavad nad teda sihikul.” Vana imperaatori vaim vaatas Marelale muiates otsa. „Jah, ma olen vahepeal värskest sünkroniseeritud. Jah, ma olen siin umbes sama trikki kasutades, nagu Fara sealt Memfist minema pani. Ainult et... mul on tegelikult probleeme – selle laeva aru ei võta kõiki korraldusi kuulda ja ikkagi ma pean tunnistama, et Indris Fara on kavalam ja ettenägelikum kui ma arvasin. Selles laevas on nii Sõrmuse inimeste kui loodetavasti ka Föde ratsiooni teadmised üilude tehnika kohta. Platvorm avaneb kohe ja ma tahaksin selle laeva Jabile juhatada. Ma ehk saan lühise tekitada, aga siis pead sa laeva käsijuhtimisel platvormile maandama. Ta ei ole sind piiranud. Kui laev kaotab juhitavuse, kasuta juhust ja löö ta uimaseks. Käsijuhtimist oskad sa kasutada. Sul on võimalus taas mu soosing võita.”

„Laeva seadmed saavad korraldusi väljastpoolt!” vibreeris korraga õhus Malle hääl. „Vead süsteemides, osaline restart! Probleemid juhtimisega!”

Marela tundis, kuidas põrand kaldub, ja hüppas ettepoole. Seadmete külge klammerdunud Skou nägi teda silmanurgast tulemas ja tõmbas end niipalju kõrvale, et naise esimene hüppelt pähe sihitud löök läks mööda. Tal ei olnud relva ja järgmisel hetkel olid nad kākaskaela põrandal, üritades teineteist pehmeks kloppida, sellal kui laev tasapisi allapoole libises. Marela positsioon oli palju parem, tal õnnestus mehe pea kogu jõudu kokku võttes paar korda vastu puldiserva lüüa, kui korraga tabas ta külge ränk hoop, mis hingamise korralikult kinni lõi. See oli Rommi. Poiss võttis järgmiseks löögiks hoogu, kuid selle suutis piraat tõrjuda. Ta virutas poisi eemale ja jätkas Fara pea vastu puldiserva tümitamist. Rommi ründas veel kord, ta oli sitkem kui piraat oli arvanud ja kulus õige mitu sekundit, enne kui poiss kõhtu kinni hoides eemale veeres.

Laeva tabas ränk hoop ja Marela avastas end põrandal. Kõikjal hakkasid pirisema häiresignaalid ja naine sai aru, et teine sädelaev on teda tulistanud. Pahvatust aga ei järgnenud, ei järgnenud üldse mitte midagi ja naine haugatas end üles ajades naerda. Pardal olevate inimeste pärast valis teine sädelaev ilmselt midagi sellist, mis laeva jäädavalt ei kahjustaks.

Lahingut pidada polnud tal aega, ta laskus palju kiiremini kui kukkudes, teades, et laev suudab end õigel ajal pidurdada. Ta virutas lihtsalt igaks juhuks veel paar korda Fara pead vastu pulti, kuigi sellest oli järel juba üsna verine ja pehme pusa, ja tõusis isegi korraks, et Rommile paar jalahoopi anda, et poiss maas püsiks; Dzoodi vahtis teda oma toolist pāranisilmi ega olnud seda nägu, et sekkuda kavatseb.

All ruudustiku keskel valgus laiaili tume pööris. Ta asus just pidurdama, kui midagi tundus valesti olevat. Ta vaatas kiiresti teised ruumisolijad üle. Siis vaatas ta ukse poole ja avastas tolle noorema mehe, kelle nimi oli Tedus, seal seismas. Mees sihtis teda püstolist ja samal hetkel tulistaski.

Marela ei näinud enam, kuidas laev taas tõusma hakkas, kuidas ruudustik korraks olematuks lahvatas ja rakettide tulesabad mõlemas suunas söötsid.

Zätereiit 6:

See kõik juhtus kaks aastat tagasi. Ma tõin nad siia, sest kuigi Sõrmuse inime sed tahtsid siiralt ja ainult head, polnud mul aega ega kannatust nendega jageleda. Ja mu missioon oli ju läbi kukkunud. Pärast avalikku vastasseisu Impeeriumiga pidi Föderatsioon taanduma. Ma sain küll hunniku ülimalt kasulikke andmeid, kuid kõige muu suhtes läks asi ainult halvemaks. Olgu, sigadusi alustas Impeerium ja Sõrmuse inimesed teavad seda, ent nüüd nad nägid, et tõeliselt veriseks lähevad asjad siis, kui Föderatsioon ka sekkub.

Või võtame järjekorras.

Oldraus Fara. Mees, kes meile läbi kogu ajaloo palju piinlikkust on valmis tanud, kuigi ta tõhususes ei sa kahelda. Niikuinii teadsid kõik olulised tege lased Rahutoojate Impeeriumis, kes ta selline on. Mul tuli see keerdsõlm lahendada. Kõige äärmuslikumal juhul pidin ma ta tapma, kuid saa aru, pereliikme puhul on see tõesti see kõige viimane lahend. Ent üks ta aimas seda ja lahen das olukorra ise. Skou ei olnud enam Eskoure Oldraus Fara. Fereed ei olnud tegelikult olemas. Ma ei teadnud siis seda kõike, kuid Skou kandis mitut isiksust ja oli Feree asemel kohal need korrad, kui ta tõesti oma viimase elu jooksul pidi füüsiliselt kuhugi ilmuma. Nagu sa aru saad, avanes too ta elamisest 60 kilomeetri kaugusel asuv platvorm samuti Jabile. Jabil on neid kolm, kõik merepõhjas setete all peidus. Ühele ehitas Aberfaut kupli peale, teist kasutas Oldu omatahtsi ja kolmandast ei tea ma midagi. Ühendav lüli oli muidugi Malle. See kõik on palju keerulisem, kuid kuna sa sedalaadi isiksustest ja isiksuste ülekandest niikuinii midagi ei tea, ei saa ma täpsemalt selgitada. Tegelikult tõmbas Oldu otsad kenasti kokku, Jabile ei jäänud temast kildugi Föderatsiooni tehnikat ja Skoul löi Marela pea lõhki. Vabanda, see muidugi ei olnud nii mõeldud. Ta lootis, et Skou elab selle viimase elu enam-vähem normaalse inimeseluna, ehk veedavad vanaduspäevad näiteks Maiega, tundes koos rõõmu oma poja üle. Nii kahjuks ei läinud.

Marela. Tema lasi Tedus räbalateks. Said sa üldse aru, mis juhtus? Kui Malle blokeerus, olin ma tõtt-öelda hädas. Mõttetu on küsimus, kuidas Oldu jättis kahe silma vahele Aberfauti lisandid. Lõpuks remonditi ta laeva Impeeriumis mitusada aastat, nii et võimalusi selleks oli kindlasti piisavalt. Tedus, nagu noored tulipead ikka, võttis tohutu riski – hüppas sondi ja startis Malle suunas, lootes, et Marelal ei ole aega süveneda kõigisse näitudesse. Marela, nagu paljud jõhkrad kurjategijad, oli tegelikult väga arg inimene ja kui me erilise lootuseta, lihtsalt igaks juhuks ta enam-vähem terveks jäänud peas olevaid seadmeid proovisime käivitada, avastasime üllatusega, et kui tal ka üldse oli mingeid surmalülitusi, ei olnud need rakendunud. Saad aru, virtuaal isik on kõige rohkem sina ise. Seda saab kasutada testamenditaitjana ja kui on inimesi, kellest sa hoolid ja kelle saladusi sul on, ei tohi lasta seda kellelgi omatahtsi kasutada. Marela polnud sellest hoolinud ja nii me teda siin jooksutasime, sest ega ta ei uskunud, et surnud on. Me saime kõik ta mälestused kätte.

Üilude tehnika. Me ei saa kunagi aru, kuidas see töötab. Ühel päeval suuda me loodetavasti ise sama funktsionaalsusega vidinaid valmistada ja loomuli kult tuleb neid relikte uurida, kuid see on suletud tee. Ma sain kätte nii piirasukate, Sõrmuse rahva kui Rahutoojate teadmised platvormidest. Tegelikult tegi seda muidugi Oldu ja see oli tema hind. Aga sellest me rääkisime ju lausa otse. Igatahes soovib Interpol kogu selle valdkonna teadmistel silma peal hoida ja selles osas oli tulemus positiivne.

Suhted Rahutoojate Impeeriumiga. Läbikukkumine. See ei ole mingi vaban dus, ma olen viletsat tööd teinud, kuid ma ei tea siinamaale, kes õieti on Aberfaut. Oldu-sarnane väärnähtus, ainult kaliiber kangem, on õige, kuid mitte ammendav vastus. See toimus ju sekundimurdosadega, minagi sain kõigest aru alles pärastajakordselt aeglustuselt vaadates, kuid platvormilt – siis tegelikult Jabilt – tulid mingid robotid ja Anu pidi need puruks laskma. Meie enda hävitusrobotid lendasid teisele poole ja enne kui ussiauk uuesti sulgus, näitas see meie – siis Föderatsiooni – rakettide tabamusi Jabil. Föderatsioon pommitamas ussiaugu kaudu Jaburust, saad aru! Midagi hulle mat ei saagi enam

teha...

Ma haakisin laevad kokku niipea kui Tedus selle kontrolli alla sai ja Malle taastas kontrolli niipea, kui ussiauk sulgus. Ma kihutasin tagasi vaatamata minema. Tulin otse siia – aga seda sa tead. Ma ei teinud seda liiga vara, sest mul oli minekul paar tulevahetust Impeeriumi laevadega, kuid õnneks polnud neil Anu ja Malle vastu piisavalt tulejõudu. Neid tuli kogu aeg juurde, nii et kui ma poleks kohe startinud, istuksin ilmselt siiani seal.

Head vaid niipalju, et nad sulgesid vaikselt Memfi. Uusi vange sinna ei saadeta, olemasolevatele loetakse sõnad peale ja saadetakse kolkaplaneetidele laiali. Suuremale osale ilmselt antakse võimalus Impeeriumist kaduda. Kui sa aga järele mõtled, tähendab see kaudselt, et Aberfaut ilmselt tõesti ei juhi enam kõike, Memfi-taolisi ilgusi organiseerib keegi teine. Ometigi mingi mõju tal siiski on ja ilmselt suutis ta end veel kord enne tähevärava sulgumist sünkroniseerida, sest kust mujalt Impeerium teada sai, et Föderatsioon teab Memfist?

Ma ei saanud midagi teada Sõrmuse rahvastest ja sealsetest võõrtsivilisatsioonide kolooniatest. Ma jätsin endast maha vaid mulje, et asjad lähevad tõeliselt sandiks, kui minusugused seal ringi trampima hakkavad.

Ta vandus vaikselt.

Rommi ja Dzoodi läksid vaikselt koju, Karl ja Mila jäid Sõrmusele. Ma olen proovinud nende isa otsida, kuid Galaktika on suur, mul ei ole jõudu ega võimu, et neid aidata. Aga ma ei unusta seda. Ausalt.

Tedus jäi ka Sõrmusele. Mis sa arvad, kellega? Just. Nende laps on nüüd poole aastane ja Leeta sihukese näoga, et varsti on neid rohkem. Häda on ainult selles, et...

Ta ohkas mingi seletamatu nukrusega.

Tedus on loomulikult seal Hesedda agent, kuid arusaadavalt ei tahaks keegi teda eriti kasutada, sest see on ta esimene elu, see on kingitus ja õnnistus ja las elab seda rahu. Ohtlikeks ülesanneteks on minusugused vanad pastlad, kellest kellelgi kahju ei ole. Ent selle asemel, et oma naise ja lapse juures olla, on ta koos minu inimestega Annamal. Ma palusin Uangil korraldada nii, et tal seal väga igav oleks.

Ta käis muide enne Jaburuselt läbi. Viimaseid otsi kokku tõmbamas.

Leppimine

Süstik vuhises ookeani kohal alla ja pidurdas kümnekonna kilomeetri kõrgu sel alla helikiiruse. Sellelt kõrguselt kaardus ookean horisonadini, olles küll nagu lahja supp saarekesi ja laevu täis pikitud. Lennumasin kukutas end püstloodis alla ja pidurdas lõpuks ühe saarekese juures, mida lähemal vaatlusel tulnuks nimetada pigem vaiadega merepõhja toetuvaks platvormiks.

Loksuvad lained, niiske soojus, tühjus, üksindus... Vaikus, mida häiris vaid vastu mererohuseid kivisambaid purunevate lainete müha. Kosmosest tulnud sõiduriist sulpsas vee kohale kummarduvate hiigelpuude juures vette, imes end vastu üht sammast ja selle luugist sirutus puudealuseni treppredel. Mees, kes seda mööda tõusma hakkas, heitis vaid ühe huvitu pilgu sammastevahelisele rohekale hämarusele ja kiirustas need kümnekond meetrit üles, kus tormilainetest kõrgemal kasvas too vast poolekilomeetrise läbimõõduga mets.

Ta leidis vaevumärgatava jalgraja ja kümnekonna sammu järel polnud ookea ni enam näha. Ta läks veel sadakond sammu ja jõudis saare keskel püramiidina kerkiva ehitise juurde, mis näis üksteise otsa kuhjatud majakestena, kõigil ees aed, millest alumised avatud otse metsa, ülemised rõdu dena

alumiste katustel. Ta tõusis trepist neli-viis korrust ja leidis end puudest kõrgemal. Ta peatus, silmitses mõneks sekundiks merd, mis küll vaid vähem kui minutiks tema jaoks kadunud oli olnud ja pöördus siis, et siseneda.

„Nii tuttav ja nii igikordumatu, eks ole?” kostus natuke kõrvalt varjust tasa ne hääl.

„X-vana Dido,” pöördus mees hääle poole. Nüüd nägi ta selgelt väga vana naist nagu muumiana tekki mähituna vääntaimedest lehestiku varjus lama mistoolil.

„Lapselapselaps Tedus,” noogutas see heatahtlikult ja ajas teki õlgadelt maha, et käed vabaks saada. „Tule kallista mind.”

Mees läks ja tegi seda.

„Tahad sa midagi? Tee on soojas. Mul on ka kitsepiima. Orkamid kasvatavad neid ja toovad mulle.”

„Ma ei taha su piima ära juua. Maitseks küll. Ja teed tahan ka. Seda võib palju teha.”

Mõnekümne sekundi pärast tõi robot kaks klaasi, millest suurem auras ja väiksem kuumas niiskuses kohe higistama hakkas.

„Sul ei ole ikka...” Tedus hakkas naerma. „Ikka needsamad vanad nõud! Ainult sa ise – ma ootasin tegelikult, et sul on siin konditsioneer. Kuidas sa saad sellises palavuses tekis olla?”

„Saa sada kakskümmend aastat vanaks, saad teada. Mul ei ole enam enda soojust järel. Mitte piiskagi. Hakkan oma tõelise olemusega kokku saama, varsti lähen ka roomamisele üle.”

„Selleni on sul veel aega. Hm, loodetavasti. Maod ei kannu riideid, tead, ja sinu puhul pole enam midagi vaadata. Oleks mõni minuvanune...” Tedus irvitas.

„Mis sa pole endale ikka veel mõnd plikat leidnud, et käid siin igivana esi vanemat pehmeks rääkimas, pervert sihuke?”

„Ma ei ole veel suutnud oma seksuaalses orientatsioonis selgusele jõuda. Ole rahulik, gerontofilia olen siiski välistanud.”

„Oh, kergem hakkas. Aga sodoomia? Sa mainisid madusid...”

Mõlemad irvitasid ja mees maitstes piima. Ta võttis paar väiksest lonksu ja tardus korraga tõsiseks.

„Ei maitse?”

„Ei... Maitseb... Muidugi maitseb, lihtsalt... Lihtsalt minevik tuli korraks taga si,” naeratas Tedus pisut kõveralt, sest paistis, et miski oli ta rööpast välja löönud. „See kõik,” ta viipas ümberringi.

„Sina, kitsepiim, see mets, ookean. Just kitsepiim. Ma ei ole seda lapsepõlvest peale saanud. Ma tean, see ei ole esimene kord. Ja tegelikult lööb see mu iga kord segamini. Aga kunagi pole läinud kuute aastat.”

„Jah, tihe külaline sa just ei ole.” Vana naise hääles ei olnud etteheidet, ainult vaikne tõdemus.

„Räägi endast. Viimati õppisid sa mu armsa kaasa juures. Kas ta on suutnud sulle lõpuks tunnistada, et ta su vanavanaisa on?”

„Jah. Ja nüüd ma tean ka seda, kes ta on ja kust pärit.”

„Rääkis ta sulle Interpolist, Heseddadest ja Maia Leest? Lõpuks ometi. Miks? See on ohtlik – sa tead.”

„Rääkis. Täpsemalt üks teine rääkis. Sa teadsid?”

Vana naine noogutas.

„Ja sa ei võinud mulle öelda!”

„Aga mida? Mida ma oleksin võinud öelda? Jutud, mis pikkade kooselatud aastate jooksul poetatud.

Mille ma isegi olen kildhaaval ta vihjetest kokku pannud, sest ta pole tahtnud sellest kunagi rääkida.”

„X-vana, kas sa ei taha elada igavesti?” Tedus oli pannud tühja piimaklaasi käest ja vaatas pineva tõsidusega Didole otsa.

„Ei.” Naine muigas. „Kas tead, ta isegi pakkus seda mulle. Kord alguse poole, kui ta väga armunud oli. Aga see kohutas mind. Ta ei saanud sellest aru. Ta... Tead sa üldse, millest sa räägid?”

„Kaks aastat tagasi tuli siia mees Hesedda sisemisest ringist. Ma sain aru, et see on nende mingi peamine nõukogu. Feree ei ole enam pagendatu. Sellest ajast olen ma nende teenistuses ja ma lähen varsti siit väga kauaks ära. Ma... X-vana, ma ei ole kindel, kas ma sind enam kunagi näen.”

„Sa pead minema. Föderatsiooni, kaugetesse maailmadesse. Sa olid juba väga väiksena selline, ma teadsin, et see on su saatus. Muidugi on mul kahju, kuid sellepärast ei saa sa minemata jätta. Küll ma hakkama saan. Minu tee on niikuinii läbi.”

„X-vana...”

„Ei. Ma mõtlen seda tõsiselt. Ma ei soovi teist elu. Elu on koorem. Mul on olnud ilus elu. Ma tunnen rõõmu sinust ja loodan, et kõik läheb sul hästi. Ma loodan surra selle teadmisega.”

„Ma tänan sind.” Ta võttis teetassi. „Ent see on nii raske. Ma tean, et ei saa seda imedemaad kaasa võtta. Ei, mis – ma tean, et ma ei saa siia jäädagi. Pole kunagi saanud. See ongi vaid unistus – lõputu ookean ja...” Ta ohkas. „Siin on nii ilus. Mul on hea meel, et sa saad siin olla.”

„Siis sa ju mõistad. Ühel päeval lähen ma magama ja ei ärka enam. Seni on mul hea siin sumedas varjus.”

Tedus rüüpas teed. Ja lasi pilgul ekselda. Üks suur valge lind tuli merelt, laperdas kaldaääre õhukeeristes ja huikas kähedalt neist üle lennates. Kaja põrkus metsalt tagasi. Korraks katsid pilved päikese ja varjud kadusid.

„On sul tõesti kõik olemas? Saan ma midagi sinu heaks teha?”

„Kas sa siis ei teadnud, et materiaalse poole eest on Skou alati piisavalt hoolitsenud.”

Mees võpatas seda nime kuuldes. „Nii et sa teadsid? Teadsid sedagi?”

„Mida? Oh, muidugi ma teadsin Taevatagusest Suuremast Ilmast. Ta kutsus mind sinnagi. Kas sa ei ole kunagi mõelnud, et inimese elu on täpselt nii pikk kui peab? Just õige pikkusega. Ma nägin ära, kuidas sa oma esivanematega kokku said, mu armsaim järeltulija, nii et kõik on korras. Teistest paljud vist ei teagi, et ma ikka veel elus olen.”

„Kas... Kas teised teavad?”

„Kes küsinud on. Aga enamik ei ole. Ent see pole oluline. Nüüd küll enam ei ole. On ju nii?”

Noormees vaatas oma esivanemat kui vaimu. „Kuidas sa kõiki neid asju tead?”

Vana naine naeris. „Oh sind küll... Sa ju tulid. Sa ei ole enam maim, suur merehai oled. Sa poleks tulnud, kui see lugu lõppenud ei oleks. Sa poleks saanud mulle teha ettepanekut, mida vaid temal õigus teha on. Sai ta endaga kokku? Sai ta rahu? Või on ta surnud? Kuigi see kõik vist tähendab tema puhul üht ja sama.” Seekord näis Dido midagi endamisi mõttes arutavat.

„Ta on – läinud. Surnud... oli ta ju ammu. Kui sõnad midagi tähendavad.”

Vastuseks tuli tasast naeru. „Siis on kõik hästi. Kõik on tõepoolest hästi. Mine ja jäta mind siia.”

„Kuid...”

„Ei. Kas tead, ta ju ikka ilmselt tegi minuga midagi. Midagi, mida ta kunagi tunnistanud ei ole.” Ta

viskas teki kõrvale ja tõusis alasti. „Näed, ma olen 123 aastat vana, ent sirge ja tugev. Oh, muidugi elavad mõned niisama ka nii vanaks, kuid saad aru – ma ei ole selle heaks midagi teinud. Ent see elu...” Ta istus uuesti, kõhna ja kondine kogu, milles polnud mingit veetlust, mis meenu tas kuivanud puutüve, kuid oli omal viisil tõesti terve, korras ja harmooniline. „Ma ei tea, on see kingitus või needus. Võib-olla siiski kingitus, sest ma olen nautinud elu ja mul on olnud aega aru saada, et ma ei taha uut noorust, uut elu.” Ta mässis end uuesti tekki. „Sööme lõunat, lobiseme ja siis on sul aeg minna.”